

รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

บทคัดย่อ
ของ
ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎิบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา
มีนาคม 2546

ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์. (2546). รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมใน
สถาบันอุดมศึกษา. ปริญญาโท กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:
ดร. สมสุข ชีระพิจิตร , ผ.ศ. ดร. อัจฉรา วัฒนาณรงค์ , ร.ศ. ดุษฎี โยเหลา

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ขั้นตอนในการดำเนินการ ประกอบด้วย การนำข้อมูลที่ได้จาก
การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน มาสร้างรูปแบบ
การดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา และใช้เทคนิคเดลฟาย
โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 17 คน เพื่อนำมากำหนดเป็นรูปแบบที่เหมาะสม 2 รอบ
นำมาตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ โดยสอบถามผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วย รองอธิการบดี ผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ 14 สถาบัน จำนวน
108 คน ถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

ผลการศึกษาได้รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดังนี้

1. ปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน/ โครงการ ที่มีความชัดเจน โดยระบุถึงการ
ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม และมีผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่เห็นความสำคัญในเรื่อง
นโยบายและแผนงานการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2. การพัฒนาองค์กร/ หน่วยงานรองรับภายใน เกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ องค์กร/ หน่วยงานกลางด้านศิลปวัฒนธรรม องค์กร/
หน่วยงานการวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม องค์กร/ หน่วยงานด้านบริการทางวิชาการศิลปวัฒนธรรม
องค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม องค์กร/ หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาด้าน
ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ ทั้งนี้โดยหน่วยงานสามารถกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน/ โครงการ
และบทบาทของตนเองอย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม

2.1 องค์กร/ หน่วยงานกลาง ทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานต่าง ๆ โดยมี
ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกเข้าร่วมเป็นกรรมการ และควรมีผู้บริหารระดับสูงรับผิดชอบดูแลด้วย เช่น
รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรมทำหน้าที่จัดหาทุนทั้งภายในและภายนอกประเทศ สนับสนุนและ
พัฒนาบุคลากรด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

2.2 องค์กร/ หน่วยงานการวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบันไทยคดีศึกษา
หรือสถาบันวิจัยอื่น ๆ โดยสถาบันควรมีการกำหนดนโยบายในการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้าน
ภูมิปัญญาไทย และศิลปวัฒนธรรมไทย

2.3 องค์การ/ หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักการศึกษาต่อเนื่อง สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักบริการวิชาการ ควรเน้นกิจกรรมการส่งเสริมกิจกรรมการเผยแพร่ให้มากขึ้น เช่น การจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรมอาชีพให้แก่ประชาชนทั่วไป

2.4 องค์การ/ หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ หอประวัติ ฯลฯ เน้นการส่งเสริม การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม การเก็บรักษาอย่างเป็นระบบ การวิจัย และการบริการทางวิชาการ

2.5 องค์การ/ หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาในด้านการส่งเสริมด้านศิลปวัฒนธรรม เน้นกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรม การปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ชุมชนและสโมสรต่าง ๆ

3. การบริหารจัดการองค์การ/ หน่วยงานต่าง ๆ ควรมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านโครงสร้างและสายการบังคับบัญชา การวางนโยบาย และแผนงาน แผนปฏิบัติการ งบประมาณ มีบุคลากรที่มีวุฒิและประสบการณ์ที่ตรงกับสายงาน มีการพัฒนาบุคลากร อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ทันสมัย/ ทันเหตุการณ์ ตลอดจนมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติในการสร้างเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรม การประสานงาน และการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ พบว่าผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากในทุกประเด็น

MODEL OF CULTURAL PRESERVATION MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION
INSTITUTIONS

AN ABSTRACT
BY
THIP-ANONG LAUNPUCKAVAT

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Doctor of Education degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University
March 2003

Thip-anong Launpuckavat. (2003). *Model of Cultural Preservation Management in Higher Education Institutions*. Dissertation, Ed.D. (Higher Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Dr. Somsuke Terapigitra , Assist. Prof. Dr. Achara Whattananarong, Assoc. Prof. Dr. Dusadee Yoelao

The objective of this research was to design a model of cultural preservation management in higher education institutions. The framework of a model was formulated based on the review of related research studies and interviews of five educators. Then a model was designed and was considered twice by using the Delphi technique of seventeen experts' opinion. The efficiency of the model was drawn again from 108 respondents whose jobs related to culture preservation : vice presidents, directors and staffs of 14 public higher education institutions. The appropriate model of cultural preservation management in higher education institutions included .

1. Clear philosophy, policy, objective, plan and activities specify the preservation of art and culture in a concrete way; and higher education institutions administrators should understand the importance of the policy and the plan on preservation of art and culture.

2. For the development of organizations or internal units on preservation of art and culture, various specific bodies should be established, for example, a central agency on art and culture, a research unit on art and culture, an academic services center on art and culture, an art and cultural promotion agency and a unit for student affairs on art and culture, etc. These organizations should be allowed to clearly determine their own concrete policy, plan, and projects as well as their expected roles.

- 2.1 A central body should be set up to coordinate the overall implementation, with external experts as members of its committee. It should be under the responsibility of senior administrators, for example, a vice president should be assigned to seek funding from both domestic and international sources as well as, to support and develop personnel related to art and culture.

- 2.2 Organizations/ agencies on art and culture research, e.g. Thai Studies Institutes or other research units should formulate policies on research and development of the body of knowledge concerning local wisdom and Thai art and culture.

2.3 Organizations/agencies offering academic services on art and culture, for example institutes/ centers/ continuing education centers/ academic service centers, should put greater emphasis on activities concerning promotion and dissemination of information through meetings, seminars, vocational training for the public.

2.4 Organizations/ agencies promoting the preservation of art and culture like museums, art and culture centers, memorial centers, should emphasize on the promotion of preservation of art and culture, systematic collections of documents and antiques while offering academic services and conducting research.

2.5 The organizations/ agencies for student affairs should stress on extra-curricular activities in order to inculcate favorable attitudes on preservation of art and culture through activities carried out by student clubs and student associations.

3. In terms of administration, there should be a systematic and efficient structure and line of authority, policy and plan formulation, action plans, budgeting, placements of the right people in the right jobs, staff development, building and other facilities, all of which should be up to date. The performed activities concerning network creation, coordination and public relations should be monitored and evaluated as well.

Finally, the review of the model efficiency showed that most of the respondents agreed with the cultural preservation management model at the higher level in all dimensions.

รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

ปริญญานิพนธ์
ของ
ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุซฎิบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา
มีนาคม 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา
ของ

นางทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎิบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คนบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพรณั หะวานนท์)

วันที่...?...เดือน ..มีนาคม...พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร.สมสุข ธีระพิจิตร)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนานรงค์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎิ โยเหลา)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ศาสตราจารย์ ดร. ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ก็ด้วยความกรุณาจาก คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ คือ ดร. สมสุข ธีระพิจิตร ประธานกรรมการฯ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนานรงค์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ดุชนิ โยเหลา กรรมการฯ ที่ได้เอาใจใส่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และให้กำลังใจ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง เป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ สุธรรมาภิบาล กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ที่ได้ให้ความเมตตา เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา และให้ข้อคิดเห็นต่างๆที่เป็นประโยชน์เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจแก้ ให้ความคิดเห็น และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านรองอธิการบดี คณาจารย์ ผู้บริหาร ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์กร/หน่วยงานภายในต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย เรื่อง รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ และ นางนิรมล กิตติวิบูลย์ ผู้บังคับบัญชาของผู้วิจัยที่ได้ให้ความเมตตา คอยช่วยเหลือสนับสนุน รวมทั้งเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่เป็นกำลังใจช่วยเหลือทุกอย่างแก่ผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาของการศึกษาในครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ครูอาจารย์ และครอบครัว รวมทั้ง ดช.ธนกร เลื่อนพุกวัฒน์ ที่ช่วยเหลือสนับสนุน และเป็นกำลังใจของการศึกษา มาโดยตลอด คุณประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้คณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ที่ได้ดูแลเอาใจใส่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดียิ่ง

ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	11
ความสำคัญของการวิจัย	11
ขอบเขตของการวิจัย	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
ความหมายและความสำคัญของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา..	14
ความหมายของคำว่า “ศิลปวัฒนธรรม”	14
ความสำคัญของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา	18
บทบาทและการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบัน	
อุดมศึกษาไทย	22
แนวคิดการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา	30
แนวคิดด้านการสอนศิลปวัฒนธรรม	31
แนวคิดด้านการวิจัยศิลปวัฒนธรรม	33
แนวคิดเกี่ยวกับการบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	36
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	38
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านศิลปวัฒนธรรม	41
หลักการและวิธีการบริหารในองค์กร/ หน่วยงาน	45
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมใน	
สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ และสถาบันอุดมศึกษาไทย	47
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	
ในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบัน	
อุดมศึกษาไทย	52
3 วิธีดำเนินการวิจัย	59
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	61
การสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล	64
การวิเคราะห์ข้อมูล	67

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	135
สรุปผลการวิจัย	136
อภิปรายผล	150
ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้	169
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	171
บรรณานุกรม	172
ภาคผนวก	183
ประวัติย่อผู้วิจัย	241

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรจำแนกตามสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัด.....	63
2 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา รอบที่ 1.....	72
3 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา รอบที่ 2.....	87
4 จำนวนและร้อยละของผู้ปฏิบัติงานที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ.....	102
5 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของรองอธิการบดี ผู้อำนวยการสถาบัน/ ศูนย์/ สำนัก และเจ้าหน้าที่ที่มีต่อรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา.....	104

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	60
2 การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในการกำหนดปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์และแนวทางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม.....	139
3 การดำเนินงานและการประสานงานขององค์กร/ หน่วยงานกลาง.....	141
4 การดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงานวิจัยการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม.....	143
5 การดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงานการบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม.....	144
6 การดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงานการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม..	146
7 การดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม.....	147
8 การบริหารจัดการขององค์กร/ หน่วยงานต่าง ๆ ด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา.....	148
9 รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา..	149

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยเป็นชาติที่เก่าแก่และมีอารยธรรมมาช้านาน ดังจะเห็นได้จาก ศิลปวัฒนธรรมไทยที่เป็นมรดกสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน คนไทยในยุคปัจจุบันสามารถ ศึกษาได้จากประวัติศาสตร์ ศิลาจารึกต่าง ๆ ฯลฯ ที่มีปรากฏตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา และกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี โดยเป็นเรื่องราวของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย การใช้ภาษาไทย ประวัติศาสตร์ วรรณคดีไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยมต่าง ๆ ของสังคม โบราณวัตถุ โบราณสถาน โบสถ์วิหาร ฯลฯ ศิลปวัฒนธรรมไทยจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความสำคัญอย่างยิ่ง สมควรที่จะอนุรักษ์และสืบทอดไปสู่ลูกหลานเยาวชนไทย ในอนาคต

ศิลปวัฒนธรรม เป็นสมบัติกลางของมนุษยชาติ ไม่ได้เป็นของคนหนึ่งคนใด หรือ หมู่ใดหมู่หนึ่งโดยเฉพาะ เป็นสิ่งมีโครงสร้าง ระบบ และวิวัฒนาการในตัวเอง ผู้สร้างศิลป วัฒนธรรม คือมวลมนุษยชาติทั้งหลายในโลก (สงบ สงเมือง. 2534 : 12) ศิลปวัฒนธรรมเป็น เรื่องของการสั่งสมวิถีการประพฤติปฏิบัติของประชาชนในชาตินับตั้งแต่ปรัชญา ความเชื่อ ค่านิยม สถาบัน ขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปกรรม โดยเป็นการสร้างความมั่นคงในชาติ ให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจ ห่วงแหน และปฏิบัติตามวัฒนธรรมอันดีงามโดยถ้วนหน้ากัน (สุพิศวง ธรรมพันทา. 2532 : คำนำ) เช่นเดียวกับกับ ทรงวิทย์ แก้วศรี ซึ่งมีความเห็น สอดคล้องกันว่า ศิลปวัฒนธรรมไทย คือ หัวใจของความเป็นไทย มีแบบฉบับ หรือมี เอกลักษณะในตนเอง (ทรงวิทย์ แก้วศรี. 2534 : 1) และ ทรงวิทย์ แก้วศรี ได้ให้ความเห็น เกี่ยวกับเอกลักษณะว่า เป็นคุณลักษณะพิเศษอันเด่นปรากฏชัดอยู่ในเฉพาะหมู่คนกลุ่มใด กลุ่มหนึ่ง หรือชาติใดชาติหนึ่ง แสดงความเป็นตัวของตัวเอง มีระบบมีระเบียบแบบแผนใน ตัวเอง เกิดจากการสั่งสมมานาน หรือเป็นคุณค่าที่สั่งสมของกลุ่มคนนั้น ๆ ยอมรับ มีสามัญ สำนึก และเกิดความภาคภูมิใจร่วมกัน เอกลักษณะ ของคนกลุ่มใดก็ตามย่อมจะแสดงออกทั้งใน ด้านนามธรรมและในด้านวัตถุธรรมไปพร้อม ๆ กัน การที่กลุ่มคนของสังคมใด ชาติใด มีความ สำคัญในคุณค่าความเป็นเอกลักษณะของตนนั้นไม่ใช่เรื่องมง่ายเพื่อฝัน เพราะเอกลักษณะไม่ใช่ ของที่เกิดขึ้นง่าย แต่ต้องการเวลาแห่งการสั่งสมและดัดแปลง จนเกิดความเป็นเอกภาพของ ตนเอง และการที่จะเป็นเช่นนี้ได้ก็ย่อมแสดงว่า กลุ่มคนนั้นมีสามัญสำนึกร่วมกัน มีความมั่นคง เป็นปึกแผ่น ทั้งรู้จักรักษาให้เจริญรุ่งเรืองมาด้วยดี สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นข้อที่จะทำให้ความ ภาคภูมิใจได้ว่า มีความเป็นไท และมีความเป็นอิสระแก่ตนเอง รวมทั้งเป็นสิ่งที่เข้ากับ ความรู้สึกนึกคิดและการปฏิบัติด้วย (ทรงวิทย์ แก้วศรี. 2534 : 1)

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2534 : 16) ให้ความเห็นว่า เอกลักษณ์เป็นลักษณะเฉพาะที่เป็นหนึ่งไม่มีสอง เอกลักษณ์ประกอบด้วยสถาบันที่ทรงคุณแห่งชาติ ลักษณะนิสัยประจำชาติ ค่านิยม ลักษณะโครงสร้างของสังคม และแบบอย่างวัฒนธรรมที่มีวิวัฒนาการสร้างสมติดต่อกันมาเป็นเวลานานหลายชั่วอายุคน โดยมีสภาพแวดล้อม เหตุการณ์ และปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมเป็นเครื่องกำหนดลักษณะเฉพาะเหล่านั้น ณรงค์ เล็งประชา (2539 : 67) และ ทรงวิทย์ แก้วศรี (2534 : 5-6) ได้กล่าวถึง การมีลักษณะเฉพาะ หรือตัวอย่างเอกลักษณ์ของไทย สรุปได้ว่า จะมีลักษณะเด่นหลายประการ ดังนี้

1. ศาสนา ได้แก่ การมีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ
2. ความสำนึกในความเป็นเชื้อชาติเดียวกัน โดยการมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
3. การมีภาษาเป็นของตนเอง ได้แก่ อักษรไทยและภาษาไทย
4. ประเพณีไทย
5. วัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม และ

อาหารการกิน

6. ศิลปกรรมไทย
7. จรรยาบรรณและจิตใจของคนไทย และ
8. การพักผ่อนหย่อนใจของคนไทย ได้แก่ ดนตรีไทย และนาฏศิลป์

ในสังคมทุกสังคมย่อมปรากฏเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของสังคมของตน ซึ่งคนส่วนใหญ่ในสังคมจะช่วยกันกำหนดและยอมรับว่า อะไรเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของสังคม และเมื่อคนในสังคมยอมรับเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมร่วมกันแล้ว คนทั้งหลายในสังคมก็ยอมรับเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมร่วมกัน และยึดเอาวัฒนธรรมนั้นเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตร่วมกัน เอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษของเราสร้างสรรค์ขึ้นในอดีต ประยุกต์สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน และมีการถ่ายทอดไปสู่อนาคตเพื่อรักษารูปแบบของเผ่าพันธุ์ไว้ด้วย ดังนั้น สิ่งที่คนยอมรับกันว่าเป็นเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่ไม่เคยหยุดนิ่งอยู่กับที่ จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาให้เหมาะสม และสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยคนหรือสมาชิกในสังคมนั้นช่วยกันปรุงแต่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมสาขานั้น ๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น หรืออย่างน้อยให้แตกต่างไปจากอดีตที่เคยมีหรือเคยใช้มาแล้ว โดยรักษาแกนหลักของเอกลักษณ์นั้นไว้ (กรมศิลปากร. 2542 ข : 93)

กล่าวโดยสรุป ศิลปวัฒนธรรมไทย คือ ความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทยที่เป็นวิถีการประพฤติปฏิบัติของประชาชนคนไทย มีลักษณะเฉพาะ หรือ ลักษณะของชาติอันประกอบด้วย ความคิด ความเชื่อ ปรัชญา ค่านิยม สถาบัน ขนบธรรมเนียมประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ และศิลปกรรมต่าง ๆ เป็นต้น การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จึงเป็นการทำนุบำรุงความเป็นไทย ทำให้เกิดความภาคภูมิใจที่ได้มีบทบาทสำคัญในการทำนุบำรุงความเป็นไทย โดยการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมตลอดมาอย่างสืบเนื่องยาวนาน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2534 : คำนำ)

การสืบทอดวัฒนธรรมจากบรรพชนในอดีตจนถึงปัจจุบันย่อมอาศัยภูมิปัญญาและเทคโนโลยีในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม อมรา พงศาพิชญ์ (2537 : 157) ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มวัฒนธรรมว่า จะมีลักษณะเด่นคือ เป็นกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน บรรพบุรุษในที่นี้หมายถึง บรรพบุรุษทางสายเลือดและบรรพบุรุษทางวัฒนธรรม ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือดและทางวัฒนธรรมอยู่ด้วยพร้อม ๆ กันไป เป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างเอกลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ ในขณะที่เดียวกันสามารถเร้าอารมณ์ความรู้สึกให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ที่นับถือศาสนาเดียวกัน

วัฒนธรรมของชนชาติใด ๆ ในโลกย่อมพัฒนาไปไม่หยุดนิ่ง มีการผสมผสานกับอิทธิพลต่าง ๆ ที่ไหลเข้ามากระทบอยู่ตลอดเวลา ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ได้รับวัฒนธรรมตะวันตกที่หลังไหลเข้ามาจนกระทั่งมีความเป็นวัฒนธรรมสากลที่ผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมไทยอย่างที่เป็อยู่ในปัจจุบัน คือเป็นยุคสังคมโลกาภิวัตน์ ยุคแห่งสังคมข่าวสารข้อมูล (Information Technology) ทำให้เกิดการไหลบ่าทางวัฒนธรรมต่าง ๆ อย่างมากมาย วัฒนธรรมที่มีอยู่ถูกผสมผสานกับวัฒนธรรมสากล หรือที่เรียกว่า บูรณาการทางวัฒนธรรม (Cultural Integration) เป็นการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม คือ การมีวัฒนธรรมที่หลากหลายร่วมกันและไม่ได้มีการพยายามครอบงำซึ่งกันและกัน แต่การปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรม การปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมต้องอาศัยกระบวนการปรับตัว (Adaption) การผสมผสานทางวัฒนธรรม (Acculturation) การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation) และความขัดแย้งทางวัฒนธรรม (Cultural Conflict) ดังนั้น จึงเป็นการยากที่จะรักษาหรืออนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมเหล่านั้นให้ยั่งยืนไว้ได้ (อมรา พงศาพิชญ์, 2542 : 16 -19)

* ในทศวรรษที่ผ่านมาการพัฒนาประเทศได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ รัฐได้ให้ความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยการนำเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวัน และมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจขั้นพื้นฐานจากภาคเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม ทำให้เศรษฐกิจมีความก้าวหน้าในระดับหนึ่ง แต่มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตและสังคมไทย เกิดอำนาจนิยมและวัตถุนิยมขึ้นในสังคมไทยบางกลุ่ม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดความสับสนในเรื่องมโนทัศน์และค่านิยม มีความขัดแย้งระหว่างบทบาทและหน้าที่ของบุคคล และสถาบันต่าง ๆ มากขึ้น ส่งผลกระทบให้ระบบโครงสร้างและแบบแผนประเพณีดั้งเดิมที่ดั่งามแปรเปลี่ยนไปด้วย สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ยุคนี้เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร ระบบข่าวสารและการติดต่อเป็นไปอย่างรวดเร็วมาก กระแสวัฒนธรรมจากต่างประเทศจึงหลั่งไหลเข้าสู่สังคมไทยอย่างรวดเร็ว เป็นผลให้ประชาชนและเยาวชนไทยจำนวนไม่น้อย ละเลยแบบแผน ค่านิยม และวิถีชีวิตอันดีงามของสังคมเดิม หันไปหลงใหลชื่นชมกับวัฒนธรรมต่างชาติ

โดยขาดการเลือกสรร และความรู้เท่าทัน ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์และความเป็นปึกแผ่น มั่นคงของสังคมไทย ก่อให้เกิดปัญหาทางวัฒนธรรมทั้งในขั้นรุนแรงและขั้นวิกฤตหลายประการ ดังปรากฏภาพของเยาวชนไทยในปัจจุบันที่ลอกเลียนแบบวัฒนธรรมต่างชาติทั้งในด้านความประพฤติและมารยาท ซึ่งปัญหาวิกฤตทางวัฒนธรรมนี้ไม่ได้เกิดเฉพาะในสังคมไทยเท่านั้น แต่กำลังเป็นปัญหาอันใหญ่หลวงของสังคมโลกที่มีพัฒนาการทางเทคโนโลยี และความก้าวหน้าทาง วัตถุสูง โดยไม่คำนึงถึงมิติทางวัฒนธรรม

สาเหตุดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า บทบาทในการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลป วัฒนธรรมไม่แพร่หลายและไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม แห่งชาติ (2537 : 3-4) ได้สรุปปัญหาที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไว้ ดังนี้

1. ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว และชุมชนไทย เป็นผลให้การเรียนรู้และการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมในวิถีครอบครัวและชุมชน อันเป็นรากฐานสำคัญของความมั่นคงในครอบครัวและชุมชนถูกละเลย

2. ปัญหาการไม่เข้าใจความหมายและเนื้อหาของขนบธรรมเนียมและประเพณีไทย อย่างถ่องแท้ จึงไม่สามารถเข้าถึงคุณค่าของแบบแผนขนบธรรมเนียมและประเพณีดั้งเดิม ของไทย หรือบางครั้งถูกมองว่าเป็นเรื่องที่ล้าสมัย จึงส่งผลกระทบต่อค่านิยมและวิถีชีวิตของ คนไทยอย่างผิด ๆ ตัวอย่างเช่น ประเพณีสาดน้ำสงกรานต์ ประเพณีการโยนบัว โดยถือ เป็นความสนุกสนานจากการเล่นมากกว่าคุณค่าของประเพณี

3. ปัญหาการใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้อง เพราะความนิยมในภาษาต่างประเทศจนเกิน ไป ประกอบกับความไม่เข้าใจและขาดความซาบซึ้งในอรรถรสทางภาษา เป็นเหตุให้มีการใช้ ภาษาไทยอย่างขาดความระมัดระวัง จนสูญเสียสุนทรีย์ทางภาษาและ เอกลักษณ์ที่สำคัญของ ชาติ

4. ปัญหาค่านิยมของคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมไทย ที่ทำให้เกิดความเสื่อมเสีย ต่อคุณภาพของชีวิตและสังคม รวมทั้งการไม่เคารพในกฎ ระเบียบวินัย และเสรีภาพของตนเอง และผู้อื่น การแสวงหาปัจจัยทางวัตถุ และการตอบสนองความต้องการอย่างไม่มีที่สิ้นสุดของคน ในสังคม เกิดกิเลสความเห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ทำให้เสียความสมดุลทั้งใน ระดับบุคคลและสังคม ชุมชนอ่อนแอและแตกสลาย ไม่สามารถดำรงอยู่ในสังคมอย่างสงบสุขได้ จึงทำให้เกิดวิกฤตอย่างรุนแรง

5. ปัญหาการไม่เห็นในคุณค่าของภูมิปัญญาไทยทำให้ดูเหมือนมองข้ามภูมิปัญญาไทย และชื่นชมในวัฒนธรรมและเทคโนโลยีของต่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงและรวดเร็ว

6. ปัญหาการแต่งกายตามแบบตะวันตก ถือเป็นการแต่งกายแบบสมัยใหม่ ไม่นิยม การแต่งกายแบบไทย ทั้ง ๆ ที่การแต่งกายแบบไทยมีความอ่อนหวาน และสง่างามเหมาะสม กับคนไทย

7. ปัญหาการไม่เข้าถึงคุณค่าทางศิลปไทย ทั้งวรรณศิลป์และศิลปะการแสดงหลายสาขา เช่น การเขียน การอ่าน การฟัง การเล่นต่าง ๆ เพลงไทยเดิม การละเล่น การดนตรี ฯลฯ ทำให้ขาดการปลูกฝังและการถ่ายทอดของศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ

8. ปัญหาผลกระทบทางศิลปวัฒนธรรมหลายอย่างที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว เช่น ปัญหาอาชญากรรม สิ่งเสพติด โสเภณี และโรคเอดส์ ฯลฯ เป็นผลให้วิถีชีวิตของชุมชนไทยพลิกผันจนปรับตัวไม่ทัน

ทวี บุรณขេตต์ ได้สรุปข้อจำกัดในการส่งเสริมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไว้ในหนังสือ เรื่อง แนวทางการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านไทยของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2530 : 22) ดังนี้

1. พื้นฐานทางความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ซึ่งพลเมืองของชาติไทยโดยส่วนรวม ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจดีพอ จึงไม่เห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ ส่งเสริมฟื้นฟู และทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมไทยให้เป็นเอกลักษณ์ของชาติ ฉะนั้นเราจึงต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ประชาชนอย่างเป็นระบบโดยเริ่มจากส่วนง่ายไปสู่ส่วนยากหรือถ่ายทอดตามระดับสติปัญญาของคนส่วนรวมในชาติ

2. สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผิดเคื่อง และความไม่รู้เท่าทันในเอกลักษณ์ของชาติ มีผลโดยตรงต่อการจรรโลงศิลปวัฒนธรรมไทย การขาดทุน การทำลาย การโจรกรรม โบราณวัตถุทางพุทธศาสนา การสนับสนุนด้านงบประมาณเกี่ยวกับวัฒนธรรมของประเทศ เป็นไปอย่างจำกัดไม่ได้สัดส่วนกับงบประมาณด้านอื่น ๆ งานด้านศิลปวัฒนธรรมถูกมองในแง่ไม่เร่รุดที่จะต้องดำเนินการแก้ไขทั้ง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับงานบริหารประเทศในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามัคคี เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เป็นต้น

3. ค่านิยมของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมตะวันตก มองเห็นความหรูหรา ฟุ่มเฟือย การแข่งขันด้านวัตถุเป็นของที่นิยมชมชอบ โดยลืมการพัฒนาจิตใจ ทำให้มีความห่างไกลในศาสนา รูปแบบการประพฤติปฏิบัติที่มีในสังคมปัจจุบันไม่เป็นแบบอย่างที่ดีพอ ประชาชนขาดความศรัทธาในศาสนา ไม่สามารถเป็นแหล่งรวมน้ำใจของคนไทยเหมือนสมัยก่อน สื่อมวลชนเผยแพร่วัฒนธรรมตะวันตกกว่าเป็นสิ่งที่ดีจนเป็นแบบอย่างให้เยาวชนของชาติ คล้อยตามและนำไปประพฤติปฏิบัติ

4. ขาดความร่วมมือของคนในชาติในการรณรงค์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยอย่างจริงจัง หน่วยงานของรัฐ และเอกชนควรช่วยกันประสานงานในการสนับสนุนวัฒนธรรมอย่างเต็มกำลัง ทั้งในด้านการสนับสนุนให้นิยมศิลปวัฒนธรรมไทย ใช้ของไทย ตลอดจนให้สถาบันการศึกษา ทุก ๆ แห่งตระหนักและเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทยอย่างแท้จริง โดยให้ถือเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องรับผิดชอบและดำเนินการ

กรมศิลปากร (2542 ก : 17 - 18) ได้กล่าวถึง สภาพปัญหาการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมว่า คนไทยไม่มีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและเทคโนโลยีตนเอง รวมทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่น นับตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา กระแสอิทธิพลศิลปวัฒนธรรมตะวันตกได้หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทย รัฐบาลได้ดำเนินการต่าง ๆ เพื่อเปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติและวิถีชีวิตคนไทย ขาดการจัดระบบทางวัฒนธรรม ทำให้วิธีการบริหารและการจัดการวัฒนธรรมล้าหลัง อันเนื่องมาจากมีเอกสารและตำราจำกัด และไม่ได้รับการสอนอย่างเป็นระบบ ทำให้คนไทยไม่สามารถบริหารและจัดการงานวัฒนธรรมได้อย่างเป็นระบบกระบวนการ นอกจากนั้นขั้นตอนการทำงานบำรุงรักษายังมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ยังยากอีกด้วย

สภาพปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ อาจทำให้สังคมไทยต้องสูญเสียเอกลักษณ์ความเป็นไทยไป ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไขจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง จึงสมควรจะได้มีการรณรงค์รักษาศิลปวัฒนธรรมไทยโดยการกระตุ้น ส่งเสริม และปลูกฝังให้เกิดความซาบซึ้งรักและภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมไทย เกิดการตื่นตัวในการศึกษา ค้นคว้า สร้างความรู้ความเข้าใจนำไปประพฤติปฏิบัติและพัฒนาอย่างถูกต้อง อันจะส่งผลให้เกิดความสงบสุขทั้งในวิถีชีวิตและสังคมส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมของเด็กและเยาวชนไทย นักเรียน และนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาให้เห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น เพลงไทยเดิม การละเล่น การดนตรี และประเพณีต่าง ๆ ฯลฯ ดังนั้น จึงต้องมีการอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมไทยให้เป็นระบบระเบียบที่ดีต่อไป

สถาบันอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงของประเทศ มีหน้าที่ผลิตกำลังคนในระดับผู้นำของประเทศ รวมทั้งเป็นศูนย์รวมของวิทยาการแขนงต่าง ๆ โดยเป็นแหล่งสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นกลไกที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนากำลังคนไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์ ตลอดจนสืบทอดเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมไทยเพื่อออกไปรับใช้สังคม ภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักสากลมี 4 ประการ ได้แก่ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการถ่ายทอดวัฒนธรรม (วิจิตร ศรีสอาน .2517 : 10-11) ภารกิจดังกล่าวมีความสำคัญไม่แตกต่างกัน นับตั้งแต่การเริ่มจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกในประเทศไทย คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังปรากฏในหมวด 1 บททั่วไป มาตรา 4 ให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาและค้นคว้าในศาสตร์ต่าง ๆ โดยมุ่งจะส่งเสริมวิชาชีพชั้นสูง และทำนุบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2510 : 516) ซึ่งจะพบว่าการทำงานบำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษาแห่งนี้ นับตั้งแต่ได้มีการจัดตั้งเป็นต้นมา

ในแผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ.2533-2547) ทบวงมหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญในการกำหนดภารกิจหลัก 4 ประการ ซึ่งได้แก่ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไว้ในวัตถุประสงค์ นโยบาย มาตรการ และเป้าหมาย ซึ่ง

สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งยึดถือเป็นแผนหลักในการดำเนินงาน (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2533 ก : 2-10) สุธรรม อารีกุล ได้กล่าวถึง บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่ต้องปรับเปลี่ยนไปตามกระแสหลักด้านในยุคโลกาภิวัตน์ว่า อุดมศึกษาไทยจะต้องมีความทันสมัย (Modernization) อุดมศึกษาเปิดเสรี (Liberalization) อุดมศึกษาสู่ปวงชน (Popularization) และอุดมศึกษาสู่สากล (Internationalization) ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาไทยจะต้องเป็นคลังแห่งความรู้อันทันสมัย สถาบันเปิดสู่เสรีไม่มุ่งเพื่อบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งทั้งในเรื่องการบริหารจัดการต่าง ๆ มีความหลากหลาย มีความเสมอภาค เป็นการศึกษาต่อเนื่องและตลอดชีวิต มีความเหมาะสมกับสังคมวัฒนธรรมไทย โดยเป็นการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พัฒนาไปสู่ความเป็นนานาชาติ สามารถดูดซับองค์ความรู้ สร้างสรรค์ความกลมกลืน หรือดุลยภาพระหว่างสังคมวัฒนธรรมไทย หรือความเป็นไทยและความเป็นสากล สัมพันธ์กับชนชาติอื่นเพื่อการอยู่ร่วมกันได้โดยสันติในประชาคมโลก (สุธรรม อารีกุล. 2541 : 39-41) นอกจากนั้นในการประชุมระดับโลกจัดโดยองค์การยูเนสโก เรื่องการอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 : วิสัยทัศน์และการปฏิบัติ (World Conference on Higher Education, Higher Education in the Twenty-first Century : Vision and Action) ระหว่างวันที่ 5-6 ตุลาคม 2541 ได้มีกล่าวถึงบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในอนาคตที่สำคัญ คือ การปรับเปลี่ยนจากสงครามทางวัฒนธรรมนิยมมาเป็นวัฒนธรรมแห่งการยอมรับวัฒนธรรมผู้อื่น โดยเน้นการปรับเปลี่ยนอุดมศึกษาไปสู่บทบาทใหม่ที่สำคัญในด้านวัฒนธรรม ได้แก่ การเผยแพร่วัฒนธรรม (ยูเนสโก. 2541 : 3)

ภารกิจการทำงานบูรณศิลปวัฒนธรรมถือเป็นภาระหน้าที่ในการสืบสาน ถิ่นทอด อนุรักษ์ และพัฒนาด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อรักษาความเป็นชาติไว้ (อดุลย์ วิริยะเวชกุล. 2541 : 170 -171) ส่วนวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2534 : 10) ให้ความเห็นว่ ภารกิจนี้มีความสำคัญต่อการสร้างและธำรงวัฒนธรรมไทยโดยที่ภารกิจทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมีความสำคัญ และแต่ละภารกิจต่างก็มีความสำคัญเท่าเทียมกันโดยไม่อาจแยกสัดส่วนได้ว่า แต่ละภารกิจควรมีน้ำหนักเท่าใด จึงขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งว่าจะกำหนดสัดส่วนที่เหมาะสมของตนเองอย่างไร

แผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2533 – 2547) ของทบวงมหาวิทยาลัย ได้กล่าวถึง บทบาทที่เปลี่ยนไปของสถาบันอุดมศึกษา ในการตอบสนองสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของประเทศ สรุปได้ว่า ภารกิจหลักทุกประการของสถาบันอุดมศึกษาอยู่ภายใต้กำกับของหลักการร่วมพื้นฐาน 3 ประการ คือ (1) การปฏิบัติภารกิจอุดมศึกษาเพื่อการกระจายโอกาสและความเสมอภาค (2) การปฏิบัติภารกิจอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และ (3) การปฏิบัติภารกิจอุดมศึกษาที่มีคุณภาพและความเป็นเลิศ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2533 ข : 5) ความมีประสิทธิภาพ ความมีคุณภาพและความเป็นเลิศของอุดมศึกษา จะทำให้อุดมศึกษาเป็นกลไกที่กระตุ้นการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนั้น ภารกิจหลักทุกประการของอุดมศึกษาในอนาคตจะต้องมี

คุณลักษณะของความเป็นสากลและมีส่วนส่งเสริมบทบาทของประเทศในประชาคมโลก โดยหลักการดังกล่าว ภารกิจอุดมศึกษาทุก ๆ ด้าน จึงต้องได้รับการทบทวนและเสริมสร้างให้สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมและชักนำการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งแนวคิดในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นเรื่องที่ทุกประเทศกำลังให้ความสนใจ โดยเฉพาะประเทศไทย ทบวงมหาวิทยาลัยได้มีนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษาอีกด้วย (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2541 : 4-5)

สภาพปัญหาการดำเนินงานการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาไทย ในปัจจุบัน ด้านนโยบาย รัฐจะให้ความสำคัญกับนโยบายด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และกำหนดเป็นนโยบายและแผนของทบวงมหาวิทยาลัยอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ด้านความเป็นสากลของ อุดมศึกษาไทยและการเปิดสู่ภูมิภาค เน้นให้สร้างความตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมไทยให้แก่ นักศึกษาและบุคลากร (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2533 ก : 18-30) ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ได้นำมากำหนดเป็นนโยบายและแผนของสถาบัน ดังเช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้กำหนด แนวทางการพัฒนาด้านศิลปวัฒนธรรมที่มุ่งส่งเสริมความรู้ ตระหนักในคุณค่าของความเป็นไทย มีความซาบซึ้งห่วงแหนในมรดกทางวัฒนธรรมของชาติและมีทัศนคติในการอนุรักษ์และ ทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมนั้นไว้ (จรัส สุวรรณเวลา. 2538 : 23-24) มหาวิทยาลัยมหิดล มีนโยบายและแนวทางในการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรม ในการพัฒนาวิชาการด้าน วัฒนธรรมศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการสอน การวิจัย และการวิจัยเพื่อพัฒนา และเสริมสร้าง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะนำวิทยาการแผนปัจจุบันไปสู่ชนบท (มหาวิทยาลัยมหิดล. 2541 : 31-32) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีนโยบายและแผนงานในการส่งเสริมเรื่องไทยในด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ โดยการจัดตั้งสถาบันไทยคดีศึกษาขึ้นเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้ตระหนักและ ภาคภูมิใจในความเป็นไทยและร่วมมือกันอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทยไว้ตลอดไป ซึ่งใน ปัจจุบันมุ่งเน้นการศึกษาด้านศิลปะและวัฒนธรรมไทยลักษณะการเจาะลึกให้มากขึ้น (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2544 : คำนำ) เป็นต้น

ถึงแม้ว่ารัฐจะให้ความสำคัญในด้านนโยบายการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบัน อุดมศึกษามากขึ้น แต่สภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังมิ การดำเนินงานน้อย และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานน้อย เพราะมีงบประมาณจำกัด ทั้งในด้านการวิจัย การบริการวิชาการ และการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบริหารจัดการ องค์การภายในสถาบันที่เกี่ยวกับโครงสร้างขององค์กร บุคลากร อาคารสถานที่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เนื่องจากผู้บริหารให้ความสำคัญในด้านนี้น้อย (สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ 2535 : 156 -157) สอดคล้องกับรายงานการประเมินผลแผนพัฒนา

การศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535 -2539) ของทบวงมหาวิทยาลัย (2539 : 5) ที่พบว่า การดำเนินงานในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีน้อย เนื่องจาก ได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่ถึงร้อยละ 0.5 ต่อปี ในขณะที่เป้าหมายได้กำหนดไว้ไม่น้อย กว่าร้อยละ 2.5 ของงบประมาณเพื่อการอุดมศึกษา ดังที่เทียนฉาย กิระนันท์ ได้ทำการศึกษา วิจัยเรื่อง การเงินอุดมศึกษา พบว่า การจัดสรรเงินทุนตามประเภทการใช้จ่ายเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแผนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จะปรากฏโครงการที่มีศักยภาพและเป็นรูปธรรม ที่ชัดเจนน้อยมาก เงินสนับสนุนจึงมีค่อนข้างน้อย บางสถาบันและบางปีไม่ได้รับการจัดสรร งบประมาณเลย (เทียนฉาย กิระนันท์. 2537 : 27-28)

ในด้านบุคลากรพบว่า ขาดอัตรากำลัง ขาดความรู้ของผู้ปฏิบัติงาน ขณะเดียวกัน บุคลากรก็ต้องรับผิดชอบงานในหน้าที่อื่น รวมทั้งขาดงบประมาณ และสถานที่ในการปฏิบัติงาน ด้วย (สำง พรศรี. 2538 : 77-78) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยทุกแห่งยังดำเนินงานได้ไม่เต็มที่ ทั้งในแง่ของการศึกษา วิจัย บันทึกรวบรวม และพัฒนาด้านการเก็บรักษา เพื่อจะศึกษา วิวัฒนาการว่า มีความเป็นมาอย่างไร (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. 2528 : 19-20) สอดคล้อง กับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ที่กล่าวว่า การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยของสถาบันอุดมศึกษาใน ปัจจุบันเป็นการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง เป็นพัก ๆ จึงต้องมีการศึกษาอย่างลึกซึ้งเพื่อให้สามารถ นำหน้าสังคมและให้ข้อเสนอแนะได้ นอกจากนั้นยังเห็นว่า ศิลปวัฒนธรรมเป็นเรื่องของทุกคน อีกด้วย (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2530 : 276-279)

สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งขาดการพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานใน ด้านศิลปวัฒนธรรมโดยตรง มีเพียงบางสถาบันเท่านั้นที่จัดตั้งหน่วยงาน หรือโครงการที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนงานในด้านนี้ เช่น สถาบันไทยคดีศึกษา และศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย สถาบันไทยคดีศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อศึกษาและวิจัยเรื่องของไทย โดยเฉพาะ ดำเนินงานในลักษณะที่เป็นแหล่งกลางในการศึกษาวิจัยและเผยแพร่แลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่อง ของเมืองไทยและวัฒนธรรมไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริม วัฒนธรรมมีหลายโครงการ เช่น การสร้างเรือนไทยเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรมโดยมีการจัด กิจกรรมเน้นดนตรี ภาษา สถาปัตยกรรม เป็นที่ชุมนุมผู้สนใจวัฒนธรรม และเป็นศูนย์กลาง การค้นคว้า รวบรวม เผยแพร่ข้อมูลมรดกไทย โครงการดนตรี-ปีพาทย์ดีกดาบรพ์ โครงการ รวบรวมผลงานศิลปกรรม โครงการจัดสร้างเครื่องดนตรีไทย เป็นต้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช. 2533 : 458-459) นอกจากนั้นยังมีศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรม หอประวัติ หอศิลป์ โครงการสถาบันไทยศึกษา ตลอดจนการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาในโครงการต่าง ๆ เพื่อ ปลุกฝังจิตสำนึกที่ดี กิจกรรมเสริมหลักสูตรประเพณีของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (มหาวิทยาลัย เชียงใหม่. 2541 : 77) การดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อ พัฒนาและเสริมสร้างบุคลิกของความเป็นคนไทยให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล (มหาวิทยาลัยมหิดล. 2541 : 31-32)

นอกจากนั้นทบวงมหาวิทยาลัยได้สนับสนุนให้มีการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม/ จริยธรรมให้นิสิต/ นักศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยในการพัฒนาบัณฑิตให้เป็นบัณฑิตในอุดมคติไทย (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ก : คำนำ) แต่การดำเนินงานในการจัดกิจกรรมดังกล่าวให้กับนิสิตนักศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรมภายในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ยังมีกิจกรรมค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประเพณีไหว้ครู และวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2538 : 26) นอกจากนี้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในสถาบันการศึกษาหรือกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกสถาบันยังมีค่อนข้างน้อย ทำให้กิจกรรมการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมปรากฏออกมาน้อยเช่นกัน ประกอบกับสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มักจะให้ความสนใจกับภารกิจหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภารกิจด้านการจัดการเรียนการสอนมากกว่าภารกิจในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เห็นได้จากสถาบันอุดมศึกษาจะเน้นให้นิสิตนักศึกษามีความรู้ความสามารถเฉพาะวิชาชีพ แต่ไม่เน้นวิชาความรู้ด้านความเป็นมนุษย์ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี ความมีศีลธรรม และวัฒนธรรม (สุจิต บัวพิมพ์ และไสว ชัยรัตน์. 2536 :124-125) ทั้งที่ปัจจุบันภารกิจการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมนี้เป็นภารกิจที่หน่วยงาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศต่างเรียกร้องและให้ความสำคัญ โดยถือเป็นดุลยภาพระหว่างสังคมให้มีความเป็นไทยและมีความเป็นสากล

ในส่วนของการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ก็ได้มีการกำหนดให้การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบหลักองค์ประกอบหนึ่งของการประเมินคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดวัตถุประสงค์และแผนงานการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และมีการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และแผนงานที่กำหนดไว้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2541 : 4-5) อย่างไรก็ตามองค์ประกอบของการประเมินคุณภาพการศึกษาในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมยังไม่มีเกณฑ์หรือดัชนีวัดที่ชัดเจน ที่มีปรากฏอยู่เป็นเพียงกรอบของการดำเนินงานอย่างกว้าง ๆ เท่านั้น ซึ่งหากได้มีการศึกษาถึงขอบข่ายการดำเนินงานในด้านนี้ก็จะทำให้สามารถกำหนดเกณฑ์หรือดัชนีชี้วัดคุณภาพการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างชัดเจน และทำให้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย มีการดำเนินงานทางด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานต่อไป

ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ จึงควรมีการทบทวนและสนับสนุนให้มีการดำเนินงานในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนอนุรักษ์ และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมประเพณีของไทย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งจะก่อให้เกิดคุณประโยชน์ทางการศึกษาหลายประการดังได้กล่าวมาแล้ว อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา

ไทยให้เข้มแข็ง มีมาตรฐานและเป็นการประกันคุณภาพการศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรม โดยมีการส่งเสริมพัฒนาและเผยแพร่การดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้แพร่หลาย รวมทั้งมีการสืบทอดเอกลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรมของไทยให้ยั่งยืนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อสร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ความสำคัญของการวิจัย

การสร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีความสำคัญ ดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษามีรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่พัฒนาแล้ว สามารถนำไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาสามารถฟื้นฟูและอนุรักษ์งานศิลปวัฒนธรรมของไทยไว้ได้ โดยดำเนินการวิจัยและพัฒนางานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้อย่างกว้างขวาง มีการเผยแพร่และให้บริการอย่างแพร่หลายและสามารถถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมและความเป็นเอกลักษณ์ไทยที่ดึงดูดให้นักศึกษาได้สืบทอดต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษารูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยมีรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย นโยบายและการสนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การจัดและบริหารองค์กร/หน่วยงานรองรับภายในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ นโยบาย และการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงาน ได้แก่ การบริหารจัดการด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/หน่วยงานที่บริหารงานศิลปวัฒนธรรมโดยตรง การวิจัยศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/หน่วยงานวิจัย การบริการวิชาการศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/หน่วยงานบริการทางวิชาการ และการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น กองกิจการนิสิตนักศึกษา เป็นต้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ศิลปวัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของไทยในกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งามของไทย วิธีการดำเนินชีวิต การปฏิบัติในสังคม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และความมีศีลธรรมอันดีงามของประชาชน

2. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย หมายถึง กิจกรรมการสนับสนุน และส่งเสริมในการทำนุบำรุงความเป็นเอกลักษณ์ของไทยทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เพื่อให้เกิดความรัก ความเข้าใจความซาบซึ้ง และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย โดยการจัดกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการถ่ายทอด สืบสาน ฟื้นฟู อนุรักษ์ เผยแพร่ และพัฒนาให้ยั่งยืนต่อไป โดยเยาวชนนิสิตนักศึกษาไทย และบุคคลทั่วไปเป็นผู้สืบทอด

3. รูปแบบ หมายถึง โครงสร้าง แบบแผน แบบจำลอง แนวคิด แนวทาง แนวปฏิบัติ หรือ วิธีการดำเนินงานที่สร้างขึ้นอย่างใดอย่างหนึ่ง ในการวิจัยครั้งนี้ รูปแบบ หมายถึง กระบวนการดำเนินงาน หรือวิธีการดำเนินงานที่ใช้เป็นแนวทางพัฒนาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ นโยบาย การจัดและบริหารองค์กร และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

3.1 นโยบายและการสนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยมีแผนงาน /โครงการ และ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

3.2 การจัดและบริหารองค์กร/ หน่วยงานรองรับภายในสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดกิจกรรม และระบบสนับสนุนต่าง ๆ หน่วยงานรองรับในที่นี้ ได้แก่ สถาบัน/หน่วยงานที่บริหารงานศิลปวัฒนธรรมโดยตรง สถาบัน/หน่วยงานวิจัย สถาบัน/หน่วยงานบริการทางวิชาการ และกองกิจการนิสิตนักศึกษา โดยหน่วยงานดังกล่าวต่างมีการบริหารจัดการภายในตนเอง ดังนี้

1) นโยบาย วัตถุประสงค์ และแผนงาน/ โครงการของหน่วยงาน

2) การบริหารจัดการภายในหน่วยงาน ได้แก่ โครงสร้างการบริหาร และสายการบังคับบัญชา บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ การประสานงาน การรายงาน และการติดตามผลการดำเนินงาน ฯลฯ เป็นต้น

3.3 การจัดกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงด้านศิลปวัฒนธรรมขององค์กร/ หน่วยงานในการวิจัยนี้ หมายถึง วิธีการ/ เนื้อหาสาระในการจัดกิจกรรมด้านการบริหารจัดการงานด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านการวิจัยศิลปวัฒนธรรม ด้านการบริการวิชาการศิลปวัฒนธรรม ด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษาทางศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

4. นโยบาย ในการวิจัยนี้ หมายถึง ปรัชญา นโยบาย หรือ วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา และองค์กร/หน่วยงานรองรับภายในสถาบันอุดมศึกษา

5. องค์กร/ หน่วยงาน ในการวิจัยนี้ หมายถึง หน่วยงานที่ทำหน้าที่ดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบันศิลปวัฒนธรรม สถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม

สถาบันไทยคดีศึกษา สถาบันบริการวิชาการ กองกิจการนิสิตนักศึกษา ฯลฯ ซึ่งได้มาจากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6. การดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงาน ในการวิจัยนี้ หมายถึง การมีนโยบายวัตถุประสงค์ของโครงการ/กิจกรรมของหน่วยงาน และมีการดำเนินงานด้วยหลักการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย โครงสร้างและสายการบังคับบัญชา การวางแผน บุคลากรงบประมาณ การประสานงาน การรายงานและการติดตามผล

7. กิจกรรม ในการวิจัยนี้ หมายถึง กิจกรรมที่องค์กร/หน่วยงานจัดขึ้นโดยเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น การวิจัย การบริการวิชาการ กิจกรรมนิสิตนักศึกษา และกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมโดยตรง

8. ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการวิจัยนี้ หมายถึง ผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน หรือมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม หรือมีวุฒิระดับปริญญาโท หรือเอก และหรือมีประสบการณ์เคยปฏิบัติงานเป็นผู้บริหารในตำแหน่งระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษา และเป็นที่ยอมรับนับถือในแวดวงวิชาการทั่วไป

9. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้บริหาร หรือ อาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความชำนาญและประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการ และการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้คือ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท หรือ ปริญญาเอกในสาขาใดสาขาหนึ่ง หรือสาขาเฉพาะทางด้านศิลปวัฒนธรรม หรือมีประสบการณ์ในการสอน หรือ ปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการและดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา หรือมีตำแหน่งทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา หรือ มีผลงานทางวิชาการ เช่น ตำรา บทความ หรือ ดำเนินการวิจัยด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

10. ผู้ปฏิบัติงาน ในการวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่และบุคลากรใน องค์กร/ หน่วยงานรองรับภายในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบันไทยคดีศึกษา พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สถาบันการศึกษาต่อเนื่อง กองกิจการนิสิตนักศึกษา กองแผนงาน ฯลฯ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ นำเสนอตามสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ความหมายและความสำคัญของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา
2. บทบาทและการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาไทย
3. แนวคิดการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา
4. หลักการและวิธีการบริหารในองค์กร/ หน่วยงาน
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศและสถาบันอุดมศึกษาไทย

ความหมายและความสำคัญของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

1. ความหมายของคำว่า “ศิลปวัฒนธรรม”

ศิลปวัฒนธรรม เป็นคำที่ประกอบด้วย คำว่า “ศิลป์” และคำว่า “วัฒนธรรม” ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

คำว่า “ศิลป์” ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538 :783) หมายถึง ฝีมือ ฝีมือทางช่าง การแสดงออกซึ่งอารมณ์สะท้อนใจให้ประจักษ์ให้เห็น โดยเฉพาะหมายถึง วิจิตรศิลป์ (กลอน) ศิลป หมายถึง มีฝีมืออย่างยอดเยี่ยม พจนานุกรมไทยฉบับมหาวิทยาลัย (วิทย์ เทียงบุรณธรรม. 2536 : 635) ให้ความหมายว่า ศิลป หมายถึง ฝีมือ ฝีมือทางการช่าง การประดับ การทำให้วิจิตรพิสดารต่าง ๆ การช่างทั่วไป การช่างหัตถกรรม การฝีมือ วิจิตรศิลป์ พจนานุกรมศัพท์ศิลปะให้ความหมายว่า ศิลป หมายถึง ศิลปผลแห่งความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่แสดงออกในรูปลักษณะต่าง ๆ ให้ปรากฏซึ่งสุนทรีย์ภาพ ความประทับใจ หรือความสะท้อนอารมณ์ ตามอัจฉริยภาพ พุทธิปัญญา ประสบการณ์ รสนิยม และทักษะของแต่ละคน เพื่อความพอใจ ความรื่นรมย์ ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี หรือ ความเชื่อในลัทธิศาสนา (บุญเยี่ยม แยมเมือง. 2537 : อ้างอิงจาก พจนานุกรมศิลปะ. 2530 : 15,18) ทวีเกียรติ ไชยยังยศ (2538 : 16) ให้ความหมายว่า ศิลป คือ การแสดงออกเกี่ยวกับความศรัทธาเชื่อถือของแต่ละสมัย ศิลป์ พีระศรี ให้ความหมายศิลปะว่า หมายถึง วรรณคดี ดนตรี จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม ซึ่งศิลปะเหล่านี้ ทำให้มวลมนุษย์เป็นพี่น้องกัน ศิลปไม่มีขอบเขต ไม่มีเชื้อชาติ ไม่มีการแก่งแย่งแข่งขันกันในผลประโยชน์ ศิลปเป็นสื่อสำคัญที่จะยกระดับจิตใจของเราให้อยู่ในอาณาจักรที่สูงส่งและให้ความหวังในอนาคตอันเป็นอุดมคติแก่เรา

(กรมศิลปากร. 2542 ข : 145) บุญเยี่ยม แยมเมือง ได้สรุปว่า ศิลปเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นตามความสามารถและทักษะของตน โดยความคิดสร้างสรรค์นั้นได้รับแรงดลใจจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกิดความประทับใจ ความสะท้อนอารมณ์จึงถ่ายทอดผ่านสื่อต่าง ๆ กัน (บุญเยี่ยม แยมเมือง. 2537 : 18-19)

ดังนั้น ศิลป จึงหมายถึง สิ่งซึ่งแสดงออกทางอารมณ์ ด้วยฝีมือ ความคิดสร้างสรรค์ รสนิยม ประสบการณ์ ความเชื่อ สุนทรียภาพ อัจฉริยะ ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณีต่าง ๆ ฯลฯ

ส่วนคำว่า “วัฒนธรรม” เป็นคำที่มาจากภาษาบาลี และสันสกฤต แปลว่า ธรรม เป็นต้นเหตุให้เจริญ หรือ ธรรม คือ ความเจริญ มีใช้เป็นหลักฐานทางราชการครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2483 เรียกว่า พระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2483 และฉบับที่ 2 เมื่อพุทธศักราช 2485 (สุชีพ ปุญญานุภาพ 2540 : 1) ในพจนานุกรมเว็บสเตอร์ (Webster's New Collegiate Dictionary) (Phillip B. Gove : 1971 : 202) ให้ความหมายของคำวัฒนธรรม (Culture) ไว้หลายความหมายว่า หมายถึง 1) การไถ การเพาะปลูก 2) การพัฒนาด้วยการศึกษา ความมีระเบียบวินัย การฝึกอบรม ฯลฯ 3) ความมีรสนิยมทางปัญญา และสุนทรียศาสตร์ 4) ระดับของความเจริญก้าวหน้าในอารยธรรม หรือลักษณะพิเศษ เช่น วัฒนธรรมในสมัยกรีก ส่วน Oxford Advanced Learner's Encyclopedic Dictionary (Crowther. 1992 : 220) ให้ความหมายว่า วัฒนธรรมเป็นการพัฒนามนุษย์ทั้งร่างกาย จิตใจ และวิญญาณ โดยการฝึกฝน อบรม ประสบการณ์ และการพัฒนาทางปัญญาในสังคมมนุษย์ เช่น ศิลป วิทยาศาสตร์ ฯลฯ หรือระดับการพัฒนาทางปัญญาของมนุษย์ เช่น การศึกษาในสมัยกรีก หรือ การศึกษาของประเทศตะวันตก หรือการศึกษาการปลูกพืชพรรณไม้ การเลี้ยงไหม ผีเสื้อ ฯลฯ หรือวัฒนธรรมส่วนบุคคล เช่น รสนิยม ความสนใจ ฯลฯ

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538 : 757) ให้ความหมายว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิตของหมู่คณะ รวมทั้งได้กล่าวถึงคำว่า วัฒนธรรมที่อ้างอิงจากพระราชบัญญัติวัฒนธรรม พุทธศักราช 2485 ว่าหมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน ทางวิทยาการ หมายถึง พฤติกรรมและสิ่งที่คนในหมู่ผลิตสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน

พระเทพเวที (ประยูร ปยุตโต) (พริยา สรมาลา. 2543 : 77) ให้ความหมาย วัฒนธรรมว่า เป็นผลรวมของการสั่งสมสิ่งสร้างสรรค์ และภูมิธรรมภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาของสังคมนั้น ๆ วัฒนธรรมจึงเป็นการสั่งสมประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ ภูมิธรรม ภูมิปัญญาทั้งหมดที่ช่วยให้มนุษย์ในสังคมนั้น ๆ อยู่รอดและเจริญสืบต่อมาได้ และเป็นอยู่อย่างที่เป็นในปัจจุบันนี้

สมาน แสงมลิ ให้ความหมายว่า วัฒนธรรม คือ เครื่องแสดงความจริง และแสดงเอกลักษณ์ของชาติ ประชาชนในชาติที่เจริญแล้วทั้งหลาย จึงมีความภูมิใจ ช่วยปกป้องรักษา วัฒนธรรมของชาติของตนเพื่อเอกลักษณ์ของชาติได้ดำรงคงอยู่ และสนิท สัมครการ ได้ให้ความหมายว่า วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตโดยรวมของประชากรกลุ่มหนึ่ง และค่านิยมทางวัฒนธรรม หมายถึงค่านิยมที่เกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่างที่ประกอบกันเข้าเป็นวิถีของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่ง เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับความดี ความชั่ว ค่านิยมเกี่ยวกับความสวยความงาม ศิลปะ บันเทิง และค่านิยมเกี่ยวกับความสุขความทุกข์ของคน (สมาน แสงมลิ และ สนิท สัมครการ อ้างอิงจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และทบวงมหาวิทยาลัย. 2545 : 30)

กรมศิลปากร (2542 ก : คำนำ) ให้ความหมายของคำวัฒนธรรมว่าเป็นจิตวิญญาณ และเทคนิครูปแบบในการดำรงชีพและความก้าวหน้าทางศิลปวิทยาการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่อย่างสุขกายสบายใจ ซึ่งคนไทยคิดค้น สร้างสรรค์ พัฒนาสืบทอดกันมาเป็นเวลา พัน ๆ ปี จนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะเผ่าพันธุ์ เรียกว่า วัฒนธรรมไทย ทำให้เรามีศักดิ์ศรี เกียรติยศ เกียรติศักดิ์ และเกียรติภูมิ เป็นที่ยกย่องนับถือของคนทั่วไป

กล่าวโดยสรุป คำว่า "วัฒนธรรม" หมายถึง สิ่งที่เจริญงอกงาม สิ่งที่แสดงถึงการพัฒนาของมนุษย์ในทางสติปัญญาและจิตใจอย่างสร้างสรรค์ ทั้งในทางรูปธรรม และนามธรรม ที่ถ่ายทอดสืบทอดกันมาในสังคม วัฒนธรรมของชาติใดภาษาใดย่อมพัฒนาไปในวิถีการดำรงชีวิต และการประพฤติปฏิบัติในความดีความงามต่าง ๆ

พระยาอนุมานราชธน (กรมศิลปากร. 2542 ข : 79) แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 5 กลุ่ม โดยมีเนื้อหาดังนี้

กลุ่มที่ 1 เผ่าพันธุ์การดำรงชีพ (Life) เป็นเรื่องเกี่ยวกับรูปร่างหน้าตา เผ่าพันธุ์ของคน การดำรงชีพ เช่น อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค ตลอดจนที่อยู่อาศัย

กลุ่มที่ 2 สังคม (Social) เกี่ยวข้องกับครอบครัว การทำมาหากิน การอยู่ร่วมกัน ตลอดจนพัฒนาการเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และการเมืองการปกครอง บางประเทศรวมกันเรียกว่า สังคมเศรษฐกิจการเมือง (Social economical aspect)

กลุ่มที่ 3 ศาสนาและจริยธรรม (Religion) เป็นเรื่องของความเชื่อพื้นฐาน กิริยามารยาท การประพฤติตลอดจนจารีตประเพณี ฯลฯ

กลุ่มที่ 4 สุนทรียศาสตร์ (Aesthetic) เป็นเรื่องของรสนิยมความงาม ตลอดจนถึงการละเล่นพื้นเมือง เช่น ภาพลักษณ์ที่ประชาชนแสดงออกในด้านดนตรี การละคร ฟ้อนรำ และภาพลักษณ์ของที่อยู่อาศัย

กลุ่มที่ 5 ภาษาและวรรณกรรม(Language) เป็นเรื่องของกลีบสืบทอดความรู้ เช่น การพูด การขีดเขียน และการอ่าน เพื่อความเข้าใจของเผ่าพันธุ์

เจตนา นาควัชระ ให้ความเห็นเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมว่า ศิลปวัฒนธรรมนั้นมีความสำคัญ มีบริบททางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับอารยธรรม วัฒนธรรม และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ในการศึกษาผู้ศึกษาจะต้องย้อนดูของเก่าแก่ทางศิลปะ และศึกษาจนทำให้เกิดสิ่งที่จรรโลงใจและสนับสนุนให้เกิดการจรรโลงศิลปธรรมอันดี ดังนั้น ศิลปะกับวัฒนธรรมจึงมีปรากฏ และศิลปะจะเป็นตัวบ่งบอกถึงควมมีวัฒนธรรมอันดีตลอดมา (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2542 : 7-9)

สุจิตต์ วงษ์เทศ (มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2536 : 37) ให้ความเห็นว่า ศิลปวัฒนธรรมมาจากคำว่า ศิลป กับ วัฒนธรรม เริ่มแพร่หลายในหนังสือพิมพ์เป็นเวลานานกว่า 20 ปีมาแล้ว เพื่อต่อต้านการเมืองยุคเผด็จการที่ใช้อำนาจรับวัฒนธรรมตะวันตก โดยเฉพาะวัฒนธรรมอเมริกันที่เข้ามาครอบงำสังคมไทยอย่างมกมาย ในระยะแรก ๆ คำว่า ศิลปวัฒนธรรม จึงมีความหมายแคบ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรแก่การยกย่องชื่นชมและอนุรักษ์ เช่น โบราณ ศิลปวัตถุสถาน ขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรม และวรรณกรรมเท่านั้น

วรรณ นาคิกมูล (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2544 : 33) กล่าวว่า นักวิชาการสายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้ความเห็นว่า ศิลปวัฒนธรรมเป็นเรื่องของการประพฤติปฏิบัติ การประดิษฐ์-สร้างทำ และในการดำเนินชีวิตเป็นการแสดงค่านิยมและรสนิยมอันเป็นที่ยอมรับโดยไม่ขัดกับหลักจริยธรรม แสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับการขัดเกลาแล้ว หรือได้รับการอบรมมาดีโดยอาจเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับสากล

สารานุกรมการศึกษาตลอดชีวิต เล่ม 1 ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2538 : 266) ให้ความหมายของคำ "ศิลปวัฒนธรรม" ว่า หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติและเป็นมรดกทางสังคมที่ได้รับการสืบทอดต่อกันมา ทั้งยังเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ศิลปวัฒนธรรมนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญในการหล่อหลอมประชาชนในชาติให้เกิดความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จนเกิดความร่วมมือร่วมใจให้สังคมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และสามารถรักษาเอกราชของชาติมาจนทุกวันนี้ การทำนุบำรุงรักษา ค้นคว้า เผยแพร่ และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมจึงเป็นภารกิจอันสำคัญยิ่งของหน่วยงาน ดังเช่น กรมศิลปากรที่จะผดุงรักษาศิลปวัฒนธรรมในทุก ๆ ด้านให้คงอยู่ได้อย่างเหมาะสมที่สุดในสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเช่นทุกวันนี้

ดังนั้น ศิลปวัฒนธรรม จึงหมายถึง สิ่งซึ่งแสดงถึงการสร้างสรรค์ ความเป็นเอกลักษณ์ ลักษณะเฉพาะ มรดกของชาติ วิถีชีวิตในการดำรงชีพ และศีลธรรมอันดีงามที่ควรประพฤติปฏิบัติ อันควรสืบทอด ยกย่องชื่นชม และอนุรักษ์ไว้ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน่วยงาน หรือสถานศึกษาต่าง ๆ และสถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยให้สืบทอดต่อไป

2. ความสำคัญของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

นับแต่อดีตจนปัจจุบัน การอุดมศึกษาได้มีพัฒนาการด้านประวัติศาสตร์มาโดยลำดับตั้งแต่สมัยกรีก โรมัน อุดมศึกษาเป็นการพัฒนาเพื่อปัญญาและคุณธรรมเพื่อการทำงานในวิชาชีพ ในเวลาต่อมาสถาบันอุดมศึกษาในแต่ละประเทศได้ปรับเปลี่ยนบทบาท หรือ จุดมุ่งหมายของตนไป เช่น ประเทศอังกฤษเน้นการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยถือว่าคนที่จบปริญญาตรีเป็นบัณฑิตที่รับใช้สังคม ประเทศเยอรมันเน้นบัณฑิตศึกษาและการวิจัย และประเทศสหรัฐอเมริกาเน้นการบริการทางวิชาการสังคม เป็นต้น อย่างไรก็ตามจุดมุ่งหมายของสถาบันอุดมศึกษาที่มีลักษณะเป็นสากลนั้นประมวลได้เป็น 3 ประการ (วิจิตร ศรีสอาน. 2517 : 9 -11) คือ

(1) มุ่งบุกเบิก แสวงหา บำรุงรักษา และถ่ายทอดความรู้เพื่อสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้า และความเป็นเลิศทางวิชาการ (Advancement of knowledge and academic excellence)

(2) ใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์แก่สังคม โดยถือว่าสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่ง วิทยาการขั้นสูงที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อความเจริญของมนุษยชาติ และ

(3) ทำนุบำรุง ส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรม และภายในขอบเขตของจุดมุ่งหมายดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษากระทำหน้าที่หลัก 4 ประการ (วิจิตร ศรีสอาน. 2517 : 10-11 ; อ้างอิงจาก Higher Education : Report of the Committee Appointed by the Prime Minister under the Chairmanship of Lord Robbins.1963. p. 6-7) คือ

(3.1) การสอนวิชาการ และวิชาชีพเพื่อสนองความต้องการกำลังคนของ สังคม

(3.2) การวิจัยค้นคว้าเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

(3.3) บริการทางวิชาการแก่สังคม

(3.4) ถ่ายทอดวัฒนธรรมและปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2530 : 286-289) มีความเห็นเช่นเดียวกันว่า ภาระหน้าที่ของ มหาวิทยาลัย ตามหลักสากลมี 4 ประการ และได้ให้เหตุผลเกี่ยวกับการกิจที่ 4 การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมว่า การกิจนี้น่าจะเกิดขึ้นในประเทศด้อยพัฒนาที่เคยเป็นอาณานิคมของประเทศ ตะวันตกมาก่อน โดยเป็นผู้ที่สูญเสียเอกราชและวัฒนธรรมของตนเอง เมื่อได้อิสรภาพก็หันมา เร่งส่งเสริมวัฒนธรรม มีการทำนุบำรุงกันอย่างกว้างขวาง และฟื้นฟูวัฒนธรรมของตนเองขึ้นมา มหาวิทยาลัยจะมีบทบาทในทางความรู้ ทาง การค้นคว้า เผยแพร่ และวิเคราะห์ประเมินเป็นหลัก จุดมุ่งหมายหรือภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 ประการ เป็นสิ่งที่มีความหมายแล้ว และ เมื่อศึกษาถึงจุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษาของไทยตั้งแต่เริ่มมีมหาวิทยาลัยขึ้นในประเทศไทย จะพบว่า มีภารกิจหลักทั้ง 4 ประการปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการจัดตั้งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัยตั้งแต่การเริ่มจัดตั้งให้เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในประเทศไทย ดังปรากฏใน หมวด 1 บททั่วไป มาตรา 4 ให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษา และค้นคว้าในศาสตร์ต่าง ๆ โดยมุ่งส่งเสริมวิชาชีพชั้นสูงและทำนุบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2510 : 516)

นอกจากนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งมีรากฐานมาจากการหล่อหลอมรวมโรงเรียนวิชาชีพพระดับสูงที่มีอยู่เดิม คือ โรงเรียนมหาดเล็กหลวง และในเวลาต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือน จนกระทั่งได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งอื่น ๆ เกิดขึ้นเป็นลำดับ ภายหลังได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยศิลปากรขึ้น มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีพัฒนาการมาจากโรงเรียนประณีตศิลปกรรม และพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2486 ระบุหน้าที่ของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ว่า มีหน้าที่จัดการศึกษาวิชาประติมากรรม จิตรกรรม ดุริยางคศิลป์ นาฏศิลป์ วิชาโบราณคดี และวิชาช่างศิลปะอื่น ๆ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2537 : 21, 47-48) สุเทพ อรรถากร ได้สรุปความเห็นเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยศิลปากรว่า เป็นมหาวิทยาลัยที่เติบโตมาจากมหาวิทยาลัยแห่งศิลป มีเอกลักษณ์เฉพาะ และเน้นภารกิจในการส่งเสริมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติเป็นสำคัญตามปณิธานในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งนี้ โดยมีส่วนสำคัญ ในการทำนุบำรุง รักษา เผยแพร่ และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติสู่สังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่วนมหาวิทยาลัยแห่งอื่น ๆ ที่จัดตั้งขึ้นในภายหลังได้เห็นความสำคัญของภารกิจนี้เช่นกัน จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และถือเป็นบทบาทหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษาที่พึงกระทำต่อไป (มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2536 : 6)

ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดบทบาทและภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาไว้ ดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2533 ข : 7-8)

1. ภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควรมีขอบเขตที่กว้างขวางขึ้น โดยไม่จำกัดอยู่เฉพาะการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทยเท่านั้น แต่รวมถึงการศึกษาให้เข้าใจความเป็นไทยอย่างถ่องแท้และการพัฒนาคุณลักษณะใหม่ที่ต้องการ เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในประชาคมนานาชาติอย่างมีเอกลักษณ์และศักดิ์ศรี

2. สถาบันอุดมศึกษาควรมุ่งส่งเสริมคุณลักษณะทางวัฒนธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่บุคคล องค์กรและสังคม รวมถึงการสร้างสรรค์สร้างบรรยากาศทางวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นต้นแบบแก่นักศึกษา อาจารย์ และบุคคลภายนอก

3. สถาบันอุดมศึกษาควรผสมผสานงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมนักศึกษา ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสถาบัน

4. องค์การทางศิลปวัฒนธรรมควรมีรูปแบบและโครงสร้างที่หลากหลายขึ้น และมีทรัพยากรพอเพียงในแง่กำลังคน เงินทุน และความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและภายนอกสถาบัน

เกษม วัฒนชัย ให้ความเห็นว่า ทิศทางวัฒนธรรมกับการศึกษาในกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงนั้น เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดรับกระแสและวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้ามาได้ง่าย และวัฒนธรรมไทยเป็นวิถีชีวิตของคนไทย ส่วนวัฒนธรรมสากลคือวิถีชีวิตสากลที่ทุกชาติทุกศาสนามีพื้นฐานทั่วไป (Common ground) ความประพฤติทั่วไป (Common character) บางประการร่วมกันได้ แต่จุดมุ่งหมายของการดำเนินงานวัฒนธรรมไม่ใช่โดยการทำให้วัฒนธรรมเข้มแข็งเกินไปจนไม่สามารถติดต่อกับผู้อื่นได้ เพราะวัฒนธรรมกับการศึกษา และศาสนาไม่สามารถแยกจากกันได้ และเนื้อหาสาระของวัฒนธรรมมีทั้งในระดับวัฒนธรรมท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับสากล หลาย ๆ ส่วนของเนื้อหาต้องเชื่อมโยงกัน (เกษม วัฒนชัย อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 ข : 16 -17) และสอดคล้องกับ เคน โรบินสัน (Robinson อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 ก : 9) ที่กล่าวไว้ในการประชุมทางวิชาการ เรื่อง การศึกษาเชิงสร้างสรรค์ (Creative education) โดยเห็นว่าการศึกษาศิลปวัฒนธรรม เป็นการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับการคิดและจินตนาการ โดยมีจุดมุ่งหมายไปสู่ความสำเร็จและก่อให้เกิดสิ่งที่ดีมีคุณค่า การสร้างสรรค์ดังกล่าวไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับศิลปะเพียงด้านเดียว หากแต่เป็นพื้นฐานสำหรับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี การเมือง ธุรกิจและในทุก ๆ สาขาของการดำรงชีวิตประจำวัน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2544-2549) ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม และให้มีดุลยภาพใน 3 ด้าน คือ สังคม คุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545 : ง) ทั้งนี้ยังเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องโดยเป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ. 2542 : 12) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวการจัดการศึกษาศิลปวัฒนธรรมว่า จะต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา เน้นเนื้อหาที่เป็นความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา พระราชบัญญัติการศึกษาฉบับนี้ให้ความสำคัญกับการศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นอันมาก นอกจากนั้นในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ยังได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพ

ภายนอก ซึ่งหมายถึงสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจะต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามบทบาทและภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยรวมไปถึงในส่วนที่เกี่ยวกับการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาด้วย นอกจากนั้นนโยบายด้านการศึกษาของคณะรัฐมนตรี ภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ที่ได้แถลงต่อรัฐสภายังสอดคล้อง กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยได้นำมาเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย การศึกษาระดับอุดมศึกษาในการส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการทางการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และกีฬา ในการให้การศึกษาอบรมแก่เด็กและเยาวชน (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545 ข : 28)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.ได้ดำเนินการจัดทำองค์ประกอบมาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบัน อุดมศึกษา โดยกำหนดตัวบ่งชี้เป็นจำนวนกิจกรรมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึง จำนวนกิจกรรมที่มหาวิทยาลัย หรือสถาบัน หรือคณะให้การสนับสนุนช่วยเหลือ หรือจรรโลง ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามที่ สถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ได้จัดขึ้นในแต่ละปี กิจกรรมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น กิจกรรมการทำนุบำรุง และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นตามภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งตัวบ่งชี้จะแสดงให้เห็นภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับชุมชนสังคมในการจรรโลงศิลป วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย และตัวบ่งชี้ที่สำคัญอีกตัวหนึ่งที่ว่า มีการพัฒนาและสร้างมาตรฐาน ศิลปวัฒนธรรม โดยสร้างเป็นมาตรฐานแสดงรากเหง้าของศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งรวบรวมรักษา รูปแบบที่ถูกต้องของภูมิปัญญาไทยในแขนงต่าง ๆ ให้คงอยู่ ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและ ประเทศชาติ และพัฒนาในเชิงสร้างสรรค์ และประยุกต์ภูมิปัญญาไทยให้มีการบูรณาการตาม ความเหมาะสม โดยมีการค้นคว้าหาข้อมูลความเป็นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ลักษณะสำคัญ วิธีการขั้นตอนการจัดทำ วัสดุอุปกรณ์เทคนิคต่าง ๆ เป็นต้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2545 : 57-58)

ความเคลื่อนไหวในการประเมินคุณภาพทางศิลปวัฒนธรรม โดยคณะศิลปกรรม ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดประชุมวิชาการเรื่องสถาบัน อุดมศึกษากับการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ผลการประชุมได้ว่า การกำหนดดัชนี/ เกณฑ์เพื่อ ประเมินคุณภาพด้านศิลปวัฒนธรรมนั้นต้องดำเนินการและมีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน เพราะศิลปวัฒนธรรมเป็นศาสตร์ด้านสุนทรียศาสตร์ที่ละเอียดอ่อน โดยจะต้องกำหนดคำจำกัด ความตามหลักวิชาการร่วมกันและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย มีการกำหนดดัชนีชี้วัดให้เป็น รูปธรรม สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องเน้นในเรื่องคุณภาพ มีการศึกษาในลักษณะบูรณาการ การสร้างเครือข่ายร่วมกัน โดยแต่ละสถาบันมีแผนปฏิบัติการชัดเจน หลักสูตรมีความยืดหยุ่น มากขึ้น เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นการวิจัย เป็นต้น ส่วนปัจจัยและวิธีการสร้างตัวบ่งชี้ มีดังนี้ (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2545 : 5)

1. ปัจจัยการสร้างตัวบ่งชี้/ เกณฑ์ พิจารณาจากบทบาทในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม (ลักษณะองค์กร การเรียนการสอน การวิจัยการบริการวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม) กิจกรรม ด้านศิลปวัฒนธรรมเฉพาะสาขาทั้งระดับชาติ และนานาชาติ รวมทั้งปัจจัยด้านงบประมาณ ด้านกายภาพ บุคลากร และแผนงาน

2. ตัวบ่งชี้/ เกณฑ์ที่วัดความสำเร็จทางศิลปวัฒนธรรม พิจารณาจากการมีหลักการ ที่สร้างขึ้นเป็นการเฉพาะ มีวิธีการ/ เกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียน กระบวนการจัดการ เรียนการสอน บัณฑิต ศิลปิน นักวิชาการทางศิลปะ ความพึงพอใจ ความร่วมมือจากคณาจารย์ บุคลากร ผู้เรียน ชุมชน/ สังคม การยอมรับจากสังคม การสร้างองค์ความรู้จากงานวิจัย การบริหารงบประมาณ การบริการวิชาการต่อสังคมในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ

3. วิธีการสร้างเกณฑ์และตัวบ่งชี้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับพื้นฐาน ระดับวิชาชีพ

บทบาทและการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาไทย

บทบาทการดำเนินงานการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ถือกำเนิดมานับตั้งแต่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับการสถาปนาขึ้นในประเทศไทย โดยมี บทบาทหรือภารกิจหลักที่สำคัญด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติในฐานะที่เป็น สถาบันอุดมศึกษา บทบาทนี้ในเวลาต่อมาได้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย วิทยาลัยและสถาบันในสังกัดกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ โดยต่างยอมรับภารกิจนี้ว่าเป็นเรื่อง สำคัญที่จะต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ด้วยกัน แต่ปัจจุบันบทบาทและหน้าที่ดังกล่าวของ สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนไม่ค่อยชัดเจน และเป็นที่พึงของสังคมตาม ยุคสมัยที่เปลี่ยนไปด้วยเหตุผลดังนี้ (สุจริต บัวพิมพ์ และไสว ชัยรัตน์. 2536 : 122)

1. สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งรวมและผลิตทรัพยากรมนุษย์ชั้นมัธยมจำนวน ประมาณร้อยละสามสิบเพื่อออกไปพัฒนาประชาชน สร้างสรรค์สังคมให้เจริญทัดเทียม นานาอารยประเทศ

2. สถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้นำในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทั้งวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวัฒนธรรมเพื่อความอยู่รอดของประเทศในยุคที่ต้องมีการแข่งขันระหว่างประเทศมากขึ้น

3. สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถานที่ที่มีอิสระเสรีทางความคิด และวิชาการมากกว่า องค์กรใด ๆ ในประเทศ อาจจะกล่าวได้ว่าสถาบันอุดมศึกษาเป็นภาพลักษณ์ที่ประชาชน คาดหวังสูง ทั้งนี้เพื่อที่สถาบันอุดมศึกษาจะได้ตอบแทนและทำประโยชน์ให้กับสังคมด้วย

ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศได้จัดการประชุมวิชาการ เรื่อง มหาวิทยาลัยกับการพัฒนาสภาพสิ่งแวดล้อมของสังคมไทย ผลการประชุมมีข้อสรุปว่า ในยุคสมัยแห่งโลกาภิวัตน์บทบาทของการอุดมศึกษาในการสร้างความรู้ สร้างคน ปรับปรุง และ ถ่ายทอดความรู้เพื่อเป็นฐานรากในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าในกระแสการเปลี่ยนแปลงของ

ถ่ายทอดความรู้เพื่อเป็นฐานรากในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าในกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกนับว่าเป็นบทบาทที่ทวีความสำคัญยิ่งขึ้นทุกขณะ และสิ่งที่เป็นหน้าที่นอกเหนือจากการสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม และสนองตอบสังคมอีกประการหนึ่งก็คือ สร้างความรู้ในด้านวิชาการให้แก่สังคมและสนองตอบความต้องการของประชาชนในชุมชน อาทิ การบริการชุมชน การอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สถาบันอุดมศึกษาควรจะต้องเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมประเพณี รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ ที่แวดล้อมชุมชนให้คงอยู่ต่อไป (ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ. 2538 : 12) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยของรัฐ ในรายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง อุดมศึกษาไทย : วิฤตและทางออก พบว่า มีการกำหนดหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง คือ ทำหน้าที่ในการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในขณะที่พระราชบัญญัติของสถาบันราชภัฏได้กำหนดหน้าที่ให้ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีความใกล้ชิดกับท้องถิ่นโดยตรง โดยมุ่งส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง สรุปได้ว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม สถาบันอุดมศึกษาของรัฐส่วนใหญ่จะมุ่งในความผสมกลมกลืนศิลปสังคมวัฒนธรรมไทยกับนานาชาติ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2540 : 175 -177)

ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดแนวคิดพื้นฐาน นโยบาย และมาตรการเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในด้านศิลปวัฒนธรรมไว้ในแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2533 – 2547) โดยมีนโยบายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กร และทรัพยากรเพื่อกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาให้มีความหลากหลาย และสามารถมีบทบาทในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติได้ดียิ่งขึ้น สร้างความตระหนักให้แก่นักศึกษาและบุคลากรอุดมศึกษาถึงคุณค่าของวัฒนธรรมไทย และให้มีโลกทัศน์สากลเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างชาติต่างภาษาเพื่อการมีความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับนานาชาติ ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษา มีการผสมผสานกิจกรรมทาง ศิลปวัฒนธรรมกับภารกิจด้านอื่น ๆ และคุณลักษณะทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนและเป็นแบบฉบับที่ดีให้แก่สังคมภายนอก (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2533 ก : 9-10) ในส่วนของทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษาไทยนั้น เกษม วัฒนชัย ให้ความเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาควรมีการปรับเปลี่ยนบทบาททั้ง 4 ประการ ได้แก่ การเรียน การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมควรมีขอบเขตที่กว้างขวางขึ้นโดยไม่จำกัดเฉพาะการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทยเท่านั้น แต่รวมถึงการศึกษาให้เข้าใจความเป็นไทยอย่างถ่องแท้ เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมในประชาคมโลกอย่างมีเอกลักษณ์และศักดิ์ศรี มุ่งเสริมสร้างคุณลักษณะทางวัฒนธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับบุคคล องค์กร และสังคม รวมถึงการสร้างบรรยากาศทางวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา โดยอาศัยการจัดสภาพแวดล้อม การจัดกิจกรรมนักศึกษา ตลอดจนการจัดการเรียน

การสอนอย่างประสาน สัมพันธ์กัน มีการขยายขอบเขตการดำเนินงานโดยปฏิรูปองค์กรทางศิลปวัฒนธรรมในระดับสถาบันให้มีทรัพยากรเพียงพอ ทั้งในแง่กำลังคน เงินทุน และเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและภายนอกสถาบัน เพื่อพัฒนาคลัง และโครงสร้างใหม่ ๆ เช่น องค์กรไทยคดีศึกษา ศูนย์ศิลปและวัฒนธรรม หอวัฒนธรรมพื้นบ้าน เป็นต้น (เกษม วัฒนชัย. 2538 : 31-33)

ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ทบวงมหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย โดยกำหนดกลยุทธ์และมาตรการ ข้อที่ 5 ด้านความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยและการเปิดสู่ภูมิภาค มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากำลังคนของประเทศให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและมีศักยภาพเพียงพอที่จะดำรงชีวิตอยู่ และแข่งขันในประชาคมโลก มาตรการในกลยุทธ์มีดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2539 : 9, 25-27)

1. ส่งเสริมการศึกษาทางด้านวัฒนธรรมระหว่างประเทศในสถาบันอุดมศึกษา
2. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรม เช่น โครงการค่ายอาสาพัฒนาเยาวชนระหว่างประเทศ
3. สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยและภาษาไทยให้เป็นปึกแผ่นและสามารถสร้างความเป็นเอกลักษณ์ทางวิชาการได้

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ มีความเห็นว่า บทบาทที่ควรจะเป็นของสถาบันอุดมศึกษาในการสร้างเสริมวัฒนธรรมไทย คือ ควรทำความเข้าใจบทบาทของตนเองที่ควรจะเป็นให้ชัดเจน สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ศึกษาค้นคว้าในเรื่องศิลป ประเพณี วัฒนธรรมไทยอย่างลึกซึ้ง จริงจัง ต่อเนื่อง ยาวนานและหลากหลาย นอกจากนี้เนื้อหาทางด้านศิลปและวัฒนธรรมก็ควรได้รับความสนใจน้อย การเผยแพร่ผลการศึกษาค้นคว้าจะต้องเผยแพร่ออกไปสู่ประชาชนให้ตระหนักด้วยตนเองว่า เป็นของดีมีค่าไม่ใช่เป็นการบังคับในเรื่องการเก็บสะสมความรู้ต่าง ๆ โดยมหาวิทยาลัยจะเป็นแหล่งสะสม และศึกษาความเปลี่ยนแปลงอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2530 : 293-297)

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา มีความเห็นว่า ภารกิจในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งว่าจะให้ความสำคัญเท่าใด มีสัดส่วนเหมาะสมหรือไม่ โดยมีได้หมายความว่า ภารกิจแต่ละอย่างจะแยกกันได้โดยเด็ดขาด เช่น การสอนก็เป็นบริการวิชาการด้วย ถ้าการสอนนั้นนอกจากนอกรั้วมหาวิทยาลัยไปบริการคนอื่น หรือแม้กระทั่งอยู่ในรั้วมหาวิทยาลัย หากสอนคนที่ไม่ใช่บัณฑิตนักศึกษาก็จัดเป็นบริการทางวิชาการ ดังนั้น การสอนจึงเป็นการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้วย นอกจากนี้ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ยังได้เสนอกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยควรจะทำตามภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ 1) การสอน โดยมหาวิทยาลัยอาจจัดหลักสูตรเพื่อให้มีวิชาบางวิชาที่คิดว่าสำคัญที่จะ

สร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น วิชาวัฒนธรรมไทย ฯลฯ 2) การวิจัย มหาวิทยาลัยอาจจัดสรรให้มีโครงการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น การวิจัยวิถีชีวิตไทย การทำขนม ช่างสิบหมู่ การตั้งชื่อคนไทย ฯลฯ 3) การจัดนิทรรศการ มหาวิทยาลัยอาจจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทยในโอกาสต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ 700 ปีลายสือไท นิทรรศการภาพวาดลายไทย 4) การจัดกิจกรรม มหาวิทยาลัยอาจจัดให้มีการแสดงดนตรีไทย ปีพาทย์ตึกดำบรรพ์ 5) การจัดพิพิธภัณฑ์ มหาวิทยาลัยอาจจัดถาวรวัตถุ เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้ศึกษาและเห็นสิ่งที่เป็นสมบัติของบรรพบุรุษไทย ซึ่งบางอย่างอาจจะไม่มีในปัจจุบัน แต่การเก็บรวบรวมไว้ทำให้คนรุ่นหลังได้รู้จัก 6) การเผยแพร่ มหาวิทยาลัยอาจจัดเผยแพร่ความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางวิทยุโทรทัศน์ การแสดงในหอประชุม การพิมพ์เป็นเอกสารหรือทำวีดิทัศน์ 7) การอบรม มหาวิทยาลัยอาจให้ความรู้โดยการอบรมอาจารย์และบุคลากรภายนอกให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมในเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องประเพณีไทย ศิลปไทย ดนตรีไทย การแต่งกายไทย ภาษาไทย วิถีชีวิตไทย (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2534 : 10-11) และจากรายงานผลการสัมมนาของทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องการประเมินสัมฤทธิ์ผลการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน(ทบวงมหาวิทยาลัย. 2540 : 142) สรุปได้ว่า การประเมินการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมควรมีเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ 1) โครงสร้างขององค์กร หมายถึง หน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น ศูนย์วัฒนธรรม ชมรม สโมสร การเข้าเป็นสมาชิกสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) ฯลฯ 2) โครงสร้างหลักสูตร ควรเพิ่มเนื้อหาในด้านการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมไทยในวิชาที่มีการเรียนการสอน เช่น เพิ่มเติมในวิชาหมวดศึกษาทั่วไป หมวดวิชาแกน หมวดวิชาชีพ วิชาเลือก/เลือกเสรี 3) จัดกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่ปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม 4) การจัดสรรงบประมาณในด้านการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรม 5) การดำเนินการวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม และการเผยแพร่ทางวัฒนธรรมในรูปสื่อต่าง ๆ

กิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่ควรนำมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม อาจเป็นไปตาม ขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยที่ควรณรงค์และสืบสาน 10 ประการ อันประกอบด้วย 1) สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ 2) การเสริมสร้างองค์กรชุมชนให้เข้มแข็ง 3) ระเบียบวินัยและค่านิยม 4) วิถีชีวิต ครอบครัว และชุมชนไทย 5) ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย 6) ภาษาไทย 7) คุณธรรมและ จริยธรรม 8) ภูมิปัญญาไทย 9) การแต่งกายแบบไทย 10) ศิลปกรรมไทย

และจะเห็นได้ว่า บทบาทการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา มีความสำคัญมาก เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งผลิตกำลังคนของประเทศ เป็นชุมพลทางปัญญา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปลูกฝังความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และการธำรงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติให้เยาวชนในระดับอุดมศึกษาเห็นความสำคัญ อนุรักษ์ และสืบทอดต่อไป

ให้สามารถดำรงอยู่รอดและผสมผสานกลมกลืนกับโลกยุคใหม่ในอนาคตได้ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในด้านการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดยตรง มีองค์กรหรือหน่วยงานเฉพาะทางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้รู้คุณค่าความงามงดงามในประเพณีและศิลปวัฒนธรรมไทยอยู่แล้ว

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ในประเทศไทย ปรากฏผลการดำเนินงาน ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยในแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ด้านศิลปวัฒนธรรม โดยมีจุดเน้นในด้านนี้คือ เร่งรัดการพัฒนาด้านศิลปวัฒนธรรม มุ่งส่งเสริมความรู้ ตระหนักในคุณค่าของความเป็นไทย จนเกิดความซาบซึ้งหวงแหนในมรดกทางวัฒนธรรมทั้งของชาติและของท้องถิ่น พร้อมทั้งให้มีทัศนคติในการอนุรักษ์ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมนั้นไว้ ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในทางศิลปวัฒนธรรมขึ้นภายในมหาวิทยาลัยอันจะเป็นการเปิดโอกาสให้นิสิต และบุคลากรได้สร้างผลงานด้านนี้ที่มีคุณค่า ตลอดจนกระตุ้นให้เกิดการประเมินค่าของศิลปวัฒนธรรมที่ปรากฏ และเลือกสรรที่จะธำรงไว้ในแนวทางที่เหมาะสมกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมยุคใหม่ โดยหวังว่าสิ่งเหล่านี้จะหล่อหลอมเข้าไปในวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละคนและสังคมต่อไป (จรัส สุวรรณเวลา. 2538 : 23 - 24)

นอกจากนี้สถาบันไทยคดีศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริมเอกลักษณ์ และคุณค่าความเป็นไทย โดยเน้นการส่งเสริมการหาความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นไทยที่พึงธำรงรักษาไว้อย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของแนวคิดและรูปแบบการดำเนินชีวิต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2529 : คำนำ)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีเป้าหมายในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยมีบทบาทด้านการอนุรักษ์ การสร้างจิตสำนึกในการหวงแหน การสร้างรสนิยม รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจและยังเป็นภารกิจสำคัญของคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่จะต้องขยายบทบาทเพิ่มขึ้นอีกด้วย (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2541 : 144) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้กำหนดพันธกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยพันธกิจในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ถือเป็นการรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ไทย ซึ่งหากขาดการดูแลรักษาแล้วศิลปวัฒนธรรมของชาติจะสูญหายไปที่สุด ดังนั้นมหาวิทยาลัยในฐานะเป็นสถาบันการศึกษาที่มีภารกิจในด้านการให้ความรู้ทางวิชาการจึงต้องมีการจัดทำหน้าที่เป็นผู้นำทางสังคมในด้านต่าง ๆ รวมถึงการธำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่งดงามของชาติด้วย โดยการบำรุงรักษานั้นอาจจะจัดในรูปแบบของกิจกรรมถึงประชาชนโดยตรงก็ได้ หรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ก็ได้

บางกิจกรรมอาจารย์จะต้องเข้าไปร่วมโดยตรง ได้แก่ การเป็นกรรมการ/อนุกรรมการพิจารณา ศิลปวัตถุ ศิลปการแสดง การตัดสินให้รางวัล การสะสมศิลปวัตถุ การสำรวจและการศึกษา ศิลปวัตถุ การบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านศิลปวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การเผยแพร่โดยการบรรยาย การจัดแสดงผลงานศิลปวัฒนธรรม งานศิลป์ในรูปสิ่งพิมพ์ การจัดการแสดงการเล่นต่าง ๆ ต่อชุมชนเป็นประจำหรือตามฤดูกาล รวมไปถึงการบริการวิชาการด้านศิลปและวัฒนธรรมโดยผ่านสื่อมวลชน การจัดบรรยาย อภิปราย สัมมนา และประชุมทางวิชาการการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ก่อให้เกิดความมีน้ำใจ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเป็นการรวมเผ่าพันธุ์ ธรรมชาติ มีความเป็นตัวของตัวเองในชาติ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2539 : 65)

มหาวิทยาลัยมหิดล ได้วางนโยบายในการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรม โดยใช้ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างบุคลิกของความเป็นคนไทยให้กับนักศึกษา พัฒนาวิชาด้านวัฒนธรรมศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการสอน การวิจัย และการวิจัยเพื่อการพัฒนา และเสริมสร้างกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะนำวิทยาการแผนปัจจุบัน ไปสู่ชนบท โดยคำนึงถึงปัจจัยพื้นฐานของเรื่องเหล่านี้ในแต่ละพื้นที่ ส่งเสริมให้มีการศึกษาศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบในหลักสูตรปริญญาโทและปริญญาเอก เช่น ในด้านภาษาศาสตร์ มานุษยวิทยา วัฒนธรรมศึกษา และในด้านดนตรี ซึ่งหลายเรื่อง ได้ดำเนินการไปแล้ว และบางเรื่องกำลังดำเนินการส่งเสริมให้มีการจัดโครงสร้างถาวรที่จะรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ในด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น มีการสร้างห้องจัดแสดงนิทรรศการในกลุ่มอาคาร สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน การสร้างอาคารแบบ Indoor stadium ที่ใช้ในกิจกรรมหลายประเภท เป็นต้น (มหาวิทยาลัยมหิดล. 2535 : 133) นอกจากนี้ ยังมีสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท เป็นสถาบันที่เปิดสอนวิชาภาษาศาสตร์เพื่อผลิตนักวิชาการที่รู้จักและเข้าใจวิธีการของการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อความหมาย มีความรู้ความเข้าใจใน ภาษาต่าง ๆ ที่พูดในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ในเผ่าพันธุ์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และภาษาพูดที่ต่างจากคนไทยทั่วไป (มหาวิทยาลัยมหิดล. 2541 : 31-32)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ผสมผสานงานทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเข้าเป็นส่วนหนึ่ง ในการจัดการเรียนการสอนโดยสอดแทรกเนื้อหาในกระบวนวิชาต่าง ๆ ส่งเสริมและสนับสนุน กิจกรรมนักศึกษาในโครงการต่าง ๆ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้นักศึกษา กิจกรรมเสริม หลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี ให้นักศึกษามีโอกาสเลือกเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ เช่น ชมรมพื้นบ้านล้านนา ชมรมนาฏศิลป์และดนตรีไทย ชมรมพุทธศิลป์ ชมรมการแสดง เป็นต้น สำนักส่งเสริมงานสืบสานศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้จัด โครงการสืบสานศิลปวัฒนธรรมล้านนา มีหอนิทรรศการศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยเป็น หอนิทรรศการแห่งแรกในภาคเหนือ จัดตั้งเพื่อเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์มรดกทางศิลป

วัฒนธรรมแบบครบวงจร เป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานทางศิลปกรรมสู่ชุมชน เช่น จัดนิทรรศการ ผลงานศิลปกรรม 5 คนเมือง จัดนิทรรศการแสดงผลงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 44 และกิจกรรมต่าง ๆ อีกหลายประเภท (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2541 : 77)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งแรกของประเทศไทยได้กำหนดภารกิจหลัก 5 ประการ คือ 1) ผลิตและพัฒนากำลังคนระดับสูงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองความต้องการของการพัฒนาประเทศ 2) วิจัยและค้นคว้า เพื่อสร้างสรรค์จริยธรรมความก้าวหน้าทางวิชาการและการนำผลการวิจัยและพัฒนาไปใช้ในการพัฒนาประเทศ 3) ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อให้ประเทศไทยพึ่งพาตนเองทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาได้มากขึ้น 4) ให้บริการทางวิชาการแก่ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน 5) ทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2538 : 26) จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งให้ความสำคัญกับศิลปวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยถือเป็นภารกิจที่สำคัญของมหาวิทยาลัยอย่างหนึ่ง

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีสถาบันวิจัยศิลปและวัฒนธรรมอีสาน เป็นหน่วยงานที่ทำการศึกษาค้นคว้า และสนับสนุนการค้นคว้าเกี่ยวกับความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้บริการวิชาการแก่ชุมชน เป็นศูนย์กลางการศึกษาค้นคว้า เผยแพร่ การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน ตลอดจนแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมกับต่างประเทศ งานบริการวิชาการที่ดำเนินการนอกเหนือจากการเป็นแหล่งเก็บข้อมูลวัตถุโบราณ สะสมรวบรวมผลิตภัณฑท้องถิ่นแล้วยังได้ดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ จัดศูนย์ข้อมูลเอกสารโบราณ จัดนิทรรศการ คัมภีร์ โบราณ 500 ปี ณ หอพระ จัดประกวดหมอลำชิงโล่พระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ จัดนิทรรศการทางด้านศิลป ส่งเสริม เผยแพร่ การประกวดศิลปวัฒนธรรมเนื่องในงานประเพณี จัดทำบรรณานิทัศน์เกี่ยวกับการศึกษาเรื่องผ้าในประเทศไทย จัดโครงการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และการออกแบบผลิตภัณฑ์ด้านหัตถกรรม การทอผ้า และลวดลายผ้าชนเผ่าไทยลาวในอีสาน จัดทำโครงการอบรมมัคคุเทศก์ทั่วไป จัดโครงการรายการวิทยุกระจายเสียงด้านวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาสังคมและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฯลฯ (ทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์ และคณะ. 2541 : 5-6)

มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่ยึดถือภารกิจเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยของรัฐ ถือเป็นหน้าที่อีกประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยในการเผยแพร่และสืบทอด วัฒนธรรม ตลอดจนธำรงรักษาจารีตประเพณีอันดีงามของไทย ซึ่งนอกจากมหาวิทยาลัยได้ จัดให้มีการศึกษาทางด้านศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมไทย เพื่อเป็นการอนุรักษ์และผลิต บุคลากรในการส่งเสริมเผยแพร่ศิลปออกไปรับใช้สังคมแล้ว ยังสนับสนุนกิจกรรมโครงการต่าง ๆ

ที่จะช่วยจรรโลง และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น การจัดการเรียนการสอนวิชาสุนทรียทางดนตรีและนาฏศิลป์ให้นักศึกษาที่สนใจ จัดบริการสังคมด้านการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ จัดการประกวดดนตรีไทยส่งเสริมการ วิจัยด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดทำโครงการสวนพฤกษากาญจนภิเษกและโครงการนาฏยวรรณกรรม นอกจากนี้มหาวิทยาลัยกำลังดำเนินการรวบรวมเอกสารและโบราณวัตถุเพื่อจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และหอประวัติมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยรังสิต. 2540 : 19)

กล่าวโดยสรุป บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการส่งเสริมวัฒนธรรมทั้งมหาวิทยาลัยในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคต่าง ๆ ส่วนมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ได้แก่ การส่งเสริมวัฒนธรรมในลักษณะต่าง ๆ ทั้งการสอนและการบริการทางวิชาการในเรื่องที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมให้แก่ประชาชน บางสถาบันตั้งหน่วยงานศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเผยแพร่ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมขึ้นโดยเฉพาะ เช่น สถาบันไทยคดีศึกษาและศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรม เป็นต้น

สถาบันที่สร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนงานการศึกษา ค้นคว้าด้านศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ สถาบันไทยคดีศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อศึกษาและวิจัยเรื่องของไทยโดยเฉพาะดำเนินงานในลักษณะที่เป็นแหล่งกลางในการศึกษาวิจัยและเผยแพร่แลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องของเมืองไทยและวัฒนธรรมไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ วัตถุประสงค์ของสถาบันคือ การศึกษา และวิจัยเรื่องต่าง ๆ ของไทยในลักษณะสหสาขาวิชา แล้วเผยแพร่ผลงานไปในวงกว้าง โดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้โดยการจัดสัมมนา การจัดประชุมทางวิชาการต่าง ๆ ในระดับชาติ และนานาชาติ นอกจากนี้ยังให้คำปรึกษา แนะนำ และแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องเมืองไทยแก่หน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ กิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยที่สถาบันไทยคดีศึกษาทำอยู่มี 2 กลุ่มใหญ่ คือ การศึกษา ค้นคว้า และวิจัย สถาบันไทยคดีศึกษาจะมีการดำเนินงานที่ส่งเสริมและเน้นหนักในด้านการวิจัยเรื่องเมืองไทยในแง่ต่าง ๆ เช่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม และการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม เป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมให้แพร่หลายไปสู่กลุ่มชน กิจกรรมที่จัดมี 3 ลักษณะ คือ การจัดรายการวิทยุ การจัดทัศนศึกษา เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และการจัดนิทรรศการ

ส่วนศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรม จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสำนักงานกลางในการพัฒนาแนวทางและนโยบายการส่งเสริมวัฒนธรรม และประสานการดำเนินงานเกี่ยวกับการทำนุบำรุงและส่งเสริมวัฒนธรรมทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมมีหลายโครงการ เช่น การสร้างเรือนไทยเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรม โดยมีการจัดกิจกรรมเน้นดนตรี ภาษา สถาปัตยกรรม เป็นที่ชุมนุมผู้สนใจวัฒนธรรม และเป็นศูนย์กลางการค้นคว้า รวบรวมเผยแพร่ข้อมูลมรดกไทย โครงการดนตรี-ปีพาทย์ดีกดำบรรพ์ โครงการรวบรวมผลงานศิลปกรรม โครงการจัดสร้างเครื่องดนตรีไทย เป็นต้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช. 2533 : 458-459)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้สรุปการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาไทยไว้ 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ 1) หลักสูตรทางการศึกษา 2) การวิจัยศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม 3) การบริการทางวิชาการแก่สังคม โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมนั้น มีงานที่หน่วยงานต่าง ๆ ภายในสถาบันอุดมศึกษาได้ดำเนินการอยู่ รวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิตนักศึกษาที่มีการจัดกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมรวมอยู่ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 40)

โดยสรุป บทบาทการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษามีความสำคัญมาก เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งผลิตกำลังคนของประเทศ เป็นชุมพลทางปัญญาจึงจำเป็นต้องปลูกฝังความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และการธำรงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติให้เยาวชนในระดับอุดมศึกษาได้เห็นความสำคัญ ในเรื่องการอนุรักษ์ และการสืบทอดให้สามารถดำรงอยู่ และผสมผสานกลมกลืนกันกับในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ได้ ในส่วนขอบข่ายการดำเนินงานการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมควรมีเนื้อหาที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับ สถาบันที่สำคัญของชาติ วิถีชีวิตครอบครัวไทย ระเบียบวินัยและค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาไทย ศิลปกรรม เป็นต้น ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในด้านการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดยตรง มีองค์กรหรือ หน่วยงานเฉพาะทางทางการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้รู้คุณค่าความงามในประเพณี และศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นต้น

แนวคิดการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2530 : 293-297) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาว่า สถาบันอุดมศึกษาควรมีหน้าที่ศึกษาค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เผยแพร่และให้บริการแก่ประชาชน ตลอดจนมีการสะสม เก็บรักษาอย่างต่อเนื่อง และวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2534 : 10-11) มีแนวคิด สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาควรมีหน้าที่สอน วิจัย จัดนิทรรศการ จัดกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมสำหรับนิสิตนักศึกษา จัดพิพิธภัณฑ์ การเผยแพร่และให้บริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น การจัดอบรม การจัดประชุม สัมมนา เป็นต้น

จึงอาจสรุปได้ว่า การดำเนินการตามภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง อาจมีการดำเนินการได้อย่างหลากหลายรูปแบบ ดังปรากฏรูปแบบการดำเนินงานที่สำคัญ ๆ ตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดด้านการสอนศิลปวัฒนธรรม
2. แนวคิดด้านการวิจัยศิลปวัฒนธรรม

3. แนวคิดการบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
4. แนวคิดการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
5. แนวคิดการบริหารจัดการด้านศิลปวัฒนธรรม

1. แนวคิดด้านการสอนศิลปวัฒนธรรม

การสอนเป็นภารกิจที่สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะถือเป็นภารกิจหลักที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตซึ่งเป็นเป้าหมายของอุดมศึกษา ทั้งนี้เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความคิดออกไปรับใช้สังคม วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544 : 3) กล่าวว่า การสอนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี มีวิธีการ มีขั้นตอนที่จะเรียนรู้แล้วนำไปปฏิบัติตามได้ ส่วนการสอนที่เป็นศิลปะนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของผู้สอนเฉพาะตนเอง มีพรสวรรค์ในการพูดให้ได้สาระ น่าสนใจ ฯลฯ เป็นต้น พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2544 : 33-34) กล่าวถึงหลักทั่วไปในการสอนว่าแบ่งออกเป็น 3 หมวด คือ 1) เนื้อหา หรือ เรื่องที่สอน 2) ผู้เรียน 3) กระบวนการสอน

แรมสเด้น (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2544 : 7-8 ; อ้างอิงจาก Ramsden. 1993. *Learning to Teach in Higher Education*. p. 89) กล่าวถึง หลักการสอนที่มีคุณภาพไว้ 6 ประการ คือ

- 1) ความสนใจและการอธิบายของผู้สอน กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจ
- 2) การรับรู้ การให้เกียรติผู้เรียน และวิธีการเรียนของผู้เรียน เป็นการตระหนักและยอมรับผู้เรียน
- 3) การประเมินที่เหมาะสมและการตรวจงาน การประเมินควรปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และวิธีสอน ผู้สอนควรใช้วิจารณญาณในการเลือกวิธีประเมินให้ถูกต้อง และเป็นธรรมให้มากที่สุด
- 4) จุดมุ่งหมายของการสอนชัดเจน และทำทนายสติปัญญาผู้เรียน
- 5) ควบคุมอย่างอิสระให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และมีส่วนร่วมในสาระที่เรียนรู้
- 6) เรียนรู้จากนักศึกษา การเรียนต้องเปิดโอกาสไปสู่การเปลี่ยนแปลง ผู้สอนต้องเรียนรู้ และวิเคราะห์นักศึกษา

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2530 : 314-322) กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาว่า ได้แก่ 1) เป้าหมายที่สับสน 2) ความตั้งใจของผู้ที่ศึกษาเล่าเรียน 3) ปัญหาจากตัวผู้สอน 4) ทฤษฎีไม่ประสานกับการปฏิบัติ 5) ไม่มีบรรยากาศทางวิชาการ 6) ระบบบัณฑิตศึกษามีขั้นตอนมาก นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้กล่าวถึงปัญหาของการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยในสถาบันอุดมศึกษาว่า ผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งไม่ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมไทยเท่าที่ควร ผู้สอนยังคงมุ่งเน้นที่จะสอนเนื้อหาวิชา จึงทำให้ผู้เรียนมุ่งแข่งขันกันหาความรู้โดยไม่สนใจคุณธรรม จริยธรรม และ

วัฒนธรรมไทย ในด้านการจัดการเรียนการสอนศิลปวัฒนธรรม พบว่า หลักสูตรการเรียนการสอนขาดความเป็นเอกภาพ และขาดการต่อเนื่อง หลักสูตรกระจายอยู่ในวิชาต่าง ๆ ของวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี โดยไม่มีการปรับให้เป็นระบบเดียวกัน เนื้อหาวิชาไม่ได้เน้นให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้ง หรือความภูมิใจในท้องถิ่นมาตุภูมิหรือความเป็นชาติ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนา และปลูกฝังเรื่องค่านิยม ความรักชาติและขนบธรรมเนียมประเพณี อาจารย์ผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านวัฒนธรรม การสอนจะสอนไปตามพื้นฐานความรู้ที่ผู้สอนสำเร็จการศึกษามา การประพฤติปฏิบัติตนของครูอาจารย์ไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ได้ กระบวนการเรียนการสอนยังล้าสมัย เน้นการท่องจำมากกว่าการสอนให้เกิดความซาบซึ้ง การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมไม่ก่อให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2535 : 157-159)

การสอนของสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบัน ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ในเรื่อง แนวทางการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการอุดมศึกษา : รูปแบบการจัดกลุ่มอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพปัจจุบัน กล่าวคือ มีภารกิจที่สำคัญในด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์การพัฒนาบุคคลให้มีความสมดุลด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม มีวิจารณญาณในการเลือกใช้กลวิธีปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม รู้จักพึ่งตนเอง มีความสามารถในการประกอบอาชีพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ปลูกฝังความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านภาษา ปลูกฝังความรู้และจิตสำนึกเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งภูมิปัญญาไทย และความรู้เป็นสากล หลักสูตรต้องมีความยืดหยุ่นและหลากหลาย มุ่งเน้นการพัฒนาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง โดยผสมผสานความรู้และศาสตร์ต่าง ๆ อย่างสมดุลกัน จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างลุ่มลึก มีความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยเน้นการสืบค้นและแสวงหาเพื่อรากฐานของจิตวิญญาณในการใฝ่รู้ จัดกระบวนการเรียนการสอนในการมุ่งวิจัย การฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์และการคิดแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ด้วยตนเอง กระตุ้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้และเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา และสถานที่ จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณาการความรู้ คุณธรรม และค่านิยมที่สามารถพัฒนาให้บุคคลมีคุณธรรมและ จริยธรรม มีลักษณะชีวิตที่ถูกต้องดีงาม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในทางที่ถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ ฯลฯ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2543 : 4/3-4/4) การสอนในระดับอุดมศึกษามีความสำคัญหลายประการ คือ เป็นการสร้างองค์ความรู้ ทำให้เกิดการค้นคว้าวิจัยและสืบทอดความรู้ออกไปอย่างกว้างขวางมากขึ้น เป็นการสร้างบัณฑิตมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ พัฒนาวิชาชีพ

ชั้นสูง ทำให้วิชาชีพพัฒนาไปสู่ระดับสากล และเป็นการสร้างสังคมที่ดี เพราะเป็นการผลิตคนดี คนเก่ง ออกไปสู่สังคม (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2544 : 4-5)

กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 14) ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร การเรียนการสอนศิลปวัฒนธรรมไว้ว่า การส่งเสริมการศึกษาไทย ควรจัดการเรียนการสอน ด้านศิลปและวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี เอกลักษณะในการทำมาหากิน และการดำรงชีพ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อให้เกิดความรักและภูมิใจในวัฒนธรรม พื้นถิ่น ความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่อยู่รอบตัว

กรมศิลปากร (2541 : 22) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน วัฒนธรรมในปัจจุบันว่า ควรแบ่งหลักสูตรการเรียนการสอนออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) หลักสูตรท้องถิ่น คือ กระบวนการสอนวัฒนธรรมพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้คนได้มีความรู้ ความเข้าใจในรากฐาน และพัฒนาการของตนเอง ซึ่งแตกต่างไปจากสภาพประวัติศาสตร์ เผ่าพันธุ์ ฯลฯ เช่น สภาพภูมิศาสตร์ และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ประวัติศาสตร์และพัฒนาการ ของท้องถิ่น เอกลักษณะของท้องถิ่น มรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ภูมิปัญญาและ เทคโนโลยี ของท้องถิ่นสาขาต่าง ๆ เช่น การทำมาหากิน ภาษาถิ่น ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปสาขาต่าง ๆ สังคมเครือญาติ ฯลฯ เศรษฐกิจ-อุตสาหกรรม การเมือง การปกครอง 2) หลักสูตรชาติ คือ กระบวนการความรู้ที่เป็นแบบมาตรฐานทั่วไปของสังคม ประกอบด้วย วิชาการต่าง ๆ เช่น กลุ่มวิชาประวัติศาสตร์ สังคมของชาติ หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม จริยธรรม ของชาติ ภาษาประจำชาติ คณิตศาสตร์ วิชาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ วิชาว่า ด้วยเทคโนโลยี เศรษฐกิจ-อุตสาหกรรม

กล่าวโดยสรุป การสอนศิลปวัฒนธรรมในระดับอุดมศึกษาควรเป็นการสอน บัณฑิตให้รู้คุณค่าในเอกลักษณ์ของความเป็นไทย มีคุณธรรมและจริยธรรม รู้จักรักษา ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม กระบวนการเรียนรู้ต้องสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ และบัณฑิตต้องมีความสามารถ ใฝ่เรียนใฝ่รู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย หลักสูตรท้องถิ่นที่ เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมพื้นบ้านที่เป็นความรู้ความเข้าใจและพัฒนาตนเอง และ หลักสูตรระดับชาติที่เป็นความรู้มาตรฐานทั่วไป

2. แนวคิดด้านการวิจัยศิลปวัฒนธรรม

การวิจัยเป็นการค้นหาความรู้ที่มีอยู่ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ให้เป็นที่เชื่อถือ และประจักษ์แก่บุคคลทั่วไป และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ โดยทั่วไปการวิจัยประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ต้องมีวิธีการที่เชื่อถือได้ และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เช่น วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) ต้องมีผลการวิจัยที่เป็นข้อค้นพบหรือความรู้ใหม่ และผลการวิจัยหรือ ข้อค้นพบนั้นต้องถูกต้อง (วิเชียร เกตุสิงห์. 2537 : 1)

การวิจัยทางศิลปวัฒนธรรมก็มีหลักการวิจัยเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ใช้วิธีการวิจัย ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ หรืออาจใช้การวิจัยทั้งสองแบบร่วมกัน การวิจัยที่นิยมดำเนินการโดยใช้วิธีการศึกษาต่าง ๆ กัน คือ การศึกษาจากเอกสาร วรรณกรรม หรือบทความต่าง ๆ การศึกษาจากวัสดุ จิตรกรรม โบราณวัตถุ โบราณสถาน ประวัติศาสตร์ ฯลฯ ที่เป็นข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรม หรือการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีปรากฏอยู่ หรืออาจใช้วิธีการสังเกต บันทึก สัมภาษณ์ การเจาะลึก หรือกรณีศึกษา การศึกษาชุมชน เป็นต้น งานทางด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นงานที่เป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม เป็นงานที่ต้องมีสำนึก และมีรสนิยมมากกว่าการกระทำอย่างฉาบฉวย โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปะไม่ใช่แก่นของ วัฒนธรรม แต่ศิลปะเป็นภาพสะท้อนของวัฒนธรรม (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2543 ก : 8) จาก รายงานการสัมมนาการประชุมสัมฤทธิ์ผลการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ทบวง มหาวิทยาลัย. 2540 : 140) สรุปได้ว่า ในการดำเนินการวิจัยนั้นควรพิจารณาถึงกระบวนการ ดำเนินการวิจัยทั้งระบบ โดยใช้รูปแบบของชิปโมเดล (CIPP Model ประกอบด้วย context, input, process, product) เป็นกระบวนการวิจัยเชิงประเมินผลอย่างเป็นระบบทั้งกระบวนการ วิรุณ ตั้งเจริญ ได้เสนอแนะรูปแบบการวิจัยทางศิลปกรรมศาสตร์ ดังนี้ (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2543 ก : 8-9)

การวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case studies) เป็นการศึกษาศิลปินทั้งชีวิต และการสร้างสรรค์ผลงาน ศึกษาตัวผลงานโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ทั้งเป็นการศึกษาระยะสั้นและระยะยาว การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical research) เป็นการวิจัยพื้นฐานที่เกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และความเป็นมาในเรื่องราวต่าง ๆ

การวิจัยภาคสนาม (Field studies) เป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับชุมชน กลุ่มชน หมู่บ้านช่างที่มีความสัมพันธ์กับศิลปวัฒนธรรมและบริบทต่าง ๆ เช่น ผลงานวิจัยศิลปพื้นบ้าน เป็นต้น

การวิจัยสำรวจ (Survey research) เป็นการศึกษาที่ใช้ข้อมูลจากการสำรวจหรือการใช้แบบสอบถามเป็นหลัก ซึ่งสามารถนำมาใช้ร่วมกับการวิจัยในลักษณะต่าง ๆ เช่น การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ หรือการประยุกต์ใช้กับการวิจัยทางด้านศิลปศึกษา การออกแบบโฆษณา ซึ่งมีผู้นำมาใช้มากมาย

การวิจัยทดลอง (Experimental research) เป็นการศึกษาโดยทดลองปฏิบัติโดยตรง ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการหรือกลวิธีในการสร้างสรรค์งานศิลปะในลักษณะต่าง ๆ เช่น การทดลองสร้างสรรค์ภาพพิมพ์หิน เพื่อตรวจสอบการใช้กลวิธีพิมพ์หินว่าเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสภาพอุณหภูมิในสังคมไทยหรือไม่อย่างไร

การวิจัยผสมผสานระเบียบวิธีวิจัย (Combined research methodologies) เป็น การวิจัยที่สามารถประยุกต์ระเบียบวิธีวิจัยต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการแสวงหา

องค์ความรู้ เช่น การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ก็ใช้ทั้งการวิจัยเอกสาร การวิจัยสำรวจ การวิจัยภาคสนามผนวกเข้าไว้ด้วยกัน หรือการวิจัยและพัฒนา (Research and development) ซึ่งเป็นการผสมผสานการแสวงหาความรู้ด้วยระเบียบวิธีวิจัยต่าง ๆ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในอันที่จะพัฒนาไปสู่การใช้ประโยชน์โดยตรง เป็นต้น รวมทั้งยังมีการนาระเบียบวิธีวิจัยอื่น ๆ มาประยุกต์หรือนำมาใช้ในการค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ได้

สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้ทำการวิจัยโดยคณะ ศูนย์ /สำนัก หรือ สถาบัน เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีสถาบันวิจัยสังคม มีวัตถุประสงค์ทำการวิจัยเพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศในการพัฒนา โดยเน้นงานวิจัยทางสังคมศาสตร์เป็นพื้นฐานและร่วมงานวิจัยในศาสตร์อื่นในลักษณะสหสาขาวิชา สถาบันเอเชียศึกษา เป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานวิจัยการให้บริการข้อมูล และเผยแพร่ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ของเอเชียทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและความมั่นคงเพื่อประโยชน์ทางวิชาการในระดับอุดมศึกษาเป็นหลัก นอกจากนี้สถาบันยังส่งเสริมให้คนไทยทั่วไปมีความรู้เกี่ยวกับประเทศเอเชีย โดยผ่านทางสื่อ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สถาบันไทยคดีศึกษาเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งความรู้และความเชี่ยวชาญด้านไทยศึกษา ทำหน้าที่ส่งเสริมการศึกษาวิจัย เรื่องเกี่ยวกับชนชาติไทและประเทศไทย โดยเฉพาะเรื่องพื้นฐานความเป็นมาและวิวัฒนาการของวิถีชีวิตไทย ตลอดจนความหมายและคุณค่าวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย นอกจากภารกิจด้านการวิจัย สถาบันไทยคดีศึกษาได้จัดตั้งศูนย์ข้อมูลไทยศึกษาเพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าและให้บริการข้อมูลด้านไทยศึกษา และประเทศไทย โดยได้จัดทำฐานข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ฐานข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทย ฐานข้อมูลประวัติศาสตร์ จากการบอกเล่าและวัฒนธรรมมุขปาฐะ ฐานข้อมูลเกี่ยวกับกรุงเทพมหานคร ฐานข้อมูลชีวิตและงานบุคคลสำคัญ และฐานข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชนชาติไทย รวมทั้งการจัดระบบฐานข้อมูลไทยศึกษาด้วยคอมพิวเตอร์ ตลอดจนให้ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการและเอกชนในประเทศและต่างประเทศ เพื่อดำเนินการวิจัยและจัดกิจกรรม เผยแพร่ความรู้ด้านไทยศึกษาเพื่อตอบสนองนโยบายของมหาวิทยาลัยที่มุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการและความร่วมมือทางวิชาการระดับภูมิภาคและนานาชาติ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2544 : 81, 94-95) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีสถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรมและสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์และศิลปการแสดง โดยดำเนินงานในการวิจัยองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและประสานงานกับคณะศิลปกรรมศาสตร์ทางด้านการค้นคว้าวิจัย (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2543 ข : 49)

กล่าวโดยสรุป ภารกิจในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาเป็นภารกิจที่สามารถดำเนินการได้หลากหลาย และรูปแบบหนึ่งที่สามารถดำเนินงานได้ คือ การวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ในเรื่องศิลปวัฒนธรรม อันเป็นรากฐานการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ไม่ให้สูญหายและเพื่อนำความรู้นั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์และสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติต่อไป ซึ่งภารกิจด้านนี้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐหลายแห่งได้มีการดำเนินงานอยู่แล้ว วิธีการดำเนินการวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรมก็เช่นเดียวกันกับการวิจัยทั่ว ๆ ไป กล่าวคือ จะใช้หลักการวิจัยเช่นเดียวกัน แต่อาจจะมียุทธวิธีต่าง ๆ กัน เช่น การศึกษาเฉพาะกรณี การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ การวิจัยภาคสนาม การวิจัยทดลอง การวิจัยผสมผสาน เป็นต้น นอกจากนี้การวิจัยภายในสถาบันอุดมศึกษายังต้องคำนึงถึงการบริหารงานวิจัย และแหล่งเงินทุนสนับสนุนการวิจัย รวมทั้งแรงจูงใจในการทำวิจัยให้แก่คณาจารย์และบุคลากรต่าง ๆ ด้วย

3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

การบริการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา ในอดีตที่ผ่านมาการดำเนินการให้บริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในด้านต่าง ๆ มีการให้บริการด้านบริการการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัยด้านการพัฒนาชนบท ส่วนการให้บริการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาไม่จำกัดรับให้บริการในการจัดสร้างและบรรยายชุดวิชาต่าง ๆ การสอนเสริม การให้บริการด้านวิทยุกระจายเสียง และการเผยแพร่ภาพทางโทรทัศน์ รวมทั้งร่วมมือกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ และการให้บริการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะประสานงานร่วมมือกับหน่วยธุรกิจเอกชนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการจัดอบรมสัมมนา และดำเนินการในรูปแบบนักศึกษาอาสาสมัครเพื่อพัฒนาชนบท (ทววมหาวิทยาลัย. 2530 : 115 -116)

นอกจากนั้นยังมีการให้บริการชุมชน ซึ่งการบริการชุมชนในความหมายของการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน หมายถึง โปรแกรมทั้งหมดที่วิทยาลัยจัดให้กับประชาชน ได้แก่ การศึกษาเพื่อไปศึกษาต่อ การศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไป การศึกษาทางด้านอาชีพและการศึกษาผู้ใหญ่ และบริการอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการสอน ได้แก่ การบรรยาย การประชุม การแสดงทางดนตรี และวัฒนธรรมต่าง ๆ โปรแกรมวิทยุและโทรทัศน์ (วิจิตร จันทรากุล. 2527 : 1)

มหาวิทยาลัยมหิดล (มหาวิทยาลัยมหิดล. 2539 : 5) ได้ให้นิยามของการบริการวิชาการว่า เป็นการบริการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นการบริการวิชาการให้กับบุคคล กลุ่มบุคคล และหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย ประเภทของการให้บริการวิชาการยังแบ่งออกเป็น 1) ประเภทให้เปล่า 2) ประเภทให้บริการโดยไม่มุ่งผลกำไร และ 3) ประเภทหารายได้ ส่วนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีความเห็นว่า งานบริการวิชาการเป็นกลไกหรือเครื่องมือที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ เพราะเนื้อแท้ของงานบริการวิชาการหมายถึง การพัฒนาประสบการณ์ทางวิชาการหรือพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคคลและหน่วยงาน การพัฒนาองค์ความรู้และการสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยกับ

สังคมภายนอก ผลพลอย ได้ คือ รายได้ที่จะนำมาพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศและพึ่งตนเองได้ ในระยะยาว (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2537 : บทนำ)

จึงอาจสรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ได้มีการดำเนินการในการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนและแก่สังคมทั่วไป ซึ่งบทบาทการบริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัย อาจจำแนกได้ดังนี้

- 1) ให้บริการวิชาการเพื่อให้ความรู้ด้วยการฝึกอบรม ได้แก่ การศึกษาต่อเนื่อง (Continuing education) การศึกษาตลอดชีวิต (Life - long education) การศึกษาใหม่ (Re - education) และการศึกษาอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมทั่วไป
- 2) การให้บริการทางวิชาชีพ เช่น การให้บริการทางการแพทย์ ทันตแพทย์ ฯลฯ
- 3) การให้บริการเพื่อรับรองคุณภาพ รับรองความรู้
- 4) การให้บริการห้องปฏิบัติการเพื่อการเรียนการสอนและการวิจัยในสาขาวิชา หรือ ภาควิชาต่าง ๆ
- 5) การให้บริการที่ปรึกษา โดยบุคลากรในมหาวิทยาลัยใช้ความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษา
- 6) การให้บริการศึกษาวิจัยเพื่อวางระบบ เช่น การวางระบบสารสนเทศ
- 7) การให้บริการพัฒนาทั้งระบบเบ็ดเสร็จ หมายถึงครบวงจร

ส่วนรูปแบบการให้บริการวิชาการจะมีหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน (Residential program) บริการวิชาการผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ การให้คำปรึกษา การวิเคราะห์ตัวอย่าง และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา การจัดนิทรรศการและการแสดง (สุชาติ ชินะจิตร. 2540 : 271-277)

การฝึกอบรม เป็นกระบวนการพัฒนาความรู้ ทักษะ ทศนคติและการปฏิบัติงานของคนให้ดีขึ้น การฝึกอบรมเป็นการกระทำเพื่อให้คนทำเป็น คิดเป็น และสามารถชักนำให้คนที่ผ่านการอบรมไปแล้วได้ลงมือปฏิบัติจริง ๆ อีกด้วย การฝึกอบรมมีขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน คือ ก่อนการอบรมต้องมีการศึกษาปัญหา หาข้อบกพร่องและเตรียม การด้านต่าง ๆ ขณะทำการอบรมต้องพยายามขจัดปัญหาข้อข้องใจและข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ผู้เข้ารับการอบรม เคยมีมาก่อน และหลังการอบรมต้องมีการตรวจสอบผลการฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงแก้ไขการ ฝึกอบรมในคราวต่อ ๆ ไป (เจลีเยว บุรีภักดี และ สุวกิจ ศรีปัดดา. 2527 : 109)

การจัดประชุม มีรูปแบบการประชุมแบบต่าง ๆ ที่นิยมปฏิบัติกันหลายรูปแบบ เช่น การประชุมในหน่วยงาน(Meeting/ staff meeting) การประชุมคณะกรรมการ (Committee meeting) การประชุมสัมมนา (Seminar) การประชุมเชิงปฏิบัติการ(Workshop) การประชุมอภิปราย (Panel discussion) การประชุมอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) การประชุมระดมความคิด (Brain storming) ฯลฯ เป็นต้น (อุทัย บุญประเสริฐ. 2532 : 85)

ส่วนการบริการวิชาการแก่สังคมในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทั้งการสอนและการบริการทางวิชาการให้แก่ประชาชน เผยแพร่ความรู้ทางด้านวัฒนธรรม โดยจัดตั้งหน่วยงานที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น สถาบันวิจัย หรือสำนักบริการวิชาการ หรือ ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องที่เป็นแหล่งกลางในการศึกษาวิจัย เผยแพร่ความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องของเมืองไทยและวัฒนธรรมไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เผยแพร่ผลงานวิชาการทางศิลปวัฒนธรรมไปในวงกว้าง โดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้ของการจัดสัมมนา ฝึกอบรม การจัดประชุมทางวิชาการต่าง ๆ ในระดับชาติและนานาชาติ การให้คำปรึกษา แนะนำ แลกเปลี่ยนความรู้เรื่องเมืองไทยแก่หน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ งานเผยแพร่ความรู้ทางสื่อต่าง ๆ เช่น การจัดรายการวิทยุโทรทัศน์ บทความทางหนังสือพิมพ์ ฯลฯ การจัดทัศนศึกษาเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย การจัดนิทรรศการ ฯลฯ รวมทั้งประสานการดำเนินงานเกี่ยวกับการทำนุบำรุงและส่งเสริมวัฒนธรรมทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

กล่าวโดยสรุป การบริการวิชาการแก่สังคมในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมสามารถจัดดำเนินการได้หลากหลาย เช่น จัดเนื้อหาวิชาศึกษาทั่วไปทางด้านศิลปวัฒนธรรมให้แก่บุคคลทั่วไปที่ต้องการแสวงหาความรู้ทางด้านนี้ การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยที่ค้นพบทางด้านศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย การวิจัยวิถีชีวิตไทย การจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ดนตรีไทย ทัศนศึกษา การจัดพิพิธภัณฑ์ การรวบรวมถาวรวัตถุต่าง ๆ การเผยแพร่ความรู้ทางวิทยุและโทรทัศน์ และสื่อต่าง ๆ การจัดประชุม ฝึกอบรม สัมมนา การอภิปรายซักถามข้อคิดเห็นต่าง ๆ เป็นต้น

4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ได้มีการจัดกิจกรรมนักศึกษาเพื่อการส่งเสริมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย และเป็นการสืบทอดประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติกันต่อ ๆ มา ความสำคัญของการจัดกิจกรรมนักศึกษานั้น ทำให้เกิดประโยชน์หลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาระดับวุฒิภาวะของนักศึกษา (Student's maturity) การพัฒนาทักษะในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (Winston and Massaro. 1987 : 170) นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีบุคลิกที่เหมาะสม การจัดกิจกรรมในการพัฒนานักศึกษาควรจัดให้ครบ 5 ด้าน ได้แก่ กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม กิจกรรมด้านกีฬา และกิจกรรมนันทนาการ ในด้านกิจการนักศึกษานั้น มูลเลอร์ บาร์และคีตัง ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกิจการนักศึกษาในการสนับสนุนวัตถุประสงค์หลักของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 ประการที่มีความสอดคล้องกัน ดังนี้

(สำเนา วิชาการศิลป์. 2537 : 7, 12-13 ; อ้างอิงจาก Mueller, Barr and Keating. 1985.

Developing effective student services programs : Systematic approaches for practitioners.)

4.1 ดำรงรักษา ถ่ายทอดและพัฒนาวัฒนธรรม องค์ประกอบที่สำคัญของ วัฒนธรรม คือ องค์ความรู้และความดีงามของสังคม รวมทั้งผลการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยน ความรู้ การวิจัย จินตนาการ การสร้างสรรค์ และประสบการณ์ของมนุษย์ การถ่ายทอดความรู้ และการสอนเป็นหน้าที่โดยตรงของอาจารย์ แต่ฝ่ายกิจการนักศึกษาก็มีหน้าที่อันสำคัญที่จะ ช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียนโดยการจัดการบริการต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษา

4.2 พัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษาในทุก ๆ ด้าน เป็นที่เข้าใจและยอมรับว่า บุคลิกภาพของมนุษย์นั้นมีองค์ประกอบหลายประการ และฝ่ายกิจการศึกษามีภารกิจหลัก ที่จะต้องพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์

4.3 การฝึกนักศึกษาให้เป็นพลเมืองที่ดี

4.4 การฝึกผู้นำ พัฒนาให้เป็นผู้นำที่ดี

4.5 การจัดการบริการสำคัญให้แก่นักศึกษา เช่น ทุนการศึกษา หอพักและอาหาร การรักษาพยาบาล และการให้คำปรึกษา เป็นต้น

คุห์ ได้เสนอหลักการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ไร้พรมแดนสำหรับนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ไร้พรมแดน ซึ่งหมายถึงแหล่งการเรียนรู้ที่รวมถึง การเรียนในห้องเรียน และนอกห้องเรียน กิจกรรมหลักและกิจกรรมเสริมหลักสูตรงานวิชาการ ที่ไม่เป็นวิชาการให้เป็นหน่วยเดียวกัน ทั้งนี้อาศัยความร่วมมือระหว่างนักศึกษา อาจารย์ บุคลากร และนิสิตนักศึกษา (พรชูลี อาชวอำรุง. 2540 : 221 ; อ้างอิงจาก Kuh.1996. "Guiding Principles for Creating Seamless learning Environment for Undergraduates", *NASPA Journal*.)

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องจัดกิจกรรมนักศึกษา ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและการเรียนการสอนเพื่อเป็นประโยชน์ ดังนี้ (สำเนา วิชาการศิลป์. 2537 : 12-13)

1) เพื่อดำเนินกิจกรรมที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา เช่น การปฐมนิเทศนักศึกษา การดำเนินงานเกี่ยวกับวินัยนักศึกษา การดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษา เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษาที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการ

2) เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียนโดยการจัดการบริการที่สำคัญ เช่น บริการอาหาร บริการแนะแนว บริการอนามัย ทุนการศึกษา และบริการจัดหางาน เป็นต้น

3) เพื่อช่วยพัฒนานักศึกษา ให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งในด้านสติปัญญา สังคม เอกลักษณ์ อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ ตลอดจนการฝึกนักศึกษาให้มีลักษณะผู้นำและเป็น พลเมืองที่ดี

4) เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศของสถาบันอุดมศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนการสอน และการพัฒนานักศึกษา

5) เพื่อช่วยสถาบันอุดมศึกษาในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ดังนั้นขอขยายการดำเนินงานด้านกิจการนักศึกษาจึงครอบคลุมและเกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อันได้แก่ การส่งเสริม เผยแพร่ อนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรมอันได้แก่ ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม สถาบัน ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปกรรม ซึ่งในสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินกิจกรรมดังกล่าว

สำเนา ขจรศิลป์ ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาว่า มีปัญหาดังนี้ (สำเนา ขจรศิลป์. 2537 : 210-213)

1) ผู้บริหารไม่ให้ความสนใจและการสนับสนุนกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่เข้าใจและไม่ตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีต่อประเทศ

2) ขาดแคลนงบประมาณ กิจกรรมศิลปวัฒนธรรมได้รับการสนับสนุนงบประมาณน้อยกว่ากิจกรรมนักศึกษาประเภทอื่น ๆ ทั้งจากสถาบันอุดมศึกษาและทบวงมหาวิทยาลัย

3) ขาดแคลนบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านศิลปวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ เพราะผู้บริหารไม่ได้ให้ความสนใจ ไม่ได้ให้การสนับสนุน และขาดงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถจ้างผู้ฝึกสอนที่มีความรู้ความสามารถสอนนักศึกษาได้

4) ขาดแคลนสถานที่ กิจกรรมศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษามีความจำเป็นต้องการใช้สถานที่เพื่อการแสดงและสถานที่ตั้งชมรมกิจกรรม ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่ว ๆ ไปขาดแคลนสถานที่ที่เหมาะสม เช่น เพื่อใช้เป็นเวทีการแสดงศิลปะและวัฒนธรรม เป็นต้น

5) ขาดลักษณะผู้นำ กิจกรรมศิลปวัฒนธรรมที่นักศึกษาจัดขึ้นในปัจจุบันมี 3 ประเภท ได้แก่ ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี เทศกาล และวันนักขัตฤกษ์ ด้านวัฒนธรรมพื้นบ้าน และด้านหลักฐานทางวัฒนธรรม โดยส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมเพื่อการรักษาสืบทอดหรือเผยแพร่วัฒนธรรมจึงขาดกิจกรรมเพื่อการแก้ไขและพัฒนาวัฒนธรรม

6) ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี กิจกรรมส่วนมากจะเน้นเรื่องวิธีการและเนื้อหา ทำให้นักศึกษาทั่วไปไม่ค่อยทราบข่าวการจัดกิจกรรม

7) นักศึกษาขาดความสนใจ ปัจจุบันมีสิ่งต่าง ๆ และกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากกิจกรรมนักศึกษา นักศึกษาจึงให้ความสนใจกับสิ่งต่าง ๆ หรือกิจกรรมอื่น ๆ มากกว่ากิจกรรมนักศึกษา

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และคณะ (2544 : 2-4) ได้เสนอแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อรับใช้สังคม (Service learning) โดยนำเนื้อหาในบทเรียนมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เชื่อมโยงกับปัญหาในชีวิตจริงของชุมชน หรือเชื่อมโยงปัญหาในชุมชนเข้ามาสู่บทเรียน หรือในบางโอกาสอาจนำผู้เรียนออกไปทำกิจกรรมในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็น

กิจกรรมในรูปของค่ายอาสาพัฒนา จากสรุปผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนปีงบประมาณ 2538 ของทบวงมหาวิทยาลัย (2538 : 25-26) พบว่า เป็นกิจกรรมที่มุ่งประโยชน์ในการนำความรู้ทางวิชาการของนักศึกษาไปใช้ในการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน และนักศึกษาได้เรียนรู้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาสนใจ และกระตือรือร้นในการฟื้นฟูและธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความรักและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย ส่วนปัญหาในการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่า มีการดำเนินงานและการเตรียม การล่าช้า เช่น การจัดกิจกรรมดนตรีไทยอุดมศึกษาบางครั้งจัดในสถานที่ที่อยู่ห่างไกลจากที่พักทำให้ไม่สะดวกต่อการดำเนินงาน ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยมีข้อเสนอแนะในด้านการประชาสัมพันธ์ การจัดงานและกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมว่า ควรจัดทุกปี และไม่ควรถูกเลิกติดเกินไป (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ข : 15)

ภัทริยา งามมุข (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและวิเคราะห์คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาที่ปรากฏส่วนใหญ่ ได้แก่ ด้านการชื่นชม เทิดทูน สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ด้านการมีน้ำใจ การยิ้มแย้มแจ่มใส ความกตัญญูรู้คุณต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ สุภาพ อ่อนน้อม รู้จักกาลเทศะ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

กล่าวโดยสรุป การจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา อาจรวมอยู่ในงานกิจการนักศึกษาในรูปแบบของชมรม หรือ องค์กรต่าง ๆ ภายในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษาให้มีความเป็นผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม รักษา สืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงามให้กับประเทศไทย และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับต่างประเทศ

5. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านศิลปวัฒนธรรม

การบริหารจัดการด้านศิลปวัฒนธรรมโดยทั่วไปนั้นมิใช่ให้ความคิดเห็นไว้หลากหลาย ประเวศ วะสี (2538 : 62) ให้ความเห็นว่า ยุทธศาสตร์วัฒนธรรมกับการพัฒนาโดยทั่วไปอันหนึ่ง คือ กองทุนและการบริหารงานวัฒนธรรม และเพื่อให้การบริหารจัดการคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ควรมีการเพิ่มเงินกองทุนวัฒนธรรมให้มีจำนวนมากพอ และการบริหารงานขององค์กรควรเป็นองค์กรที่อิสระ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและการปฏิรูประบบราชการในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 เกี่ยวกับโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของกระทรวง วัฒนธรรม โดยโครงสร้างหลักในส่วนกลาง ประกอบด้วย

- 1) สำนักงานรัฐมนตรี
- 2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- 3) กรมศิลปากร
- 4) สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- 5) กรมการศาสนา
- 6) สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
- 7) องค์การมหาชนศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (APO) Princess Maha Chakri

Sirindhorn Anthropology Centre (public organization)(กระทรวงวัฒนธรรม. 2545 : 1)

ในส่วนภูมิภาคตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ 2545 ได้กำหนดให้มีสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทั้ง 75 จังหวัดที่เป็นตัวแทนของกระทรวงในส่วนภูมิภาค สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ประสานงานและจัดทำแผนพัฒนาการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และศิลปะร่วมสมัยของจังหวัดและแผนปฏิบัติการ รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการ การตั้งและการจัดสรรงบประมาณประจำปีให้สอดคล้องกับแผนแม่บทของกระทรวงและแผนจังหวัด ตลอดจนกำกับ เร่งรัด ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการของหน่วยงานภายในจังหวัด และหน่วยข้อมูลทางศาสนา ศิลปะและการ วัฒนธรรมในจังหวัด

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ประกอบด้วย 4 กลุ่มงาน คือ

- 1) ฝ่ายช่วยอำนวยการ
- 2) กลุ่มส่งเสริมศาสนา
- 3) กลุ่มส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมร่วมสมัย และ
- 4) กลุ่มส่งเสริมวัฒนธรรม

โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจะประสานงานกับหน่วยศิลปากร พิพิธภัณฑ์ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ วิทยาลัยนาฏศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ หอสมุดแห่งชาติ สมาพันธ์วัฒนธรรม ศูนย์วัฒนธรรม และศาสนสถาน ประสานและเชื่อมโยงการดำเนินงานของเครือข่ายเครือข่าย เภยญาติโดยเป็นสมาชิกขององค์กรในภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประสานและส่งเสริมการควบคุมมาตรฐานการศึกษาด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และศิลปะร่วมสมัยที่สังกัดกระทรวง ภายในจังหวัด ตลอดจนดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการสภาจังหวัด และตำบล เพื่อให้เกิดพลังทางวัฒนธรรม ("จัดแถวสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด 75 จังหวัด," 2545 : 20)

กรมศิลปากร (2541 : 83-84) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพศิลปวัฒนธรรมไทย ให้ประสบผลสำเร็จว่า ควรจะประกอบด้วย 1) ผู้บริหารต้องจริงจังกับนโยบายปฏิบัติ 2) การ เน้นแผนปฏิบัติการ 3) การระดมใช้ทรัพยากรเพื่อการรณรงค์ 4) การมอบภาระส่วนรวมเป็นผู้นำ

การสนับสนุนด้วยกำลังคนและงบประมาณ 5) การให้กำลังใจ สร้างแรงผลักดันแก่ผู้นุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกไทย 6) การตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฉพาะในเรื่อง การพัฒนาคุณภาพ ศิลปวัฒนธรรมไทยกระจายไปในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ

การจัดตั้งหน่วยงาน หรือองค์กรส่งเสริมสนับสนุนงานวัฒนธรรมบางประเภท เช่น ศูนย์วัฒนธรรม สนามกีฬานันทนาการ พิพิธภัณฑ์ หอจดหมายเหตุ หอสมุด โรงละครหรือ อุปรากร และสถาบันในการสืบทอดวัฒนธรรมอื่น ๆ สอดคล้องกับโครงสร้างองค์กรทางด้าน ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดไว้ว่า หมายถึง หน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น ศูนย์วัฒนธรรม ชมรม สโมสร การเข้าเป็นสมาชิกสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2540 : 142) ส่วน อุทัย บุญประเสริฐ (2536 : 2-4) ให้ความ เห็นว่า การกิจการบริหารงานวัฒนธรรมทั้งระบบจะต้องประกอบด้วย การจัดระบบงาน วัฒนธรรม การชี้นำ การกำหนดทิศทางการทำงาน การดำเนินงานหรือการปฏิบัติการ การส่งเสริมการสนับสนุน และการติดตาม โดยมีจุดมุ่งหมายหรือผลสำเร็จของงานอยู่ที่ตัวคน และสังคม ซึ่งสะท้อนออกมาในรูปของการเห็นคุณค่า มีการยึดถือปฏิบัติ มีการอนุรักษ์ มีการ ส่งเสริมเผยแพร่ มีการพัฒนาให้ก้าวหน้าหรือเหมาะสมยิ่งขึ้น มีการดำเนินการในเรื่องการ ถ่ายทอดต่อไป อันแสดงให้เห็นถึงการปรับตัวอย่างฉลาด

การบริหารจัดการองค์กรด้านศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาหลายสถาบัน เช่น สถาบันเอเชียแอฟริกา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานบริหารด้าน วัฒนธรรมที่หลากหลาย ทำหน้าที่อนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงามในหมู่ประชาคม เอเชียแอฟริกา มีการจัดรูปแบบการบริหารของสถาบันที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการซึ่งแต่งตั้ง โดยอธิการบดี เป็นหน่วยงานอิสระภายใต้การกำกับของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อให้ เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน และสามารถสร้างเครือข่ายได้อย่างกว้างขวาง (มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. 2540 : 87-89) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จัดตั้ง "ศูนย์นวัตกรรมการอุดมศึกษา" ขึ้นในปี 2538 ต่อมาในปี 2540 เปลี่ยนชื่อเป็น "วิทยาลัยนวัตกรรมการอุดมศึกษา" โดยเป็นหน่วยงาน ในกำกับของมหาวิทยาลัยเพื่อให้เกิดการศึกษา อบรม ค้นคว้า วิจัย และให้บริการทางสังคม เพื่อเป็น ประโยชน์แก่การพัฒนาทางวิชาการ และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม วิสัยทัศน์สู่พันธกิจ โดยมุ่ง เน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ สร้างต้นแบบการบริหารการศึกษา และผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีการเปิดสอน 3 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารงาน วัฒนธรรม หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารเทคโนโลยี และหลักสูตร วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารโทรคมนาคม (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2545 : 1-4)

ในด้านปัญหาและอุปสรรคการบริหารงาน สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 7) ให้ความ เห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานในเรื่องการจัดสรรทรัพยากร การบริหาร หรือ

ปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้องค์กร หรือหน่วยงานต่างจัดดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย คน เงิน วัสดุสิ่งของ และวิธีการเช่นเดียวกับในเรื่องการประสานการดำเนินงานการบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา การประสานงานเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงาน ประสบความสำเร็จ การประสานงานจึงเป็นการจัดให้งานส่วนต่าง ๆ ผสมกลมกลืนเข้ากันได้ มีความสมดุล การประสานงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับความร่วมมือร่วมใจของผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายเป็น เทคนิคการบริหาร รวมทั้งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร และที่สำคัญเป็นการทำให้บุคคลอื่น หรือหน่วยงานอื่นให้ความร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานที่ผู้ปฏิบัติงานดำเนินงานอยู่ โดยมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ที่ตรงกัน ลักษณะของการติดต่อสื่อสารที่ดีต้องเป็นการ ติดต่อสื่อสาร 2 ทาง (Two-way communication) ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน (สุธี สุทธิสมบุรณ์ และสมาน รังสิโยภฤกษ์, 2539 : 72-75) สอดคล้อง กับ พรศักดิ์ พรหมแก้ว และวิมล คำศรี (2536 : 33-34) ที่ว่า การบริหารงานวัฒนธรรมมีพัฒนาการมาจากกลุ่มผู้ที่สนใจ งานวัฒนธรรมร่วมกันเป็นกลยุทธานิคมจึงทำให้เกิดความสำเร็จได้ ดังเช่น กรณีการบริหารงาน วัฒนธรรมในสถาบันต่าง ๆ ในภูมิภาคทักษิณ เป็นต้น

สุริฐ ศิลปอนันต์ (2539 : คำนำ) กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง ระบบการบริหารและการ จัดการวิชาการว่า การบริหารจัดการวัฒนธรรมของชาติจะบรรลุเป้าหมายได้ต้องคำนึงถึงปัจจัย 2 ประการ คือ 1) นโยบายเพื่อแก้ปัญหาวัฒนธรรมที่ชัดเจน ครอบคลุมปัญหาทุกองค์ประกอบ ของเนื้อหาวัฒนธรรม เช่น ด้านการดำรงชีพ ภาษา ศาสนา ศิลปะกับสังคม เศรษฐกิจ และ การเมือง 2) มีระบบ กระบวนการ เทคนิค และเครื่องมือในดำเนินงาน ได้แก่ ข้อมูลการ ค้นคว้าวิจัย การเผยแพร่ปลูกฝัง การทำนุบำรุงรักษา การสืบทอด และการพัฒนาอย่าง เหมาะสมถูกต้องตามประเภทปัญหาของวัฒนธรรมนั้น ๆ

อัญชลีพรรณ อมรวิวัฒน์ (2536 : 185) ให้ความเห็นว่า นอกจากบทบาทหน้าที่ ในการบริหารและการวางแผนแล้ว ทิศทางการดำเนินงานจะต้องสอดคล้องกับสภาพความ เป็นจริงทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายหลัก การกำหนดขอบเขตงาน ที่ชัดเจน ตลอดจนมีการเผยแพร่การดำเนินงานด้วยกระบวนการประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะเป็น กลยุทธ์อันสำคัญที่จะทำให้การบริหารงานวัฒนธรรมดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างสอดคล้องกัน ในทุกระดับ

กล่าวโดยสรุป การบริหารจัดการงานศิลปวัฒนธรรมจะต้องมีองค์กร หรือ โครงสร้าง การดำเนินงานที่ชัดเจน องค์กรหรือโครงสร้างดังกล่าว ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ หอ จดหมายเหตุ หอสมุด โรงละครหรืออุปรากร สนามกีฬานันทนาการ และสถาบันในการ สืบทอดวัฒนธรรมอื่น ๆ และผู้บริหารจะต้องให้ความสนใจกับนโยบาย แผนงาน และการปฏิบัติ อย่างจริงจัง มีการจัดสรรบุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้อย่างเพียงพอ รวมทั้งมีการประสานงานที่ดีด้วย

หลักการและวิธีการบริหารในองค์กร/หน่วยงาน

การบริหารจัดการเป็นรูปแบบของกิจกรรมที่มนุษย์ร่วมกันดำเนินงานเพื่อความอยู่รอดและความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานในสังคม การบริหารเป็นกระบวนการหรือปัจจัยที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถดำเนินงานในหน่วยงาน องค์กร หรือประเทศชาติอย่างมีระบบ มีระเบียบแบบแผนในตนเอง เพื่อพัฒนาไปตามแนวทางที่กลุ่มชนนั้นมีความประสงค์ (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2534 : 4) ในการดำเนินการกิจกรรมในองค์กรใด ๆ ก็ตาม จะต้องใช้หลักการบริหารจัดการเข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและบุคคลหลายฝ่าย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2538 : 6) ได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหาร(Administration) ในเอกสารการสอนชุดวิชาการบริหาร และการพัฒนาองค์กรว่า หมายถึง การทำงานให้เสร็จโดยอาศัยผู้อื่นเป็นผู้ทำ บางครั้งอาจใช้คำว่า “การจัดการ” (Management) นอกจากนี้การพิจารณาความหมายยังใช้ใน 3 แนวทางด้วยกัน คือ

1. การบริหาร เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและแผน ตลอดจน การกำกับดูแลเพื่อให้แน่ใจว่า ความสำเร็จที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับนโยบายและแผนที่วางไว้ ส่วนการจัดการเป็นกระบวนการของการนำนโยบายและแผนไปปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดในขั้นการบริหาร

2. การจัดการ เป็นคำที่มีความหมายทั่วไปและรวมถึงการบริหารด้วย ตามแนวทางนี้ การจัดการเป็นกระบวนการรับผิดชอบในการดำเนินการขององค์กรธุรกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ส่วนการบริหารก็เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้วัตถุประสงค์ที่กำหนดในขั้นของการจัดการบรรลุผล

3. การบริหารและการจัดการ มีความหมายไม่แตกต่างกัน สามารถใช้แทนกันได้ ทั้งนี้โดยทั่วไปบุคคลที่รับผิดชอบในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและการตัดสินใจมักจะ ถูกเรียกว่า ผู้จัดการ (Manager)หรือ การจัดการ (Management)ในภาคธุรกิจ และเรียกว่า นักบริหาร (Administrator) หรือการบริหาร (Administration) ในภาครัฐ

การบริหารจัดการ จึงเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและแผน การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อให้สอดคล้องตามเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ ปราชญา กล้าผจญ (2543 : คำนำ) กล่าวว่า การบริหารทั้งหลายเกี่ยวข้องและผูกพันกับทรัพยากรการบริหาร โดยมีพื้นฐาน การบริหาร 5 อย่าง หรือ 5 M คือ Men หรือ บุคคล Money หรือ งบประมาณ Machine หรือ เครื่องจักร Material หรือ วัสดุอุปกรณ์ และ Management หรือการจัดการ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับการจัดดำเนินงานของ สหวิทยาลัยศรีอยุธยา (2535 : 280-281) ที่ว่า การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพจะต้องนำ หลักการกระบวนการบริหาร มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมด้วย

ฟาโยล (ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์. 2540 : 20-21 ; อ้างอิงจาก Fayol. 1949. *General and Industrial Management.*) กล่าวถึงหลักการบริหารทั่วไปว่า มีอยู่ 5 ประการ คือ

1. หลักการมีโครงสร้างที่ดี (Structure) หมายถึงการมุ่งจัดองค์การให้มีความชัดเจน มีสายการบังคับบัญชา

2. หลักการแบ่งงานกันทำ (Division of labour) โดยภายใต้โครงสร้างดังกล่าวมี การแบ่งงานกันทำตามความถนัด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในแง่ประสิทธิภาพการทำงาน

3. หลักการประสานงาน (Coordinative principle) ทุกส่วนในระบบขององค์กรมีความสลับซับซ้อน และสามารถสนับสนุนกันเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กรโดยส่วนรวม วิธีการจึงเน้นที่จะให้มีการประสานงานที่ถูกต้อง

4. หลักของสายการบังคับบัญชา (Scalar principle) หลักการกำหนดขั้นตอนของการบังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาให้ชัดเจน

5. หลักว่าด้วยหน้าที่งาน (Functional principle) หมายถึง ความพยายามแยกกลุ่มเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน และแต่ละกลุ่มมีหน้าที่ไม่เหมือนกันอยู่ภายในโครงสร้างขององค์กร

กูลิค (ดิน ปรัชญพฤทธิ. 2538 : 21 ; อ้างอิงจาก Brown. 1966 . *Personnel Administration.* P. 33) กล่าวถึง หลักการบริหารโดยทั่ว ๆ ไปว่า มีกระบวนการที่สำคัญ ๆ 8 ขั้นตอนด้วยกัน ที่เรียกว่า POSDCORB ดังนี้

1.Planning หมายถึง การวางแผน ซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบาย

2.Organizing หมายถึง การจัดรูปงาน การจัดองค์กรหรือการแบ่งส่วนราชการ

3.Staffing หมายถึง การจัดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาบรรจุและแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ

4.Directing หมายถึง การอำนวยการ การนิเทศงาน การวินิจฉัยสั่งการและการมอบอำนาจหน้าที่

5.Coordinating หมายถึง การประสานงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

6.Controlling หมายถึง การควบคุมงาน

7.Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงาน

8.Budgeting หมายถึง การงบประมาณ การใช้วิธีการงบประมาณมาเป็นแผนงาน การจัดโครงสร้างองค์การจะต้องมีการออกแบบโครงสร้างองค์การเพื่อช่วยในการสนับสนุนการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยการกำหนดหน้าที่ ลำดับขั้นของการบังคับบัญชา การกระจายอำนาจ และการมอบอำนาจ ซึ่งหมายถึงการเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ ขององค์การเข้าด้วยกัน โดยจัดช่องทางของการติดต่อสื่อสารให้สะดวกตลอดทั้งองค์การ

รวมทั้งองค์การต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา โดยให้สอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป (ชานาญ แสงแก้ว. 2541 : 21-22) สำหรับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ต้องการคนที่มีคุณสมบัติตรงกับงานเพื่อใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถของกำลังแรงงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (สมชาย หิรัญกิตติ. 2542 : 1) เรือนแก้ว ภัทรานุประวัติ (2541 : 109) ได้กล่าวถึง รูปแบบการบริหารงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนว่า มีหน่วยงานที่มีบทบาทรับผิดชอบในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นส่วนใหญ่เรียกว่า ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม และมีรูปแบบโครงสร้างการบริหารงาน 2 รูปแบบ คือ โครงสร้างการบริหารงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมของกรุงเทพมหานครขึ้นกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และโครงสร้าง

ดังนั้น การบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพในหน่วยงาน จะต้องมีการนำหลักการบริหารมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจะต้องมีการดำเนินงานตามนโยบายและเป้าหมาย มีการจัดโครงสร้างขององค์การ มีสายการบังคับบัญชา มีบุคลากรเพียงพอ มีการประสานงานและแบ่งงานกันทำการเงินงบประมาณ การติดตามควบคุม การควบคุมงาน และการรายงาน โดยมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ในบริหารจัดการงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีการวางแผนงานให้สอดคล้องกับกำลังคน งบประมาณ และกิจกรรมต่าง ๆ มีทิศทางที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายหลักการกำหนดขอบเขตงานที่ชัดเจน ตลอดจนมีการเผยแพร่การดำเนินงานและข้อมูลต่าง ๆ ด้วยกระบวนการประชาสัมพันธ์ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถาบัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศและสถาบันอุดมศึกษาไทย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

ในที่นี้จะนำเสนอผลการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาประเทศตะวันตกที่น่าสนใจ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ แคนาดา ฝรั่งเศส เยอรมันนี นิวซีแลนด์ และองค์การยูเนสโก

1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งที่มีผลการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น มหาวิทยาลัยมิชิแกนสเตท (Michigan State University) มหาวิทยาลัยอีวานส์วิลล์ (University of Evansville) มหาวิทยาลัยซาราคิวส์ (Syracuse University) มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย (University of California) มหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน (Princeton University) เป็นต้น

มหาวิทยาลัยมิชิแกนสเตท (Michigan State University) เป็นมหาวิทยาลัยที่มีบทบาททางด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมอย่างมาก โดยมีวิทยาลัยแห่งรัฐเจมส์เมดิสันคอลเลจ (James Madison College, Michigan State University) ดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัยเป็นที่รวบรวมบทความและข้อเขียนต่างๆ การจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวอเมริกันในช่วงปีศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นช่วงเวลาแห่งการแยกตัวเป็นอิสระโดยมีเหตุการณ์สำคัญ ๆ เช่น สงครามโลกครั้งที่ 1 มีกฎหมายการควบคุมการอพยพและการห้ามต่างๆ ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมอย่างรุนแรง (Michigan State University. 1999 a : 1-10) งานวิจัยที่มหาวิทยาลัยได้ทำการศึกษาในปัจจุบัน เช่น บทบาททางการศึกษาในด้านชาตินิยมที่รุนแรงของกลุ่มชนคาริบเบียน (The Role of Education in Forming a Strong Sense of Nationalism in the Caribbean) ซึ่งผลการวิจัย พบว่า การศึกษามีบทบาทมากและนำไปสู่ความเป็นอิสระจากอาณานิคม ทำให้มีเสรีภาพ และสามารถพัฒนาชนชาติได้ (Michigan State University. 1999 b : 1-7)

มหาวิทยาลัยอีวานส์วิลล์ (University of Evansville) เป็นมหาวิทยาลัยที่มีภารกิจในด้านการเรียนการสอนทางด้านศิลปและวัฒนธรรม มีประวัติเก่าแก่ จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1854 โดยเป็นสถาบันการศึกษาของชนเผ่ามัวส์ซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของรัฐอินเดียนนา มหาวิทยาลัยนี้เน้นการเรียนการสอนทางด้านศิลปวัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์ การทำนุบำรุงรักษารัฐชาติ และศาสนา ฯลฯ (University of Evansville. 2000 : 1-4)

มหาวิทยาลัยซาราคิวส์ (Syracuse University) เป็นมหาวิทยาลัยที่รวบรวมเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีหน่วยงานที่รวบรวมการเก็บรักษาเอกสารที่หายาก และเอกสารที่เป็นต้นฉบับ งานห้องสมุด หนังสือที่หายาก งานเขียน เอกสารของมหาวิทยาลัย ดิจิตอลคอลเลคชัน ฯลฯ เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าให้แก่สมาชิกในชุมชนมหาวิทยาลัย อาจารย์ และนักวิชาการทั่วไป (Syracuse University. 2000 : 1-2)

มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เบิร์กลีย์ (University of California, Berkley) มีหลักสูตรการสอนทางด้านศิลปะของวิทยาลัยเซตัน ฮิลล์ (Seton Hill College Art Program Degrees) (Setonhill. 2000 : 1-2) มีสถาบันวิจัยเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ลอสแอนเจลิส (UCLA Center for East Asian Studies) เป็นศูนย์กลางในการศึกษาและวิจัยทางด้านวัฒนธรรมของเอเชีย เช่น วัฒนธรรมของชาวเอเชีย ศาสนาพุทธ ฯลฯ เป็นต้น (University of California. 2000 :1-2)

มหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน (Princeton University) มีศูนย์ศึกษานโยบายทางด้าน ศิลปและวัฒนธรรม(Center for Arts and Cultural Policy Studies) ตั้งขึ้นเพื่อสร้างความ ชัดเจนและความเชี่ยวชาญด้านนโยบายต่าง ๆ เกี่ยวกับศิลปและวัฒนธรรมของชาติ หลักสูตร และกิจกรรมถูกกำหนดขึ้นเพื่อฝึกอบรมและสร้างนักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนในการรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับองค์การวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อทำการวิเคราะห์ วิจัย นโยบายในด้านศิลปและวัฒนธรรม รวมทั้งรวบรวมข้อมูลทำวิจัย จัดหาทุนสนับสนุน และประสานความร่วมมือ การมีส่วนร่วมของ หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงคุณภาพและข้อมูลพื้นฐานทางศิลปและมนุษยวิทยาในรูปแบบ ของการจัดสรรสำหรับนักวิชาการในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อศึกษาค้นคว้า เป็นต้น ศูนย์นี้ได้รับ การสนับสนุนจากมูลนิธินิแอนดรู ดับบิว. เมลลอน (Andrew W. Mellon Foundation) และ พิวชาร์ริเทเบิล ทรัสต์ (Pew Charitable Trusts) รวมทั้งมูลนิธิอื่น ๆ ด้วย (Princeton University. n.d. : 1-4)

นอกจากนั้นยังมีงานวิจัยของ แคชชี ฟรีแมน (Kassie Freeman. 1998 : 1) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องการดำเนินการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม ของชาวอาฟริกันอเมริกัน (African American Culture and Heritage in Higher Education Research and Practice) ซึ่งคณะผู้วิจัยนำโดยนักวิชาการชาวอาฟริกันอเมริกัน ได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากบทความต่าง ๆ และได้มีการพัฒนาโครงการที่มีพื้นฐานในรูปแบบที่บกพร่อง และ ไม่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังทำการศึกษาปัญหาอุปสรรคและความสัมพันธ์ภายใน ของชาวอาฟริกันอเมริกันในสถาบันอุดมศึกษาอีกด้วย

1.2 ประเทศอังกฤษ

คณะกรรมการที่ปรึกษาแห่งชาติด้านการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรม (National Advisory Committee on Creative and Cultural Education) ของประเทศอังกฤษมี นโยบายด้านการศึกษา ศิลปะ และวัฒนธรรม โดยนโยบายดังกล่าวกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษา ดำเนินงาน และปรับปรุงการระดมผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่มีอยู่ให้การอบรมแก่ผู้ที่เข้ารับ การอบรม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญผู้ให้คำปรึกษา อาจารย์สถาบันอุดมศึกษา และผู้เชี่ยวชาญวิชาชีพอื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจว่า การอบรมครูในสาขาศิลปและมนุษยศาสตร์นั้นมีคุณภาพเทียบเท่ากับสาขา วิชาอื่น ๆ ในหลักสูตรแห่งชาติ สถาบันอุดมศึกษาและองค์กรทางวัฒนธรรมควรพัฒนาความ ร่วมมือ เพื่อจัดหลักสูตรที่ได้รับการรับรองเพื่อการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องสำหรับศิลปินและ ผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ ที่ทำงานในด้านการศึกษาโปรแกรมการฝึกอบรมศิลปินและผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ ที่ทำงานในด้านการศึกษา รวมถึงกระบวนวิชาต่าง ๆ และการฝึกงานเพื่อเตรียมนักเรียนให้ ทำงานด้านการศึกษา หรือ โครงการชุมชน นอกจากนี้ยังมีการฝึกอบรมเพิ่มเติมสำหรับ นักการศึกษา ด้านศิลปะในพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ และภาคนาฏศิลป์ โดยให้ความสำคัญเท่าเทียม

กันระหว่างประเด็นด้านวัฒนธรรมและด้านการศึกษา การฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานร่วมกับเยาวชน รวมถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาด้านการพัฒนาและการจัดการโปรแกรมเชิงสร้างสรรค์ในการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่นนั้น กระทรวงการศึกษาและการจ้างงาน ร่วมกับองค์การฝึกอบรมครูและสำนักมาตรฐานการศึกษา จัดให้มีกลไกสำหรับผู้จัดการฝึกอบรมครูเบื้องต้นที่จะเสนอตัวเข้ามาเป็นศูนย์ความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ โดยการสนับสนุนเงินทุนและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 288 – 289)

มหาวิทยาลัยวอร์วิค (University of Warwick) เป็นศูนย์ศึกษานโยบายวัฒนธรรม สำหรับการศึกษาหลักสูตรด้านการบริหารศิลปในระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการวิจัยในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษานโยบายทางวัฒนธรรมและการบริหารในประเทศยุโรป รวมทั้งสหราชอาณาจักร หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโททางด้านธุรกิจและการสร้างสรรค์สื่อ และหลักสูตรการวิจัยและคุณภาพการสอน เป็นต้น (University of Warwick. n.d. : 1-2)

มหาวิทยาลัยเอดินบะระ (University of Edinburgh) เป็นมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนทางด้านภาษาและวัฒนธรรมยุโรป ด้านศิลปต่าง ๆ ศิลปะคลาสสิก ภาษาอังกฤษ วรรณคดีอังกฤษ ภาษาสเปน ภาษาโปรตุเกส ภาษาลาตินอเมริกา ประวัติศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ ในยุโรป เช่น เซลติก (Celtic) สกอตแลนด์ ฯลฯ และคณะศิลปะในมหาวิทยาลัยนี้มีโครงการศึกษาความเก่าแก่ของศิลปวัฒนธรรมยุคกลางในสมัยเรเนสซองส์ (Medieval and Renaissance Studies Programme) เป็นต้น (University of Edinburgh. 1999 : 1-2)

1.3 ประเทศแคนาดา

ในปี ค.ศ. 1991 สถาบันอุดมศึกษาประเทศแคนาดาได้ให้การฝึกอบรมอาชีพด้านศิลประดับอาชีพ โดยรัฐมนตรีกระทรวงคมนาคม (ปัจจุบันเป็นกระทรวงมรดกวัฒนธรรม) และรัฐมนตรีกระทรวงแรงงานและตรวจคนเข้าเมือง (ปัจจุบันเป็นสำนักงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์) เห็นความสำคัญของการบรรจุหลักสูตรเฉพาะด้านการฝึกอบรมศิลประดับอาชีพไว้ในสถาบันอุดมศึกษา สาขาที่สถาบันอุดมศึกษาให้การอบรมทางด้านศิลป ได้แก่ การบริหารงานด้านศิลปหัตถกรรม ฟอนร่า ศิลปด้านต่าง ๆ วรรณศิลป์ สื่อศิลป ดนตรีศึกษา การละคร และทัศนศิลป์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 28-29)

1.4 ประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศส มีแนวคิดเกี่ยวกับการนำศิลปวัฒนธรรมมาสู่กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยการจัดการแนะแนวเพื่อการศึกษา 8 ประเภท คือ สถาบันยุติธรรม งานศิลปกรรม ภาพยนตร์ โสตทัศนและมัลติมีเดีย การบริหารจัดการด้านวัฒนธรรม การผลิต

หนังสือ และหอสมุด พิพิธภัณฑ์มรดกวัฒนธรรม หอจดหมายเหตุ การดนตรีและการเต้นรำ การละครและการแสดง ประกอบด้วยการจัดการ 3 ประการ คือ การจัดหลักสูตรการสอนใน สถาบันการศึกษาต่าง ๆ การนำศาสนาสู่กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน และการสร้าง แหล่งวัฒนธรรม และบูรณะปฏิสังขรณ์ (สิทธา พินิจภูวดล และคณะ. 2544 :74-75)

1.5 ประเทศเยอรมันนี

ประเทศเยอรมันนี มีมหาวิทยาลัยแบรนเดนเบอร์ก เทคนิคัล ยูนิเวอร์ซิตี ออฟ คอตต์บัส (Brandenburg Technical University of Cottbus : BTU) จัดการเรียนการสอนใน หลักสูตรบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโทสาขาด้านมรดกโลก (World Heritage Studies) สำหรับ นักศึกษาที่จบปริญญาตรีทางด้านศิลป และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม เป็นหลักสูตร นานาชาติและการบูรณาการ หลักสูตรนี้สนับสนุนโดยองค์การยูเนสโก แบ่งออกเป็น 4 สาขา คือ ด้านวัฒนธรรมศาสตร์ (Cultural Sciences) เทคนิคพื้นฐานโครงสร้าง และการป้องกัน โบราณสถานและอนุสาวรีย์ (Basic Technical Construction and Protection of Historical Monuments) พื้นฐานการป้องกันทัศนียภาพภูมิประเทศ (Basic Protection of Cultural Landscapes) และการจัดการวัฒนธรรม (Management) (Brandenburg Technical University of Cottbus. n.d. : 1-5)

1.6 องค์การยูเนสโก

องค์การยูเนสโก (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization : UNESCO) เป็นหน่วยงานระดับนานาชาติที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความ เข้าใจอันดีระหว่างชาติ โดยพัฒนาสัมพันธภาพทางการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม การเคารพในหลักกฎหมายสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ของประชาชนโลก โดยไม่มีการแบ่งแยกในเรื่องเชื้อชาติ เพศ ภาษา และศาสนา (มานพ เมฆประยูรทอง. 2533 : 98) ในการประชุมสัมมนาสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ ครั้งที่ 5 ซึ่ง จัดขึ้นเมื่อวันที่ 11-15 ธันวาคม พ.ศ. 2543 ที่บิลลอสและเบรุตประเทศเลบานอนในเรื่องการมี ส่วนร่วมรับผิดชอบของสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์มรดกโลก (Living World Heritage : The Shared Ethical Responsibilities of Universities) ของนักวิจัยที่เป็นอาจารย์และนักศึกษา เพื่อการปกป้องมรดกต่าง ๆ ทั้งที่จับต้องได้และไม่ได้ หัวข้อการอภิปรายได้กล่าวถึง การศึกษา การอนุรักษ์วัฒนธรรม ในรูปแบบต่าง ๆ กัน รวมทั้งความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาใน การพัฒนาฐานข้อมูล และการอนุรักษ์มรดกต่าง ๆ เช่น International Council on Monuments and Site (ICOMOS), International Conversation Center for Restoration of Monuments (ICCROM), International Council of Museums (ICOM), International Federation of

Landscape Architects(IFLA), และ International Association of Universities (UIA),
ทั้งระดับภูมิภาค และนานาชาติ (Unesco. 2000 : 1-5)

กล่าวโดยสรุป มหาวิทยาลัยในต่างประเทศมีรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ ในด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นหลักสูตรบูรณาการที่นำไปสู่การส่งเสริมอาชีพ หลักสูตรการอนุรักษ์วัฒนธรรมและมรดกโลก หลักสูตรการบริหารและการวิจัย หลักสูตรการบริการวิชาการแก่ชุมชน เช่น ภาษา วัฒนธรรม ศิลปะ ประวัติศาสตร์ ฯลฯ ด้านการรวบรวมข้อมูลโดยมีศูนย์ข้อมูลทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ด้านการดำเนินการวิจัย มีสถาบันวิจัยทำหน้าที่ศึกษาวิจัยทางด้านสังคมวัฒนธรรมของชนเผ่าต่าง ๆ รวมทั้งศาสนา และภูมิปัญญา เป็นต้น ด้านการเก็บรักษาอนุรักษ์ของเก่า หรือ สิ่งที่ยาก มีพิพิธภัณฑ์หรือ แกลลอรี่ หอศิลป์ มีที่จัดแสดงนิทรรศการ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมและประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาในการให้บริการวิชาการด้านการฝึกอบรม ตลอดจนมีองค์กรในระดับภูมิภาค เช่น องค์การยูเนสโกที่มีบทบาทสำคัญในด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ อีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาไทย

สุจิต บัวพิมพ์. (2529 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านในสถาบันอุดมศึกษา โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนทางสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กับสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนทางสายวิทยาศาสตร์ พบว่า สถาบันที่สอนทางสายวิทยาศาสตร์เพียงด้านเดียวจะไม่มีวิชาเอกที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมพื้นบ้าน และสถาบันที่เปิดสอนทางสายสังคมศาสตร์เพียงด้านเดียวจะมีวิชาเอกที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมพื้นบ้านมาก ส่วนสถาบันที่เปิดสอนทั้งสองสายในสถาบันเดียวกัน คณะที่เกี่ยวกับสังคมศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์ จะมีวิชาเอกที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมพื้นบ้าน และในส่วนของกิจกรรมทางวัฒนธรรมพื้นบ้าน ส่วนสถาบันที่สอนทางสายวิทยาศาสตร์ มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมพื้นบ้านน้อยกว่าสถาบันที่เปิดสอนทางสังคมศาสตร์ การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมพื้นบ้านจะเป็นกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างให้คนรัก และหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรมและร่วมมือกันอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป นิสิตนักศึกษาจึงนิยมการจัดกิจกรรมการส่งเสริมประเพณีตามเทศกาลอยู่เป็นประจำ อย่างไรก็ตามกิจกรรมต่าง ๆ นั้นยังไม่สมบูรณ์เหมาะสมตามวัฒนธรรมประเพณี และเห็นว่าควรมีการปรับปรุง นอกจากนั้นนิสิตนักศึกษายังมีความเห็นอีกด้วยว่า ผู้บริหารของสถาบันให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนในกิจกรรมทางด้านนี้น้อย เป็นผลให้งบประมาณที่ผู้บริหารจัดสรรให้กับชุมนุมหรือชมรมเพื่อใช้ในกิจกรรมน้อยตามไปด้วย

วัชร บุนนาค (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการประสานงานการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยระหว่างสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกับศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัยครู ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการประสานงานที่เหมาะสม ประกอบด้วย ประสิทธิภาพของการประสานงานการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย การส่งเสริมให้บุคลากรเข้าใจและร่วมทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นศูนย์กลางการประสานงาน มีบุคลากรที่มีประสบการณ์อย่างดี มีงบประมาณสนับสนุนที่เหมาะสม และใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด การจัดสายการประสานงานเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ กระบวนการประสานงานการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยประกอบด้วย การวางแผน การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่ชัดเจน มีการพัฒนาบุคลากรที่เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน มีการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศในการสั่งการและมอบอำนาจ การนิเทศ ติดตามผล และควบคุมงบประมาณ รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมเพื่อรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรมไทย เช่น พิธีประวัติ และผลงานศิลปินแห่งชาติออกเผยแพร่ สนับสนุนรางวัลและทุนการศึกษาวิจัย การศึกษาฐาน การพัฒนาวิถีชีวิตของชาวบ้านที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รายการวิทยุโทรทัศน์ การจัดนิทรรศการ การพัฒนาหอวัฒนธรรม การจัดงานประเพณีและวันสำคัญทางศาสนา ฯลฯ เป็นต้น

มาเรียม นิลพันธุ์ (2536 : 157-163) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการวิจัยวัฒนธรรม โดยทำการสำรวจข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างหลักสูตรวัฒนธรรม ดำเนินการสร้างและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่มีอยู่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่สนใจศึกษาการวิจัยวัฒนธรรม จึงควรมีการพัฒนาหลักสูตรขึ้นโดยตรง และในการดำเนินงานการพัฒนาวัฒนธรรมได้มีการละเลยมิติทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทางวัฒนธรรม ในด้านความต้องการของบุคลากร บุคลากรส่วนใหญ่ต้องการการฝึกอบรมการวิจัยวัฒนธรรมโดยเน้นความรู้ในเรื่องแนวคิดและแนวทางในการวิจัยด้านวัฒนธรรม ระเบียบวิธีวิจัย การเขียนรายงานการวิจัยวัฒนธรรมเกี่ยวกับสภาพปัญหาสังคมวัฒนธรรมที่กำลังเป็นอยู่ในการสร้างหลักสูตร พบว่า ส่วนประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันและมีข้อเสนอแนะว่า ควรให้เรียงลำดับเนื้อหาของหลักสูตร คือ ภาคทฤษฎีแล้วต่อยอดด้วยเนื้อหาภาคสนาม การวิเคราะห์ และเขียนรายงาน สรุปได้ว่าหลักสูตรนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจทำงานทางวัฒนธรรม

สุวัฒน์ ศักดิ์ศรีศูล (2536 : 138-140) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสารสนเทศด้านวัฒนธรรมพื้นฐานสำหรับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พบว่า สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติมีความต้องการใช้ข้อมูลและสารสนเทศ 4 ประการ คือ 1) ใช้ในการจัดทำนโยบาย กำหนดทิศทางของแผน การจัดทำโครงการและกิจกรรมทั้งของชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) ใช้ในการให้บริการ 3) ใช้ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

4) ใช้เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้าน สำหรับรูปแบบและหรือวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล วัฒนธรรมพื้นบ้านมีอยู่ด้วยกัน 5 หมวด ได้แก่ หมวดชนบทธรรมเนียมประเพณีและศาสนา หมวดภาษาและวรรณกรรม หมวดศิลปกรรม และโบราณคดี หมวดการเล่นดนตรีและการพักผ่อนหย่อนใจ และหมวดชีวิตความเป็นอยู่และวิทยาการ

นาฏยา สุวรรณทรัพย์ (2537 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การจัดดำเนินงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมในสภวิทยาลัยศรีอยุธยาในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์และกรรมการศูนย์ศิลปวัฒนธรรม โดยการศึกษาเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และกรรมการศูนย์ศิลปวัฒนธรรมที่มีต่อการจัดดำเนินการของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมในสภวิทยาลัยศรีอยุธยา 4 ด้าน คือ ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม การส่งเสริมวัฒนธรรม การเผยแพร่วัฒนธรรม และการพัฒนาวัฒนธรรม ในปีการศึกษา 2535 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม และด้านการพัฒนาวัฒนธรรมนั้น ผู้บริหาร อาจารย์ และกรรมการศูนย์มีความเห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการเผยแพร่วัฒนธรรม ผู้บริหารและกรรมการศูนย์ มีความเห็นว่าการจัดดำเนินงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอาจารย์เห็นว่าการปฏิบัติน้อย เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และกรรมการศูนย์ฯ แต่ละด้านและโดยรวม 4 ด้าน พบว่า มีทัศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม ทัศนะของผู้บริหารกับกรรมการศูนย์ศิลปวัฒนธรรม และทัศนะของอาจารย์กับกรรมการศูนย์ศิลปวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนทัศนะของผู้บริหารกับอาจารย์ไม่พบว่าการจัดดำเนินการด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม การเผยแพร่วัฒนธรรมและการพัฒนาวัฒนธรรมในแต่ละด้าน พบว่าทัศนะของอาจารย์ กับกรรมการศูนย์วัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนทัศนะของผู้บริหารกับอาจารย์ และทัศนะของผู้บริหารกับกรรมการศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไม่พบว่าการจัดดำเนินการแตกต่างกัน

สร้าง พรศรี (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการบริหารงานศูนย์วัฒนธรรมตามทัศนะของผู้บริหารและหัวหน้าฝ่ายในเขตการศึกษา 6 และเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารและหัวหน้าฝ่าย 3 ด้าน คือปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านปัจจัยสนับสนุน และปัญหาด้านกระบวนการบริหารงาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารงานศูนย์วัฒนธรรมและหัวหน้าฝ่ายในเขตการศึกษา 6 มีทัศนะต่อปัญหาการบริหารงานในระดับปานกลาง 2) ผู้บริหารศูนย์วัฒนธรรมมีทัศนะต่อปัญหาการบริหารศูนย์ทั้ง 3 ด้านในระดับปานกลาง ส่วนหัวหน้าฝ่ายศูนย์วัฒนธรรมมีทัศนะต่อปัญหาทั้ง 3 ด้าน ในระดับมาก 3) ผู้บริหารศูนย์วัฒนธรรมและหัวหน้าฝ่ายมีทัศนะต่อปัญหาการบริหารทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ผู้บริหารศูนย์วัฒนธรรมและหัวหน้าฝ่ายมีทัศนะต่อปัญหาการบริหารศูนย์วัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ในด้านบุคลากร ส่วนปัญหาด้านปัจจัยสนับสนุนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สิริชัยชาญ พักจำรูญ (2539 : 284-290) ได้ศึกษาวิวัฒนาการและอนาคตภาพของ วิทยาลัยนาฏศิลป์ในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย ผลการวิจัยพบว่า วิวัฒนาการของการ พัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย และพัฒนาการการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในช่วงปี พ.ศ. 2477 ถึง พ.ศ. 2535 แบ่งเป็น 3 ยุค ในยุคช่วงแรกเป็นยุคปลุกใจให้รักชาติ มีเป้าหมาย เพื่อผดุงรักษาศิลปของชาติทางนาฏศาสตร์และดุริยางคศาสตร์ ผู้แสดงได้รับการศึกษาทางภาษา ศาสตร์ และความรู้ ทั่วไปให้การแสดงเป็นเครื่องช่วยบำรุงการศึกษา และศีลธรรมของประชาชน รวมทั้งพัฒนาให้เป็นอาชีพศิลปิน และได้รับการยกย่องเชิดชูในนานาอารยประเทศ การแสดง ในยุคนี้นประสบความสำเร็จโดยการวางแผนของผู้บริหารระดับกรม ซึ่งใช้การแสดงปลุกใจสำหรับ แสดงให้ประชาชนภายในประเทศ การแสดงแบบศิลปราชสำนักสำหรับเผยแพร่ในต่างประเทศ ผู้ที่จบการศึกษาในยุคนี้นี้ได้เข้ารับราชการเป็นศิลปินและครูในกรมศิลปากร และกรมอื่น ๆ ของ กระทรวงวัฒนธรรม หรือกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน

ยุคช่วงที่ 2 เป็นยุคการฟื้นฟูศิลปราชสำนัก พบว่า มีเป้าหมายหลักเช่นเดียวกับ ในช่วงแรก แต่ได้เน้นโรงเรียนนาฏศิลป์ซึ่งเป็นสถานศึกษาของทางราชการ เปลี่ยนจากการผลิต ศิลปินเป็นการผลิตครูและได้ฟื้นฟูศิลปราชสำนักโดยพัฒนาวิธีการจัดแสดงให้ทันสมัยจนได้ ความนิยมแพร่หลาย เป็นที่ยอมรับของสังคมทั้งทางด้านการแสดงและการจัดการศึกษา กระบวนการจัดการศึกษามีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนในระดับนาฏศิลป์ ขั้นต้นถึงระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง

ยุคช่วงที่ 3 เป็นยุคขยายการศึกษา สืบสานศิลปะ และบริการสังคม มีเป้าหมาย ปรับเปลี่ยนไปเพื่อผลิตครู ศิลปิน และบุคลากรที่ทำหน้าที่อนุรักษ์ พัฒนา ส่งเสริม เผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์และดนตรี รวมทั้งศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ค้นคว้า รวบรวมข้อมูล เพื่อการอนุรักษ์ พัฒนาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและฟื้นฟูบ้านด้านนาฏศิลป์และดนตรี มีการให้ บริการวิชาการในด้านนี้แก่ชุมชนและสังคม และให้วิทยาลัยนาฏศิลป์เป็นหน่วยจัดการแสดง เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์และดนตรีของกรมศิลปากรทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในช่วงนี้โรงเรียนนาฏศิลป์ได้รับการยกวิทยฐานะเป็นวิทยาลัยนาฏศิลป์ มีการปรับหลักสูตร โดยนำวิชาสามัญของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมาใช้ในการเรียนการสอนทั้งใน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีการพัฒนาบุคลากรและการปรับ บูรณ์การศึกษาให้สูงขึ้น ส่วนผลผลิตด้านการแสดงเป็นการบริการสังคมทั้งในประเทศและ ต่างประเทศในรูปแบบศิลปราชสำนัก และศิลปพื้นบ้าน สำหรับทางเลือกในอนาคตของวิทยาลัย นาฏศิลป์มี 3 ทาง คือ

ทางเลือกที่ 1 ขยายสาขาวิชาเพื่อยกมาตรฐานวิชาชีพ โดยการปรับหลักสูตรให้ ชัดเจนและเสริมสร้างองค์ความรู้ของสาขาสำคัญ คือ ศิลปิน ครู นักวิชาการ และนักศิลปวิทยา (วิชาชีพ ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงต่าง ๆ) ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน มีคุณธรรมและจริยธรรม

ทางเลือกที่ 2 สู่สถาบันวิจัยเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมไทย โดยมีเป้าหมายที่มีความเป็นเลิศในระดับบัณฑิตศึกษา และมีการควบคุมมาตรฐานอย่างเป็นระบบ โดยเพิ่มสาขาวิชาชีพให้ครบวงจร และส่งผลย้อนกลับในการเสริมสร้างและพัฒนาวิชาชีพให้ก้าวหน้า

ทางเลือกที่ 3 ปฏิรูประบบสู่ความเป็นไทยที่ยั่งยืน อันจะส่งผลให้ผลผลิตมีความเป็นเลิศทางวิชาการ และวิชาชีพขั้นสูงที่เอื้อต่อการพัฒนาวิชาการและวิชาชีพให้มีความทันสมัยตลอดกาล โดยใช้วิธีปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบทั้งในด้านองค์กร หลักสูตร การบริหาร การบริหารงานงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ และอุปกรณ์อย่างเป็นระบบ

เรือนแก้ว ภัทรานุประวัติ (2541 : บทคัดย่อ, 109) ศึกษาบทบาทของศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับการพัฒนาวัฒนธรรมไทย โดยศึกษารูปแบบกิจกรรมที่ดำเนินงานโดยศูนย์ศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่งที่จัดภายในสถาบันระหว่างสถาบัน/ ชุมชน/ สังคม ศึกษาบทบาทของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมในการมีส่วนร่วม กับชุมชน/ สังคม ในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย และศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อทำการกิจในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของศูนย์ศิลปวัฒนธรรม

ผลการวิจัย พบว่า สามารถจำแนกกลุ่มกิจกรรมได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสถาบัน เน้นการจัดกิจกรรมทางด้านศาสนา และกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญของสถาบันกษัตริย์ กลุ่มสถาบันที่เน้นการกิจกรรมด้านวิชาการ เช่น การบรรยาย สัมมนา สาธิต และฝึกอบรม ศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของไทย กลุ่มสถาบันที่มีการจัด กิจกรรม ทางศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลายทั้งด้านที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย วันสำคัญทางศาสนา วันสำคัญของสถาบันกษัตริย์ กิจกรรมทางวิชาการ การวิจัย เป็นต้น ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน เช่น โครงสร้าง การขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสถาบัน บุคลากรของศูนย์งบประมาณ ขาดเครือข่ายในการจัดและสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรม บุคลากรภายในสถาบันมีทัศนคติผิด ๆ เกี่ยวกับงานทางวัฒนธรรม และนักศึกษา ขาดความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมไทย

และมีข้อเสนอแนะว่า ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมควรมีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน การดำเนินงานทางวัฒนธรรมควรมีการระบุเป็นแผนงานและนโยบายที่ชัดเจน มีการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ที่ดำเนินงานวัฒนธรรมทั้งในและสถาบันมีการสร้างจิตสำนึก แรงจูงใจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมผ่านอาจารย์ผู้สอนและจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมให้น่าสนใจ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง ศูนย์ควรให้ความสำคัญกับนักวัฒนธรรมพื้นบ้านหรือปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น การดำเนินงานทางด้านศิลปวัฒนธรรมจะต้องเป็นการดำเนินงานที่ต่อเนื่องจริงจัง ไม่ควรทำตามกระแส หรือแฟชั่น รวมทั้งเป้าหมายที่สำคัญของการดำเนินงานที่แท้จริง คือ การลงทุนทาง

วัฒนธรรมเพื่อนำมาซึ่งการคงไว้รูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดั้งเดิม ศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่า และการพัฒนาให้ดีขึ้นโดยเป็นเป้าหมายสำคัญในงานทางวัฒนธรรมที่แท้จริง

ภทริยา งามมุข (2545 : บทคัดย่อ, 236-237) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์คุณลักษณะทางวัฒนธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในด้านการชื่นชม เทิดทูน สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การมีน้ำใจ การยิ้มแย้มแจ่มใส ความ กตัญญูรู้คุณต่อผู้มีพระคุณ สุภาพ อ่อนน้อม รู้จักกาลเทศะ อยู่ในระดับมาก ในส่วนภูมิภาค พบว่า นิสิตนักศึกษามีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยสูงกว่ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร และนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยสูงกว่านิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐโดยเฉพาะด้านศาสนา และด้านศิลปะและการแต่งกาย ในด้านศาสนานิสิตนักศึกษามีคุณลักษณะเรื่องการมีเมตตา อยากให้ผู้อื่นมีความสุข ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย การเคารพนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามหลักศาสนาที่ตนนับถืออยู่ในระดับมาก ด้านศิลปะและการแต่งกาย ในด้านความภูมิใจในงานศิลปะที่แสดงออกถึงความเป็นไทย เช่น ลายไทย รำไทย ฯลฯ หรือ สถาปัตยกรรมไทย เช่น วัดพระแก้ว โลหะปราสาท อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การแต่งกาย ให้ถูกต้องตามกาลเทศะและวัฒนธรรม การสนใจชมศิลปะและการแสดงทางวัฒนธรรมไทย เช่น โขน ดนตรีไทย ภาพลายไทย การละเล่นไทย และยังพบอีกด้วยว่า นิสิตนักศึกษามีความซาบซึ้งและภูมิใจในวัฒนธรรมไทยค่อนข้างสูง แต่ไม่นิยมการแสดงออกถึงความเป็นไทย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาไทยส่วนใหญ่มีการดำเนินงานในด้านการจัดการเรียนการสอน ในคณะสังคมศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์ กิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่จัดขึ้น ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ประเพณีตามเทศกาลต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนในด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษายังมีน้อย ส่วนการดำเนินงานการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่น มีการดำเนินงานใน 4 ด้าน คือ การอนุรักษ์ การส่งเสริม การเผยแพร่ และการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม สำหรับการวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมมีการดำเนินงานค่อนข้างน้อย หลักสูตรไม่สนองต่อความต้องการของผู้ที่สนใจจะศึกษาทางด้านนี้ บุคลากรและผู้บริหารส่วนใหญ่ต้องการ ให้มีการอบรมการวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเน้นในเรื่องแนวคิดและแนวทาง ระเบียบวิธีวิจัยที่สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมและสภาพปัญหาสังคมวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ ในส่วนของรูปแบบการประสานงานการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่เหมาะสม ประกอบด้วยปรัชญาการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย การส่งเสริมให้บุคลากรเข้าใจและร่วมใจกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด มีการวางแผน มีงบประมาณสนับสนุนที่พอเหมาะ การใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด การจัดสายการประสานงานเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่ชัดเจน มีการพัฒนาบุคลากร

มีการใช้ข้อมูลสารสนเทศ มีการนิเทศ ติดตามผล และควบคุมงบประมาณ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ข้อสรุปว่า รูปแบบการดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา ควรมีรูปแบบการดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ปรัชญา วัตถุประสงค์ นโยบายและแผนงาน และกิจกรรมการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาที่กำหนดชัดเจนในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
2. การจัดองค์กร/หน่วยงานที่ดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งอาจเป็นองค์กร/หน่วยงานเฉพาะทางที่ดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม หรือองค์กร/หน่วยงานที่ดำเนินงานตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา เช่น การจัดการเรียนการสอน การบริการวิชาการ และการวิจัย ซึ่งการดำเนินงานที่สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินงานอยู่แล้ว มีดังนี้
 - 1) การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในเนื้อหาวิชาศิลปวัฒนธรรม มีการเพิ่มเติมในวิชาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาแกน หมวดวิชาชีพ วิชาเลือก/เลือกเสรี โดยจัดเป็นหลักสูตรระดับท้องถิ่นและหลักสูตรระดับชาติ
 - 2) การวิจัย มีโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องศิลปวัฒนธรรมไทยทั้งในคณะ/สาขาศูนย์ สถาบัน สำนัก โดยเฉพาะในคณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ เป็นต้น
 - 3) การบริการวิชาการ เผยแพร่ความรู้ในเนื้อหาศิลปวัฒนธรรมไทยในการศึกษาฝึกอบรมประชุม สัมมนา โดยผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น การจัดรายการวิทยุโทรทัศน์ การจัดนิทรรศการ การจัดพิพิธภัณฑ์ การแสดง ฯลฯ
 - 4) การจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา เพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพของนักศึกษา โดยเฉพาะในด้านคุณธรรมจริยธรรม ให้รู้คุณค่าในศิลปวัฒนธรรมไทยด้านต่าง ๆ โดยการจัดกิจกรรมในรูปสโมสรหรือชมรมต่าง ๆ และกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนา เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการ วิธีการ สภาพปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คนที่มีวุฒิและประสบการณ์เกี่ยวข้องกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา เป็นการสร้างรูปแบบโดยนำผลจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามสำหรับสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 17 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique)

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา เป็นการนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 นำมาสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงในภาพประกอบ 1

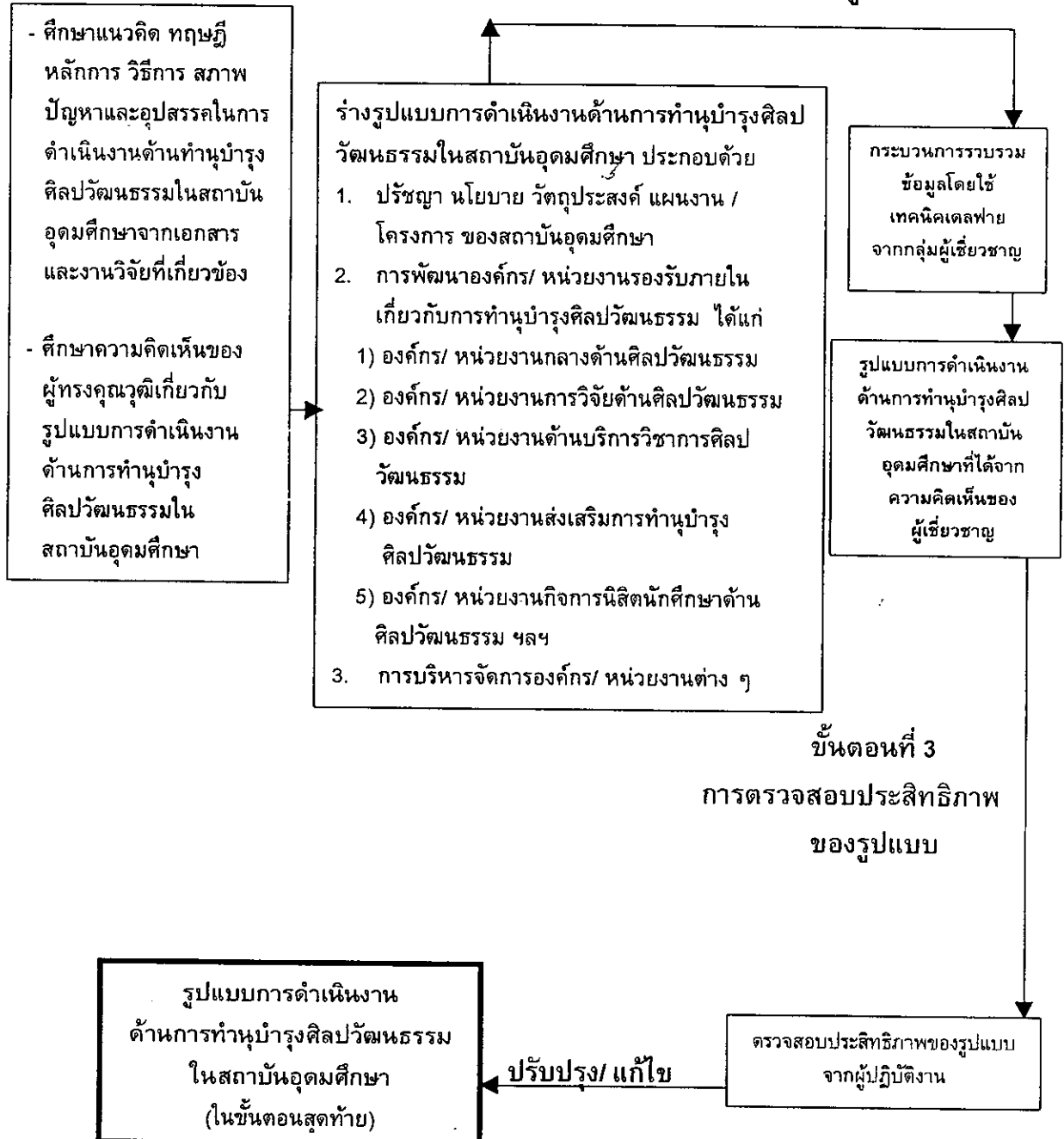
กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1

ศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 2

สร้างรูปแบบ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือ

1. ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้บริหาร/ อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการในองค์กร/ หน่วยงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 17 คน

คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

1.1 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท หรือ ปริญญาเอกในสาขาใดสาขาหนึ่ง หรือสาขาเฉพาะทางด้านศิลปวัฒนธรรม หรือมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการด้านศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา หรือ

1.2 เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญ และประสบการณ์ในการสอน/ หรือการปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการและดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา หรือ

1.3 มีผลงานทางวิชาการ เช่น เขียนตำรา เขียนบทความ หรือดำเนินการวิจัยด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2. ผู้ปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในองค์กร/ หน่วยงานรองรับภายใน ได้แก่ สถาบัน/ ศูนย์/ สำนัก ที่มีการดำเนินงานการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบันไทยคดีศึกษา สถาบันวิจัย สถาบันบริการวิชาการ สถาบันการศึกษาต่อเนื่อง กองกิจการนิสิตนักศึกษา สถาบันศิลปวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ กองกิจการนิสิตนักศึกษา กองแผนงาน ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งเป็นประชากรในขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ประชากรที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

1) ผู้บริหาร ได้แก่ รองอธิการบดี ผู้อำนวยการกอง/ สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักต่าง ๆ ขององค์กร/ หน่วยงานรองรับภายในของสถาบันอุดมศึกษา

2) อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และบุคลากร ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานรองรับภายในต่าง ๆ ดังกล่าวของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ในขั้นตอนการวิจัยผู้วิจัยศึกษาจากกลุ่มผู้ปฏิบัติงานซึ่งเป็นบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค จำนวน 14 แห่ง ดังนี้

สถาบันอุดมศึกษาในส่วนกลาง ได้แก่

- 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 3) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 4) มหาวิทยาลัยมหิดล
- 5) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 6) มหาวิทยาลัยบูรพา
- 7) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 8) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- 9) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- 10) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- 11) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าพระนครเหนือ

สถาบันอุดมศึกษาในส่วนภูมิภาค ได้แก่

- 12) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 13) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 14) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ประชากรที่เป็นผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 14 แห่ง มีจำนวนทั้งสิ้น 150 คน และใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรจำแนกตามสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัด

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	จำนวน
ส่วนกลาง	
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	10
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	10
3. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	10
4. มหาวิทยาลัยมหิดล	10
5. มหาวิทยาลัยศิลปากร	10
6. มหาวิทยาลัยบูรพา	10
7. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	10
8. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	10
9. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	15
10. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	10
11. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าพระนครเหนือ	10
ส่วนภูมิภาค	
12. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	10
13. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	15
14. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	10
รวม	150

การสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่สร้างขึ้น เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นอย่างอิสระของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการ วิธีการ สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบัน อุดมศึกษา บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และองค์ประกอบ ของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำ แนวคิดดังกล่าวไปพัฒนาเป็นแบบสอบถาม โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นผู้มีความรู้ความ สามารถในการบริหารงาน มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม หรือมีวุฒิระดับปริญญาโท หรือเอก และ/หรือมีประสบการณ์เคยปฏิบัติงานเป็นผู้บริหารใน ตำแหน่งระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษา และเป็นที่ยอมรับนับถือในแวดวงวิชาการทั่วไป ผู้วิจัย ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ด้วยตนเอง

2. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า(Rating scale) 5 ระดับ ที่สร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี ปัญหาอุปสรรค ฯลฯ และ จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อสอบถาม ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบแรกและรอบต่อ ๆ ไป จนกว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จะสอดคล้องกันและเป็นฉันทามติ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและขอความ กรุณาให้ผู้เชี่ยวชาญส่งกลับทางไปรษณีย์ โดยกำหนดความหมายของค่าคะแนนระดับความ คิดเห็น ดังนี้

- 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุดหรือเห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เหมาะสมมากหรือเห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลางหรือเห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เหมาะสมน้อยหรือเห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุดหรือเห็นด้วยน้อยที่สุด

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน เป็นแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบ ประสิทธิภาพของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา สอบถามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และบุคลากรถึงความ เหมาะสม หรือความคิดเห็นในทางปฏิบัติ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า 5 ระดับ โดยกำหนดความหมายของค่าคะแนนระดับความคิดเห็น ดังนี้

- 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุดหรือเห็นด้วยมากที่สุดในการปฏิบัติ
- 4 หมายถึง เหมาะสมมากหรือเห็นด้วยมากในการปฏิบัติ
- 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลางหรือเห็นด้วยปานกลางในการปฏิบัติ
- 2 หมายถึง เหมาะสมน้อยหรือเห็นด้วยน้อยในการปฏิบัติ
- 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุดหรือเห็นด้วยน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 150 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 108 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 72.00 จากผู้ปฏิบัติงานระดับต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ผู้บริหาร ได้แก่ รองอธิการบดี จำนวน 19 คน
- 2) ผู้อำนวยการขององค์กร/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 24 คน
- 3) เจ้าหน้าที่ และ/ บุคลากร จำนวน 65 คน

การสร้างและพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการ โดยนำผลการสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาสรุปประเด็นเป็นกรอบคำถาม เพื่อนำไปสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นนำเข้าสู่กระบวนการเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) เพื่อสอบถามความคิดเห็นในรอบที่ 1 และรอบที่ 2 ต่อไปจนกว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจะสอดคล้องกันเป็นฉันทามติ

องค์ประกอบรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา มีดังนี้

1. ปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน/ โครงการ กิจกรรม และบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
2. การพัฒนาองค์กร/ หน่วยงาน ในเรื่องการจัดตั้งหน่วยงาน ได้แก่
 - 2.1 หน่วยงานกลางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
 - 2.2 องค์กร/ หน่วยงานด้านการวิจัยการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักวิจัย สถาบันไทยคดีศึกษา สถาบันวิจัยอื่น ๆ
 - 2.3 องค์กร/ หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักการศึกษาต่อเนื่อง สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักบริการทางวิชาการ ฯลฯ
 - 2.4 องค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักศิลปวัฒนธรรม/ พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ หอประวัติ ฯลฯ
 - 2.5 องค์กรหน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

3. การบริหารจัดการองค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ โครงสร้างการบริหาร และสายการบังคับบัญชา บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ การประสานงาน การรายงาน และการติดตามผลการดำเนินงาน ฯลฯ รวมทั้งกิจกรรมการดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงาน วิธีการ/ เนื้อหาสาระ และผลการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ติดต่อเชิญผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 17 คน เป็นผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่สร้างขึ้นในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face validity) และการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruency) โดยขอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 3 คน ตรวจสอบเพื่อแก้ไขสำนวนภาษา ตัดทอนและเพิ่มเติมข้อคำถามในแบบสอบถาม และนำไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นจึงส่งแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 1

แบบสอบถามในรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยแสดงผลการตอบในรอบที่ 1 ประกอบการตอบของกลุ่มในข้อนั้น ๆ พร้อมทั้งความคิดเห็นเพิ่มเติม หรืออาจเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ก่อนนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 3 เพื่อการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 โดยสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ รองอธิการบดี ผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบในทางปฏิบัติ

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนที่ 3 นี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 ไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ และนำไปทดลองใช้กับผู้ปฏิบัติงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยวิธีหาค่าความสอดคล้องภายใน สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538 : 125-126) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการวิเคราะห์ข้อมูล การตัดทอน ข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน การตัดข้อความที่อยู่นอกกรอบการวิจัยออกไป (อุทุมพร จามรมาน. 2531 : 10 -11) และสรุปประเด็นเป็นกรอบคำถาม เพื่อประมวลประเด็นของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา แล้วนำมาสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา โดยนำแบบสอบถามสร้างที่ขึ้นตามแนวความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาไปสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน จำนวน 2 รอบ ดังนี้

รอบที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษามาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile range) ของกลุ่มรายข้อ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปแสดงไว้ในแบบสอบถามรอบที่ 2

รอบที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile range) ของกลุ่มรายข้อ โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ และพิจารณาข้อที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ประกอบกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผลปรากฏว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบนี้มีความสอดคล้องกันเป็นนัยทางสถิติ

เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามรอบที่ 1 และรอบที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ค่าทางสถิติ โดยการหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยควอไทล์รายข้อ ดังนี้

ก. ค่ามัธยฐาน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ค่ามัธยฐานระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายความว่า เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด

ค่ามัธยฐานระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายความว่า เห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก

ค่ามัธยฐานระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายความว่า เห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง

ค่ามัธยฐานระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายความว่า เห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย

ค่ามัธยฐานระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายความว่า เห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด

เกณฑ์การพิจารณาข้อความเพื่อนำไปกำหนดเป็นรูปแบบที่เหมาะสม จะใช้ข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

ข. ค่าพิสัยควอไทล์ การพิจารณาความสอดคล้องของคำตอบ กำหนดเกณฑ์แสดงค่าความสอดคล้อง ดังนี้

ค่าพิสัยควอไทล์ระหว่าง 0.01 - 0.99 แสดงว่า คำตอบมีความสอดคล้องกันสูงมาก

ค่าพิสัยควอไทล์ระหว่าง 1.00 - 1.99 แสดงว่า คำตอบมีความสอดคล้องกันสูง

ค่าพิสัยควอไทล์ระหว่าง 2.00 - 2.99 แสดงว่า คำตอบมีความสอดคล้องกันต่ำ

ค่าพิสัยควอไทล์ระหว่าง 3.00 ขึ้นไป แสดงว่า คำตอบไม่มีความสอดคล้องกัน

เกณฑ์การพิจารณาข้อความเพื่อนำไปกำหนดเป็นรูปแบบที่เหมาะสม จะใช้ข้อความที่มีค่าความสอดคล้องกันตั้งแต่ 1.99 ลงมา

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และบุคลากร มาแจกแจงความถี่เพื่อคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และกำหนดความหมายของค่าน้ำหนักคะแนนในการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

5 หมายถึง ข้อความนั้นเหมาะสมมากที่สุด หรือ เห็นด้วยมากที่สุดในทางปฏิบัติ

4 หมายถึง ข้อความนั้นเหมาะสมมาก หรือ เห็นด้วยมากในทางปฏิบัติ

3 หมายถึง ข้อความนั้นเหมาะสมปานกลาง หรือ เห็นด้วยปานกลางในทางปฏิบัติ

2 หมายถึง ข้อความนั้นเหมาะสมน้อย หรือ เห็นด้วยน้อยในทางปฏิบัติ

1 หมายถึง ข้อความนั้นเหมาะสมน้อยที่สุด หรือ เห็นด้วยน้อยที่สุดในทางปฏิบัติ

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ข้อความนั้นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด หรือ เห็นด้วยมากที่สุดในทางปฏิบัติ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ข้อความนั้นมีความเหมาะสมในระดับมาก หรือ เห็นด้วยมากในทางปฏิบัติ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ข้อความนั้นมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง หรือ เห็นด้วยปานกลางในทางปฏิบัติ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ข้อความนั้นมีความเหมาะสมในระดับน้อย หรือ เห็นด้วยน้อยในทางปฏิบัติ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ข้อความนั้นมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด หรือ เห็นด้วยน้อยที่สุดในทางปฏิบัติ

ในการพิจารณาประสิทธิภาพของรูปแบบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาข้อความที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการสร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ประกอบด้วย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 1
2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญจากการตอบแบบสอบถาม รอบที่ 1
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 2
4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญจากการตอบแบบสอบถาม รอบที่ 2

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
3. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการสร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 17 คน เกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่เหมาะสม โดยใช้เทคนิคเดลฟาย เพื่อให้ได้ข้อสรุปความคิดเห็นที่สอดคล้อง และเป็นฉันทามติ จำนวน 2 รอบ ได้ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 106 ข้อ ดังนี้

1. ปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน / โครงการ กิจกรรมและบทบาทด้าน
การทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 16 ข้อประกอบด้วย
 - 1.1 ปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ ของสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 4 ข้อ
 - 1.2 แผนงาน / โครงการ และกิจกรรม จำนวน 1 ข้อ
 - 1.3 บทบาทของสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 6 ข้อ
 - 1.4 การดำเนินงานในระดับนโยบาย จำนวน 5 ข้อ
2. การพัฒนาองค์กร/ หน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษาสำหรับ ทํานุงานทํานุ
บำรุงศิลปวัฒนธรรม จำนวนทั้งสิ้น 79 ข้อ ประกอบด้วย
 - 2.1 การจัดตั้งองค์กร/ หน่วยงาน และการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ
จำนวน 7 ข้อ
 - 2.2 หน่วยงานกลางด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จำนวน 19 ข้อ
 - 2.3 องค์กร/ หน่วยงานด้านการวิจัยการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/
ศูนย์/สำนักวิจัย สถาบันไทยคดีศึกษา สถาบันวิจัยอื่น ๆ จำนวน 12 ข้อ
 - 2.4 องค์กร/หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น
สถาบัน/ศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่อง สถาบัน/ศูนย์/สำนักบริการทางวิชาการ ฯลฯ จำนวน 14 ข้อ
 - 2.5 องค์กร/หน่วยงานส่งเสริมการทํานุศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ ศูนย์/
สำนักศิลปวัฒนธรรม/ พิพิธภัณฑ์/ หอศิลป์ หรือหอประวัติ ฯลฯ จำนวน 14 ข้อ
 - 2.6 องค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาด้านการส่งเสริมกิจกรรมการทํานุ
บำรุงศิลปวัฒนธรรม จำนวน 13 ข้อ
3. การบริหารจัดการองค์กร/ หน่วยงานต่าง ๆ จำนวนทั้งสิ้น 11 ข้อ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- Mdn. = ค่ามัธยฐาน
 I.R. = ค่าพิสัยควอไทล์
 $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย
 S.D. = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 N = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน จากสถาบัน
อุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 โดยใช้ค่ามัธยฐาน
(Mdn.) และค่าพิสัยควอไทล์ (I.R.) ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 คำมัธยฐาน และค่าพิสัยควอไทล์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบ
การดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา รอบที่ 1

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา	Mdn.	I.R.
1. ปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน/โครงการ กิจกรรม และบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบัน อุดมศึกษา		
1) ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาควรระบุถึงการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรม	5.00	0.00
2) นโยบายและวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา ควรมีการระบุ เนื้อหาด้านเอกลักษณ์ของไทยไว้อย่างชัดเจน	4.00	2.00
3) นโยบายควรระบุถึงความซาบซึ้ง ตระหนักและห่วงแหน และ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไว้อย่างชัดเจน	4.00	2.00
4) นโยบายและวัตถุประสงค์ของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษาควรรวมทั้งด้านการวิจัยและการบริการทาง วิชาการด้วย	5.00	1.00
5) ทุกหน่วยงานควรมีส่วนร่วมและประสานงานกันในการจัดทำ นโยบายและแผนทั้งในระดับบนและระดับล่าง	4.00	1.00
6) สถาบันอุดมศึกษาควรมีแผนงาน กิจกรรมและโครงการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมสอดคล้องกับปรัชญา นโยบาย และวัตถุประสงค์ ที่เป็นรูปธรรม	5.00	0.00
7) สถาบันอุดมศึกษาสามารถกำหนดบทบาทของตนเองด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค/ท้องถิ่นของประเทศ	5.00	0.00
8) สถาบันอุดมศึกษาสามารถกำหนดบทบาทของตนเองด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติ	4.00	1.00
9) ควรกำหนดบทบาทสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินงาน ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็นพลวัตไม่หยุดนิ่งสามารถผสม ผสานกับวัฒนธรรมอื่น ๆ แต่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ไทย	5.00	1.00

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา	Mdn.	I.R.
10) การจัดกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ควรถือเป็นบทบาท/ภารกิจที่สำคัญเท่าเทียมกับบทบาท/ ภารกิจด้านอื่นๆ ของสถาบัน	5.00	1.00
11) บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ถือว่าเป็นการศึกษาเพื่อถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม	5.00	1.00
12) บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ถือว่าเป็นการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมให้มีความเหมาะสมกับ สถานการณ์ในสังคม โดยเน้นการวิจัยและพัฒนา	5.00	1.00
13) ผู้บริหารระดับสูงควรให้ความสนใจหรือให้ความสำคัญในบทบาท/ ภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเท่าเทียมกับบทบาท ภารกิจด้านอื่นๆ ของสถาบัน	5.00	0.00
14) ในทางปฏิบัติ มหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย และแผนด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	5.00	0.00
15) ในทางปฏิบัติ ผู้บริหารที่เข้ามารับตำแหน่งใหม่ควรสืบทอด นโยบายด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย	5.00	1.00
16) สถาบันอุดมศึกษาควรมีการจัดและดำเนินงานด้านการทำ นุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ	5.00	0.00
2. การพัฒนาองค์กร/ หน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษา สำหรับการดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม		
2.1 การจัดตั้งองค์กร/ หน่วยงาน และการดำเนินงานของ หน่วยงานต่าง ๆ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม		
1) องค์กร/ หน่วยงานกลางที่จัดตั้งขึ้นเพื่อประสานงานกับ หน่วยงานรองรับภายในในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	5.00	1.00
2) องค์กร/หน่วยงานที่ทำหน้าที่วิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม	5.00	1.00
3) องค์กร/หน่วยงานที่ทำหน้าที่ดำเนินการให้บริการทางวิชาการใน เรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	5.00	1.00

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน		
ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา	Mdn.	I.R.
4) สำนัก/ ศูนย์/ สถาบันส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมดำเนินการเรื่องการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การจัด ประชุม เผยแพร่ จัดแสดง และจัดนิทรรศการ ฯลฯ	5.00	0.00
5) พิพิธภัณฑ์/ หอศิลป์/ หอประวัติ หรือหน่วยงานอื่นๆดำเนินการ ทำนุบำรุง การเก็บรักษา และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอย่าง เป็นระบบ	5.00	1.00
6) กอง/ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ควรเน้นการส่งเสริมกิจกรรม นอกหลักสูตรด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบัน อุดมศึกษา	5.00	0.00
7) ชมรม/ สโมสรต่างๆ ของนิสิตนักศึกษาในด้านการกรรมการทำ นุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	5.00	0.00
2.2 หน่วยงานกลางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม		
ก. นโยบายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานกลางด้าน ศิลปวัฒนธรรม		
1) ควรมีการกำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของ ตนเองให้สอดคล้องกับนโยบายในระดับชาติ	5.00	1.00
2) กำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้ สอดคล้องกับนโยบายในระดับภูมิภาค/ท้องถิ่น	5.00	1.00
3) ควรมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่กำหนดบทบาทและทิศทางใน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างชัดเจนตามเป้าหมาย ของสถาบันอุดมศึกษา	5.00	1.00
4) ควรมีการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในเรื่องการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน	5.00	0.00
5) ทำหน้าที่ประสานงานการจัดทำนโยบายและแผน และการจัดสรร งบประมาณด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดผลอย่าง มีประสิทธิภาพ	5.00	1.00
6) ควรมีแผนการดำเนินงานระยะ 5 ปีที่สอดคล้องกับ นโยบายของ สถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม	5.00	1.00

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา	Mdn.	I.R.
7) การบริหารหน่วยงานกลางควรมีผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก สถาบันอุดมศึกษามาร่วมด้วย	5.00	0.00
ข. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานของหน่วยงานกลาง ด้านศิลปวัฒนธรรม		
1) ควรระบุบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารระดับสูง เช่น อธิการบดี/ รองอธิการบดี/ คณบดี/ ผู้อำนวยการสถาบัน ฯลฯ ในการ สนับสนุนงานในเรื่องนี้ให้ชัดเจน	5.00	1.00
2) ควรมีผู้บริหารระดับสูงรับผิดชอบดูแลการดำเนินงานด้านนี้ โดยเฉพาะ เช่น รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรม	5.00	1.00
3) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานรายเดือน/ แผนปฏิบัติงานรายปี	5.00	1.00
4) ควรแสวงหาความร่วมมือทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมทั้งในด้านเงินทุนสนับสนุนและผู้เชี่ยวชาญจาก องค์กรภาครัฐและเอกชนในการวิจัยและพัฒนากิจกรรมด้าน ศิลปวัฒนธรรม	5.00	1.00
5) ควรจัดหาทุนด้านการวิจัยและพัฒนากิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม	5.00	0.00
6) ควรนำนวัตกรรม/ วิธีการใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย สื่อต่าง ๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น	5.00	0.00
7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของ หน่วยงานกลางภายในสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ	5.00	1.00
8) บทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของหน่วยงานกลาง ต้องประสาน งานระหว่างองค์กร/ หน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนในการดำเนินงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรม ดังนี้		
8.1) คณะ/ ภาควิชาที่มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนในด้าน ศิลปวัฒนธรรม ควรเน้นเนื้อหาเพื่อให้นักศึกษา เกิดความภาคภูมิใจ ซาบซึ้ง ตระหนักและเข้าใจถึง ความสำคัญของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างแท้จริง	5.00	1.00

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน	Mdn.	I.R.
ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา		
8.2) องค์การ/ หน่วยงานด้านการวิจัยควรทำหน้าที่ดำเนินการวิจัยในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมด้วย	5.00	1.00
8.3) สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักการศึกษาต่อเนื่อง และ/ สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักบริการทางวิชาการควรทำหน้าที่ในการให้บริการวิชาการที่เกี่ยวกับสาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมด้วย	5.00	1.00
8.4) สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักศิลป หรือพิพิธภัณฑ์/ องค์การหน่วยงานวิจัยที่เกี่ยวกับงานศิลปวัฒนธรรม ควรจัดดำเนินการวิจัยและพัฒนา และ/ เผยแพร่ จัดแสดง จัดนิทรรศการ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมเป็นประจำ	5.00	1.00
8.5) กอง/ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ควรดูแลและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อเน้นให้นิสิตนักศึกษาเกิดความตระหนัก และซาบซึ้งในกิจกรรมเหล่านั้นให้เป็นงานประจำด้วย	5.00	0.00
2.3 องค์การ/ หน่วยงานด้านการวิจัยการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบันไทยคดีศึกษา สถาบันวิจัยอื่น ๆ		
ก. นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์การ/ หน่วยงาน การวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม		
1) ควรกำหนดบทบาทและทิศทางในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองได้	5.00	0.00
2) ควรกำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่นได้	5.00	0.00
3) ควรกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์เรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน	5.00	0.00
4) ควรมีแผนงาน กิจกรรมและโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานกลางอย่างเป็นรูปธรรม	5.00	1.00
5) นโยบายการวิจัยขององค์การ/ หน่วยงานการวิจัยควรเน้นการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย และ/ ศิลปวัฒนธรรมไทย	5.00	0.00

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา	Mdn.	I.R.
ข. การดำเนินงาน และผลการดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงาน การวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม		
1) ควรระบุบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานในการดำเนินงานที่ชัดเจน	5.00	1.00
2) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานรายเดือน/แผนปฏิบัติงานรายปี	5.00	1.00
3) ควรนำนวัตกรรม/ เทคนิคการวิจัยแบบใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินงาน	5.00	1.00
4) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กร/ หน่วยงานวิจัยเพื่อการดำเนินงานให้เหมาะสมและเพียงพอ	5.00	0.00
5) สามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรมการวิจัยได้ด้วยตนเอง	5.00	1.00
6) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานภายในสถาบันอุดมศึกษา	5.00	1.00
7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานภายนอกสถาบันอุดมศึกษาทางสื่อมวลชนในรูปของข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ	5.00	1.00
2.4 องค์กร/หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบันการศึกษาต่อเนื่อง สถาบันบริการวิชาการ ฯลฯ		
ก. นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร/ หน่วยงานบริการทางวิชาการ		
1) สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางการบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานของตนเอง	5.00	1.00
2) สามารถกำหนดบทบาทการบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้สอดคล้องกับการให้บริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค/ท้องถิ่นได้	5.00	1.00

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา	Mdn.	I.R.
3) สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางการบริการทางวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานให้สอดคล้องกับ การให้บริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมใน ระดับชาติได้	4.00	1.00
4) ควรมีการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในเรื่องการบริการ ทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานไว้ อย่างชัดเจน	5.00	1.00
5) ควรมีแผนงาน กิจกรรมและโครงการบริการทางวิชาการที่ สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานกลางอย่างเป็นรูปธรรม	5.00	1.00
6) นโยบายการบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ขององค์กร/ หน่วยงานดังกล่าวควรเน้นการจัดกิจกรรมเผยแพร่ และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมทั้งแก่ประชาชนชาวไทย และ ชาวต่างประเทศ	4.00	1.00
ข. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงาน บริการทางวิชาการ		
1) องค์กร/ หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมควรกำหนดบทบาทและหน้าที่ของการดำเนินงาน ให้ชัดเจน	5.00	1.00
2) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานบริการทาง วิชาการรายเดือน/ รายปี	4.00	1.00
3) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กร/ หน่วยงาน บริการทางวิชาการเพื่อการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและเพียงพอ	5.00	1.00
4) สามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรมบริการทาง วิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง	5.00	1.00
5) ควรมีนวัตกรรม/ วิธีการใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย สื่อต่าง ๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น	5.00	1.00

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา	Mdn.	I.R.
6) องค์การ/ หน่วยงานบริการทางวิชาการควรมีการจัดประชุม/ สัมมนา/ ฝึกอบรม/ พัฒนาอาชีพ แก่ประชาชนทั่วไปทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศอยู่เสมอ	5.00	1.00
7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานบริการ ทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมภายในสถาบัน อุดมศึกษาเป็นประจำ	5.00	0.00
8) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานบริการ วิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมภายนอกสถาบัน อุดมศึกษาทางสื่อมวลชนในรูปของข่าวสาร และกิจกรรมต่างๆ เป็นประจำ	5.00	1.00
2.5 องค์การ/ หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ สำนัก/ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม/ หอศิลป์ หรือ พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ		
ก. นโยบาย และวัตถุประสงค์ขององค์การ/ หน่วยงานส่งเสริม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม		
1) สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางในด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของตนเองได้	5.00	0.00
2) สามารถกำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของ ตนเองให้สอดคล้องกับในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่นได้	5.00	0.00
3) สามารถกำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของ ตนเองให้สอดคล้องกับในระดับชาติได้	5.00	0.00
4) ควรมีการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในเรื่องการทำ นุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน	5.00	0.00
5) ควรมีแผนงาน กิจกรรม และโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายของ หน่วยงานกลางในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของ หน่วยงานไว้อย่างเป็นรูปธรรม	5.00	1.00
6) นโยบายของหน่วยงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมควรเน้นทั้งใน เรื่องการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม	5.00	0.00

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา	Mdn.	I.R.
ข. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม		
1) ควรมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของการดำเนินงานส่งเสริม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานให้ชัดเจน	5.00	0.00
2) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจนเช่น แผนปฏิบัติงานด้านส่งเสริมและบริการ ทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมรายเดือน และรายปี	5.00	1.00
3) ควรนำนวัตกรรม/วิธีการใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย สื่อต่างๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น	5.00	0.00
4) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กร/ หน่วยงาน ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเพื่อการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและเพียงพอ	5.00	0.00
5) สามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรมด้านการส่งเสริม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง	5.00	0.00
6) ควรมีการจัดประชุม/สัมมนา/ฝึกอบรม/พัฒนาอาชีพแก่ประชาชน ทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอยู่เสมอ	5.00	0.00
7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานองค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมภายในสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ	5.00	0.00
8) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานองค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมภายนอกสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ	5.00	0.00
2.6 องค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาในด้านการ ส่งเสริมกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น กองกิจการ นิสิตนักศึกษา/ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา		
ก. นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร/ หน่วยงานนิสิต นักศึกษาด้านกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม		
1) สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางในการดำเนินกิจกรรมด้าน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองได้	5.00	1.00
2) ควรกำหนดบทบาทการดำเนินกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของ ตนเองให้สอดคล้องกับในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่น	5.00	1.00

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน		
ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา	Mdn.	I.R.
3) ควรกำหนดบทบาทการดำเนินกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานกิจการนักศึกษาให้สอดคล้องกับในระดับชาติ	5.00	1.00
4) ควรมีแผนงาน กิจกรรม และโครงการด้านนี้ที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานกลางอย่างเป็นรูปธรรม	5.00	1.00
5) สถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษา โดยเน้นในเรื่อง		
5.1) กิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีต่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	5.00	0.00
5.2) กิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรมในการสร้างอาชีพเสริม	5.00	0.00
ข. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาในด้านกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม		
1) ควรมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ชัดเจน	5.00	0.00
2) การดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษา ดังกล่าว ควรมีแผนปฏิบัติงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานรายเดือน/ แผนปฏิบัติงานรายปี	5.00	1.00
3) ควรนำนวัตกรรม/วิธีการใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย สื่อต่างๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น	5.00	0.00
4) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กร/ หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการดำเนินงานกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและเพียงพอ	5.00	0.00
5) สามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง	5.00	0.00
6) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมขององค์กร/ หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ	5.00	0.00

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา	Mdn.	I.R.
7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมขององค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิต นักศึกษาภายนอกสถาบันอุดมศึกษาทางสื่อมวลชนในรูปของ ข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ เป็นประจำ	5.00	0.00
3. การบริหารจัดการขององค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ด้านกิจกรรม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม		
1) ควรมีโครงสร้างและสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน สะดวก และ รวดเร็วในการดำเนินงาน	5.00	1.00
2) ควรมีการวางแผนการใช้งบประมาณอย่างชัดเจน และเป็นหมวด หมู่สำหรับการบริหารจัดการ	5.00	0.00
3) บุคลากรควรมีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ที่ตรงกับสายงาน	5.00	1.00
4) ควรมีการกำหนดภาระงานของบุคลากรแต่ละหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน	5.00	1.00
5) บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจอย่างชัดแจ้งถึงภารกิจในการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	5.00	0.00
6) ควรมีแผน/ โครงการสนับสนุนและพัฒนาความรู้และทักษะของ บุคลากรในการทำงาน	5.00	0.00
7) ควรมีสถานที่ทำงานที่เหมาะสมและเป็นสัดส่วนสำหรับองค์กร/ หน่วยงานด้านกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	5.00	0.00
8) ควรมีวัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย ทันกับเหตุการณ์	5.00	0.00
9) ควรมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานในการบริหาร จัดการอย่างเป็นระบบ	5.00	0.00
10) ควรมีการประสานงานในการดำเนินงานกับองค์กร/หน่วยงาน อื่นๆ ภายในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบ	5.00	0.00
11) ควรมีการประสานงานในการดำเนินงานกับองค์กร/หน่วยงาน อื่นๆ ภายนอกสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ	5.00	0.00

จากตาราง 2 แสดงว่าในรอบที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน / โครงการ กิจกรรม และบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา

ด้านปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน / โครงการ กิจกรรมและบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในภาพรวมของสถาบันอุดมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย มีจำนวน 14 ข้อ ดังนี้ เห็นด้วยมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง และสูงมาก 12 ข้อ (Mdn. = 5.00, I.R. = 0.00-1.00) เห็นด้วยมาก และมีความสอดคล้องกันสูง 2 ข้อ (Mdn. = 4.00, I.R. = 1.00) คือ ข้อ 1.5 ทุกหน่วยงานควรมีส่วนร่วมประสานกันในการจัดทำนโยบายและแผนทั้งในระดับบนและล่าง และข้อ 1.8 สถาบันอุดมศึกษาสามารถกำหนดบทบาทในของตนเองด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติ และเห็นด้วยมาก แต่มีความสอดคล้องกันต่ำ 2 ข้อ คือ ข้อ 1.2 นโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาควรมีการระบุเนื้อหาด้านเอกลักษณ์ของไทยไว้อย่างชัดเจน (Mdn. = 4.00, I.R. = 2.00) และข้อ 1.3 นโยบายควรระบุเนื้อหาถึงความซบซึ้ง ตระหนักและห่วงแหน และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไว้อย่างชัดเจน (Mdn. = 4.00, I.R. = 2.00)

2) การพัฒนาองค์กร/ หน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษาสำหรับดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2.1 การจัดตั้งองค์กร/ หน่วยงาน และการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับเรื่องการจัดตั้งองค์กร/ หน่วยงานต่าง ๆ และการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยเห็นด้วยมากที่สุดและมีความสอดคล้องกันสูง และสูงมาก (Mdn. = 5.00, I.R. = 0.00-1.00)

2.2 หน่วยงานกลางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง และสูงมาก (Mdn. = 5.00, I.R. = 0.00-1.00)

2.3 องค์กร/ หน่วยงานด้านการวิจัยการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักวิจัย สถาบันไทยคดีศึกษา สถาบันวิจัยอื่น ๆ ฯลฯ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง และสูงมาก (Mdn. = 5.00, I.R. = 0.00-1.00)

2.4 องค์กร/หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่อง สถาบัน/ศูนย์/สำนักบริการทางวิชาการ ฯลฯ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง และสูงมาก จำนวน 11 ข้อ (Mdn. = 5.00, I.R. = 0.00-1.00) เห็นด้วยมากและมีความสอดคล้องกันสูง 3 ข้อ (Mdn. = 4.00, I.R. = 1.00) คือ ข้อ 3 ก) สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางในการบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ของหน่วยงานให้สอดคล้องกับการให้บริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติได้ ข้อ 6 ก) นโยบายการบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมขององค์กร/ หน่วยงานดังกล่าวควรเน้นการจัดกิจกรรมเผยแพร่ และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมทั้งแก่ประชาชนชาวไทยและชาวต่างประเทศ และในเรื่องการดำเนินงานและผลการดำเนินงาน ข้อ 2 ข) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานบริการทางวิชาการรายเดือน/ รายปี

2.5 องค์กร/หน่วยงานส่งเสริมการทำศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักศิลปวัฒนธรรม/ พิพิธภัณฑ์/ หอศิลป์ หรือหอประวัติ ฯลฯ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุดและมีความสอดคล้องกันสูง และสูงมาก ทุกข้อ (Mdn. = 5.00, I.R. = 0.00-1.00)

2.6 องค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาด้านการส่งเสริมกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง และสูงมาก ทุกข้อ (Mdn. = 5.00, I.R. = 0.00-1.00)

3) การบริหารจัดการองค์กร/ หน่วยงานต่าง ๆ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุดและมีความสอดคล้องกันสูง และสูงมาก ทุกข้อ (Mdn. = 5.00, I.R. = 0.00, 1.00)

2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญจากการตอบแบบสอบถาม รอบที่ 1

จากการตอบแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ในรอบที่ 1 ดังนี้

1) ควรมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา และความหมาย หรือคำจำกัดความของคำว่า “ศิลปวัฒนธรรม” ให้ชัดเจนกันทุกฝ่าย หรือทุกคนในชาติ รวมทั้งคำที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น คำว่า ไทย หรือเอกลักษณ์ไทย คำว่า อนุรักษ์ พื้นฟู และสืบสานเอกลักษณ์ เป็นต้น

ศิลปวัฒนธรรม มิได้หมายถึงเฉพาะเรื่องการร้องรำทำเพลง หรือการแต่งกาย แต่เป็นวิถีชีวิตที่สืบทอดกันมาในหลายๆ ด้าน ทำให้มีอัตลักษณ์ วิถีคิด วิถีเชื่อ เป็นลักษณะเฉพาะของคนแต่ละกลุ่มที่มีวัฒนธรรมพื้นบ้านของตนต่างกัน

ภาพลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยควรเป็นเรื่องปกติของทุกคน เช่น การทักทาย การไหว้อย่างถูกต้องงดงาม เหมาะสมกับกาลเทศะ เพื่อลดภาพวัฒนธรรมตะวันตกให้เจือจางลง นอกจากนั้นความหมายของวัฒนธรรมควรเป็นในเชิงกว้าง ไม่ควรเน้นเฉพาะ แต่ควรเรียนรู้ทุกวัฒนธรรมเพื่อให้เข้าใจ และปรับตัวได้

ส่วนคำว่า “ไทย” ที่ปรากฏในเอกลักษณ์ไทย ศิลปวัฒนธรรมไทยมิได้หมายความว่า เป็นวัฒนธรรมไทยภาคกลาง หรือไทยท้องถิ่นใหญ่ๆ แต่ควรหมายถึงวัฒนธรรม พื้นฐานของคนทุกหมู่ ทุกเหล่า ทุกชาติพันธุ์ที่เป็นประชากรไทย ซึ่งมีภาษาและวัฒนธรรมพื้นบ้านต่างๆ กันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่หลากหลาย การใช้คำว่า “ไทย” ทำให้

ผู้ที่เข้าใจในวงแคบมีส่วนในการทำลายความหลากหลายของภาษาและวัฒนธรรมพื้นบ้านโดยไม่รู้ตัวเป็นอย่างมาก

2) ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับการมีรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูและสืบสาน เอกลักษณ์ประจำชาติอย่างชัดเจนและถูกต้อง เพื่อจะได้มีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ แผน และประสานงานกันอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

ในส่วนองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ผู้เชี่ยวชาญมีข้อคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1) สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งควรมีจุดเน้นของศิลปวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน หรืออาจเน้นเรื่องราวในสถาบันของตน

2.2) ควรกำหนดปรัชญา นโยบาย และวัตถุประสงค์ ให้ชัดเจน ทั้งในระดับชาติ ท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับสถาบัน โดยควรระบุเนื้อหาด้านเอกลักษณ์ไทย หรือสังคมไทย และ ครอบคลุมความหลากหลายของสังคมไทย

2.3) สถาบันอุดมศึกษาควรดำเนินงานร่วมกับนิสิตนักศึกษา ควรเน้นงานกิจกรรม มากกว่างานเก็บวัตถุ และการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาควรสอดคล้องกันทั้งองค์กรอย่างเป็น ระบบ

2.4) ควรให้คณะและสาขาวิชามีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น คณะวิทยาศาสตร์ หรือคณะสถาปัตยกรรม ควรร่วมกันดูแลรักษาโบราณสถานและโบราณวัตถุ และควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องโบราณสถานและโบราณวัตถุด้วย สถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่มักเน้นวิชาการในแต่ละสาขาเป็นหลัก โดยไม่ให้ความสำคัญกับศิลปวัฒนธรรมมากนัก ทำให้นิสิตนักศึกษามองข้ามความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญในเรื่อง การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของไทยให้มากขึ้น

2.5) ควรมีการจัดตั้งองค์กร/ หน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านการวิจัย และจัด ดำเนินงานให้เป็นหน่วยงานที่สร้างองค์ความรู้ให้มาก ทำหน้าที่วิจัย การบริหารจัดการด้าน การวิจัยในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่

2.6) ควรให้ทุกคณะวิชามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม คณะวิชาที่จัดสอนในสาขาวิชาด้านศิลปวัฒนธรรม ควรเน้นเนื้อหาเพื่อให้นิสิต เกิดความภาคภูมิใจซาบซึ้ง และเข้าถึงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และควรให้รู้จักเรียนรู้วิถีไทย อันเป็นฐานสำคัญของ “วิถีคิด” เพื่อมิให้เกิดการแปลกแยกจากสังคม

2.7) การนำนวัตกรรม หรือเทคนิคใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินงานด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควรพิจารณาให้รอบคอบก่อนนำมาใช้

2.8) การบริหารจัดการ

ผู้บริหารระดับสูง/ ระดับนโยบายควรให้ความสนใจ หรือให้ความสำคัญ และมีเจตคติที่ดีต่อภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และโดยเฉพาะผู้บริหารคนใหม่ควร สืบทอนนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาด้วย

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 2

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นบางประเด็นที่ยังไม่สอดคล้องกัน ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน เดลฟายในรอบที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 เพื่อหาความสอดคล้อง ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 17 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 คำมัญฐาน และคำพิสัยควอไทล์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา รอบที่ 2

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา	Mdn.	I.R.
1. ปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ แผนภาพโครงการ กิจกรรม และบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา		
1) ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาควรระบุถึงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	5.00	0.00
2) นโยบายและวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาควรมีการระบุเนื้อหาด้านเอกลักษณ์ของไทยไว้อย่างชัดเจน	4.00	1.00
3) นโยบายควรระบุถึงความซาบซึ้ง ตระหนัก และห่วงแหน และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไว้อย่างชัดเจน	4.00	1.00
4) นโยบายและวัตถุประสงค์ของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ควรรวมทั้งด้านการวิจัยและการบริการทางวิชาการด้วย	5.00	0.00
5) ทุกหน่วยงานควรมีส่วนร่วมและประสานงานกันในการจัดทำนโยบายและแผนทั้งในระดับบนและระดับล่าง	4.00	1.00
6) สถาบันอุดมศึกษาควรมีแผนงาน กิจกรรมและโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมสอดคล้องกับปรัชญา นโยบาย และวัตถุประสงค์ที่เป็นรูปธรรม	5.00	0.00
7) สถาบันอุดมศึกษาสามารถกำหนดบทบาทของตนเองด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค/ท้องถิ่นของประเทศ	5.00	0.00
8) สถาบันอุดมศึกษาสามารถกำหนดบทบาทของตนเองด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติ	4.00	1.00
9) สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดบทบาทในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็นพลวัตรไม่หยุดนิ่ง สามารถผสมผสานกับวัฒนธรรมอื่น ๆ แต่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ไทย	5.00	1.00

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน		Mdn.	I.R.
ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา			
10) การจัดกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ควรถือเป็นบทบาท/ภารกิจที่สำคัญเท่าเทียมกับบทบาท/ ภารกิจ ด้านอื่นๆ ของสถาบัน		5.00	0.00
11) บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ถือว่าเป็นการศึกษาเพื่อถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม		5.00	1.00
12) บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ถือว่าเป็นการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมให้มีความเหมาะสมกับ สถานการณ์ในสังคมโดยเน้นการวิจัยและพัฒนา		5.00	1.00
13) ผู้บริหารระดับสูงควรให้ความสนใจหรือให้ความสำคัญในบทบาท/ ภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเท่าเทียมกับบทบาท ภารกิจด้านอื่นๆ ของสถาบัน		5.00	0.00
14) ในทางปฏิบัติ มหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย และแผนด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม		5.00	0.00
15) ในทางปฏิบัติ ผู้บริหารที่เข้ามารับตำแหน่งใหม่ควรสืบทอด นโยบายด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย		5.00	1.00
16) สถาบันอุดมศึกษาควรมีการจัดและดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ		5.00	0.00
2. การพัฒนาองค์กร/ หน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษา			
สำหรับการดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม			
2.1 การจัดตั้งองค์กร/ หน่วยงาน และการดำเนินงานของ			
หน่วยงานต่าง ๆ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม			
1) องค์กร/ หน่วยงานกลางที่จัดตั้งขึ้นเพื่อประสานงานกับ หน่วยงานรองรับภายในในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม		5.00	0.00
2) องค์กร/ หน่วยงานที่ทำหน้าที่วิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม		5.00	1.00
3) องค์กร/ หน่วยงานที่ดำเนินการให้บริการทางวิชาการในเรื่องทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม		5.00	1.00

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน		Mdn.	I.R.
ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา			
4)	สำนัก/ ศูนย์/ สถาบันส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมดำเนินการเรื่องการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การจัด ประชุม เผยแพร่ จัดแสดง และจัดนิทรรศการ ฯลฯ	5.00	0.00
5)	พิพิธภัณฑ์/ หอศิลป์/ หอประวัติ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการเรื่องการทำนุบำรุง การเก็บรักษา และการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ	5.00	0.00
6)	กอง/ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ควรเน้นการส่งเสริมกิจกรรมนอก หลักสูตรด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา	5.00	0.00
7)	ชมรม/ สโมสรต่างๆ ของนิสิตนักศึกษาในด้านกิจกรรมการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม	5.00	0.00
2.2 หน่วยงานกลางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม			
ก. นโยบายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานกลางด้าน ศิลปวัฒนธรรม			
1)	ควรมีการกำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของ ตนเองให้สอดคล้องกับนโยบายในระดับชาติ	5.00	0.00
2)	กำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเอง ให้สอดคล้องกับนโยบายในระดับภูมิภาค/ท้องถิ่น	5.00	0.00
3)	ควรมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่กำหนดบทบาทและทิศทาง ในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างชัดเจนตามเป้าหมาย ของสถาบันอุดมศึกษา	5.00	1.00
4)	ควรมีการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในเรื่องการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน	5.00	0.00
5)	ทำหน้าที่ประสานงานการจัดทำนโยบายและแผน และการจัดสรร งบประมาณด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดผล อย่างมีประสิทธิภาพ	5.00	1.00
6)	ควรมีแผนการดำเนินงานระยะ 5 ปีที่สอดคล้องกับนโยบายของ สถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม	5.00	0.00

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน	Mdn.	I.R.
ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา		
7) การบริหารหน่วยงานกลางควรมีผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกสถาบัน อุดมศึกษามาร่วมด้วย	5.00	0.00
ข. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานของหน่วยงานกลาง ด้านศิลปวัฒนธรรม		
1) ควรระบุบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารระดับสูง เช่น อธิการบดี/ รองอธิการบดี/ คณบดี/ ผู้อำนวยการสถาบัน ฯลฯ ในการสนับสนุน งานในเรื่องนี้ให้ชัดเจน	5.00	1.00
2) ควรมีผู้บริหารระดับสูงรับผิดชอบดูแลการดำเนินงานด้านนี้ โดยเฉพาะ เช่น รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรม	5.00	1.00
3) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานรายเดือน/ แผนปฏิบัติงานรายปี	5.00	1.00
4) ควรแสวงหาความร่วมมือทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมทั้งในด้านเงินทุนสนับสนุนและผู้เชี่ยวชาญจากองค์กร ภาครัฐและเอกชนในการวิจัยและพัฒนากิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม	5.00	0.00
5) ควรจัดหาทุนด้านการวิจัยและพัฒนากิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม	5.00	0.00
6) ควรนำนวัตกรรม/ วิธีการใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย สื่อต่าง ๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น	5.00	0.00
7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของหน่วยงาน กลางภายในสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ	5.00	0.00
8) บทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของหน่วยงานกลางต้องประสาน งานระหว่างองค์กร/ หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนในการดำเนินงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรม ดังนี้		
8.1) คณะ/ ภาควิชาที่มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนในด้านศิลป วัฒนธรรม ควรเน้นเนื้อหาเพื่อให้นิสิตนักศึกษาเกิดความ ภาคภูมิใจ ซาบซึ้ง ตระหนักและเข้าใจถึงความสำคัญของการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างแท้จริง	5.00	0.00

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา	Mdn.	I.R.
8.2) องค์การ/ หน่วยงานด้านการวิจัยควรทำหน้าที่ดำเนินการวิจัย ในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมด้วย	5.00	0.00
8.3) สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักการศึกษาต่อเนื่อง และ/ สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักบริการทางวิชาการควรทำหน้าที่ในการให้บริการวิชาการ ที่เกี่ยวกับสาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมด้วย	5.00	1.00
8.4) สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักศิลป หรือ พิพิธภัณฑ์/ องค์การ หรือ หน่วยงานวิจัยที่เกี่ยวกับงานศิลปวัฒนธรรม ควรจัดทำโครงการ วิจัยและพัฒนา และเผยแพร่ จัดแสดงจัดนิทรรศการ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมเป็นประจำ	5.00	1.00
8.5) กอง/ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ควรดูแลและจัดกิจกรรมเสริม หลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อเน้นให้นิสิตนักศึกษาเกิดความ ตระหนักและซาบซึ้งในกิจกรรมเหล่านั้นให้เป็นงานประจำด้วย	5.00	0.00
2.3 องค์การ/หน่วยงานด้านการวิจัยการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบันไทยคดีศึกษา สถาบันวิจัยอื่น ๆ		
ก. นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์การ/ หน่วยงานการวิจัยด้าน ศิลปวัฒนธรรม		
1) ควรกำหนดบทบาทและทิศทางในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของตนเองได้	5.00	0.00
2) ควรกำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเอง ในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่นได้	5.00	1.00
3) ควรกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์เรื่องการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมของหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน	5.00	0.00
4) ควรมีแผนงาน กิจกรรมและโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายของ หน่วยงานกลางอย่างเป็นรูปธรรม	5.00	1.00
5) นโยบายการวิจัยขององค์การ/ หน่วยงานการวิจัยควรเน้น การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย และ/ ศิลปวัฒนธรรมไทย	5.00	1.00

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา		Mdn.	I.R.
ข. การดำเนินงาน และผลการดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงาน การวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม			
1) ควรระบุบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานในการดำเนินงานที่ชัดเจน	5.00	0.00	
2) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานรายเดือน/ แผนปฏิบัติงานรายปี	5.00	1.00	
3) ควรนำนวัตกรรม/ เทคนิคการวิจัยแบบใหม่ ๆ เข้ามาช่วยใน การดำเนินงาน	5.00	0.00	
4) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กร/ หน่วยงานวิจัย เพื่อการดำเนินงานให้เหมาะสมและเพียงพอ	5.00	0.00	
5) สามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรมการวิจัยได้ด้วย ตนเอง	5.00	1.00	
6) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานภายใน สถาบันอุดมศึกษา	5.00	0.00	
7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานภายนอก สถาบันอุดมศึกษาทางสื่อมวลชนในรูปของข่าวสารและกิจกรรม ต่าง ๆ	5.00	0.00	
2.4 องค์กร/ หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบันการศึกษาต่อเนื่อง สถาบัน บริการวิชาการ ฯลฯ			
ก. นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร/ หน่วยงานบริการทาง วิชาการ			
1) สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางในการบริการวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานของตนเอง	5.00	0.00	
2) สามารถกำหนดบทบาทการบริการทางวิชาการด้านการทำ นุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้สอดคล้องกับการให้บริการทาง วิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่นได้	5.00	0.00	

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา	Mdn.	I.R.
3) สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางในการบริการทางวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานให้สอดคล้องกับ การให้บริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมใน ระดับชาติได้	5.00	1.00
4) ควรมีการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในเรื่องการบริการทาง วิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานไว้อย่าง ชัดเจน	5.00	1.00
5) ควรมีแผนงาน กิจกรรมและโครงการบริการทางวิชาการที่ สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานกลางอย่างเป็นรูปธรรม	5.00	1.00
6) นโยบายการบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ขององค์กร/ หน่วยงานดังกล่าวควรเน้นการจัดกิจกรรมเผยแพร่ และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมทั้งแก่ประชาชนชาวไทย และ ชาวต่างประเทศ	5.00	1.00
ข. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงาน บริการทางวิชาการ		
1) องค์กร/ หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมควรกำหนดบทบาทและหน้าที่ของการดำเนินงาน ให้ชัดเจน	5.00	0.00
2) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานบริการทาง วิชาการรายเดือน/ รายปี	4.00	1.00
3) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กร/ หน่วยงานบริการ ทางวิชาการเพื่อการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อย่างเหมาะสมและเพียงพอ	5.00	0.00
4) สามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรมบริการทางวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง	5.00	1.00
5) ควรนำนวัตกรรม/ วิธีการใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย สื่อต่าง ๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น	5.00	0.00

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา		Mdn.	I.R.
6)	องค์กร/ หน่วยงานบริการทางวิชาการควรมีการจัดประชุม/ สัมมนา/ ฝึกอบรม/ พัฒนาอาชีพ แก่ประชาชนทั่วไปทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศอยู่เสมอ	5.00	0.00
7)	ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานบริการทาง วิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมภายในสถาบัน อุดมศึกษาเป็นประจำ	5.00	0.00
8)	ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานบริการ วิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมภายนอกสถาบัน อุดมศึกษาทางสื่อมวลชนในรูปของข่าวสาร และกิจกรรมต่างๆ เป็นประจำ	5.00	0.00
2.5	องค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ สำนัก/ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม/ หอศิลป์ หรือ พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ		
ก.	นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร/ หน่วยงานส่งเสริม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม		
1)	สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางในด้านการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมของตนเองได้	5.00	0.00
2)	สามารถกำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตน เองให้สอดคล้องกับในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่นได้	5.00	0.00
3)	สามารถกำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของ ตนเองให้สอดคล้องกับในระดับชาติได้	5.00	1.00
4)	ควรมีการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในเรื่องการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน	5.00	0.00
5)	ควรมีแผนงาน กิจกรรม และโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายของ หน่วยงานกลางในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วย งานไว้อย่างเป็นรูปธรรม	5.00	1.00
6)	นโยบายของหน่วยงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมควรเน้นทั้งในเรื่อง การส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม	5.00	0.00

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา	Mdn.	I.R.
ข. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม		
1) ควรมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของการดำเนินงานส่งเสริม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานให้ชัดเจน	5.00	0.00
2) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานด้านส่งเสริม และบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รายเดือนและรายปี	5.00	1.00
3) ควรนำนวัตกรรม/วิธีการใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย สื่อต่างๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น	5.00	0.00
4) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กร/ หน่วยงาน ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเพื่อการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและเพียงพอ	5.00	0.00
5) สามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรมด้านการส่งเสริม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง	5.00	0.00
6) ควรมีการจัดประชุม/สัมมนา/ฝึกอบรม/พัฒนาอาชีพแก่ ประชาชนทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอยู่เสมอ	5.00	0.00
7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานองค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมภายในสถาบันอุดมศึกษา เป็นประจำ	5.00	0.00
8) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน องค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมภายนอกสถาบัน อุดมศึกษาเป็นประจำ	5.00	0.00

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา	Mdn.	I.R.
2.6 องค์การ/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาในด้านการส่งเสริม กิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น กองกิจการนิสิต นักศึกษา/ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา		
ก. นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์การ/ หน่วยงานนิสิต นักศึกษาด้านกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม		
1) สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางในการดำเนินกิจกรรมด้าน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองได้	5.00	1.00
2) ควรกำหนดบทบาทการดำเนินกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมของตนเองให้สอดคล้องกับในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่น	5.00	1.00
3) ควรกำหนดบทบาทการดำเนินกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมของหน่วยงานกิจการนักศึกษาให้สอดคล้องกับใน ระดับชาติ	5.00	1.00
4) ควรมีแผนงาน กิจกรรม และโครงการด้านนี้ที่สอดคล้องกับ นโยบายของหน่วยงานกลางอย่างเป็นรูปธรรม	5.00	1.00
5) สถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมนอกหลักสูตร ของนิสิตนักศึกษา โดยเน้นในเรื่อง		
5.1) กิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีต่อ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	5.00	0.00
5.2) กิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรมในการสร้าง อาชีพเสริมได้	5.00	1.00
ข. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานขององค์การ/หน่วยงาน กิจการนิสิตนักศึกษาในด้านกิจกรรมการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม		
1) ควรมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของการดำเนินงานด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ชัดเจน	5.00	0.00
2) การดำเนินงานขององค์การ/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษา ดังกล่าวควรมีแผนปฏิบัติงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานรายเดือน/ แผนปฏิบัติงานรายปี	5.00	1.00

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา		Mdn.	I.R.
3) ควรนำนวัตกรรม/วิธีการใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย สื่อต่างๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น		5.00	0.00
4) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กร/ หน่วยงาน กิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการดำเนินงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและเพียงพอ		5.00	0.00
5) สามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรมด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง		5.00	0.00
6) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมขององค์กร/ หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษา ภายในสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ		5.00	0.00
7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมขององค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิต นักศึกษาภายนอกสถาบันอุดมศึกษาทาง สื่อมวลชนในรูปของ ข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ เป็นประจำ		5.00	0.00
3. การบริหารจัดการขององค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ด้านกิจกรรม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม			
1) ควรมีโครงสร้างและสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน สะดวก และรวดเร็วในการดำเนินงาน		5.00	0.00
2) ควรมีการวางแผนการใช้งบประมาณอย่างชัดเจน และเป็น หมวดหมู่สำหรับการบริหารจัดการ		5.00	1.00
3) บุคลากรควรมีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ที่ตรงกับสายงาน		5.00	0.00
4) ควรมีการกำหนดภาระงานของบุคลากรแต่ละหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน		5.00	0.00
5) บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนถึงภารกิจในการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม		5.00	0.00
6) ควรมีแผน/ โครงการสนับสนุนและพัฒนาความรู้และทักษะของ บุคลากรในการทำงาน		5.00	0.00
7) ควรมีสถานที่ทำงานที่เหมาะสมและเป็นสัดส่วนสำหรับองค์กร/ หน่วยงานด้านกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม		5.00	0.00

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา		Mdn.	I.R.
8)	ควรมีวัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย ทันกับเหตุการณ์	5.00	0.00
9)	ควรมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานในการบริหาร จัดการอย่างเป็นระบบ	5.00	0.00
10)	ควรมีการประสานงานในการดำเนินงานกับองค์กร/หน่วยงาน อื่นๆ ภายในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบ	5.00	0.00
11)	ควรมีการประสานงานในการดำเนินงานกับองค์กร/หน่วยงาน อื่นๆ ภายนอกสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ	5.00	0.00

จากตาราง 3 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษามากที่สุด จำแนกองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน / โครงการ กิจกรรม และบทบาท ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา

ด้านปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน / โครงการ กิจกรรมและบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในภาพรวมของสถาบันอุดมศึกษา ในรอบนี้ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อต่าง ๆ ทั้งหมด 16 ข้อ ดังนี้ เห็นด้วยมากที่สุด 12 ข้อ (Mdn. = 5.00, I.R. = 0.00-1.00) และเห็นด้วยมาก 4 ข้อ (Mdn. = 4.00, I.R. = 1.00) คือ ข้อ 1.2 นโยบายและวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาควรมีการระบุเนื้อหาด้านเอกลักษณ์ของไทยไว้อย่างชัดเจน และ ข้อ 1.3 นโยบายควรระบุเนื้อหาถึงความซาบซึ้ง ตระหนักและหวงแหน และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไว้อย่างชัดเจน ข้อ 1.5 ทุกหน่วยงานควรมีส่วนร่วมประสานงานกันในการจัดทำนโยบายและแผนทั้งในระดับบนและล่าง และข้อ 1.8 สถาบันอุดมศึกษาสามารถกำหนดบทบาทของตนเองด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติ โดยมีความสอดคล้องกันในระดับมาก และมากที่สุด

2) การพัฒนาองค์กร/ หน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษาสำหรับดำเนินงาน ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2.1 การจัดตั้งองค์กร/ หน่วยงานต่าง ๆ และการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุดทุกข้อ โดยมีความสอดคล้องกันในระดับมาก และมากที่สุด (Mdn. = 5.00, I.R. = 0.00-1.00)

2.2 หน่วยงานกลางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อประสานการดำเนินงานในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุดทุกข้อ โดยมีความสอดคล้องกันในระดับมาก และมากที่สุด (Mdn. = 5.00, I.R. = 0.00-1.00)

2.3 องค์การ/หน่วยงานด้านการวิจัยการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ศูนย์/สำนักวิจัย สถาบันไทยคดีศึกษา สถาบันวิจัยอื่น ๆ ฯลฯ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุดทุกข้อ โดยมีความสอดคล้องกันในระดับมาก และมากที่สุด (Mdn. 5.00, I.R. = 0.00-1.00)

2.4 องค์การ/หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่อง สถาบัน/ศูนย์/สำนักบริการทางวิชาการ ฯลฯ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด โดยมีความสอดคล้องกันในระดับมาก และมากที่สุด 13 ข้อ (Mdn. = 5.00, I.R. = 0.00-1.00) และเห็นด้วยมาก โดยมีความสอดคล้องกันในระดับมาก 1 ข้อ (Mdn. = 4.00, I.R. = 1.00) ในเรื่องการดำเนินงานและผลการดำเนินงาน ข้อ 2) ควรมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานบริการวิชาการรายเดือน/รายปี

2.5 องค์การ/หน่วยงานส่งเสริมการทำนุศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ศูนย์/สำนักศิลปวัฒนธรรม/ พิพิธภัณฑ์/ หอศิลป์ หรือหอประวัติ ฯลฯ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด โดยมีความสอดคล้องกันในระดับมาก และมากที่สุด (Mdn.= 5.00, I.R. = 0.00-1.00)

2.6 องค์การ/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาด้านการส่งเสริมกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยทุกข้อ คือ เห็นด้วยมากที่สุด โดยมีความสอดคล้องกันในระดับมาก และมากที่สุด (Mdn.= 5.00 และ I.R. = 0.00-1.00)

3) องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการองค์การ/หน่วยงานต่าง ๆ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุดทุกข้อ โดยมีความสอดคล้องกันในระดับมาก และมากที่สุด (Mdn. = 5.00, I.R. = 0.00-1.00)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา พบว่าส่วนใหญ่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า เหมาะสมและมีความสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5.00, I.R. = 0.00-1.00) มีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องระดับมากในบางประเด็น (Mdn. = 4.00, I.R. = 1.00) โดยมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าความสอดคล้องกันไม่เกิน 1.99 สามารถสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉันทามติได้

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญจากการตอบแบบสอบถาม รอบที่ 2

จากการตอบแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ในรอบที่ 2 เพิ่มเติม ดังนี้

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญจากการตอบแบบสอบถาม รอบที่ 2

จากการตอบแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ในรอบที่ 2 เพิ่มเติมดังนี้

1) ในเรื่องนโยบายและวัตถุประสงค์ ควรมีการระบุนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพราะจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินงานได้อย่างถูกต้องในภาพเดียวกันทั้งหมด ในเรื่องวัฒนธรรมนั้นมีความหลากหลาย จึงควรเน้นการยอมรับวัฒนธรรมที่หลากหลายด้วย และนโยบายควรรวมถึงด้านการวิจัย และบริการวิชาการด้วย

2) รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า

2.1) แผนงาน / โครงการ และกิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษา ควรมีความสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติ และท้องถิ่น หรือ ภูมิภาค แผนปฏิบัติงานขององค์กร/ หน่วยงานรองรับภายในควรสอดคล้องกับหน่วยงานกลาง สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความจำเป็น และควรมีแผนการดำเนินงานรายปี

2.2) สถาบันอุดมศึกษาควรมีบทบาทในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เท่าเทียมกับการกิจด้านอื่น ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาด้วย

3) การดำเนินงาน

3.1) ควรมีหน่วยงานกลางที่ประกอบด้วยองค์ความรู้ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลายและเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน โดยเป็นหน่วยงานกลางที่ประสานงานกับองค์กร/ หน่วยงานรองรับภายใน ได้แก่ หน่วยงานวิจัย หน่วยงานบริการวิชาการ หน่วยงานที่ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดยตรง กอง/ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ฯลฯ เป็นต้น ควรมีองค์กร/ หน่วยงานวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรมโดยตรง หากยังไม่มี ก็ควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งขึ้น อย่างไรก็ตามสถาบันอุดมศึกษาไม่จำเป็นต้องจัดตั้งหน่วยงานใหม่ แต่ควรจัดให้มีการจัดและดำเนินงานในด้านนี้ โดยอาจใช้หน่วยงานที่มีอยู่เดิม และพยายามใช้หลักการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.2) หน่วยงานที่มีอยู่ไม่ควรดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนกันทั้งในระดับพื้นที่/ ท้องถิ่น แต่เน้นการมีส่วนร่วม การประสานงาน และการสร้างความรู้ความเข้าใจ ปฏิบัติงานให้เป็นประจักษ์เป็นประเพณีปฏิบัติ และในที่สุดจะเป็นการช่วยกันรักษาศิลปวัฒนธรรมไว้ได้ รวมทั้งทุกองค์กร/ หน่วยงานควรร่วมกันรณรงค์ด้านศิลปวัฒนธรรมด้วย

3.3) ทุกคณะวิชาควรมีส่วนร่วมในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะคณะวิชาที่จัดสอนในสาขาวิชานี้ควรเน้นเนื้อหาเพื่อให้นิสิตเกิดความภาคภูมิใจซาบซึ้งและเข้าถึงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอีกด้วย

3.6) สถาบันอุดมศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานและผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานอย่างกว้างขวาง รวมทั้งสื่อมวลชนควรให้ความสนใจ และให้ความสำคัญในด้านศิลปวัฒนธรรม โดยการร่วมมือช่วยประชาสัมพันธ์งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมร่วมกัน

4) การบริหารจัดการ

4.1) ควรมีโครงสร้างและสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน เพราะองค์กรใด ๆ ที่มีสายงานการบังคับบัญชาชัดเจนการดำเนินงานจะประสบผลสำเร็จ

4.2) ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะว่า บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในด้านนี้ควรมีวุฒิและประสบการณ์ตรงกับภารกิจหลักของหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม และมหาวิทยาลัยควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรโดยการให้ไปศึกษาดูงาน และ/ หรือ ฝึกอบรมด้วย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ปฏิบัติงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาในขั้นตอนการตรวจสอบประสิทธิภาพรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ รองอธิการบดี ผู้อำนวยการขององค์กร/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานขององค์กร/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 14 สถาบัน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 150 คน แบบสอบถามได้รับกลับคืน รวมทั้งสิ้น 108 ฉบับ แบ่งเป็นผู้บริหารระดับ รองอธิการบดี จำนวน 19 คน ผู้อำนวยการขององค์กร/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 24 คน และเจ้าหน้าที่ขององค์กร/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 65 คน รายละเอียดแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของผู้ปฏิบัติงานที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	48	44.44
หญิง	60	55.56
2. อายุ		
1) ต่ำกว่า 30 ปี	6	5.56
2) 30-39 ปี	35	32.41
3) 40-49 ปี	38	35.19
4) 50 ปีขึ้นไป	29	26.85
3. วุฒิการศึกษา		
1) ปริญญาเอก	21	19.44
2) ปริญญาโท	48	44.44
3) ปริญญาตรี	38	35.19
4) ต่ำกว่าปริญญา	1	0.93
4. ตำแหน่ง		
1. รองอธิการบดี	19	17.59
2. ผู้อำนวยการ/ รองผู้อำนวยการกอง / สถาบัน / ศูนย์ / สำนัก	24	22.22
3. อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และ บุคลากร	65	60.19
5. ประสบการณ์ในการทำงานในสถาบันอุดมศึกษา		
1) ต่ำกว่า 5 ปี	9	8.33
2) 5-10 ปี	23	21.30
3) 11-20 ปี	35	32.41
4) 21 ปีขึ้นไป	41	37.96

จากตาราง 4 แสดงว่า ผู้ปฏิบัติงานที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.56 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี ร้อยละ 35.19 วุฒิการศึกษาปริญญาโท ร้อยละ 44.44 ตำแหน่ง อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และบุคลากร ร้อยละ 60.19 และมีประสบการณ์ในการทำงานในสถาบันอุดมศึกษาเป็นระยะเวลาประมาณ 21 ปีขึ้นไป ร้อยละ 37.96

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ รองอธิการบดี ผู้อำนวยการฯ และเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 108 คนที่ปฏิบัติงาน ในองค์กร/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.
5) ทุกหน่วยงานควรมีส่วนร่วม และประสานงานกันในการ จัดทำนโยบายและแผนทั้ง ในระดับผู้บริหารและระดับ ผู้ปฏิบัติงาน	4.16	0.83	4.17	0.76	4.31	0.77	4.25	0.77
6) สถาบันอุดมศึกษาควรมี แผนงาน กิจกรรมและ โครงการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมสอดคล้องกับ ปรัชญา นโยบาย และ วัตถุประสงค์ที่เป็นรูปธรรม	3.89	1.00	4.33	0.76	4.26	0.85	4.21	0.85
7) สถาบันอุดมศึกษาสามารถ กำหนดบทบาทของตนเองด้าน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในระดับภูมิภาค/ท้องถิ่นได้	4.21	0.63	4.33	0.70	4.35	0.86	4.32	0.78
8) สถาบันอุดมศึกษาสามารถ กำหนดบทบาทของตนเอง ด้านการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมในระดับชาติได้	4.47	0.61	4.38	0.71	4.18	0.85	4.28	0.78
9) สถาบันอุดมศึกษาควร กำหนดบทบาทในการ ดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็น พลวัตหรือไม่หยุดนิ่งสามารถ ผสมผสานกับวัฒนธรรม								

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
อื่นๆ แต่ยังคงไว้ซึ่งความ เป็นเอกลักษณ์ไทยที่มี ความหลากหลาย	4.21	0.63	4.04	0.69	3.91	0.72	4.00	0.70
10)การจัดกิจกรรมการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษาควรถือ เป็นบทบาท/ภารกิจที่สำคัญ เท่าเทียมกับบทบาท/ ภารกิจด้านอื่นๆของสถาบัน	4.11	0.57	3.96	0.86	3.98	0.84	4.00	0.80
11) บทบาทของสถาบัน อุดมศึกษาด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมถือว่า เป็นการศึกษาเพื่อถ่ายทอด ความรู้ในเรื่องการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม	3.84	0.83	3.79	1.10	4.15	0.85	4.02	1.00
12)บทบาทของสถาบันอุดมศึกษา ด้านการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมถือว่าการ พัฒนาศิลปวัฒนธรรมให้มี ความเหมาะสมกับสถาน การณ์ในสังคม โดยเน้น การวิจัยและพัฒนา	4.00	1.00	3.96	0.81	4.05	0.80	4.02	0.83
13) ผู้บริหารระดับสูงควรให้ ความสนใจหรือให้ความสำคัญ สำคัญในบทบาท/ ภารกิจ ด้านการทำนุบำรุงศิลป								

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	X̄	S.D.
วัฒนธรรมเท่าเทียมกับ บทบาทภารกิจด้านอื่นๆ ของสถาบัน	3.95	1.00	4.04	0.86	4.06	0.81	4.04	0.83
14) ในทางปฏิบัติ มหาวิทยาลัย ควรมีบทบาทในการกำหนด นโยบายและแผนงานด้าน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	4.05	1.00	4.00	1.00	4.26	1.00	4.17	1.00
15) ในทางปฏิบัติ ผู้บริหารที่ เข้ามารับตำแหน่งใหม่ควร สืบทอดนโยบายด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัย	4.11	0.74	4.04	1.00	4.31	0.77	4.21	0.80
16) สถาบันอุดมศึกษาควรมี การจัดและดำเนินงานด้าน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อย่างเป็นระบบ	4.00	0.82	4.21	0.78	4.40	0.77	4.29	0.79
2. ด้านการพัฒนาองค์กร/ หน่วยงานภายในสถาบัน อุดมศึกษาสำหรับการ ดำเนินงานทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม								
2.1 การจัดตั้งองค์กร/หน่วยงาน และการดำเนินงานของ หน่วยงานต่าง ๆ ด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม								

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.
1) องค์การ/ หน่วยงานกลางที่ จัดตั้งขึ้นเพื่อประสานงาน กับหน่วยงานรองรับภายใน ในเรื่องการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม	4.05	0.62	4.30	0.75	4.34	0.73	4.28	0.72
2) องค์การ/ หน่วยงานที่ทำ หน้าที่วิจัยในเรื่องที่ เกี่ยวกับการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม	3.89	1.00	3.96	1.00	4.09	1.00	4.03	1.00
3) องค์การ/ หน่วยงานที่ดำเนิน การให้บริการทางวิชาการ ในเรื่องทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรม	3.58	0.77	3.79	1.00	3.89	1.00	3.81	1.00
4) สำนัก/ ศูนย์/ สถาบัน ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ดำเนินการเรื่องการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมในกิจกรรมที่ หลากหลาย เช่น การจัด ประชุม เผยแพร่ จัดแสดง และจัดนิทรรศการ ฯลฯ	3.74	0.73	3.88	0.85	4.01	0.82	3.94	0.81
5) พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์/ หอประวัติ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ดำเนิน การเรื่องการทำนุบำรุงการ เก็บรักษา และการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็น ระบบ	3.90	0.74	4.08	1.02	4.12	0.88	4.07	0.88

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
6) กอง/ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ควรเน้นการส่งเสริมกิจกรรม นอกหลักสูตรด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมของ สถาบันอุดมศึกษา	4.16	0.83	4.17	1.00	4.20	1.00	4.19	1.00
7) ชมรม/ สโมสรต่างๆ ของ นิสิตนักศึกษาในด้านกิจกรรม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	4.16	0.69	4.08	1.00	4.22	0.87	4.18	0.84
2.2 หน่วยงานกลางด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม								
ก. นโยบายและวัตถุประสงค์ของ หน่วยงานกลาง								
1) ควรมีการกำหนดบทบาท ด้านการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมของตนเองให้ สอดคล้องกับนโยบายใน ระดับชาติ	4.32	0.58	4.21	0.83	4.23	1.00	4.24	0.82
2) กำหนดบทบาทด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของตนเองให้สอดคล้องกับ นโยบายในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่น	3.95	1.00	4.33	0.76	4.25	0.81	4.21	0.82

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
3) ควรมีหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่กำหนดบทบาท และทิศทางในด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่าง ชัดเจนตามเป้าหมายของ สถาบันอุดมศึกษา	4.00	0.88	4.13	1.00	4.26	0.76	4.19	0.81
4) ควรมีการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ในเรื่องการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของ หน่วยงานไว้อย่างชัดเจน	3.89	0.88	4.29	0.86	4.05	0.84	4.07	0.85
5) ทำหน้าที่ประสานงานการ จัดทำนโยบายและแผน และการจัดสรรงบประมาณ ด้านการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมเพื่อให้เกิดผล อย่างมีประสิทธิภาพ	4.11	0.74	4.29	0.81	4.29	0.68	4.26	0.72
6) ควรมีแผนการดำเนินงาน ระยะ 5 ปีที่สอดคล้องกับ นโยบายของสถาบัน อุดมศึกษาอย่างเป็น รูปธรรม	3.94	0.71	4.08	0.88	4.23	0.70	4.15	0.75
7) การบริหารหน่วยงานกลาง ควรมีผู้ทรงคุณวุฒิจาก ภายนอกสถาบันอุดมศึกษา เข้าร่วมด้วย	4.05	0.78	4.17	1.00	4.28	0.74	4.21	0.79

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ข. การดำเนินงานและ ผลการดำเนินงานของ หน่วยงานกลางด้าน ศิลปวัฒนธรรม 1) ควรระบุบทบาทและหน้าที่ ของผู้บริหารระดับสูง เช่น อธิการบดี/ รองอธิการบดี/ คณบดี/ ผู้อำนวยการสถาบัน ฯลฯ ในการสนับสนุนงานใน เรื่องนี้ให้ชัดเจน	3.74	1.05	3.75	1.15	4.05	0.87	3.93	1.00
2) ควรมีผู้บริหารระดับสูง รับผิดชอบดูแลการดำเนิน งานด้านนี้โดยเฉพาะ เช่น รองอธิการบดีฝ่าย ศิลปวัฒนธรรม	3.58	0.84	4.13	1.00	4.05	1.00	3.98	1.00
3) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานรายเดือน/ แผนปฏิบัติงานรายปี	3.11	1.24	3.83	1.01	3.91	1.17	3.75	1.18
4) ควรแสวงหาความร่วมมือ ทางวิชาการด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมทั้งใน ด้านเงินทุนสนับสนุนและ ผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรของ ภาครัฐและเอกชนในการ วิจัยและพัฒนากิจกรรม ด้านศิลปวัฒนธรรม	3.89	0.81	4.04	0.86	4.26	1.00	4.15	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
5) การจัดหาทุนด้านการวิจัย และพัฒนากิจกรรมด้าน ศิลปวัฒนธรรม	4.05	0.85	4.08	0.82	4.17	0.82	4.13	0.82
6) การนำนวัตกรรม/ วิธีการ ใหม่ๆเข้ามาใช้ในการ ดำเนินงาน เช่น การสร้าง เครือข่าย สื่อต่าง ๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น	3.95	0.85	4.00	0.83	4.14	1.00	4.07	0.87
7) การมีการเผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์การดำเนิน งานของหน่วยงานกลาง ภายในสถาบันอุดมศึกษา เป็นประจำ	4.00	0.67	4.29	0.86	4.26	0.76	4.22	0.77
8) บทบาทหน้าที่ในการดำเนิน งานของหน่วยงานกลาง ต้องประสานงานระหว่าง องค์กร/ หน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนในการดำเนินงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรม ดังนี้								
8.1) คณะ/ภาควิชาที่มีหน้าที่จัดการ เรียนการสอนในด้าน ศิลปวัฒนธรรมควรเน้นเนื้อหา เพื่อให้นิสิตนักศึกษาเกิดความ ภาคภูมิใจ ซาบซึ้งตระหนัก และเข้าใจถึงความสำคัญของ การทำนุบำรุงอย่างแท้จริง	3.95	0.78	4.04	1.00	4.23	0.77	4.14	0.80

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
8.2)องค์กร/ หน่วยงานด้านการ วิจัยควรทำหน้าที่ดำเนิน การวิจัยในสาขาวิชาที่ เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมด้วย	4.32	0.82	4.25	1.00	4.29	0.82	4.29	0.85
8.3)สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักการ ศึกษาต่อเนื่อง และ/ สถาบัน/ ศูนย์/สำนักบริการทางวิชา การควรทำหน้าที่ในการให้ บริการวิชาการที่เกี่ยวกับ สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรม	3.79	0.86	4.21	1.00	3.98	0.84	4.00	0.88
8.4) สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักศิลป หรือพิพิธภัณฑ์ องค์กรหน่วย งานวิจัยที่เกี่ยวกับงานศิลป วัฒนธรรมควรจัดดำเนินการ วิจัยและพัฒนา เผยแพร่ จัด แสดงจัดทรรศการ ฯลฯ ที่เกี่ยว กับศิลปวัฒนธรรมเป็นประจำ	3.79	0.86	3.96	1.00	3.95	0.86	3.92	0.88
8.5)กอง/ ฝ่ายกิจการนิสิต นักศึกษา ควรดูแล และจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตรด้าน ศิลปวัฒนธรรมเพื่อเน้นให้ นิสิตนักศึกษาเกิดความ ตระหนัก และซาบซึ้งใน กิจกรรมเหล่านั้นให้เป็น งานประจำ	4.21	0.53	4.00	0.83	4.20	0.81	4.15	0.78

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.
3. ด้านองค์กร/หน่วยงานการ วิจัยเกี่ยวกับการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน ไทยคดีศึกษาสถาบันวิจัยอื่นๆ								
3.1 นโยบายและวัตถุประสงค์ ขององค์กร/ หน่วยงานการ วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม								
1) ควรกำหนดบทบาทและทิศทาง ในด้านการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมของตนเองได้	4.05	0.78	4.04	1.00	4.18	0.83	4.13	0.84
2) ควรกำหนดบทบาทด้านการทำ นุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเอง ในระดับภูมิภาค/ท้องถิ่นได้	4.42	0.69	4.38	0.71	4.29	0.70	4.33	0.70
3) ควรกำหนดนโยบาย และ วัตถุประสงค์เรื่องการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมของ หน่วยงานไว้อย่างชัดเจน	4.37	0.60	4.46	0.72	4.37	0.72	4.39	0.69
4) ควรมีแผนงานกิจกรรมและ โครงการที่สอดคล้องกับนโยบาย ของหน่วยงานกลางอย่าง เป็นรูปธรรม	4.53	0.51	4.38	0.71	4.32	0.71	4.37	0.68
5) นโยบายการวิจัยขององค์กร/ หน่วยงานการวิจัยควรเน้นการ วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย และ/ ศิลปวัฒนธรรมไทย	4.42	0.61	4.42	0.72	4.28	0.88	4.33	0.80

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
3.2 การดำเนินงาน และ ผลการดำเนินงานของ องค์กร/ หน่วยงานการ วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม								
1) ควรระบุบทบาทและหน้าที่ ของหน่วยงานในการ ดำเนินงานที่ชัดเจน	4.37	0.60	4.46	0.66	4.32	0.68	4.36	0.70
2) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติ งานรายเดือน/ แผนปฏิบัติ งานรายปี	4.26	0.73	4.38	0.77	4.23	0.84	4.27	0.80
3) ควรนำนวัตกรรม/ เทคนิค การวิจัยแบบใหม่ ๆ เข้ามา ใช้ในการดำเนินงาน	4.16	0.60	4.42	0.65	4.20	0.81	4.24	0.75
4) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กร/ หน่วยงานวิจัยเพื่อการดำเนินงานให้เหมาะสมและเพียงพอ	3.74	0.56	4.29	0.81	4.26	0.80	4.18	0.78
5) หน่วยงานสามารถหารายได้ ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรม การวิจัยได้ด้วยตนเอง	4.05	0.62	4.25	1.00	4.11	0.80	4.13	0.80
6) ควรมีการเผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์การดำเนิน งานภายในสถาบันอุดมศึกษา	4.16	0.50	4.42	0.72	4.32	0.79	4.32	0.73

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.
7) ควรมีการเผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของ สถาบันอุดมศึกษาสู่สังคมภา นอกผ่านทาง สื่อมวลชน ในลักษณะของข่าวสารและ กิจกรรมต่าง ๆ	4.26	0.65	4.38	0.71	4.32	0.77	4.32	0.73
4. ด้านองค์กร/หน่วยงานบริการ ทางวิชาการด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบันการศึกษาต่อเนื่อง สถาบันบริการวิชาการ ฯลฯ								
4.1 นโยบายและวัตถุประสงค์ ขององค์กร/ หน่วยงาน บริการทางวิชาการ								
1) สามารถกำหนดบทบาทและทิศทาง ในการบริการวิชาการด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของหน่วยงานของตนเอง	4.21	0.86	4.21	0.83	4.09	0.79	4.14	0.80
2) สามารถกำหนดบทบาทการ บริการทางวิชาการด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของ ตนเองให้สอดคล้องกับการให้ บริการทางวิชาการด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมใน ระดับภูมิภาค/ท้องถิ่นได้	4.32	0.82	4.25	0.79	4.05	0.76	4.14	0.78

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
3) สามารถกำหนดบทบาทและ ทิศทางในการบริการทางวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของหน่วยงานให้สอดคล้องกับ การให้บริการทางวิชาการด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในระดับชาติได้	4.11	0.81	4.25	0.79	4.00	0.83	4.07	0.82
4) ควรมีการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ในเรื่อง การบริการทางวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมของหน่วยงาน ไว้อย่างชัดเจน	4.32	0.82	4.42	0.65	4.20	0.69	4.27	0.71
5) ควรมีแผนงาน กิจกรรมและ โครงการบริการทางวิชาการที่ สอดคล้องกับนโยบายของ หน่วยงานกลางอย่างเป็น รูปธรรม	4.16	0.76	4.33	0.70	4.17	0.72	4.20	0.72
6) นโยบายการบริการทางวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ขององค์กร/หน่วยงานดังกล่าว ควรเน้นการจัดกิจกรรมเผยแพร่ และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ทั้งแก่ประชาชนชาวไทยและ ชาวต่างประเทศ	4.05	0.78	4.21	0.78	4.05	1.00	4.08	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
4.2 การดำเนินงานและผลการ ดำเนินงานของ องค์การ/ หน่วยงานบริการทางวิชาการ								
1) องค์การ/หน่วยงานบริการทาง วิชาการด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมควรกำหนด บทบาทและหน้าที่ของการ ดำเนินงานให้ชัดเจน	4.21	0.86	4.29	0.81	4.23	0.75	4.24	0.77
2) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานบริการ ทางวิชาการรายเดือน/ รายปี	4.21	0.86	4.17	0.87	4.15	0.85	4.17	0.85
3) มหาวิทยาลัยควรจัดสรร งบประมาณให้องค์การ/ หน่วย งานบริการทางวิชาการ เพื่อการดำเนินงานด้าน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อย่างเหมาะสมและเพียงพอ	3.79	0.79	4.17	1.00	4.18	0.77	4.11	0.81
4) หน่วยงานสามารถหารายได้ ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรม บริการทางวิชาการด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ ด้วยตนเอง	4.11	0.74	4.25	1.00	4.09	0.79	4.13	0.80
5) ควรนำนวัตกรรม/วิธีการใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย สื่อ ต่าง ๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น	4.16	0.76	4.25	0.74	4.11	0.73	4.15	0.73

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
6) องค์การ/หน่วยงานบริการ ทางวิชาการควรมีการจัดการ ประชุม/สัมมนา/ฝึกอบรม/ พัฒนาอาชีพ แก่ประชาชน ทั่วไปทั้งชาวไทยและชาว ต่างประเทศอยู่เสมอ	3.84	0.77	4.08	0.88	4.11	0.83	4.06	0.83
7) ควรมีการเผยแพร่และประชา สัมพันธ์การดำเนินงานบริการ ทางวิชาการด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมภายในสถาบัน อุดมศึกษาเป็นประจำ	3.95	0.71	4.13	0.85	4.23	0.78	4.15	0.78
8) ควรมีการเผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน บริการวิชาการด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมของ สถาบันอุดมศึกษาสู่สังคม ภายนอกผ่านทางสื่อมวลชน ในลักษณะของข่าวสาร และ กิจกรรมต่างๆ เป็นประจำ	4.05	0.80	4.17	0.82	4.22	0.78	4.18	0.78
5. ด้านองค์การ/หน่วยงาน ส่งเสริมการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/สำนัก/ศูนย์ ศิลปวัฒนธรรม/ หอศิลป์ หรือ พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ								

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N = 24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
5.1 นโยบาย และวัตถุประสงค์ ขององค์กร/ หน่วยงาน ส่งเสริมการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม								
1) สามารถกำหนดบทบาท และทิศทางในด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมของ ตนเองได้	4.63	0.60	4.29	0.81	4.26	0.78	4.33	0.76
2) สามารถกำหนดบทบาท ด้านการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมตนเองให้สอดคล้อง กับในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่นได้	4.63	0.60	4.29	0.81	4.26	0.71	4.33	0.72
3) สามารถกำหนดบทบาท ด้านการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมของตนเองให้ สอดคล้องกับในระดับชาติได้	4.37	0.60	4.25	0.74	4.11	0.80	4.19	0.75
4) ควรมีการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ในเรื่อง การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน	4.58	0.51	4.46	0.67	4.28	0.72	4.37	0.68
5) ควรมีแผนงานกิจกรรม และ โครงการที่สอดคล้องกับนโยบาย ของหน่วยงานกลางในเรื่องการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของ หน่วยงานไว้อย่างเป็นรูปธรรม	4.58	0.51	4.42	0.72	4.32	0.71	4.39	0.68

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
6) นโยบายของหน่วยงาน ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ควรเน้นทั้งใน เรื่องการ ส่งเสริมและการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม	4.53	0.51	4.38	0.71	4.42	0.66	4.43	0.64
5.2 การดำเนินงานและ ผลการดำเนินงานของ องค์กร/ หน่วยงาน ส่งเสริมการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม								
1) ควรมีการกำหนดบทบาท และหน้าที่ของการดำเนิน งานส่งเสริมการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของ หน่วยงานให้ชัดเจน	4.58	0.51	4.42	0.72	4.34	0.67	4.40	0.65
2) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติ งานด้าน ส่งเสริมและ บริการทางวิชาการด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รายเดือน และรายปี	4.47	0.61	4.33	0.82	4.26	0.76	4.31	0.74
3) ควรมีนวัตกรรม/วิธีการ ใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการ ดำเนินงาน เช่น การสร้าง เครือข่าย สื่อต่างๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น	4.37	0.50	4.33	0.82	4.29	0.79	4.31	0.74

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
4) มหาวิทยาลัยควรจัดสรร งบประมาณให้องค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมศิลป วัฒนธรรมเพื่อการดำเนิน งานด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมอย่าง เหมาะสมและเพียงพอ	4.11	0.57	4.25	0.85	4.25	0.75	4.22	0.74
5) หน่วยงานสามารถหา รายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนิน กิจกรรมด้านการส่งเสริม การทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง	4.37	0.60	4.33	1.00	3.98	0.86	4.13	0.84
6) ควรมีการจัดประชุม/ สัมมนา/ฝึกอบรม/พัฒนา อาชีพแก่ประชาชนทั่วไป ทั้งชาวไทยและชาว ต่างประเทศอยู่เสมอ	4.11	0.66	4.17	0.82	3.95	0.86	4.03	0.81
7) ควรมีการเผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์ผลการ ดำเนินงาน องค์กร/ หน่วยงานส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมภายใน สถาบันอุดมศึกษาเป็น ประจำ	4.32	0.58	4.33	0.70	4.28	0.72	4.30	0.69

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
6 ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานองค์ กร/หน่วยงานส่งเสริมศิลป วัฒนธรรมของสถาบัน อุดม ศึกษาสู่สังคมภายนอกเป็น ประจำ	4.37	0.60	4.29	0.70	4.26	0.76	4.29	0.71
6 ด้านองค์กร/หน่วยงานกิจการ นิสิตนักศึกษาในการ ส่งเสริมกิจกรรม ทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม เช่น กอง/ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา								
6.1นโยบายและวัตถุประสงค์ของ องค์กร/หน่วยงานนิสิตนัก ศึกษาด้านกิจกรรมการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม								
1) สามารถกำหนดบทบาท และทิศทางในการดำเนิน กิจกรรมด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของตนเองได้	3.95	0.78	4.25	0.74	4.05	0.78	4.07	0.77
2) ควรกำหนดบทบาทการ ดำเนินกิจกรรมการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมของ ตนเอง ให้สอดคล้องกับใน ระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่นได้	4.11	0.66	4.33	0.70	4.14	0.70	4.18	0.70

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
3) ควรกำหนดบทบาทการ ดำเนินกิจกรรมการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมของ หน่วยงานกิจการนักศึกษา ให้สอดคล้องกับในระดับชาติ	4.11	0.74	4.25	0.68	4.00	0.80	4.07	0.76
4) ควรมีแผนงาน กิจกรรม และโครงการด้านนี้ที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วย งานกลางอย่างเป็นรูปธรรม	4.37	0.60	4.29	0.62	4.23	0.78	4.27	0.72
5) สถาบันอุดมศึกษาควรให้ ความสำคัญกับกิจกรรม นอก หลักสูตรของนิสิต นักศึกษา โดยเน้นในเรื่อง								
5.1) กิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การปลูกฝังจิตสำนึก ที่ดีต่อการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม	4.32	0.75	4.54	0.66	4.31	0.77	4.36	0.74
5.2) กิจกรรมเสริมหลักสูตรด้าน ศิลปวัฒนธรรมในการสร้าง อาชีพเสริมได้	4.21	0.71	4.46	0.66	4.23	0.81	4.28	0.76
6.2 การดำเนินงานและ ผลการดำเนินงานของ องค์กร/หน่วยงานกิจการ นิสิตนักศึกษาในด้าน กิจกรรมการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม								

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1) ควรมีการกำหนดบทบาท และหน้าที่ของการดำเนิน งานด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมที่ชัดเจน	4.32	0.58	4.33	0.76	4.20	0.75	4.25	0.73
2) การดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงานกิจการนิสิต นักศึกษาดังกล่าวควรมี แผนปฏิบัติงานด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงาน รายเดือน/ แผนปฏิบัติงาน รายปี	4.26	0.65	4.33	0.70	4.11	0.81	4.19	0.76
3) ควรมีนวัตกรรม/วิธีการ ใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการ ดำเนินงาน เช่น การสร้าง เครือข่าย สื่อต่างๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น	4.21	0.63	4.33	0.70	4.22	0.78	4.24	0.73
4) มหาวิทยาลัยควรจัดสรร งบประมาณให้องค์กร/ หน่วยงาน กิจการนิสิต นักศึกษาเพื่อการดำเนิน งานกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมอย่าง เหมาะสมและเพียงพอ	4.00	0.74	4.17	0.76	4.18	0.66	4.15	0.70

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
5) หน่วยงานสามารถหารายได้ ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรม ด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง	4.00	0.74	4.13	1.00	4.03	1.00	4.05	0.88
6) ควรมีการเผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์การดำเนิน งานด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมขององค์กร/ หน่วยงานกิจการนิสิต นักศึกษาภายในสถาบัน อุดมศึกษาเป็นประจำ	4.16	0.76	4.25	0.80	4.22	0.74	4.21	0.75
7) ควรมีการเผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์การดำเนิน งานด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมขององค์กร/ หน่วยงานกิจการนิสิต นักศึกษาของสถาบัน อุดมศึกษาสู่สังคมภายนอก ผ่านทางสื่อมวลชนใน ลักษณะข่าวสารและ กิจกรรมต่าง ๆ เป็นประจำ	4.11	0.74	4.21	0.78	4.22	0.82	4.19	0.80

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
7. ด้านการบริหารจัดการ ขององค์กร/ หน่วยงาน ต่าง ๆ ด้านกิจกรรมการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม								
1) ความมีโครงสร้างและสายการ บังคับบัญชาที่ชัดเจน สะดวก และรวดเร็วในการดำเนินงาน	4.32	0.58	4.42	0.72	4.35	0.72	4.36	0.70
2) ความมีการวางแผนการใช้บ ประมาณอย่างชัดเจน และ เป็นหมวดหมู่สำหรับการ บริหารจัดการ	4.26	0.56	4.25	0.74	4.37	0.74	4.32	0.71
3) บุคลากรควรมีวุฒิการ ศึกษาและประสบการณ์ที่ ตรงกับสายงาน	4.11	0.74	4.21	0.78	4.14	0.86	4.13	0.82
4) ควรมีการกำหนดภาระงาน ของบุคลากรแต่ละหน้าที่ไว อย่างชัดเจน	4.32	0.67	4.21	1.00	4.32	0.80	4.30	0.70
5)บุคลากรควรมีความรู้ความ เข้าใจอย่างชัดเจนถึงภารกิจ ในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	4.47	0.61	4.50	0.66	4.31	0.73	4.38	0.70
6) ควรมีแผน โครงการ สนับสนุนและพัฒนาความรู้ และทักษะของบุคลากรใน การทำงาน	4.37	0.60	4.50	0.66	4.28	0.72	4.34	0.70

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ การดำเนินงานด้านการทำ นุบำรุงศิลปวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษา	รองอธิการบดี (N = 19)		ผู้อำนวยการ (N=24)		เจ้าหน้าที่ (N = 65)		รวม (N = 108)	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	X̄	S.D.
7) ควรมีสถานที่ทำงานที่ เหมาะสมและเป็นสัดส่วน สำหรับองค์กร/ หน่วยงาน ด้านกิจกรรมการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม	3.90	0.74	4.30	0.70	4.17	0.86	4.15	0.81
8) ควรมีวัสดุอุปกรณ์ทาง เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ และทันสมัยทันกับเหตุการณ์	4.05	0.71	4.13	1.00	4.28	0.84	4.20	0.84
9) ควรมีการติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานในการบริหารจัดการ การอย่างเป็นระบบ	4.26	0.56	4.33	0.64	4.37	0.76	4.34	0.70
10)ควรมีการประสานงานในการ ดำเนินงานกับองค์กร/หน่วยงาน อื่นๆ ภายในสถาบันอุดมศึกษา อย่างเป็นระบบ	4.21	0.63	4.21	1.00	4.31	0.80	4.27	0.78
11)ควรมีการประสานงานในการ ดำเนินงานกับองค์กร/หน่วย งานอื่นๆ ภายนอก สถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ	4.32	0.67	4.21	1.00	4.28	0.78	4.27	0.80

จากตาราง 5 แสดงว่า ผู้ปฏิบัติงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบัน
อุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน
ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน โครงการ กิจกรรม และ
บทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา ผู้ปฏิบัติงานทั้ง 3 กลุ่มมีความ
เห็นโดยรวมน่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากเกือบทุกข้อ

($\bar{X} = 4.12 - 4.32$) ยกเว้น ข้อ 1.1 ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาควรระบุถึงการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ที่ผู้ปฏิบัติงานทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่า เหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติใน ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$, S.D. = 0.98) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานแต่ละกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารระดับรองอธิการบดีมีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบด้านปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน/ โครงการ กิจกรรม และบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของ สถาบันอุดมศึกษา มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 3.68 - 4.47$) ส่วนผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ที่มีความเห็น ว่า มีความเหมาะสมหรือมีความ เป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้น ข้อ 1) ที่กลุ่มผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ มีความเห็น ว่ามีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$ และ 2.66 ตามลำดับ)

2. ด้านการพัฒนาองค์กร/ หน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษาสำหรับการดำเนินงาน ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2.1 การจัดตั้งองค์กร/ หน่วยงาน และการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ด้าน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผู้ปฏิบัติงานทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นโดยรวมว่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 3.81 - 4.28$) เมื่อพิจารณาใน แต่ละกลุ่ม พบว่า รองอธิการบดี ผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ที่มีความเห็น ว่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทั้ง 3 กลุ่ม ($\bar{X} = 3.58 - 4.32$, $\bar{X} = 3.79 - 4.30$, และ $\bar{X} = 3.98 - 4.34$ ตามลำดับ)

2.2 หน่วยงานกลางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ก. นโยบายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานกลาง ผู้ปฏิบัติงานทั้ง 3 กลุ่มมี ความเห็น ว่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.07 - 4.26$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม พบว่า กลุ่มรองอธิการบดี ผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ต่างมี ความเห็น ว่ามีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 3.89 - 4.32$, $\bar{X} = 4.08 - 4.33$, และ $\bar{X} = 4.05 - 4.29$ ตามลำดับ)

ข. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานของหน่วยงานกลางด้านการทำ นุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผู้ปฏิบัติงานทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็น ว่ามีความเหมาะสม หรือมีความเป็น ไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 3.75 - 4.29$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มพบว่า กลุ่มรองอธิการบดีมีความเห็น ว่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติใน ระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.11 - 4.32$) ยกเว้นข้อ 3) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน ที่กลุ่ม รองอธิการบดีมีความเห็น ว่า เหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$, S.D. = 1.24) ส่วนกลุ่มผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ที่มีความเห็น ว่า มีความเหมาะสม หรือมีความ เป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 3.75 - 4.29$, $\bar{X} = 3.95 - 4.29$)

3. ด้านองค์กร/ หน่วยงานการวิจัยเกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบันไทยคดีศึกษา สถาบันวิจัยอื่น ๆ

3.1 นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร/หน่วยงานการวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม ผู้ปฏิบัติงานทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นโดยรวมว่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 4.53 - 4.05$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม พบว่า กลุ่มรองอธิการบดีมีความเห็นว่ามีเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากที่สุด ยกเว้น ข้อ 4) ควรมีแผนงานกิจกรรมและโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายของ หน่วยงานกลางอย่างเป็นรูปธรรม ที่กลุ่มรองอธิการบดีมีความเห็นว่ามีเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.51) ส่วนกลุ่มผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ต่างมีความเห็นว่ามีเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.04 - 4.46$, และ $\bar{X} = 4.18 - 4.37$ ตามลำดับ)

3.2 การดำเนินงานและผลการดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงานวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม ผู้ปฏิบัติงานทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นโดยรวมว่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.13 - 4.36$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม พบว่า รองอธิการบดี ผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่มีความเห็นว่ามีเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทั้ง 3 กลุ่ม ($\bar{X} = 3.74 - 4.37$, $\bar{X} = 4.25 - 4.46$, และ $\bar{X} = 4.11 - 4.32$ ตามลำดับ)

4. ด้านองค์กร/ หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

4.1 นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร/หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผู้ปฏิบัติงานทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นโดยรวมว่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 4.07 - 4.27$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม พบว่า กลุ่มรองอธิการบดี ผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่มีความเห็นว่ามีเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.05 - 4.32$, $\bar{X} = 4.21 - 4.42$, และ $\bar{X} = 4.00 - 4.17$ ตามลำดับ)

4.2 การดำเนินงานและผลการดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงานวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม ผู้ปฏิบัติงานทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นโดยรวมว่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.06 - 4.24$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม พบว่า รองอธิการบดี ผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่มีความเห็นว่ามีเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทั้ง 3 กลุ่ม ($\bar{X} = 3.79 - 4.21$, $\bar{X} = 4.08 - 4.29$, และ $\bar{X} = 4.09 - 4.24$ ตามลำดับ)

5. ด้านองค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักศิลปวัฒนธรรม/ หอศิลป์ หรือ พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ

5.1 นโยบายและวัตถุประสงค์ ขององค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ผู้ปฏิบัติงานทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นโดยรวมว่า มีความเหมาะสม หรือ มีความ เป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 4.19 - 4.43$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม พบว่า รองอธิการบดี มีความเห็นว่า มีความเหมาะสม หรือมีความ เป็นไปได้ในทางปฏิบัติใน ระดับมากที่สุดเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 4.58 - 4.63$) ยกเว้น ข้อ 2) สามารถกำหนดบทบาทด้าน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้สอดคล้องในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่นได้ ที่กลุ่ม รองอธิการบดีมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.60) ส่วนผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นว่า มีความเหมาะสม หรือมีความ เป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.25 - 4.46$, $\bar{X} = 4.11 - 4.42$ ตามลำดับ)

5.2 การดำเนินงานและผลการดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม ผู้ปฏิบัติงานทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นโดยรวมว่า มีความเหมาะสม หรือมี ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.03 - 4.40$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม พบว่า รองอธิการบดีมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปในทางปฏิบัติในระดับมากเกือบ ทุกข้อ ($\bar{X} = 4.11 - 4.47$) ยกเว้น ข้อ 1) ควรมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของการดำเนินงาน ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานให้ชัดเจน ที่กลุ่มรองอธิการบดีมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.51) ส่วน ผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นว่า มีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปในทางปฏิบัติ ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17 - 4.42$, $\bar{X} = 3.95 - 4.34$ ตามลำดับ)

6. ด้านองค์กร/ หน่วยงาน กิจกรรมนิสิตนักศึกษาในด้านการส่งเสริมกิจกรรมทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น กอง/ ฝ่ายกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

6.1 นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร/ หน่วยงาน กิจกรรมนิสิตนักศึกษา ผู้ปฏิบัติงานทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นโดยรวมว่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปในทาง ปฏิบัติในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 4.07 - 4.36$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม พบว่า กลุ่ม รองอธิการบดี และเจ้าหน้าที่ มีความเห็นว่า เหมาะสม หรือมีความเป็นไปในทางปฏิบัติใน ระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 3.95 - 4.37$, $\bar{X} = 4.00 - 4.31$ ตามลำดับ) ส่วนผู้อำนวยการ มีความเห็น ว่า เหมาะสมหรือมีความเป็นไปในทางปฏิบัติในระดับมาก ยกเว้น ข้อ 5.1) กิจกรรมเสริม หลักสูตร เช่น การปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ที่กลุ่มผู้อำนวยการมี ความเห็นว่า เหมาะสม หรือ มีความเป็นไปในทางปฏิบัติในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.66)

6.2 การดำเนินงานและผลการดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงานวิจัยด้าน ศิลปวัฒนธรรม ผู้ปฏิบัติงานทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปใน ทางปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.05 - 4.25$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม พบว่า รองอธิการบดี

ผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ มีความเห็นว่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ในระดับมากทั้ง 3 กลุ่ม ($\bar{X} = 4.00 - 4.32$, $\bar{X} = 4.13 - 4.33$, และ $\bar{X} = 4.03 - 4.22$ ตามลำดับ)

7. ด้านการบริหารจัดการขององค์กร/ หน่วยงานต่างๆ ด้านกิจกรรมการทํานุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม ผู้ปฏิบัติงานทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นโดยรวมว่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.15 - 4.38$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม พบว่า รองอธิการบดี และเจ้าหน้าที่ มีความเห็นว่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.11 - 4.47$, $\bar{X} = 4.14 - 4.37$) ส่วนผู้อำนวยการมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 4.21 - 4.50$) ยกเว้น ข้อ 5) บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนถึงภารกิจในการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และข้อ 6) ควรมีแผน โครงการสนับสนุนและพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรในการทำงาน ที่กลุ่มผู้อำนวยการมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ข้อ ($\bar{X} = 4.50$, S.D.= 0.66)

3. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

3.1 นโยบายและแผน

1) นโยบายด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา ขาดทิศทาง ทำให้ไม่สามารถกำหนดบทบาทการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษาได้ การดำเนินงานขาดเป้าหมายที่ชัดเจน ขาดการวางแผนและการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ

2) นโยบายของรัฐไม่ให้ความสำคัญกับงานด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างจริงจัง จึงให้งบประมาณสนับสนุนงานด้านนี้น้อย หรือแฝงอยู่ในงบประมาณด้านอื่น ๆ

3) ขาดแผนงานที่ชัดเจน

4) ควรกำหนดนโยบายในด้านนี้ โดยเน้นการวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นสำคัญ โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาประเทศ

3.2 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร/ อาจารย์ ข้าราชการ บุคลากร เจ้าหน้าที่ และนิสิตนักศึกษา

1) ผู้บริหารระดับสูงของสถาบันไม่ให้ความสำคัญกับภารกิจด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ขาดการเอาใจใส่ หรือมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ให้ความสำคัญกับภารกิจด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไม่เท่าเทียมกับภารกิจด้านอื่น ๆ จึงไม่มีนโยบายการสนับสนุนจากผู้บริหารที่ชัดเจนในเรื่องนี้

- 2) ผู้บริหารไม่ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้กับหน่วยงานใดโดยตรง
- 3) ผู้บริหาร อาจารย์ ข้าราชการ พนักงาน และเจ้าหน้าที่ รวมทั้งนิสิต นักศึกษาเข้าใจความหมาย และความสำคัญของคำว่า “ศิลปวัฒนธรรม” และ/ หรือคำที่เกี่ยวข้อง ไม่ชัดเจนตรงกัน
- 4) บุคลากรขาดความรู้และประสบการณ์ที่ลึกซึ้ง ขาดจิตสำนึกในการรณรงค์เกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- 5) บุคลากรมีงานในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นงานสร้างสรรค์ ต้องอาศัยประสบการณ์ และความรู้ที่หลากหลาย จึงต้องมีการศึกษาหาความรู้จากการอบรม และเรียนรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ
- 6) ระดับคณะวิชาส่วนมากจะอิงกิจกรรมจากส่วนกลางเป็นหลัก จึงไม่มีการกำหนดแผนงานและนโยบายที่ชัดเจนในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- 7) เยาวชนทุกระดับ โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาไม่สนใจภารกิจในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- 8) ประชาชนในชุมชนขาดความรู้ลึกในการอนุรักษ์ และหวงแหนวัฒนธรรมไทย แต่กลับมีความรู้สึกยอมรับการผสมผสานวัฒนธรรมต่างชาติมากเกินไป
- 9) บุคคลทั่วไปไม่เข้าใจว่าวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบของสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของทุกภารกิจ ซึ่งหากคิดเป็นภารกิจแยกส่วนก็จะทำให้ขาดความเข้าใจด้านวัฒนธรรม และปิดกั้นความหลากหลาย ทำให้เกิดปัญหา

3.3 งบประมาณ และทรัพยากร

- 1) ขาดงบประมาณในการสนับสนุน หรือได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยเกินไป โดยงบประมาณจะกระจายจัดกระจายไปอยู่ในหลายหน่วยงาน
- 2) การเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ อาจเป็นสาเหตุทำให้บทบาทการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมต้องเปลี่ยนไป เนื่องจากหน่วยงานต้องมีการหารายได้ทั้งในการดำเนินงานภายใน และต้องหางบประมาณจากภายนอกด้วย
- 3) งบประมาณที่ได้รับสนับสนุนไม่เพียงพอสำหรับการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา
- 4) งบประมาณด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัย/ สถาบันได้น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณของต่างประเทศ เช่น ประเทศมาเลเซีย
- 5) ขาดทรัพยากร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย ตลอดจนอาคารสถานที่ต่าง ๆ
- 6) ขาดองค์กรหน่วยงานที่ดำเนินงานในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดยตรง

3.4 การดำเนินงาน

- 1) สถาบันอุดมศึกษา ควรจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่สอนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนกิจกรรมนอกเวลา โดยการคิดภาระงานให้อาจารย์และบุคลากรที่ช่วยกิจกรรมด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมด้วย
- 2) มหาวิทยาลัยควรสร้างแรงจูงใจสำหรับอาจารย์ที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา กิจกรรมนักศึกษาในการจัดกิจกรรม
- 3) หน่วยงานศิลปวัฒนธรรมยังไม่สามารถกำหนดทิศทาง และภารกิจของหน่วยงานที่ชัดเจนได้
- 4) ขาดการประเมินผลงานอย่างครบถ้วน
- 5) การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ขาดความหลากหลายและไม่ครอบคลุมประชาชนในทุกชุมชน
- 6) หน่วยงานระดับชาติในภาครัฐ ควรณรงค์ ประสานและร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในการวางนโยบาย แผนงาน และกิจกรรม ในลักษณะการเชื่อมโยงแบบเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษา

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยมีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อนำมาสร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

1. สร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา โดยให้ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ ที่ได้จากการสรุปประเด็นของข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ 1) ปรัชญา นโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา 2) การพัฒนาองค์กร/หน่วยงานรองรับภายในที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ องค์กรหน่วยงาน/ สถาบัน/ ศูนย์/ สำนัก เช่น สถาบันไทยคดีศึกษา สถาบันวิจัย สถาบันบริการวิชาการ สถาบันการศึกษาต่อเนื่อง สถาบันศิลปวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ กองกิจการนิสิตนักศึกษา กองแผนงาน ฯลฯ เป็นต้น และ 3) การบริหารจัดการขององค์กร/ หน่วยงานต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น

2. นำร่างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาที่สร้างขึ้นไปสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวเป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 17 คน โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

รอบที่ 1 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ไปสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาเลือกข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยควอไทล์ไม่เกิน 1.99 เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 2

รอบที่ 2 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแสดงค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 1 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาเปรียบเทียบกับคำตอบเดิม พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในข้อเสนอแนะ และกำหนดเกณฑ์การพิจารณาเลือกข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยควอไทล์ ไม่เกิน 1.99 มาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำผลมากำหนดเป็นรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยนำผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นสอดคล้องกันตามเกณฑ์ที่กำหนดในขั้นตอนที่ 2 มาสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 14 สถาบัน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบในทางปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 108 ฉบับ จำแนกเป็น ผู้บริหารระดับรองอธิการบดี จำนวน 19 คน ผู้อำนวยการกอง/ สถาบัน/ ศูนย์/ สำนัก จำนวน 24 คน และเจ้าหน้าที่ จำนวน 65 คน โดยการส่งแบบสอบถามและรับกลับคืนทางไปรษณีย์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สรุปได้ดังนี้

1. ปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า เหมาะสมในระดับมากที่สุด ยกเว้นในเรื่องเกี่ยวกับนโยบายและวัตถุประสงค์ควรระบุเนื้อหาด้านเอกลักษณ์ของไทย และระบุถึงความซาบซึ้งตระหนัก ห่วงเห่นและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไว้อย่างชัดเจน การมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานในการจัดทำนโยบายและแผน การกำหนดบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เห็นด้วยกับทุกประเด็นที่เกี่ยวกับปรัชญา นโยบาย และวัตถุประสงค์ว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ยกเว้นในเรื่องปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาควรระบุถึงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ที่ผู้ปฏิบัติงานเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
2. การพัฒนาองค์กร/ หน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดตั้งหน่วยงานต่างๆ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและ

การดำเนินงานในแต่ละด้านมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ยกเว้นการดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงานบริการวิชาการเกี่ยวกับการมีแผนปฏิบัติการทางวิชาการรายเดือน/รายปีที่ชัดเจนที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก

ส่วนผู้ปฏิบัติงานโดยรวมทั้ง 3 กลุ่ม คือ ตำแหน่งรองอธิการบดี ผู้อำนวยการสถาบัน/ศูนย์/สำนัก และเจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นว่า การจัดตั้งหน่วยงานต่าง ๆ ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการดำเนินงานในแต่ละด้านมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ และเมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานแต่ละกลุ่มในรายละเอียด พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปฏิบัติทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นเช่นเดียวกันว่า การจัดตั้งหน่วยงานต่าง ๆ ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการดำเนินงานในแต่ละด้านมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมาก ยกเว้นประเด็นที่แตกต่างกันในรายละเอียดในด้านต่าง ๆ ดังนี้

องค์กร/หน่วยงานกลางด้านศิลปวัฒนธรรม กลุ่มผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งรองอธิการบดีมีความเห็นว่า ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานรายเดือน/แผนปฏิบัติงานรายปีมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ในขณะที่กลุ่มผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก

องค์กร/หน่วยงานวิจัยด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบันไทยคดีศึกษา สถาบันวิจัยอื่น ๆ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งรองอธิการบดีเห็นว่า ควรมีแผนงาน กิจกรรม และโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานกลางอย่างเป็นรูปธรรมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนกลุ่มผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นว่า เหมาะสมในระดับมาก

องค์กร/หน่วยงานส่งเสริมการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ศูนย์/สำนักศิลปวัฒนธรรม/หอศิลป์ หรือ พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งรองอธิการบดีเห็นว่า ด้านนโยบาย วัตถุประสงค์ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ยกเว้นประเด็นที่สามารถกำหนดบทบาทด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้สอดคล้องกับในระดับชาติได้ ที่กลุ่มรองอธิการบดีเห็นว่าเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมาก เช่นเดียวกับกลุ่มผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นว่าเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมากทุกข้อ ส่วนในด้านการดำเนินการ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งรองอธิการบดีมีความเห็นแตกต่างจากกลุ่มผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ในประเด็นที่ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของการดำเนินงานส่งเสริมการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานให้ชัดเจนว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่เห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก

องค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาในด้านการส่งเสริมกิจกรรมการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น กอง/ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา กลุ่มผู้อำนวยการมีความเห็นว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมีความเหมาะสม

และเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ส่วนกลุ่มรองอธิการบดีและเจ้าหน้าที่เห็นว่ามีความเหมาะสม และเป็นไปได้ในระดับปานกลาง

3. การบริหารจัดการภายในองค์กร/ หน่วยงานต่าง ๆ ด้านกิจกรรมการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด หรือเป็นไปได้มากที่สุดทุกประเด็น

ส่วนผู้ปฏิบัติงานโดยรวมทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นว่า มีความเหมาะสมหรือเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ และเมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในแต่ละกลุ่ม พบว่า การบริหารจัดการภายในองค์กร/ หน่วยงานต่าง ๆ ด้านกิจกรรมการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมาก ยกเว้นประเด็นที่ว่า บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจภารกิจในการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมอย่างชัดเจน และควรมีแผน/ โครงการ สนับสนุนและพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรในการทำงาน ซึ่งผู้อำนวยการมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมมากที่สุดหรือเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ส่วนรองอธิการบดีและเจ้าหน้าที่เห็นว่าเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้ในระดับมาก

ดังนั้น จึงได้ข้อสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบรูปแบบการดำเนินงานด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 2 ดังนี้

1. ด้านปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา

การดำเนินงานด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา

1.1 ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาควรระบุถึงภารกิจ หรือพันธกิจการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาให้ชัดเจน นโยบายและวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาควรระบุเนื้อหาด้านเอกลักษณ์ของไทย ความซาบซึ้ง ตระหนัก ห่วงแทน และการอนุรักษ์ศิลป วัฒนธรรมให้ชัดเจน และควรรวมทั้งด้านการวิจัยและการบริการทางวิชาการด้วย ทั้งนี้ นโยบาย แผนงาน และกิจกรรมต่าง ๆ โดยองค์รวม ควรมีความสอดคล้องกันและสามารถแสดงให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม

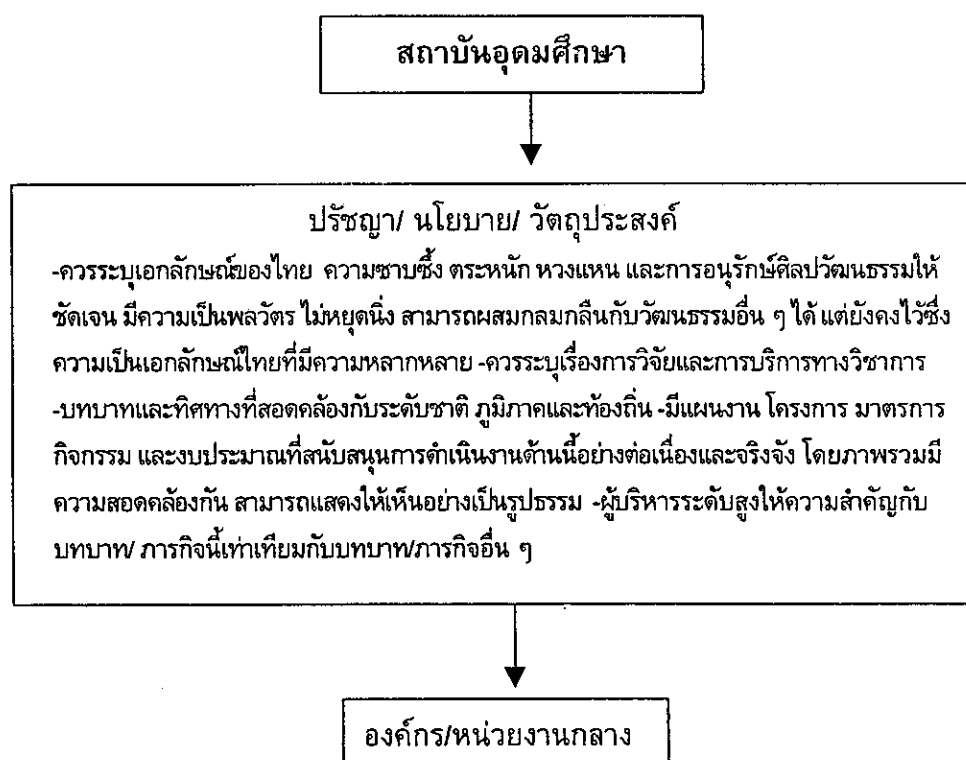
1.2 บทบาทของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดบทบาทและทิศทางด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับระดับชาติ ภูมิภาค/ ท้องถิ่น และควรมีอิสระในตนเอง ทั้งนี้ควรคำนึงถึงการทำนางศิลปวัฒนธรรมที่เป็นพลวัตร ไม่หยุดนิ่ง สามารถผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมอื่น ๆ แต่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ไทยที่มีความหลากหลาย

บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการจัดกิจกรรมด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมควรถือเป็นบทบาท/ ภารกิจที่เท่าเทียมกับบทบาท/ ภารกิจด้านอื่น ๆ โดยถือว่าเป็นการศึกษา

เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในเรื่องการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม และเป็นการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในสังคมยุคปัจจุบัน โดยเน้นการวิจัยและพัฒนาเป็นหลัก

1.3 แนวทางการดำเนินงาน สถาบันอุดมศึกษาควรมีการจัดและดำเนินงาน ด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ โดยมีองค์กร/หน่วยงานที่รับผิดชอบงานใน ด้านนี้อาจเป็นองค์กร/ หน่วยงานเดียว หรือองค์กร/ หน่วยงานเฉพาะทาง ผู้บริหารระดับสูง ควรให้ความสำคัญกับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาโดยมีนโยบาย แผนงาน โครงการ/ กิจกรรม ที่ชัดเจน และมีความสมบูรณ์ มีมาตรการต่าง ๆ มีงบประมาณที่เพียงพอสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งมีการดำเนินงานในด้านนี้อย่างจริงจัง และอย่างต่อเนื่อง โดยมีวิธีการที่หลากหลาย เช่น การจัดแสดง นิทรรศการ การประชุม การอภิปราย การบรรยาย การจัดทำเอกสารเผยแพร่ ฯลฯ เป็นต้น

โดยสรุป การดำเนินงานในด้านปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ และแนวทางการ ดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในการกำหนดปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ และแนวทางด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม

2. การพัฒนาองค์กร/หน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษา

ในด้านการจัดตั้งองค์กร/หน่วยงานภายในของสถาบันอุดมศึกษา ควรมีการจัดตั้งองค์กร/หน่วยงาน ดังนี้

2.1 องค์กร/หน่วยงานกลาง มีการจัดตั้งองค์กร/หน่วยงานกลาง เพื่อประสานการดำเนินงานกับองค์กร/หน่วยงานอื่น ๆ ภายในที่มีการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ สถาบันไทยคดีศึกษา สถาบันวิจัยอื่น ๆ สำนักการศึกษาต่อเนื่อง สำนักบริการทางวิชาการ สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ หอประวัติ กองกิจการนิสิตนักศึกษาฝ่ายส่งเสริมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ โดยประสานงานในเรื่องการจัดทำนโยบาย แผนงาน โครงการ/ กิจกรรม และงบประมาณทั้งในระดับบริหารงานและระดับปฏิบัติงาน (Top down และ Bottom up) ทำหน้าที่ประสานการจัดหาทุนสนับสนุนทางด้านศิลปวัฒนธรรมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การพัฒนาบุคลากรทั้งครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้และเข้าใจวิธีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีความรู้ในการวิจัยและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีโอกาสศึกษาต่อ ฝึกอบรม/ ดูงาน เป็นต้น

2.1.1 นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร/หน่วยงานกลาง ควรมีการกำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับนโยบายในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและท้องถิ่น โดยหน่วยงานกลางนี้จะป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดบทบาทและทิศทางการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมตามเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษา ทำหน้าที่ประสานการจัดทำนโยบาย แผนงาน โครงการ/ กิจกรรม และงบประมาณด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรมีแผนการดำเนินงานระยะ 5 ปีที่สอดคล้องกับนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

2.1.2 การดำเนินงาน การบริหารงานของหน่วยงานกลาง ควรมีผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกสถาบันอุดมศึกษามาร่วมเป็นกรรมการ เพื่อให้คำปรึกษาและแนวทางในการดำเนินงาน ควรมีโครงสร้างและการบริหารงานที่ระบุถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารระดับสูง ได้แก่ อธิการบดี/ รองอธิการบดี/ คณบดี/ ผู้อำนวยการสถาบัน ฯลฯ ในการให้การสนับสนุนอย่างชัดเจน โดยมีผู้บริหารระดับสูงที่รับผิดชอบดูแลงานในด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรม ในการดำเนินงานควรมีแผนปฏิบัติงานรายเดือน/ รายปีของหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานกลางนี้มีหน้าที่ในการแสวงหาแหล่งเงินทุนสนับสนุน และควรเชิญผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรภาครัฐและเอกชนมาให้คำปรึกษาแนะนำในการวิจัยและพัฒนา กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมให้แก่องค์กร/ หน่วยงานรองต่าง ๆ ภายในสถาบันอุดมศึกษา มีการนำนวัตกรรมและวิธีการใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของหน่วยงานกลางภายในสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่องทั้งนี้หน่วยงานกลางจะต้องทำหน้าที่ประสานงานระหว่างองค์กร/ หน่วยงานต่าง ๆ ภายในสถาบันอุดมศึกษาที่มีส่วนในการดำเนินงานเรื่องศิลปวัฒนธรรม ได้แก่

1) คณะวิชา/ ภาควิชาที่มีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเน้นเนื้อหาเพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาเกิดความภาคภูมิใจ ซาบซึ้ง ตระหนัก และเข้าใจถึงความสำคัญของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างแท้จริง

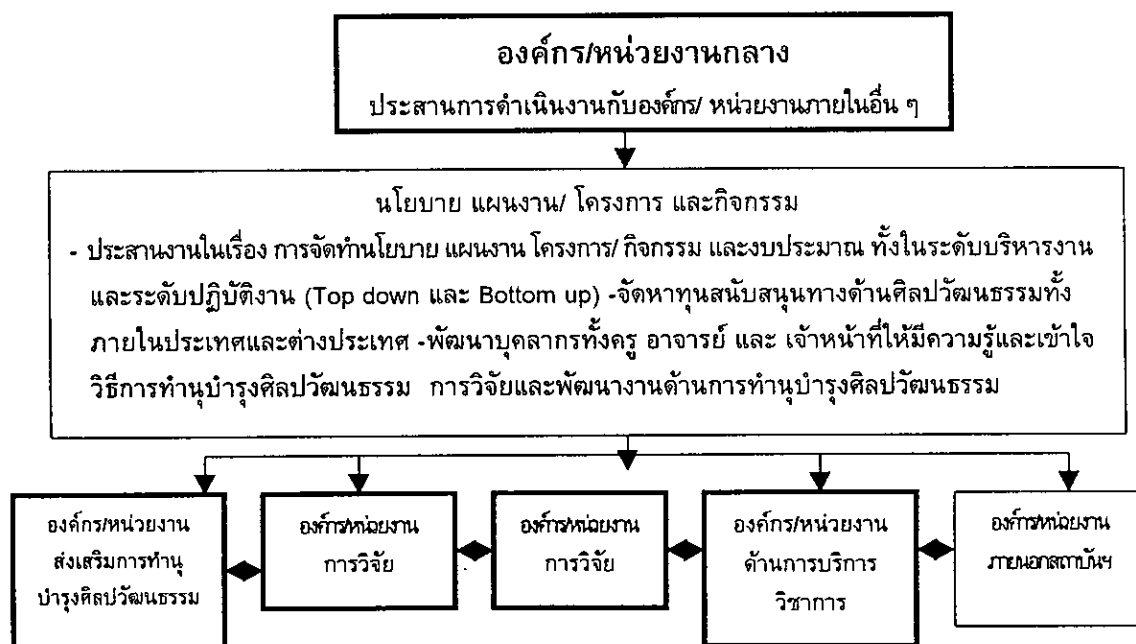
2) สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักการวิจัย ทำหน้าที่ดำเนินการวิจัยในสาขาที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม

3) สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักการศึกษาต่อเนื่อง และ/ สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักบริการทางวิชาการ ทำหน้าที่ในการให้บริการทางวิชาการที่เกี่ยวกับสาขาวิชาศิลปวัฒนธรรม เช่น จัดประชุมสัมมนา ฝึกอบรม จัดนิทรรศการ ฯลฯ

4) สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักศิลป หอศิลป์ หอประวัติ หรือพิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดยตรง โดยส่งเสริมให้มีการจัดดำเนินการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่เน้นการวิจัยและพัฒนาในเชิงลึก จัดให้มีการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น มีการเผยแพร่ทางวิชาการที่เกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรมอยู่เป็นประจำ เช่น การจัดประชุมทางวิชาการที่นำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมการจัดแสดงนิทรรศการ การจัดทัศนศึกษา เป็นต้น

5) กอง/ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ทำหน้าที่ดูแล และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อเน้นให้นักศึกษาเกิดความตระหนัก และซาบซึ้งในกิจกรรมเหล่านั้น โดยจัดให้เป็นงานประจำตลอดทั้งปีการศึกษา

การดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงานกลาง ดังแสดงในภาพประกอบ 3

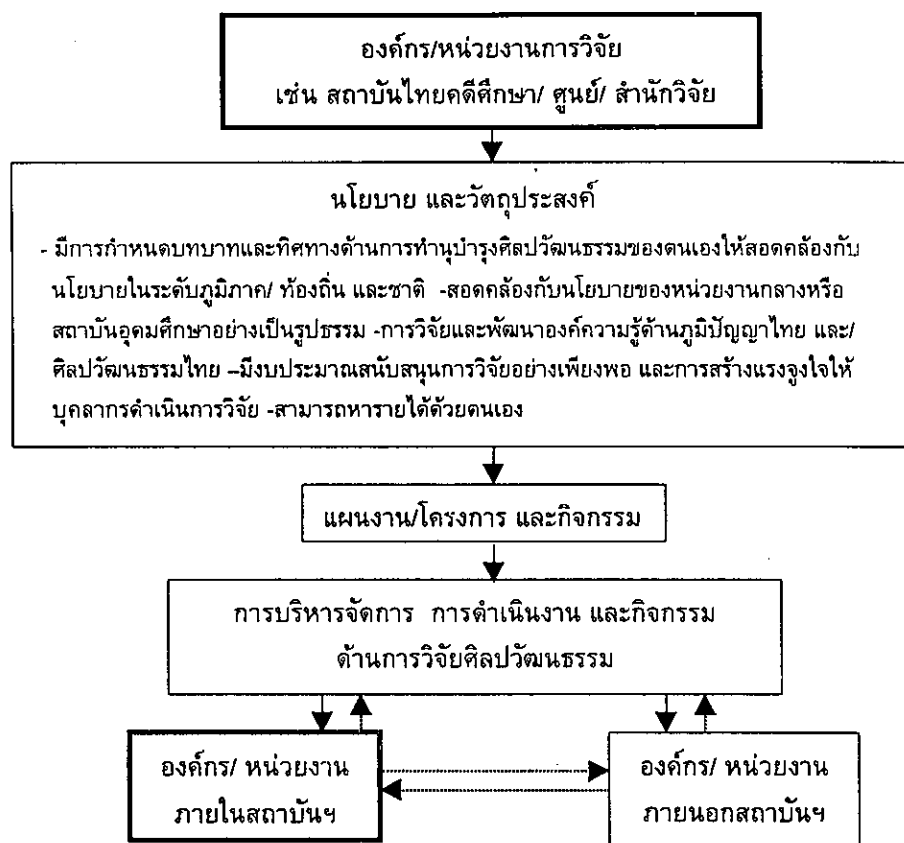
ภาพประกอบ 3 การดำเนินงานและการประสานงานขององค์กร/ หน่วยงานกลาง

2.2 องค์การ/หน่วยงานวิจัยการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานที่ ทำหน้าที่ศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักวิจัย สถาบันไทยคดีศึกษา สถาบันวิจัยอื่น ๆ ที่มีชื่อเรียกแตกต่างกันไป

2.2.1 นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์การ/ หน่วยงานวิจัยการทํานุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม มีการกำหนดบทบาทและทิศทางการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเอง ให้สอดคล้องกับนโยบายในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่น มีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน โครงการ/ กิจกรรม ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายของ หน่วยงานกลางหรือสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นนโยบายในด้านการวิจัยและ พัฒนาองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาไทย และ/ ศิลปวัฒนธรรมไทย

2.2.2 การดำเนินงาน องค์การ/ หน่วยงานวิจัยการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีการระบุบทบาทและหน้าที่ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้ชัดเจน มีแผน ปฏิบัติงานรายเดือน/ รายปีที่ชัดเจน มีการนำนวัตกรรมและเทคนิคการวิจัยแบบใหม่ ๆ เข้ามา ใช้ในการดำเนินงาน มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณและเงินทุนสนับสนุนให้เพียงพอ หน่วยงานสามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรมการวิจัยได้ด้วยตนเอง มีการสร้าง แรงจูงใจในการทำวิจัยให้แก่คณาจารย์และบุคลากร มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การ ดำเนินงานของหน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษา และสู่สังคมภายนอกเป็นประจำโดยผ่าน ทางสื่อมวลชนในลักษณะของข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ

การดำเนินงานขององค์การ/หน่วยงานวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม ดังแสดงในภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 การดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงานวิจัยการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2.3 องค์กร/หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

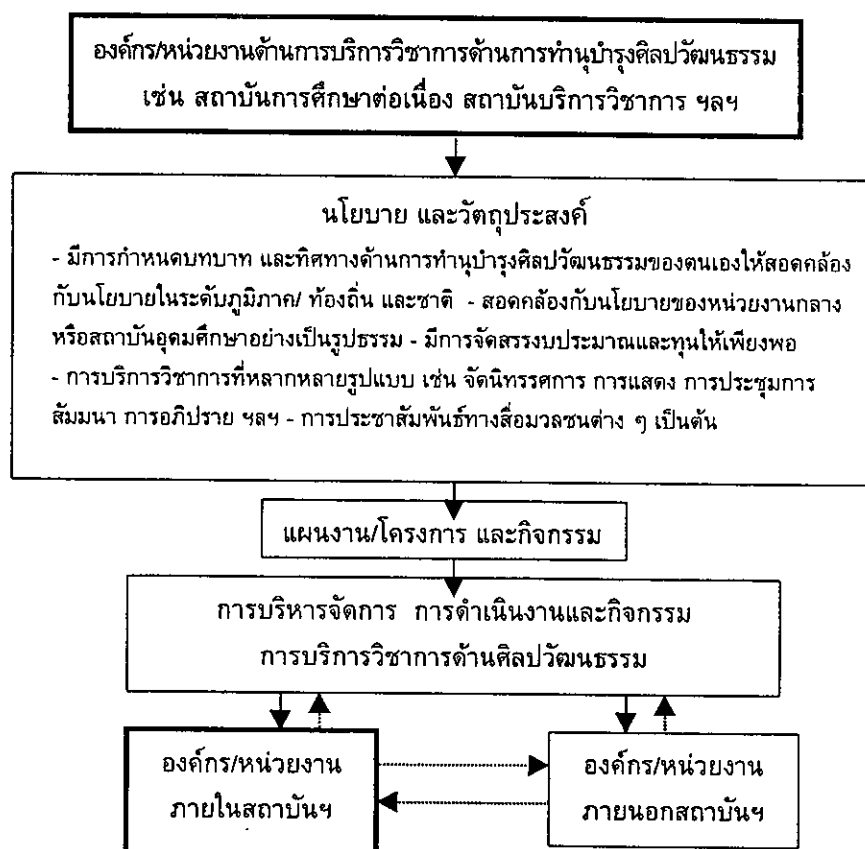
เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้บริการวิชาการในเรื่องที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักการศึกษาต่อเนื่อง สถาบัน/ศูนย์/สำนักบริการทางวิชาการ ฯลฯ ซึ่งองค์กร/ หน่วยงานบริการวิชาการมีภารกิจในการให้บริการวิชาการด้านอื่น ๆ อยู่เป็นประจำ แต่อาจมีกิจกรรมบริการวิชาการที่เน้นทางด้านศิลปวัฒนธรรมให้มากขึ้น

2.3.1 นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร/ หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีการกำหนดบทบาทและทิศทางการบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเอง ให้สอดคล้องกับนโยบายในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น และในระดับชาติ มีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน โครงการ/ กิจกรรม การบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานกลางหรือสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม นโยบายการบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เน้นการจัดกิจกรรมเผยแพร่ และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมแก่ประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เช่น การเผยแพร่ความรู้ทางด้านการวิจัยศิลปวัฒนธรรม การจัด

นิทรรศการ การจัดกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ การเผยแพร่ความรู้และข่าวสารทางวิทยุโทรทัศน์ และสื่อต่าง ๆ การจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรม ฯลฯ เป็นต้น

2.3.2 การดำเนินงาน องค์การ/หน่วยงานบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีการระบุบทบาทและหน้าที่ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้ชัดเจน มีแผนปฏิบัติงานรายเดือน/ รายปีที่ชัดเจน มีการนำนวัตกรรมและเทคนิคการวิจัยแบบใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณและเงินทุนสนับสนุนให้เพียงพอ หน่วยงานสามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรมการบริการวิชาการได้ด้วยตนเอง มีการนำนวัตกรรม/ วิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย การใช้อินเทอร์เน็ต สื่อต่าง ๆ เป็นต้น มีการจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรมอาชีพแก่ประชาชนทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของหน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษา และสู่สังคมภายนอกเป็นประจำ โดยผ่านทางสื่อมวลชนในลักษณะของข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ

การดำเนินงานขององค์การ/หน่วยงานบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
ดังแสดงในภาพประกอบ 5

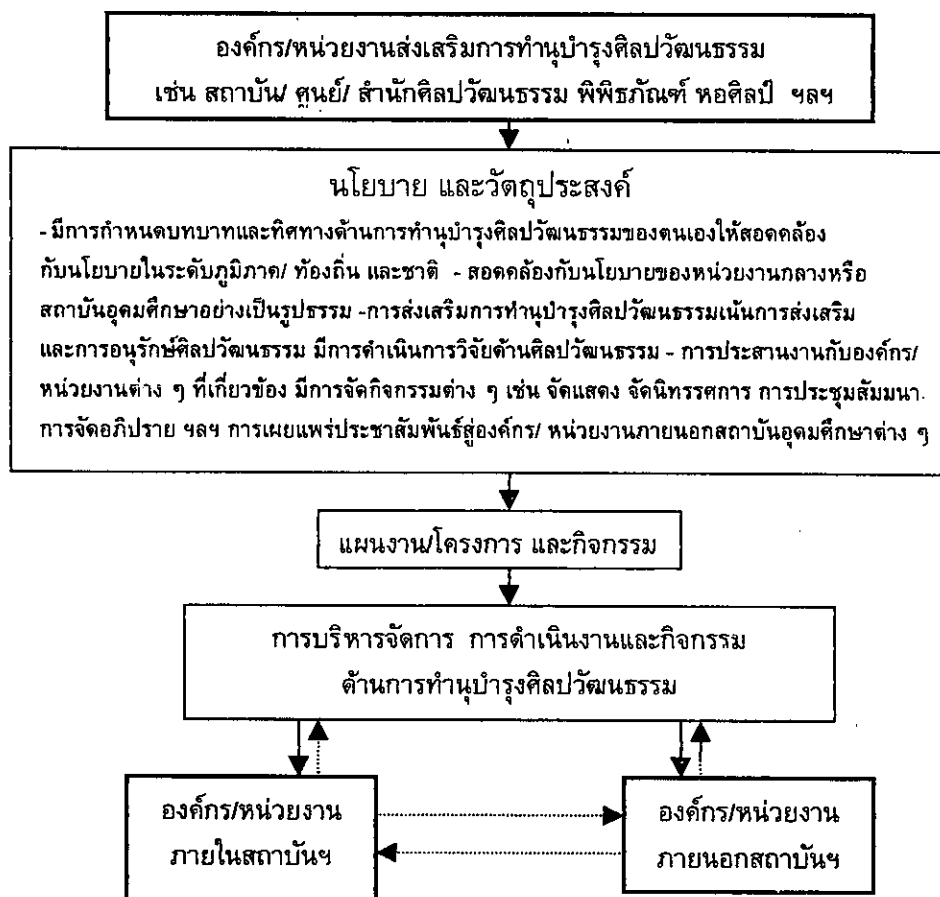
ภาพประกอบ 5 การดำเนินงานขององค์การ/หน่วยงานบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2.4 องค์การ/หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานเฉพาะทางที่เน้นกิจกรรมด้านอนุรักษ์ หรือ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การเก็บรักษาอย่างเป็นระบบ โดยอาจทำหน้าที่วิจัย หรือบริการวิชาการในด้านนี้ด้วย เช่น สถาบัน/ศูนย์/สำนักศิลปวัฒนธรรม/ พิพิธภัณฑ์/ หอศิลป์ หรือหอประวัติ ฯลฯ

2.4.1 นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีการกำหนดบทบาทและทิศทางการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้สอดคล้องกับนโยบายในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่น และในระดับชาติ มีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน โครงการ/ กิจกรรม การบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ชัดเจน และสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานกลาง หรือสถาบันอุดมศึกษา อย่างเป็นรูปธรรม นโยบายของหน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเน้นการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม มีการดำเนินการวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม มีการประสานงานกับองค์กร/ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น จัดแสดง จัดนิทรรศการ การประชุมสัมมนา การจัดอภิปราย ฯลฯ

2.4.2 การดำเนินงาน องค์การ/ หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่การดำเนินงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานให้ชัดเจน มีแผนปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมและบริการวิชาการรายเดือน/ รายปีที่ชัดเจน มีการนำนวัตกรรมและวิธีการใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย อินเทอร์เน็ต สื่อต่าง ๆ มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณและเงินทุนสนับสนุนเพื่อการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและเพียงพอ หน่วยงานสามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินการกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของหน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษา และสู่สังคมภายนอกเป็นประจำ โดยผ่านทางสื่อมวลชนในลักษณะของข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ

การดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดังแสดงในภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 การดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงานการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

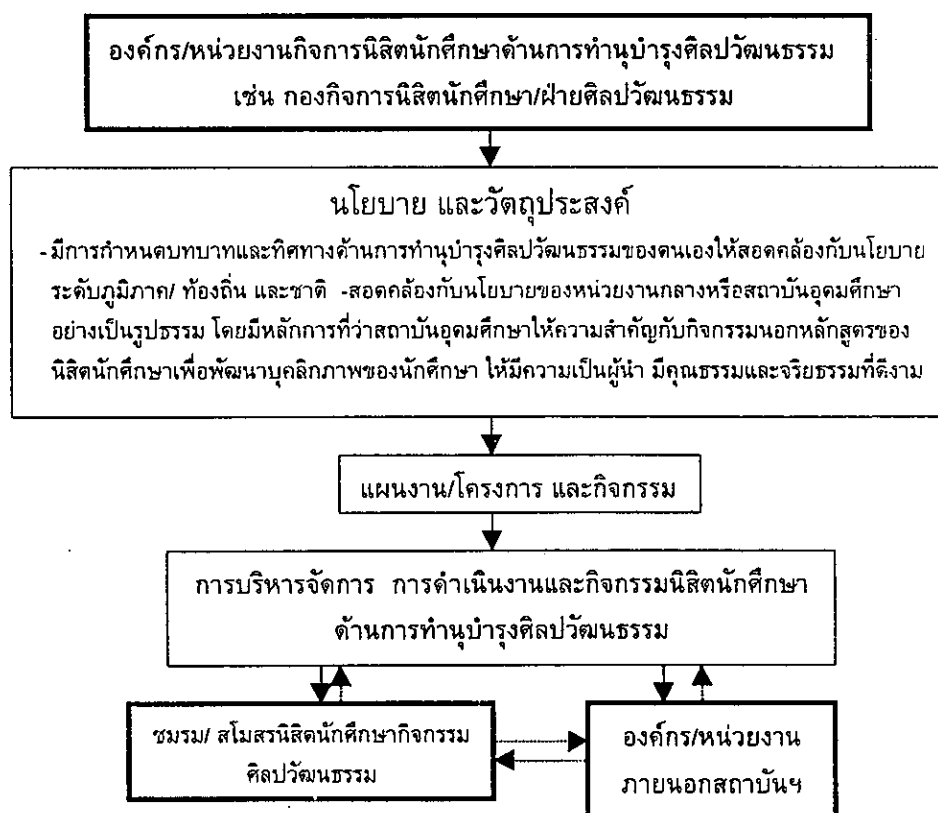
2.5 องค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษา เป็นหน่วยงานที่เน้นการส่งเสริมกิจกรรมเสริมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษา ซึ่งมีกิจกรรมหลาย ๆ ด้าน ในด้านการจัดกิจกรรม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจะอยู่ในรูปของชมรมหรือ ชุมนุมศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น ชมรมวัฒนธรรมอีสาน ชมรมชาวเหนือ ชมรมชาวดั้ ชมรมชาวค่าย ชมรมดนตรีไทย ชมรมดนตรีสากล ฯลฯ ที่มีการแสดงออกถึงวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น

2.5.1 นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร/ หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษา
ด้านกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางในการดำเนินกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองได้ และให้สอดคล้องกับนโยบายในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่น และในระดับชาติ มีการกำหนดแผนงาน โครงการ/ กิจกรรม ด้านนี้ให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานกลาง หรือสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยถือหลักการที่ว่าสถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญกับกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษา เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษา ให้มีความเป็นผู้นำ มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

กิจกรรมด้านการปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรมที่สามารถสร้างอาชีพเสริมได้ ฯลฯ

2.5.2 การดำเนินงาน องค์การ/ หน่วยงานด้านกิจการนิสิตนักศึกษาในกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีการระบุบทบาทและหน้าที่ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ชัดเจน มีแผนปฏิบัติงานรายเดือน/ รายปีที่ชัดเจน มีการนำนวัตกรรมและวิธีการแบบใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการดำเนินงานที่เป็นการสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณและเงินทุนสนับสนุนให้องค์การ/ หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการดำเนินงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและเพียงพอ หน่วยงานสามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานกิจกรรมนิสิตนักศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมภายในสถาบันอุดมศึกษา และสู่สังคมภายนอกเป็นประจำ โดยผ่านทางสื่อมวลชนในลักษณะของข่าวสารและจัดกิจกรรมต่าง ๆ

การดำเนินงานขององค์การ/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาด้านการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดังแสดงในภาพประกอบ 7

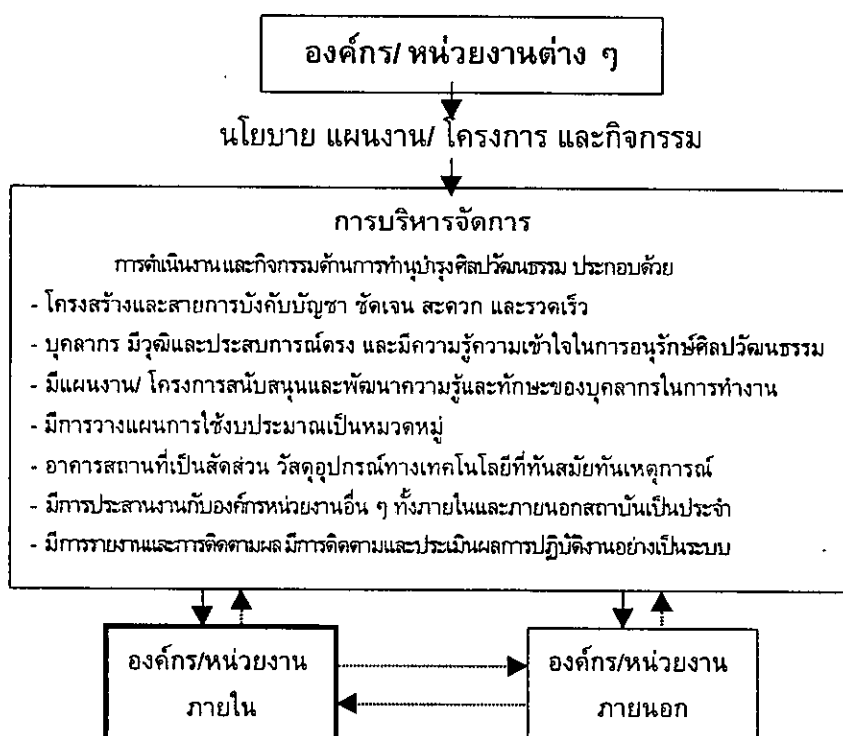

ภาพประกอบ 7 การดำเนินงานขององค์การ/ หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

3. การบริหารจัดการภายในองค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ด้านกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

องค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ดังกล่าวจะต้องมีการบริหารจัดการภายในตนเองอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยมีโครงสร้างและสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน สะดวก และรวดเร็วในการดำเนินงาน มีการวางแผนการใช้งบประมาณเป็นหมวดหมู่ บุคลากรมีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ที่ตรงกับสายงาน มีการกำหนดภาระงานของบุคลากรแต่ละหน้าที่อย่างชัดเจน และที่สำคัญคือ บุคลากรต่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนถึงภารกิจในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีแผนงาน/โครงการสนับสนุนและพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรในการทำงาน มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการทำงาน เช่น อาคารสถานที่ทำงานเหมาะสมและเป็นสัดส่วน วัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพและทันกับเหตุการณ์ มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการประสานการดำเนินงานกับองค์กร/หน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ

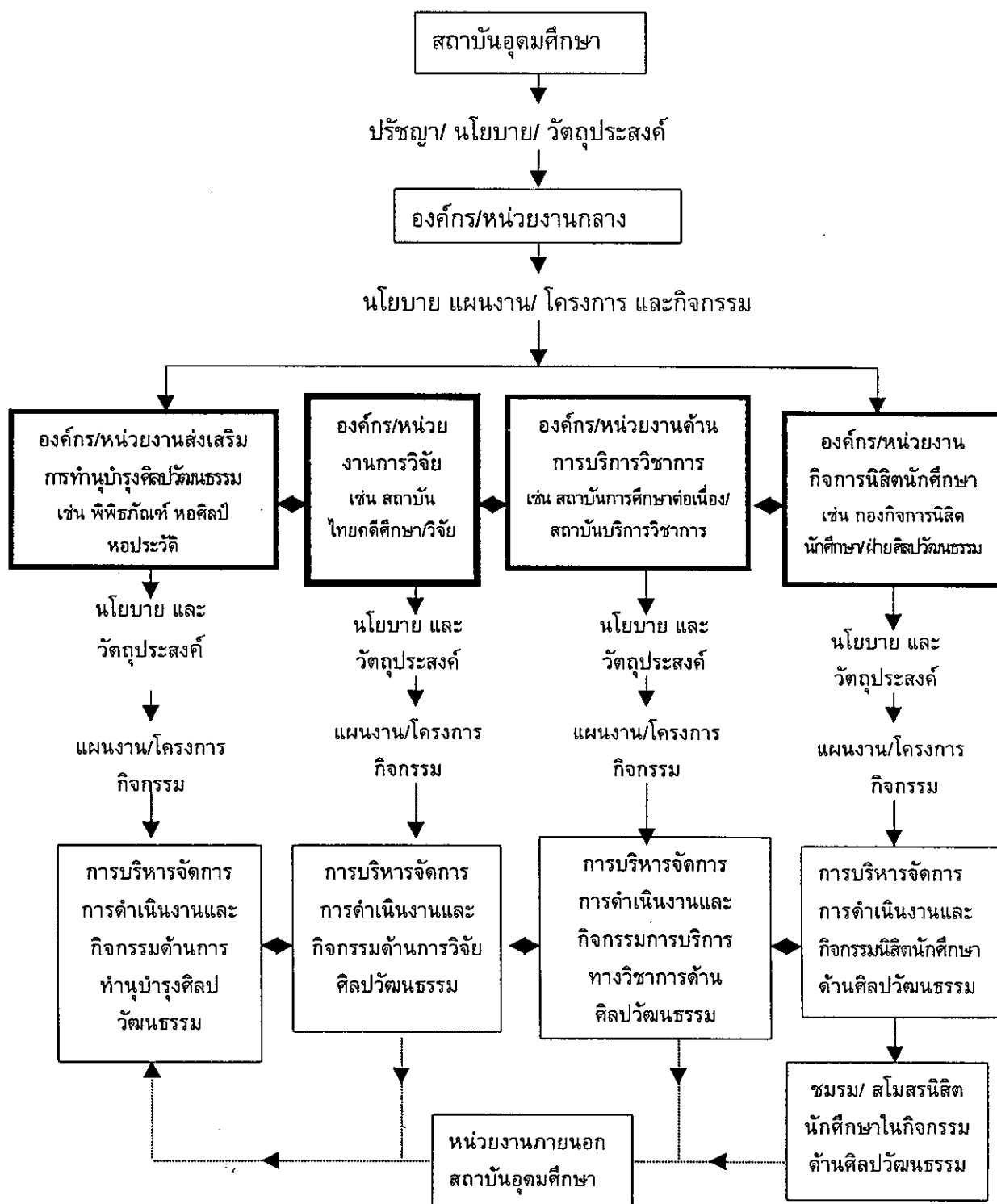
การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการขององค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ดังแสดงในภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 การบริหารจัดการขององค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

สรุปรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา
โดยภาพรวม ดังแสดงภาพประกอบ 9

รูปแบบการดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

ภาพประกอบ 9. รูปแบบการดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

อภิปรายผล

ผลของการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน/ โครงการ กิจกรรม และบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา

1) ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาควรระบุถึงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นว่าปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาในด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจะต้องมีความชัดเจนโดยมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ปรัชญา มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน จะทำให้ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกัน และการบริหารงานจะเกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ กิติมา ปรีดีลภ ได้กล่าวไว้ในทฤษฎีการบริหารองค์การที่เห็นว่า ปรัชญาในการบริหารงานมีความสำคัญและยังเป็นการเน้นถึงความสำเร็จในขั้นสุดท้ายของการดำเนินงาน (Results-oriented) (กิติมา ปรีดีลภ. 2529 : 17) สอดคล้องกับที่ธงชัย สันติวงษ์ และ ชัยยศ สันติวงษ์ (2540 : 22) กล่าวไว้ในพฤติกรรมบุคคลในองค์การว่า หากขาดปรัชญา หรือหลักการแล้ว จะทำให้การบริหารงานนั้นไร้จุดหมาย และการดำเนินงานจะไม่ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชระ บุนนาค (2534 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบการประสานงานการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยระหว่างสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติกับศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัยครู พบว่า รูปแบบการประสานงานที่เหมาะสมจะประกอบด้วยปรัชญา ปรัชญาที่ชัดเจนจะช่วยเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ และร่วมงานกันอย่างมีประสิทธิภาพ

การที่จะทำให้บุคลากรทุกฝ่ายตระหนักและเข้าใจถึงความต้องการ และความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายดังที่ผู้บริหารต้องการนั้น ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับปรัชญา นโยบายและวัตถุประสงค์ด้วย ดังที่ประชุม รอดประเสริฐ (2533 : 90) ได้กล่าวไว้ในนโยบายและการวางแผนว่า การวางแผนจะต้องยึดปรัชญาการได้ประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการปฏิบัติงานของผู้บริหารจะต้องสอดคล้องกับปรัชญาด้วย สอดคล้องกับ อรุณศรี ละอองแก้ว (2538 : 99) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องสภาพปัญหาการวางแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7(พ.ศ. 2535 - 2539) พบว่า ปรัชญา หรือ นโยบายควรจะมีจุดเน้นที่ชัดเจน จะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ควรระบุถึงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยมีความเห็นว่าเหมาะสมในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะในทางปฏิบัติ ระดับผู้ปฏิบัติงาน หรือเจ้าหน้าที่มักไม่ค่อยเห็นความสำคัญของปรัชญาเท่าที่ควร และไม่ได้สนใจหรือไม่ได้นำมาใช้ประกอบในการทำงาน แต่อย่างไรก็ตาม

จากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ปฏิบัติงานเห็นว่า การมีปรัชญาก็เป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานเริ่มเห็นความสำคัญของการปฏิบัติงานในปัจจุบันที่เป็นยุคสังคมข่าวสารข้อมูลว่าเป็นสิ่งจำเป็น หากขาดปรัชญาจะทำให้ขาดทิศทางและการดำเนินงานไม่ชัดเจน จึงทำให้ไม่สามารถกำหนดบทบาทการดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงานรองภายในสถาบันได้ และเป็นผลให้ขาดเป้าหมายที่ชัดเจน ขาดการวางแผนและการประสานงานระหว่างหน่วยงาน รวมไปถึงนโยบายของรัฐไม่ให้ความสำคัญกับงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เห็นได้จากการจัดสรรเงินงบประมาณในแต่ละปีมีน้อย หรือไม่มีเลย เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่ดำรงตำแหน่ง รองอธิการบดี ผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ พบว่า มีความเห็นแตกต่างกัน กล่าวคือ รองอธิการบดี มีความเห็นว่าเหมาะสมในระดับมาก ส่วนผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นว่า เหมาะสมในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในระดับผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ รับผิดชอบในงานประจำเป็นส่วนมาก และจะปฏิบัติงานตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหาร จึงทำให้ไม่เห็นความสำคัญในเรื่องนี้ สอดคล้องกับ อรุณศรี ละอองแก้ว (2538 : 98) ที่ให้ความเห็นว่า ผู้ปฏิบัติงานมักไม่เห็นความสำคัญของปรัชญาหรือหลักการ ขาดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในด้านการวางแผน เป็นต้น สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่เสนอแนะว่า สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดปรัชญา นโยบาย และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนทั้งในระดับชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่นด้วย และควรมีการดำเนินงานที่หลากหลาย

อย่างไรก็ตาม การที่ผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ รองอธิการบดี และ เจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นในเรื่องปรัชญาไม่สอดคล้องกันนั้น อาจเป็นเพราะในสภาพปัจจุบันปรัชญาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาขาดความชัดเจน หรือ ไม่มีการดำเนินงานในเรื่องนี้อย่างเป็นรูปธรรม จึงทำให้การดำเนินงานในทางปฏิบัติขาดทิศทาง ขาดความสนใจ และขาดการสนับสนุน ทั้งที่เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อชาติ แต่ตามหลักการนั้น ปรัชญามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะในการทำงานใดๆ ก็ตามจำเป็นต้องมีปรัชญา จึงจะมีจุดมุ่งหมายของการทำงานที่ชัดเจน ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้ ผู้บริหารต้องพยายามหาวิธีการที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเห็นความสำคัญในเรื่องปรัชญาให้ได้ โดยอาจจัดให้มีการประชุมสัมมนาเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ หรือ จัดอบรมให้ผู้ปฏิบัติงานเห็นความสำคัญของปรัชญา และบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของสังคมโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลง และการยอมรับวัฒนธรรมอื่น ๆ มาก (ยูเนสโก. 2541 : 3) ขณะเดียวกันก็ควรอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยให้ดำรงอยู่ด้วย

2) นโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาควรมีการระบุเนื้อหาด้านเอกลักษณ์ของไทย ควรระบุถึงความซาบซึ้ง ตระหนัก ห่วงแหน และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไว้อย่างชัดเจน

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า นโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาควรมีการระบุเนื้อหาด้านเอกลักษณ์ของไทย ควรระบุถึงความซาบซึ้ง ตระหนัก ห่วงแทน และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไว้อย่างชัดเจน โดยมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า การระบุเนื้อหาด้านเอกลักษณ์ของไทย การระบุถึงความซาบซึ้ง ตระหนัก ห่วงแทน และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไว้อย่างชัดเจน จะทำนโยบายและวัตถุประสงค์ของการทำงานมีความชัดเจน นำไปสู่แผน โครงการ และมีการกำหนดวิธีการในการปฏิบัติ ทำให้เป็นที่เข้าใจตรงกันของทุกฝ่ายทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นนโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาควรมีการระบุเนื้อหาด้านเอกลักษณ์ของไทย การระบุถึงความซาบซึ้ง ตระหนัก ห่วงแทน และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไว้อย่างชัดเจน ว่า เหมาะสมในระดับมาก อาจเป็นเพราะภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมีการดำเนินงานน้อย ดำเนินงานไม่ค่อยต่อเนื่อง ผู้ปฏิบัติงานจึงต่างมีความคิดเห็นว่า ควรจะระบุให้รายละเอียดต่าง ๆ ให้ชัดเจนเพื่อความสะดวกในการทำงาน การมีนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง และในภาพรวมของการปฏิบัติงานภายในสถาบันที่เป็นทิศทางเดียวกันทั้งหมด สอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ และสดใส กิตติจิตต์ (2526 : 11) ที่ว่า การมีนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนจะทำให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ นอกจากนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารอาจขาดความสนใจในภารกิจนี้หรือไม่สนใจเท่าที่ควร สอดคล้องกับไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2530 : 276-279) ที่กล่าวไว้ในหนังสือ เรื่อง การอุดมศึกษากับสังคมไทย และเรือนแก้ว ภัทรานุประวัติ (2541 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับการพัฒนาวัฒนธรรมไทย พบว่า การดำเนินงานในภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินงานเป็นช่วงระยะเวลาไม่มีความต่อเนื่อง และการที่ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการกิจนี้ จึงทำให้นโยบายด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมขาดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ และ สดใส กิตติจิตต์ (2526 : 11) ในเรื่องการวางแผนว่า นโยบายหากขาดทิศทาง และเป้าหมายที่ชัดเจน จะทำให้การดำเนินงานไร้จุดหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทิศทางของนโยบายด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีจุดเด่นที่สำคัญ คือ การเน้นความเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของชาติ ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ฯลฯ เป็นต้น สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เสนอแนะให้เน้นเรื่อง เอกลักษณ์ของไทย หรือวัฒนธรรมไทย รวมทั้งต้องการให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมีจุดเน้น หรือจุดเด่นของตนเอง

3) แผนงาน/ โครงการ และกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นว่า แผนงาน/ โครงการ และกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจะต้องสอดคล้องกับปรัชญา นโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความเห็นว่า เหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ที่เป็นเช่นนี้เพราะต่างเห็นความสำคัญของนโยบายและแผนงาน อย่างไรก็ตาม ผู้ปฏิบัติงานมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานว่า ขาดแผนงานที่ชัดเจน แสดงให้เห็นว่า นโยบาย กับ การปฏิบัติไม่สอดคล้องกัน ซึ่งตามความเป็นจริงแล้ว นโยบายจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติได้ สอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ (2537 : 75) ที่กล่าว ในเรื่อง การวางแผนเชิงกลยุทธ์ว่า ผู้บริหารในระดับนโยบายนั้นจะให้ความสำคัญกับการวางแผนและนโยบายมากกว่าระดับอื่น ๆ

4) บทบาทในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

การกำหนดบทบาทในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องในระดับมากที่สุดว่า มหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนด้านนี้ ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความเห็นว่า เหมาะสมในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้บริหารระดับนโยบายควรเป็นผู้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยความริเริ่มของมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษา ก่อน สอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ และสดี กิตติจิตต์ (2526: 14, 17) ที่ได้กล่าวไว้ในเรื่อง การวางแผนว่า ระยะแรกของการริเริ่มในการวางแผนมักจะกระทำในกลุ่มผู้บริหารระดับสูงขององค์การเท่านั้น ดังนั้นผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัย/ สถาบันจึงควรหาวิธีการดำเนินการ หรือประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจภาระงาน เห็นความสำคัญ และดำเนินการตามนโยบายของสถาบันได้

5) การมีส่วนร่วมการจัดทำนโยบาย แผนงาน และกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในเรื่องนี้ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก เพราะต่างเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผน มีการประสานงานในการจัดทำนโยบาย และแผนทั้งในระดับผู้บริหารและระดับผู้ปฏิบัติงาน เพราะจะทำให้เกิดการยอมรับและมีการประสานความร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ ประชุม รอดประเสริฐ (2533 : 93) ในเรื่อง นโยบายและการวางแผนที่กล่าวว่า บุคคลทุกคนในองค์การสามารถประสานพลังร่วมมือ กันปฏิบัติงานได้ จะทำให้การปฏิบัติงานเกิดความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

6) บทบาท และภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

บทบาทและภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่น ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และผู้ปฏิบัติงานต่างมีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก และเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษา สามารถกำหนดบทบาทและภารกิจของตนเองในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่นของประเทศได้ แต่ในสภาพปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งขาดความสนใจในบทบาทและภารกิจทางนี้ จึงทำให้นโยบายไม่ชัดเจน มีสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งเท่านั้นที่เห็นความสำคัญของบทบาทด้านนี้ สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

ของทบวงมหาวิทยาลัยที่ได้กำหนดให้เป็นนโยบายและแผน โดยเน้นให้สถาบันอุดมศึกษาสร้างความตระหนักให้แก่นักศึกษาและบุคลากรให้รู้ถึงคุณค่าวัฒนธรรมไทย และสถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีความสามารถตอบสนองต่อสังคมหรือประเทศชาติได้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2539 : 9, 18-30) โดยกำหนดเป็นบทบาทที่สำคัญของมหาวิทยาลัยทุกแห่งด้วย

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งว่า ควรมีจุดเน้นหรือจุดเด่นในตนเอง มหาวิทยาลัยที่มีความถนัดหรือความเชี่ยวชาญในเรื่องใด ก็ให้ดำเนินงานในเรื่องนั้นๆ อย่างจริงจัง ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค ควรมีจุดเน้นในเรื่องศิลปวัฒนธรรมของภูมิภาคในภาคเหนือ เช่น วัฒนธรรมล้านนาและล้านช้าง มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีจุดเน้นของวัฒนธรรมอีสาน และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีจุดเน้นของวัฒนธรรมในภาคใต้ เป็นต้น และมหาวิทยาลัยควรมีความสนใจในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งวัฒนธรรมการเปลี่ยนแปลง (Intercultural) และวัฒนธรรมศึกษา(Area study) กับประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย พม่า ลาว กัมพูชา สิงคโปร์ และเวียดนาม เพื่อเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ปัจจุบันมีการดำเนินการการศึกษาในเรื่องนี้อยู่บ้างในสถาบันอุดมศึกษาบางแห่ง สอดคล้องกับ ทบวงมหาวิทยาลัย (2533 ก : 9-10) ที่กล่าวไว้ในแผนระยะยาวอุดมศึกษาเกี่ยวกับการมีโลกทัศน์สากลและวัฒนธรรมต่างชาติต่างภาษา และคณะวิจัยแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2540 : 175 -177) ที่ได้ทำการศึกษาในเรื่อง ความเข้าใจวัฒนธรรม การผสมผสานกับวัฒนธรรมอื่น ๆ การมีโลกทัศน์สากล ซึ่งต่างมีจุดเด่น หรือ จุดเน้นของตนเอง

นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญยังมีความเห็นอีกด้วยว่า บทบาทและภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาควรมีการดำเนินงานทางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมครบถ้วน ซึ่งหมายถึง การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สอดคล้องกับ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2534 : 10) กล่าวไว้ในบทความเรื่อง มหาวิทยาลัยกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมว่า การสอน และการวิจัยก็เป็นบริการทางวิชาการ โดยเป็นบริการการสอนให้กับประชาชนทั่วไป ซึ่งทุกคณะวิชาควรมีส่วนร่วมในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และทุกสถาบันอุดมศึกษาควรรวมตัวกันเป็นเครือข่ายในการจัดและดำเนินงานเพื่อแสดงผลงานศิลปวัฒนธรรมด้านการบริการทางวิชาการเกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมขององค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นกิจกรรมการเผยแพร่ และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมทั้งแก่ประชาชนทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยอาจดำเนินการจัดทำหลักสูตรแลกเปลี่ยนกับชาวต่างประเทศ ดังเช่นมหาวิทยาลัยมหิดลได้จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ด้านวิชาการทางศิลปวัฒนธรรมกับต่างประเทศ เช่น ความร่วมมือทางวิชาการด้านดนตรีกับสถาบันการดนตรีเมืองรอตเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์ มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ด้านดนตรีของมหาวิทยาลัยไปศึกษาที่ประเทศดังกล่าวปีละ 1 คน โครงการความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

เช่น ลาว กัมพูชา และเวียดนาม เป็นต้น (มหาวิทยาลัยมหิดล. 2535 : 134) นอกจากนี้ยังมีการให้บริการในด้านการจัดบรรยาย อภิปราย ประชุมสัมมนา ฝึกอบรม ฯลฯ ทางด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมแก่บุคคลทั่วไป (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2539 : 65)

ส่วนบทบาทและภารกิจของตนเองด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติงานมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า การกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ที่สถาบันอุดมศึกษาจะพึงปฏิบัติในยุค แห่งการแข่งขันที่จะก้าวไปสู่ความเป็นระดับชาติ และนานาชาติให้สามารถทัดเทียมกับนานาชาติ ประเทศได้ สอดคล้องกับ สุธรรม อารีกุล (2541 : 39-41) ที่กล่าวไว้ในเรื่อง การอุดมศึกษาที่ กล่าวไว้ว่า บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาต้องปรับเปลี่ยนไปตามการผลักดันในยุคโลกาภิวัตน์ รวมทั้งเป็นบทบาทในอนาคตที่สถาบันอุดมศึกษาจะปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองไปสู่การ ยอมรับวัฒนธรรมของผู้อื่นด้วย สอดคล้องกับ ยูเนสโก (2541 : 3) ในเรื่องการยอมรับวัฒนธรรม ผู้อื่น ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงควรมีการดำเนินงานของตนเองให้สอดคล้องกับการดำเนินงาน ด้านศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น ภูมิภาค หรือชาติ โดยให้มีความสอดคล้องกัน อย่างเป็นระบบ

ส่วนบทบาทด้านอื่น ๆ ได้แก่ บทบาทการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมเป็นพลวัตรไม่หยุดนิ่ง สามารถผสมผสานกับวัฒนธรรมอื่น ๆ แต่ยังคงความเป็น เอกลักษณะไทย บทบาทด้านนี้ถือเป็นการศึกษาเพื่อถ่ายทอดความรู้เป็น การพัฒนางานและ ความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม ในประเด็นนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า เหมาะสมในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้บริหาร และ/ อาจารย์ ที่มีความรู้และประสบการณ์ในสอนและการ บริหารจัดการงานศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือใน แวดวงวิชาการทั่วไป จึงมองเห็นว่า งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็นงานละเอียดอ่อน เป็นงาน ที่ไม่หยุดนิ่ง ต้องมีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป และมีความสำคัญกับสถาบัน อุดมศึกษาในฐานะที่เป็นแหล่งผลิตกำลังคนระดับสูงเพื่อสนองความต้องการของประเทศ รวมทั้ง ศิลปวัฒนธรรมเป็นสาขาวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญต่อชาติที่ต้องบำรุงรักษา และส่งเสริมให้ก้าวหน้า ตามความต้องการของประเทศ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นโยบาย มาตรการ และเป้าหมายของ แผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ. 2533-2547) ทบวงมหาวิทยาลัย (2533 ก : 5) ในการดำเนินงาน ของสถาบันอุดมศึกษา

ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก อาจเป็นเพราะในการ กำหนดบทบาทของสถาบันอุดมศึกษานั้น ต้องอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกลอย่างแท้จริง จึงจะเข้าใจงานด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างถ่องแท้ สอดคล้องกับ ทองใบ สุทธาริ (2545 : 101-104) ในเรื่อง ทฤษฎีองค์การ : การวิเคราะห์แนวความคิดทฤษฎี และการประยุกต์ที่กล่าวว่า กลยุทธ์ การแสวงหาความเป็นเลิศขององค์กร ประกอบด้วย การสร้างความโดดเด่น การจัดการระดับสูง (วิสัยทัศน์ผู้นำ) การออกแบบองค์การ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กร

สถาบันอุดมศึกษาควรมีการจัดและดำเนินงานในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นสอดคล้องมากที่สุดว่า ในการ ดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมควรมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ อาจเป็นเพราะ การดำเนินงานกิจกรรมใด ๆ ในองค์การอย่างเป็นระบบตามทฤษฎีการบริหารงานแบบแนวคิด ใหม่ นั้น จะทำให้การดำเนินงานมีความยืดหยุ่น คล่องตัว สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ได้ สอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ (2535 : 68-69) ในเรื่อง องค์การและการบริหาร เกี่ยวกับการใช้ วิธีการเชิงระบบ (System approach) มาช่วยในการบริหารงาน เพื่อการปรับตัว (Adaptive approach) จะทำให้การบริหารงานเกิดความคล่องตัว มีการปรับตัวอย่างสมดุลเพื่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และสอดคล้องกับ อนันต์ เกตุวงศ์ (2526 : 114) ที่กล่าวไว้ในหลักการและเทคนิค การวางแผนว่า ผู้บริหารเป็นส่วนหนึ่งของระบบ

ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นเห็นว่า เหมาะสมในระดับมาก อาจเป็นเพราะ ผู้ปฏิบัติงาน เห็นว่า การมีระบบงานที่ดีจะช่วยให้การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินงานได้ สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายได้ ตามหลักการบริหารที่เกี่ยวกับการจัดรูปงาน สอดคล้องกับ สุธี สุทธิสมบูรณ์ และ สมาน รังสียกฤษฎ์ (2539 : 23-26) ในหลักการบริหารเบื้องต้น และ สุรัตน์ ศิลปอนันต์ (2539 : คำนำ) ที่กล่าวไว้ในระบบการบริหารและจัดการวิชาการว่า การมีระบบจะทำให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมาย

ในเรื่องบทบาทความรับผิดชอบของผู้บริหารระดับสูง เช่น อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ฯลฯ นั้นผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันในระดับมากที่สุดว่า ควรระบุบทบาทในการสนับสนุนงานให้ชัดเจน และควรมีผู้บริหารระดับสูงทำหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลงานด้านนี้ ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรม ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นเห็นว่า เหมาะสมในระดับมาก เพราะผู้เชี่ยวชาญส่วนมากเป็นระดับผู้บริหาร และเห็นว่า การมี ตำแหน่งที่รับผิดชอบงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดยตรงจะทำให้บุคคลทั้งภายในและ ภายนอกสถาบันอุดมศึกษาเห็นว่า มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการกิจด้านนี้ ดังเช่น มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีตำแหน่งผู้บริหารเป็นรองอธิการบดี ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม โดยทำหน้าที่ดูแลและเป็นผู้รับผิดชอบงานทางด้านนี้ สอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์ (2540 : 21) ที่กล่าวในเรื่องพฤติกรรมบุคคลในองค์การ เกี่ยวกับหลักการของโครงสร้างและการออกแบบองค์การ และหลักของสายการบังคับบัญชาที่ดี จำเป็นต้องมีผู้นำที่รับผิดชอบงาน

2. การพัฒนาองค์กร/ หน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษาสำหรับการดำเนินงานทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม ควรมีการจัดองค์กร/ หน่วยงานเพื่อช่วยในการดำเนินงานด้านนี้

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กร/ หน่วยงานต่าง ๆ ในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นเห็นว่า เหมาะสมอยู่ในระดับมากในทุกองค์กร/

หน่วยงาน อาจเป็นเพราะทั้งผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันในเรื่องการจัดตั้งหน่วยงาน เพราะการมีองค์กร/ หน่วยงานต่าง ๆ ช่วยในการปฏิบัติงานจะทำให้ การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย เช่นเดียวกันกับภารกิจในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จะสำเร็จลุล่วงไปได้ต้องอาศัยหลายหน่วยงานด้วยกัน สอดคล้องกับ เจริญผล สุวรรณโชติ (2544 : 209-210) ที่กล่าวในทฤษฎีการบริหารถึงระบบย่อยของโครงสร้าง (Structure subsystem) เป็นระบบที่ทำให้เกิดการจำแนกแจกแจงรูปแบบในการทำงานในลักษณะโครงสร้าง หรือแผนภูมิองค์กร ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ในการทำงาน

ในการจัดตั้งองค์กร/ หน่วยงานต่าง ๆ ขึ้นตามภารกิจและ/กิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ 1) องค์กร/ หน่วยงานกลาง เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อประสานกับองค์กร/ หน่วยงานรองรับภายในในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 2) องค์กร/ หน่วยงานด้านการวิจัยศิลปวัฒนธรรม 3) องค์กร/ หน่วยงานด้านการบริการวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม 4) องค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม 5) พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ หอประวัติ หรือหน่วยงานอื่น ๆ 6) กอง/ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา 7) ชมรม/ สโมสรต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งองค์กร/ หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินงานตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาดังนี้

2.1 องค์กร/ หน่วยงานกลาง

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กร/ หน่วยงานนี้ในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นว่า เหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยองค์กร/ หน่วยงานกลางดังกล่าวจะทำหน้าที่ประสานงานต่าง ๆ กับองค์กร/ หน่วยงานรองรับภายในสถาบันอุดมศึกษา และเป็นแกนหลักในการดำเนินงานด้านนี้ ในการบริหารงานนี้จะบริหารในรูปคณะกรรมการโดยเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกสถาบันมาร่วมเป็นกรรมการบริหารด้วย สถาบันอุดมศึกษาอาจมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางนี้ขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความจำเป็นของสถาบัน หากมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางขึ้น จะเป็นการช่วยอำนวยความสะดวกให้กับองค์กร/ หน่วยงานรองรับภายในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ด้วย และยังสอดคล้องกับ ข้อเสนอแนะของผู้ปฏิบัติงานที่ว่า ขาดองค์กร/ หน่วยงานที่ดำเนินการในด้านนี้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งสอดคล้องกับ เจริญผล สุวรรณโชติ (2544 : 209-210) ที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดองค์กร/ หน่วยงานในการดำเนินงานว่า ควรมีการจัดหน่วยงานที่รับผิดชอบงานโดยตรง และเป็นสัดส่วนจะทำให้เห็นผลการดำเนินงานได้ชัดเจน

ในด้านนโยบายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานกลาง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นว่า เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทุกเรื่อง ได้แก่ การกำหนดบทบาทของตนเองในระดับชาติ และการประสานงานในด้านนโยบาย และแผนงาน แผนการดำเนินงานระยะ 5 ปี การจัดสรรงบประมาณ และการสนับสนุน

ในด้านต่าง ๆ หน่วยงานนี้สามารถกำหนดบทบาทของตนเองในระดับชาติ และระดับภูมิภาค หรือท้องถิ่น รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ยังสอดคล้องกับเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานกลางนี้จะมียุทธศาสตร์ในการหางบประมาณ และ การจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ จากรัฐ หรือแหล่งรายได้ของมหาวิทยาลัย การบริจาคจากมูลนิธิ สมาคม และองค์กรเอกชน หรือ แหล่งสนับสนุนจากภายนอกประเทศต่าง ๆ ฯลฯ สอดคล้องกับรายงานประชุมทางวิชาการ ประจำปี 2540 เรื่องการหารายได้เชิงวิชาการเพื่อการพัฒนามหาวิทยาลัยของที่ประชุมอธิการบดี แห่งประเทศไทย ที่กล่าวว่า ควรมียุทธศาสตร์กลางเป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่บริหารจัดการ ติดตาม ประเมินผล และขยายผล อาจรวมไปถึงทรัพย์สินทางปัญญา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาระหน้าที่ การดูแล ความรับผิดชอบที่กำหนดแตกต่างกันไป (ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย. 2540 : 88) หรืออาจดำเนินการในรูปองค์กรแบบเบ็ดเสร็จในตนเอง ดังเช่นวิทยาลัยนวัตกรรมการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์โดยทำหน้าที่ให้การศึกษา ค้นคว้า ฝึกอบรม ค้นคว้า วิจัยและให้ บริการทางวิชาการแก่สังคม (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2545 : 1-2) ซึ่งประเวศ วะสี (2538 : 62) ได้กล่าวไว้ในบทความ เรื่อง วัฒนธรรมกับการพัฒนาว่า องค์กรที่จัดตั้งขึ้นควรองค์กรเป็นอิสระ ที่มีการบริหารงานวัฒนธรรม เพื่อให้การบริหารจัดการ คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ มีการเพิ่ม เงินกองทุนวัฒนธรรมให้มากพอสำหรับดำเนินงานด้านนี้ รวมทั้งขอสนับสนุนในงานวิจัยของ ชลีนาก สิงห์เรศ (2535 : บทคัดย่อ) เรื่อง รูปแบบการหารายได้ เพื่อการพึ่งตนเองของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมีข้อค้นพบที่สนับสนุนให้มีการ จัดตั้งหน่วยงาน และคณะกรรมการบริหารที่มีประสิทธิภาพมีหน้าที่กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ ระเบียบ และวิธีการ ปฏิบัติอย่างชัดเจน

ด้านการดำเนินงานของหน่วยงานกลาง ในเรื่องที่มีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานรายเดือน/ รายปี มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น สอดคล้องกันว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ปฏิบัติงานเห็นว่า เหมาะสมในระดับ มาก เมื่อพิจารณาในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน พบว่า ผู้อำนวยการฯ และเจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็น ว่า เหมาะสมในระดับมาก ส่วนรองอธิการบดีเห็นว่า เหมาะสมในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจ เป็นเพราะผู้ปฏิบัติงานที่เป็นผู้อำนวยการฯ และเจ้าหน้าที่เป็นระดับปฏิบัติที่ทำงานเคยชินอยู่กับ แผนปฏิบัติงานเป็นประจำ และเห็นความสำคัญของแผนปฏิบัติงาน โดยที่แผนปฏิบัติงานจะเป็น ตัวกำหนดและทำให้มีการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนด เป็นตัวชี้วัดผลสำเร็จของงาน หากขาดแผนปฏิบัติงานจะทำให้งานล่าช้า ไม่ทันการณ์ สอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ (2537 : 149) ในเรื่องการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ส่วนรองอธิการบดีซึ่งอยู่ในระดับบริหาร อาจเห็นว่า ในการทำงานบางครั้งแผนปฏิบัติงานเป็นเพียงการกรอบการดำเนินงานคร่าว ๆ หรือ เป็นตัว กำหนดระยะเวลาและผลสำเร็จของงานเท่านั้น บางครั้งการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย นอกจากนี้ผู้บริหารอาจมองเห็นว่า ภายในสถาบันอุดมศึกษายังมีกองแผนงานที่ทำหน้าที่ จัดทำแผนงานต่าง ๆ อยู่แล้ว จึงเห็นว่ามีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง

2.2 องค์การ/ หน่วยงานด้านการวิจัยด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในเรื่องนโยบายและวัตถุประสงค์ การดำเนินงานและผลการดำเนินงานในระดับ มากที่สุดทุกข้อ ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นว่า เหมาะสมในระดับมากทุกข้อ โดยเฉพาะนโยบายการวิจัยขององค์กร/ หน่วยงานการวิจัยควรเน้นการวิจัยและพัฒนา องค์ความรู้เกี่ยวกับ ภูมิปัญญาไทย อาจเป็นเพราะองค์ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในเรื่องภูมิปัญญาไทยยังมีน้อย และยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร จึงควรสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษามีนโยบายในการดำเนินการวิจัยให้มากขึ้น ประกอบกับสังคมในยุคนปัจจุบันได้มีการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการรณรงค์ให้มีการฟื้นฟู อนุรักษ์ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เห็นคุณค่าของเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทยที่ดั่งงาม ดังเห็นได้จากรายงานการประชุมทางวิชาการ เรื่อง ทิศทางวัฒนธรรมกับการศึกษาในกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 ข : 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการดำเนินงานเรื่อง ภูมิปัญญาไทย

ในเรื่องแผนงาน กิจกรรม และโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานกลาง อย่างเป็นรูปธรรม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ปฏิบัติงาน ในภาพรวมมีความเห็นเห็นว่า เหมาะสมในระดับมาก โดยผู้อำนวยการฯ และเจ้าหน้าที่เห็นว่า เหมาะสมมาก ส่วนรองอธิการบดี เห็นว่า เหมาะสมมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารเห็นความสำคัญ ของแผนงานการวิจัย และต้องการให้มีความสอดคล้ององค์กร/ หน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานประสาน และสนับสนุนส่งเสริมให้มีการพัฒนาในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ให้กับมหาวิทยาลัย และความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2537 : 17 -20) ที่กล่าวไว้ในเรื่อง ระบบการวิจัยและพัฒนาในประเทศไทย เกี่ยวกับทิศทางและลำดับความสำคัญของการวิจัย ที่กล่าวว่า มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับการวิจัยให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อก้าวไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการวิจัยอย่างแท้จริง

2.3 องค์การ/ หน่วยงานบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในเรื่องนโยบายและวัตถุประสงค์ การดำเนินงานและผลการดำเนินงานบริการวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง ยกเว้นในเรื่องแผนปฏิบัติการรายเดือน/ รายปี ในด้านบริการวิชาการ ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นว่า เหมาะสมในระดับมากทุกเรื่อง อาจเป็นเพราะสถาบันอุดมศึกษายังทำหน้าที่ในด้านการบริการวิชาการน้อย แม้จะมี หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้น เช่น สถาบันการศึกษาต่อเนื่อง สำนักบริการวิชาการ ฯลฯ แล้ว แต่ผลการดำเนินงานยังมีน้อย ทั้งในเรื่องการบริการวิชาการทั่วไป และการบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จึงต้องการให้มีนโยบายและวัตถุประสงค์ทางด้านการบริการวิชาการที่ชัดเจนสอดคล้องกับ การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) โดยพิจารณาจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรด้านบริการวิชาการในแต่ละปีมีเพียง ร้อยละ 1.8

ต่อปี ในขณะที่เป้าหมายได้กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของงบประมาณเพื่อการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2539 : 4)

ในด้านการดำเนินงานและผลการดำเนินงานในเรื่อง แผนปฏิบัติการด้านบริการวิชาการ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมากและเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่มีตำแหน่งรองอธิการบดี ผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ พบว่า มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้บริหารระดับสูง จึงมองเห็นความสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไม่มากเท่าที่ควร เพราะแผนปฏิบัติการเป็นเรื่องรายละเอียดในการปฏิบัติ และสามารถยืดหยุ่นได้ นอกจากนั้นหน่วยงานบริการวิชาการมีงานที่จะต้องดูแลรับผิดชอบอันเป็นภาระงานโดยตรงอีกหลายภาระงานอีกด้วย สอดคล้องกับ ประชุม รอดประเสริฐ (2533 : 108) ที่กล่าวในเรื่อง นโยบายและการวางแผนว่า การวางแผนไม่สามารถครอบคลุมกิจกรรมได้ทั้งหมด รวมทั้งผู้บริหารอาจไม่เห็นความสำคัญในการกิจด้านบริการวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชีพ พุทธประเสริฐ (2534 : 4) ที่ทำการศึกษาวิจัยในเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริการวิชาการแก่สังคมของวิทยาลัยครูใน ภาคเหนือ พบว่า ผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุนด้านการบริการวิชาการแก่สังคมเท่าที่ควร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรณาคม ภักดีพิพัฒน์ (2532 : 72) ที่ศึกษาเรื่อง การบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู กรรมการสภาตำบลในจังหวัดพะเยา พบว่า ผู้บริหาร และอาจารย์ให้ความสำคัญและสนใจ การกิจอื่น ๆ มากกว่างานบริการทางวิชาการแก่สังคม

ส่วนในระดับผู้ปฏิบัติจะให้ความสำคัญกับแผนปฏิบัติการ โดยเห็นว่าแผนปฏิบัติการเป็นการกำกับการดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ สอดคล้องกับประชุม รอดประเสริฐ (2533 : 103-104) ที่ว่า แผนปฏิบัติการเป็นตัวกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการในอนาคต สามารถปรับแผนให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ หรือสภาวะการณ์ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณศรี ละอองแก้ว (2538 : 97) ที่กล่าวว่า แผนปฏิบัติการเป็นเครื่องมือในการเร่งรัด กำกับในการดำเนินงานอันจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์ และ Knowledge based society และเนื่องจากศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นที่สนใจแก่ประชาชนชาวต่างประเทศมาก ดังเห็นได้จากนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทยที่ให้สนับสนุนภาคธุรกิจเอกชนดำเนินการท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางและแพร่หลาย ดังนั้นการให้บริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จึงควรเน้นการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ และการส่งเสริมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทั้งแก่ประชาชนชาวไทย และชาวต่างประเทศ ให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย วิถีชีวิตไทยในรูป การจัดสัมมนา ฝึกอบรม การพัฒนาอาชีพ

การจัดประชุมทางวิชาการระดับชาติ และนานาชาติ การจัดนิทรรศการต่าง ๆ การเผยแพร่บทความทางวิทยุและโทรทัศน์ ฯลฯ (ทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์ และคณะ. 2541: 5-6)

2.4 องค์กร/หน่วยงานส่งเสริมการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/สำนัก/ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม/ หอศิลป์ หรือพิพิธภัณฑ์ ฯลฯ ในเรื่องกำหนดบทบาทและทิศทางการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการกำหนดบทบาทด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับชาติ ท้องถิ่น/ ภูมิภาค ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในเรื่องนโยบายและวัตถุประสงค์การดำเนินงานและผลการดำเนินงานสอดคล้องกันในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง

ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง และผู้ปฏิบัติงานที่เป็นรองอธิการบดีมีความคิดเห็นว่า เหมาะสมมากที่สุด ส่วนผู้อำนวยการฯ และเจ้าหน้าที่เห็นว่าเหมาะสมมาก ทั้งอาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมองเห็นการณ์ไกลว่า องค์กร/หน่วยงานทางด้านนี้เป็นองค์กร/หน่วยงานเฉพาะทางที่เน้นการจัดดำเนินงานด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดยตรง เช่น พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ หอประวัติ ฯลฯ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้นิสิตนักศึกษา และประชาชนทั่วไปได้ศึกษาหาความรู้ โดยเป็นการศึกษาหาความรู้นอกหลักสูตร และเป็นการศึกษาตลอดชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2530 : 293-297) ที่ว่า แนวทางการดำเนินงานด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาควรทำหน้าที่ศึกษาค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เผยแพร่ และให้บริการประชาชน ตลอดจนมีการสะสม และเก็บรักษาอย่างต่อเนื่อง สถาบันอุดมศึกษาควรมีการดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงานด้านศิลปวัฒนธรรมที่เป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เรือนแก้ว ภักธานุประวัติ (2541 : 109) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้จัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรมขึ้นเพื่อรับผิดชอบงานหรือการจัดกิจกรรมการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดยตรง และสามารถเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอกได้ เช่น ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมของกรุงเทพมหานคร ขึ้นกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชร บุนนาค (2534 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษา เรื่องการประสานงานการอนุรักษ์วัฒนธรรม ไทยระหว่างสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติกับศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัยครูพบว่า การจัดกิจกรรมทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อรักษา ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมไทย อาจดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น พิมพ์ประวัติ และผลงานศิลปินแห่งชาติออกเผยแพร่ สนับสนุนรางวัล และทุนการศึกษาวิจัย การศึกษาดูงาน การพัฒนาวิถีชีวิตของชาวบ้านที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รายการวิทยุโทรทัศน์ การจัดนิทรรศการ การพัฒนาหอวัฒนธรรม การจัดงานประเพณีและวันสำคัญทางศาสนา ฯลฯ เป็นต้น

2.5 องค์การ/ หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาในด้านการส่งเสริมการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม เช่น กองกิจการนิสิตนักศึกษา/ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ผู้เชี่ยวชาญมี ความคิดเห็นสอดคล้องกันในเรื่องนโยบายและวัตถุประสงค์ การดำเนินงานและผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง

ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นว่า เหมาะสมในระดับมากทุกเรื่อง โดยเฉพาะ เรื่องกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับการปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผู้ปฏิบัติงานที่เป็นผู้อำนวยการฯ เห็นว่า เหมาะสมมากที่สุด หรือมีความเป็นไปได้มากที่สุด ส่วนรองอธิการบดี และเจ้าหน้าที่ เห็นว่าเหมาะสมมาก การที่ผู้อำนวยการฯ มีความเห็นแตกต่างจาก รองอธิการบดี และเจ้าหน้าที่อาจเป็นเพราะ ผู้อำนวยการเป็นกลุ่มที่ต้องดูแล การ ดำเนินการด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษาโดยตรง อันเป็นภารกิจหลักอยู่แล้ว ส่วนรองอธิการบดี และเจ้าหน้าที่เห็นความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพนิสิต นักศึกษา แต่นโยบายและวัตถุประสงค์ของกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบัน อุดมศึกษายังไม่มี ความชัดเจนพอและไม่เอื้อต่อการดำเนินงานในด้านนี้ จึงทำให้กิจกรรมการ ดำเนินงานในด้านนี้มีน้อยตามไปด้วย สอดคล้องกับสำเนาฯ ขจรศิลป์ (2537 : 210-213) ที่กล่าวถึงปัญหาการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาว่า ผู้บริหาร ไม่ให้ความสนใจ ไม่ตระหนักและ เห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมที่มีต่อประเทศ จึงไม่ค่อยสนับสนุนกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม เท่าที่ควร อีกทั้งการจัดกิจกรรมยังมีวิธีการและรูปแบบที่ไม่น่าสนใจ หรือไม่เชิญชวนให้นิสิต นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ทำให้นักศึกษาไม่ทราบข่าวสาร การจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา และจากข้อเสนอแนะของผู้ปฏิบัติงานมีความเห็นว่า ผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษาควรสนับสนุนกิจกรรมด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เป็นกิจกรรมเสริม หลักสูตรให้มากขึ้น โดยเฉพาะสถาบันที่สอนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีควรสนับสนุน ให้เป็นกิจกรรมนอกเวลาเรียน โดยกำหนดเป็นภาระงานและมีค่าตอบแทนให้อาจารย์ที่ปรึกษา และบุคลากรที่ทำหน้าที่ส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมนอกเวลาเรียน เพื่อเป็นแรงจูงใจช่วยในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงควรมีการจัดดำเนินการกิจกรรมนิสิตนักศึกษาด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาได้พัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณธรรมและ จริยธรรม กิจกรรมต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ของ นิสิตนักศึกษาที่ได้จากการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษา และสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิต ประจำวันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมและการให้ความช่วยเหลือแก่สังคม (สำเนาฯ ขจรศิลป์. 2537 : 3) รวมทั้งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์การพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาใน ช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ของทบวงมหาวิทยาลัย (2545 ก : 2) ที่กล่าวว่า สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทและภาระหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้

คุณุณธรรม มีความเป็นผู้นำ มีจิตสำนึกในการสร้างงานของตนเอง มีความคิด และวิจารณ์ญาณ มีความริเริ่มสร้างสรรค์มีวินัย มีความรับผิดชอบ และนำไปสู่การพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 9-13) ยุคปัจจุบันเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และเน้นให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ในส่วนของกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษา และกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ควรเน้นวัฒนธรรมและประเพณีทั้งในด้านรูปธรรม และนามธรรม ที่สร้างความเข้าใจ ตระหนัก ซาบซึ้ง และหวงแหน เนื้อหาที่แสดงออกเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับ ศาสนา ประเพณีไทย ประเพณีท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ฯลฯ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรม ไทยของนิสิตนักศึกษา ดังปรากฏในรูปชมรม ชุมนุมของนิสิตนักศึกษาต่าง ๆ

3. การบริหารจัดการ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในเรื่องการบริหาร จัดการด้านกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นว่า เหมาะสม ในระดับมากทุกเรื่อง โดยด้านโครงสร้างและสายการบังคับบัญชา ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น สอดคล้องกันในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ปฏิบัติงานเห็นด้วยว่า เหมาะสมในระดับมาก การจัด โครงสร้างและสาย การบังคับบัญชาที่ชัดเจน ทำให้การปฏิบัติงานนั้นคล่องตัว สะดวก และรวดเร็ว ในการดำเนินงาน สอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ (2535 : 49) ที่กล่าวไว้ในหลักการบริหาร (Management functions) ว่า ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อจัดดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ มีการแบ่งงานตามความรับผิดชอบขององค์กร ได้แก่ องค์กร/ หน่วยงานที่รองรับภายในสถาบัน อุดมศึกษาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ปฏิบัติงานที่ว่า องค์กร ใด ๆ ที่มีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน จะทำให้ดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหมาย

ในเรื่อง แผน/ โครงการสนับสนุนและพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรในการ ทำงาน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ปฏิบัติ งานมีความเห็น ว่า เหมาะสมในระดับมาก โดยผู้ปฏิบัติงานที่เป็นผู้อำนวยการฯ เห็นว่าเหมาะสม ในระดับมากที่สุด ส่วนรองอธิการบดี และเจ้าหน้าที่เห็นว่าเหมาะสมในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ รองอธิการบดีที่เป็นผู้บริหาร ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่เห็นความสำคัญของการ พัฒนาบุคลากร เพื่อความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน อาจเป็นการส่งเสริมให้มีการฝึกอบรม หรือ ศึกษาต่อเพิ่มขึ้นเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงาน สอดคล้องกับ อิศเรศ พิพัฒน์มงคลพร (2542 : 151) ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีข้อเสนอแนะว่า มหาวิทยาลัยควรพัฒนาหารูปแบบในการพัฒนาบุคลากรของตนเอง เป็นต้น

นอกจากนั้นยังพบอีกด้วยว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก ที่สุดว่า บุคลากรควรมีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ที่ตรงกับสายงาน ส่วนผู้ปฏิบัติงานมี ความเห็นโดยรวมทั้ง 3 กลุ่มว่า เหมาะสมในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร

อาจารย์ เจ้าหน้าที่ หรือบุคลากรมีจำนวนน้อย และมีวุฒิและประสบการณ์ไม่ตรงกับตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารในเรื่องการจัดบุคคลเข้าทำงาน(staffing) ที่ว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้กำหนด หรือคัดเลือกบุคคลที่มีวุฒิและประสบการณ์ที่ตรงกับตำแหน่งให้ไปปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ที่เหมาะสม ตลอดจนต้องผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องศิลปวัฒนธรรมเป็นอย่างดี รวมทั้งข้อเสนอแนะของผู้ปฏิบัติงานที่ว่า บุคลากรขาดความรู้ และประสบการณ์ที่ลึกซึ้ง ขาดจิตสำนึกในการรณรงค์เกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และบุคลากรมีงานในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นงานสร้างสรรค์ ต้องอาศัยประสบการณ์ และความรู้ที่หลากหลาย จึงต้องมีการศึกษาหาความรู้จากการอบรม และเรียนรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้เพื่อสร้างแรงจูงใจในการดำเนินงาน และการพัฒนางานด้านนี้ให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในรายงานวิจัยของนาฏยา สุวรรณทรัพย์ (2537 : 95) ที่ศึกษา เรื่อง การจัดดำเนินงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยศรีอยุธยาในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และกรรมการศูนย์ศิลปวัฒนธรรม กล่าวว่า ควรมีการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานทางด้านนี้ให้มีความรู้ในการนำเครื่องทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดอบรม จัดสัมมนาเชิงวิชาการ เชิญวิทยากรมาบรรยาย หรือไปศึกษาดูงานที่เป็นประโยชน์ต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้ เป็นต้น ปัจจุบันได้มีการเปิดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางวัฒนธรรมทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เช่น การบริหารงานวัฒนธรรม วัฒนธรรมศาสตร์ (Cultural sciences) การจัดการงานวัฒนธรรม (Management) ดังเช่น วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เปิดหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารงานวัฒนธรรม (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2545 : 1-5) หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาด้านมรดกโลก หลักสูตรการจัดการวัฒนธรรม ฯลฯ ที่มหาวิทยาลัยแบรนเดนเบิร์ก (Brandenburg Technical University of Cottbus.n.d. : 1-5) ประเทศเยอรมันนี้เป็นต้น รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบุคลากรว่า ควรมีความรู้และประสบการณ์ตรงกับหน้าที่และความรับผิดชอบ มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ในเรื่องบุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนถึงภารกิจการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมนั้น ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความเห็นโดยรวมว่า เหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณากลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่เป็นรองอธิการบดี และเจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมมาก ส่วนผู้อำนวยการ เห็นว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้อำนวยการฯ เป็นผู้บริหารระดับกลาง จะเห็นปัญหาและเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดจากการทำงานได้ดี การที่บุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจ และมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจะทำให้การดำเนินงานยากลำบากและไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากศิลปวัฒนธรรมเป็นเรื่องของจิตใจ มีทั้งนามธรรมและวัตถุธรรม

สอดคล้องกับ เจตนา นาควัชระ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2542 : 7-9) ที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคำว่า ศิลปวัฒนธรรม ในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่อง ทางเลือกในการวิจัยศิลปวัฒนธรรม โดยเห็นว่าศิลปวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับอารยธรรม วัฒนธรรม และความสามารถในการคิดของมนุษย์ ดังนั้นการศึกษาศิลปวัฒนธรรมจะทำให้เกิดสิ่งที่จรรโลงใจ สนับสนุนให้เกิดการจรรโลงศีลธรรมอันดี และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปฏิบัติงานที่เห็นว่าการมีการศึกษาและทำความเข้าใจความหมาย และความสำคัญของคำว่า “ศิลปวัฒนธรรม” และหรือคำที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนให้เข้าใจตรงกัน

ด้านผู้บริหารตั้งแต่ระดับอธิการบดีควรสนใจและให้ความสำคัญกับงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และควรมีบทบาทในความเป็นผู้นำทางการศึกษา (Leadership) คือ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล และการปฏิบัติตนเองให้สอดคล้องกับการเป็นผู้บริหารในยุคใหม่ โดยมีความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ (Professional) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง (2545 : 1-2) ที่ว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย ทำให้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยเป็นผู้รับผิดชอบงานต่าง ๆ เป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำนโยบายและแผน และสอดคล้องกับ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534 : 95-97) ที่กล่าวว่า ผู้นำ คือ เป็นผู้ที่มีอิทธิพลมากในการกำหนดเป้าหมาย หรือการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์กร ในส่วนผู้บริหารคนใหม่ที่เข้ามารับตำแหน่งใหม่ควรสืบทอดนโยบายอย่างต่อเนื่อง แต่ในทางปฏิบัติไม่เป็นเช่นนั้น จะมีการเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2530 : 293-297) ที่กล่าวว่า นโยบายมักไม่ต่อเนื่อง และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอทำให้งานไม่บรรลุตามเป้าหมาย

บุคลากรทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันทั้งในด้านการดำเนินงาน และประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง โดยผู้บริหาร อาจารย์และเจ้าหน้าที่ร่วมกันเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น ทุกคณะและทุกภาควิชาร่วมมือกันในรณรงค์ การอนุรักษ์ การรักษา การแสดงออก ทางการพูด และการประชุมปรึกษาหารือกัน (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2535 : 157-159) สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่เห็นว่า บุคลากรต้องเข้าใจและรู้วิธีในการทำนุบำรุง รักษาศิลปวัฒนธรรม สื่อมวลชนทุกสื่อต้องสอดแทรกเนื้อหาทางด้านศิลปวัฒนธรรม โดยพยายามดำเนินงานเพื่อให้ประชาชน และผู้สนใจทั่วไปเกิดความซาบซึ้ง ตระหนัก และ ห่วงเหินทางด้านวัฒนธรรมเพื่อเป็นการเผยแพร่และรักษาศิลปวัฒนธรรมไทยต่อไป

ด้านงบประมาณ ในเรื่องควรมีการวางแผนการใช้งบประมาณอย่างชัดเจน และเป็นหมวดหมู่ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องว่า มีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ปฏิบัติงานทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องว่า เหมาะสมในระดับมาก อาจเป็นเพราะ การดำเนินงานในเรื่องการจัดสรรงบประมาณยังไม่เป็นหมวดหมู่ หรือเป็นงบประมาณที่แบ่งไว้กับหมวดอื่น ๆ จึงทำให้ไม่ได้รับการจัดสรรที่เพียงพอ ซึ่งเป็นผลให้มีการดำเนินงานในด้านนี้ค่อนข้างน้อย รวมทั้งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ปฏิบัติงานที่กล่าวถึง

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานว่า งบประมาณด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมีน้อย ได้รับจัดสรรน้อย สอดคล้องกับ เทียนฉาย กิระนันท์ (2537 : 27-28) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องการเงินอุดมศึกษา พบว่า การจัดสรรเงินตามประเภทการใช้จ่ายแผนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ปรากฏโครงการที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนน้อยมาก ส่วนใหญ่สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะได้รับการจัดสรรงบประมาณประมาณร้อยละ 0.3 ต่อปี ทำให้กิจกรรมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษามีจำนวนน้อย และสอดคล้องกับ ส้าง พรศรี (2538 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาการบริหารงานศูนย์วัฒนธรรมตามทัศนะของผู้บริหารและหัวหน้าฝ่ายในเขตการศึกษา 6 พบว่า ปัญหาที่สำคัญของ การบริหารศูนย์อย่างหนึ่ง คือ การขาดปัจจัยสนับสนุน ดังนั้นทบวงมหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยจึงควรให้งบประมาณสนับสนุนแผนงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้านกิจการนิสิตนักศึกษาที่เกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณการวิจัยด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้วย

ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยี ควรมีสถานที่ทำงานที่เหมาะสมเป็นสัดส่วนสำหรับองค์กร/หน่วยงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งควรมีวัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยทันเหตุการณ์ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก อาจเป็นเพราะในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้รับการจัดสรรทรัพยากรในด้านนี้น้อยไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานโดยเฉพาะในด้านทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งในด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และงบประมาณ สอดคล้องกับ สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 7) ที่กล่าวว่า ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานจะพบว่า มีปัญหาในเรื่องการจัดสรรทรัพยากร ประกอบด้วย คน เงิน วัสดุ สิ่งของ และวิธีการ เป็นต้น ดังนั้น ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาจึงควรพิจารณาการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน โดยคำนึงถึงผลลัพธ์ที่พึงได้ในอนาคตด้วย สอดคล้องกับ ศิริอร ชันธหัตถ์ (2536 : 46) ที่กล่าวไว้ในเรื่ององค์การและการจัดการว่า ผู้บริหารควรคำนึงถึงปัจจัยเกื้อกูลและอุปสรรคในการปฏิบัติงานมีพร้อม และเพียงพอหรือไม่ นอกจากนี้ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ว่า ก่อนนำมาใช้ควรพิจารณาให้รอบคอบเสียก่อน

ด้านการประสานงาน ควรมีการประสานงานในการดำเนินงานกับองค์กร/หน่วยงานอื่น ๆ ภายในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการร่วมมือกันทุกฝ่าย ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก อาจเป็นเพราะในสภาพการดำเนินงานในปัจจุบันแต่ละองค์กร/หน่วยงานมีลักษณะการดำเนินงานของตนเอง ขาดการประสานร่วมมือกัน จึงทำให้ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปฏิบัติงานเห็นว่ายังขาดการประสานงาน จำเป็นต้องร่วมมือกันทำงานอย่างมีระบบ โดยประสานการทำงานใน

ลักษณะเครือข่ายจึงจะประสบผลสำเร็จโดยเร็ว รวมทั้งมีการประสานงานภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษาด้วย สอดคล้องกับ วีระ บำรุงรักษ์ (2533 : 160-162) ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่อง แนวความคิดในการพัฒนาวัฒนธรรมไทยในทศวรรษใหม่ ในประเด็นความร่วมมือของการประสานงานระหว่างระดับนโยบายและระดับปฏิบัติงาน ถ้าหากขาดความร่วมมือจะทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ขาดเอกภาพและนโยบายไม่ชัดเจน และ สอดคล้องกับ สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยภุญ (2539 : 73) ที่กล่าวในเรื่องการวางแผนว่า การประสานงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับความร่วมมือร่วมใจของผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายเพื่อให้งานบรรลุจุดหมาย รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชร บุนนาค (2534 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการประสานงานการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยระหว่างสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กับศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัยครู พบว่า กระบวนการประสานงานการอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทยควรประกอบด้วย การวางแผน การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่ชัดเจน มีการพัฒนาบุคลากรที่เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมีการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศในการสั่งการและมอบอำนาจ การนิเทศ ติดตามผล และควบคุมงบประมาณ ซึ่งทุก ๆ ส่วนของการทำงานต้องประกอบกัน ดังนั้นจึงควรมีการประสานร่วมมือกันทุกฝ่าย เพื่อให้ภารกิจด้านการทำนุบำรุงของสถาบันอุดมศึกษาบรรลุเป้าหมาย และทุกฝ่ายตระหนัก เข้าใจ และเห็นความสำคัญของภารกิจนี้ สอดคล้องกับ ศิริอร ชันธหัตถ์ (2536 : 46-47) ในเรื่อง องค์การและการจัดการ โดยเห็นว่าการดำเนินงานขององค์การจำเป็นต้องใช้การประสานงาน และการประสานงานภายในองค์การมีวิธีการหลายแบบ ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร แต่ละโครงการควรประสานงานกัน เป็นต้น และ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ปฏิบัติงานที่ว่า ขาดเครือข่ายประสานการดำเนินงานทางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง

การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานและผลการดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ พบว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมภายในและสังคมสถาบันอุดมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ปฏิบัติเห็นว่า เหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต่างเห็นว่าการประชาสัมพันธ์เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นเพราะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้ทราบข่าวสาร ความเคลื่อนไหว และกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จะทำให้ทราบและเข้าใจถึงนโยบายและเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และเป็น ที่เข้าใจแก่บุคลากรทุกฝ่าย รวมทั้งข้อเสนอแนะของผู้ปฏิบัติงานเห็นว่า การดำเนินงานในด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษายังมีน้อย ขาดความหลากหลาย และไม่ครอบคลุมประชาชนในทุกชุมชน สอดคล้องกับ ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2522 : 3-4) ในเรื่อง การประชาสัมพันธ์หลักการและแนวปฏิบัติว่า การประชาสัมพันธ์เป็นการสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน และสอดคล้องกับนพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534 : 78-79) ในหลักการบริหาร

การศึกษาว่า การประชาสัมพันธ์มีบทบาทมากในการบริหารจัดการงานด้านต่าง ๆ นี้ รวมทั้ง กรมศิลปากร (2542 ข : 168) ได้เห็นความสำคัญของเรื่องนี้ จึงได้กำหนดเป็นพันธกิจ หรือ กรอบในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์มรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมที่เน้นในเรื่องการ ประชาสัมพันธ์ โดยวิธีการประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความจำเป็นในการใช้วัฒนธรรมไทยแก้ไข ปัญหา ทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ ชีวะสารณ์ (2529 :117) ที่ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทด้านการวิจัยการบริการวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยในภาคใต้ตามทัศนะผู้บริหาร และอาจารย์ว่า มหาวิทยาลัยต้องทำ หน้าที่เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าของศิลปไทยให้แพร่กระจายออกไปสู่สังคมภายนอก สถาบันอุดมศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาพบว่า ผู้ปฏิบัติงานซึ่งประกอบด้วยรองอธิการบดี ผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมองเห็นความสำคัญ และมีความ เข้าใจบทบาทภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไม่ชัดเจน และมีความ เข้าใจถึงความสำคัญในแง่มุมที่แตกต่างกัน รวมทั้งพบว่า ผู้บริหารสถาบันส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ กับการกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมน้อยกว่าภารกิจด้านอื่น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 จัดประชุมสัมมนา และฝึกอบรมแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้เข้าใจบทบาท ภารกิจและความสำคัญของบทบาทภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ถูกต้องชัดเจน

1.2 ในการบรรจุแต่งตั้ง หรือคัดเลือกบุคลากร ผู้บริหารควรกำหนด หรือคัดเลือก บุคลากรที่มีวุฒิและประสบการณ์ที่ตรงกับตำแหน่งงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้ เหมาะสม โดยเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อย่างแท้จริง

1.3 สถาบันควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรที่อยู่ในตำแหน่งงานด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมให้มีวุฒิทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2. จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันแต่ละองค์กร/ หน่วยงานมีลักษณะการดำเนินงาน ของตนเอง ขาดการประสานความร่วมมือกัน และทั้งผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติงานมีความเห็น สอดคล้องกันว่าควรมีการประสานการทำงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในลักษณะ เครือข่ายกับหน่วยงานทั้งภายนอกและภายในอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า

2.1 หน่วยงานในสถาบันอุดมศึกษาได้แก่ คณะ ภาควิชา สถาบัน ศูนย์ สำนัก ควรมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยการรวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายเพื่อ การจัดและดำเนินกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมร่วมกัน

2.2 สถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการจัดการเรียนการสอนสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ควรกำหนดวิชาทางดนตรี กีฬา ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน (Folk lore) ไว้ในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) สำหรับนิสิตนักศึกษาเป็นวิชาบังคับหรือวิชาเลือก เพื่อเป็นการสร้างเสริมบุคลิกภาพของบัณฑิตให้มีความพร้อมในทุกด้าน

2.3 สถาบันอุดมศึกษาควรสร้างแรงจูงใจในการสนับสนุนและส่งเสริมให้อาจารย์และบุคลากรที่มาช่วยการปฏิบัติงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา หรืออาจารย์ผู้ควบคุมกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรมของชมรมนิสิตนักศึกษา โดยกำหนดเป็นภาระงานของอาจารย์ เช่นเดียวกับภาระงานสอน

2.4 ครู อาจารย์ และบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติทางด้านคุณธรรมจริยธรรม การอนุรักษ์ ปกปักรักษา และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมแก่นิสิตนักศึกษาและประชาชนทั่วไป นอกจากนั้นทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันรณรงค์ และอนุรักษ์ในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทยให้ดำรงอยู่ต่อไป

2.5 ผู้บริหารระดับสูงของสถาบัน และผู้บริหารหน่วยงานภายในสถาบันที่เข้ามารับตำแหน่งใหม่ ควรสืบทอดนโยบายด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

3. จากการศึกษาพบว่า งบประมาณด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่สถาบันได้รับการสนับสนุนค่อนข้างน้อย หรือ แฝงอยู่ในงบประมาณด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้สถาบันสนับสนุนงบประมาณด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมสำหรับสำนักงานกิจการนิสิตนักศึกษาให้มากขึ้นทั้งในด้านทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวก และงบประมาณในการดำเนินการ

4. จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติงาน ได้ข้อสรุปว่างานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็นงานที่รับผิดชอบร่วมกันของชุมชน องค์การธุรกิจทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนหน่วยงานของรัฐ และเนื่องจากโลกยุคปัจจุบันมีการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมทั้งในระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

4.1 รัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม และสถาบันอุดมศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้มากและทั่วถึงทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยให้งบประมาณในการส่งเสริมกิจกรรม/ โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่เห็นเป็นรูปธรรมให้มากขึ้น ทั้งในด้านการวิจัยและพัฒนา การบริการวิชาการ กิจการนิสิตนักศึกษา กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และในส่วนงานฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม ชมรม หรือสโมสรของนิสิตนักศึกษา

4.2 รัฐควรส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร วัฒนธรรมศึกษาและมีกิจกรรมที่เป็น Cross-cultural เพื่อแลกเปลี่ยนการศึกษาด้านวัฒนธรรม ซึ่งกันและกัน และการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาในลักษณะอาณาบริเวณศึกษา (Area study) โดยเป็นการศึกษาวิจัยประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง หรือประเทศต่าง ๆ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับดัชนีบ่งชี้ (Indicators) ด้านการดำเนินกิจกรรมการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อเป็นการตรวจสอบการดำเนินงานทั้งคุณภาพภายในและภายนอก ของสถาบันอุดมศึกษา
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมวิจัยด้านการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วย
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการบริการวิชาการด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วย
4. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงานด้าน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา เช่น พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ หอประวัติ ฯลฯ เพื่อพัฒนาและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่สืบไป
5. ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงลึกที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย และเทคโนโลยีพื้นบ้าน ของไทย ทั้งนี้เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น
6. ควรมีวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการรับยอมรับวัฒนธรรมอื่น หรือการแลกเปลี่ยน วัฒนธรรม (Cross-cultural) และหลักสูตรนานาชาติทางวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาตาม แนวนโยบายขององค์การยูเนสโก
7. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ทางด้านศิลป วัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิติมา ปรีดีติลล. (2529). ทฤษฎีบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ : ธนาคารพิมพ์.
- กรมศิลปากร. (2541). การศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการเพิ่มประสิทธิภาพของสถาบันส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของกรมศิลปากรและการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการพัฒนาทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน.
- (2542 ก). แนวทางการทำนุบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน.
- (2542 ข). วัฒนธรรม อารยธรรม ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ : มีดี เนตเวิร์ก.
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2545). โครงสร้างส่วนราชการกระทรวงวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : กระทรวงวัฒนธรรม. ม.ป.พ. อัดสำเนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). สารานุกรมการศึกษาตลอดชีวิต เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2540). ระบบการวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- เกษม วัฒนชัย. (2538, ตุลาคม - พฤศจิกายน). "ทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในทศวรรษหน้า", วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 30 (1) : 32-33.
- "จัดแถวสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด 75 จังหวัด", (2545, ตุลาคม). มติชน. หน้า 20.
- จรัส สุวรรณเวลา. (2538). คิดและทำแล้วคิด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. (2544). ทฤษฎีการบริหาร. กรุงเทพฯ : ทิชซิงเอด.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2510). ประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2449-2509 พิมพ์เป็นที่ระลึกในวันครบรอบ 50 ปี ของการสถาปนาวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2510. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.
- (2529). เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง "ความเป็นไทยที่ ควรธำรงไว้" การสัมมนาวิชาการประจำปีของมหาวิทยาลัยในอุปถัมภ์เงินทุนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา.
- (2544). พระเกี้ยว 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง การสร้างดัชนีบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพทางศิลปวัฒนธรรม วันพุธที่ 2 ตุลาคม 2545 ณ โรงแรมปรีณิพัลเลซ. กรุงเทพฯ : คณะศิลปศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เจลิยว บุรีภักดี และสุวกิจ ศรีปัดถา. (2527). "การฝึกอบรมเพื่อการพัฒนา", พัฒนศึกษาศาสตร์.
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชลีนาก สิงห์เรศร์. (2535). รูปแบบการหารายได้เพื่อการพึ่งตนเองของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2545, ตุลาคม-พฤศจิกายน). "ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพ
ทางศิลปวัฒนธรรม", ศกสาร. ฉบับที่ 4 หน้า 5.

ชูชีพ พุทฺธประเสริฐ. (2534). การพัฒนารูปแบบการบริการวิชาการแก่สังคมของวิทยาลัยครู
ภาคเหนือ. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชำนาญ แสงแก้ว. (2541). รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบของคณะกรรมการบริหารโครงการ
เพชรในตม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2522). การประชาสัมพันธ์ หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
เรือนแก้วการพิมพ์.

ณรงค์ เล็งประชา. (2539). พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ติน ปรัญญพุทธิ. (2538). ทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ทบวงมหาวิทยาลัย. (2530). บทบาทและสัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดมศึกษาของไทยในการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

----- (2532). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาเกี่ยวกับบุคลากรในระบบอุดมศึกษา : กระบวนการ
การทำงาน การพัฒนาบุคลากร การโยกย้าย และเปลี่ยนงาน ประโยชน์จากการวิจัย
และบริการด้านอื่นๆ. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.

----- (2533 ก). วัตถุประสงค์ นโยบาย มาตรการและเป้าหมายของแผนอุดมศึกษาระยะยาว
(พ.ศ. 2533-2547). กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.

----- (2533 ข). สรุปสาระสำคัญของแผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ. 2533-2547).
กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.

----- (2537). สองทศวรรษทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

----- (2538). สรุปผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท สถาบันอุดมศึกษา
เอกชนปีงบประมาณ 2538. กรุงเทพฯ : ประกายพริก.

----- (2539). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540- 2544) ทบวง
มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.

----- (2540). รายงานการสัมมนาเรื่องการประเมินสัมฤทธิ์ผลการจัดการศึกษาของสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.

ทบวงมหาวิทยาลัย. (2541). การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

----- (2542 ก). โครงการ/กิจกรรมวิจัย และพัฒนาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม/จริยธรรมให้นักศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

----- (2542 ข). สรุปโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท สถาบันอุดมศึกษา เอกชนปีงบประมาณ 2539-2541. นนทบุรี : สหมิตรพรินต์ติ้ง.

----- (2543). แนวทางการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการอุดมศึกษา : รูปแบบการจัดกลุ่มอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

----- (2545 ก). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ทบวงมหาวิทยาลัย. (On-line). Available Internet : <http://www.mua.go.th/plan9/plan9.html>.

----- (2545 ข). รายงานประจำปี 2545 ทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พรินท์ติ้ง. ทรงวิทย์ แก้วศรี. (2534). เอกลักษณ์ไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. ทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์ และคณะ. (2541,พฤษภาคม). "การบริการวิชาการแก่สังคมกรณีศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ Indiana University Kokomo", วารสารวิชาการ. 4 (2) : 5.

ทวีเกียรติ ไชยงยศ. (2538). สุนทรียะทางทัศนศิลป์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

ทองใบ สุตชาติ. (2545). ทฤษฎีองค์การ : การวิเคราะห์แนวความคิดทฤษฎี และการประยุกต์. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ. (2538). รายงานการประชุมวิชาการ เรื่อง มหาวิทยาลัยกับการพัฒนาสภาพสิ่งแวดล้อมของสังคมไทย 15-16 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ณ โรงแรมปางสวนแก้วเชียงใหม่. เชียงใหม่ : ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ.

ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย. (2540). รายงานการประชุมทางวิชาการประจำปี 2540 ของที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย เรื่อง การหารายได้เชิงวิชาการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เทียนฉาย กีระนันท์. (2537). การเงินอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : คอนฟอร์ม.

ธงชัย สันติวงษ์. (2535). องค์การ และการบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

----- (2537). การวางแผนเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ธงชัย สันติวงษ์และชัยยศ สันติวงษ์. (2540). พฤติกรรมบุคคลในองค์การ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- ธงชัย สันติวงษ์ และสตีเฟน กิตติจิตต์. (2526). การวางแผน. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2534). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- นาฏยา สุวรรณทรัพย์. (2537) การจัดดำเนินงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัย
ศรีอยุธยาในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และกรรมการศูนย์ศิลปวัฒนธรรม.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเยี่ยม แยมเมือง. (2537). สุนทรียะทางทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮาส์.
- บรรณาคม ภักดีพิพัฒน์. (2532). การบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา
ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และกรรมการสภาตำบลในจังหวัดพะเยา.
ปริญญาณิพนธ์. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2533). นโยบายและการวางแผน. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- ประเวศ วะสี. (2538, พฤศจิกายน-ธันวาคม). "วัฒนธรรมกับการพัฒนา", กรมประชาสัมพันธ์.
38(6) : 62.
- ปราชญา กล้าผจญ. (2543). 88 ลู่ทางสู่...ความสำเร็จของนักบริหาร. กรุงเทพฯ : เบลโล่การพิมพ์.
- พรชูลี อาชาวำรุง. (2540). รายงานการสัมมนาเรื่อง การอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.
กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรศักดิ์ พรหมแก้ว และวิมล คำศรี. (2536). "การบริหารงานวัฒนธรรม : กรณีศึกษา",
ประมวลบทความการบริหารงานวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : อรุณสา ลาดพร้าว.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2544). พุทธวิธีในการสอน. กรุงเทพฯ : บริษัทสหธรรมิกจำกัด.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย (2544). "ผู้บริหารมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล", การพัฒนาสถาบัน
อุดมศึกษา : รวมบทความทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- พริยา สรมาลา. (2543). "ศิลปศึกษากับการอนุรักษ์วัฒนธรรม," แนวโน้มศิลปศึกษาร่วมสมัย.
กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2530). การอุดมศึกษากับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทริยา งามมุข. (2545). การวิเคราะห์คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาในสถาบัน
อุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. ปริญญาณิพนธ์. ค.ด. (การอุดมศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- มนตรี จุฬาวินนทล. (2537). ระบบการวิจัยและพัฒนาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2540). โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง อุดมศึกษาไทย : วิฤตและ
ทางออกรายงานฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- (2544). ยี่สิบปีสภาข้าราชการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2541). รายงานประจำปี 2541 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2538). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 5 ปี มทส.
นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2544). 30 ปี ไทยคดีศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- (2545). วิทยาลัยนวัตกรรมการอุดมศึกษา. (On-line). Available Internet :
<http://lcie.tu.ac.th/aboutcie.shtml>.
- มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (2528). การอภิปรายเรื่องศิลปวัฒนธรรมกับนิสิตนักศึกษาที่
หอประชุมกรมประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2535). หนึ่งร้อยนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล 2522 ถึง 2534.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน.
- (2539). บริการวิชาการ. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน.
- (2541). แนะนำการศึกษาในมหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาการ
สาธารณสุขอาเซียน.
- มหาวิทยาลัยรังสิต. (2540). รายงานประจำปี 2540. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2536). เอกสารบันทึกการบรรยายพิเศษและการอภิปรายทางวิชาการ
“วันวิชาการ 50 ปีมหาวิทยาลัยศิลปากร”. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2534). ที่ระลึกงานส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 14
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สงขลา : มงคลการพิมพ์.
- (2539). คู่มือการประกันคุณภาพทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : วิสิทธิ์พัฒนา.
- (2540). วันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ 25 พ.ย. 2540. กรุงเทพฯ : เจ. फिल्म โปรดักส์.
- (2542). ทางเลือกในการวิจัยศิลปวัฒนธรรมรายงานการสัมมนาวิชาการ 10-11
กันยายน 2541 ณ อาคารวิจัยและการศึกษาต่อเนื่อง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2537). คู่มือบริการวิชาการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2533). เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์พัฒนาธรรมศึกษา
หน่วยที่ 7-15. นนทบุรี : ชวนพิมพ์.

----- (2538). การบริหารและการพัฒนาองค์การ, เอกสารชุดการสอน หน่วยที่ 1-7.
กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.

มานพ เมฆประยูรทอง. (2533). องค์การสหประชาชาติ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2536). การพัฒนาหลักสูตรการวิจัย. ปริญญาโท กศ.ด. (การวิจัยและ
พัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

ยูเนสโก. (2541). สรุปการประชุมระดับโลก เรื่อง การอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 : วิสัยทัศน์และ
การปฏิบัติ 5-9 ตุลาคม 2541 ณ สำนักงานใหญ่ยูเนสโก กรุงปารีส ฝรั่งเศส. กรุงเทพฯ :
ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์.

รุ่ง แก้วแดง. (2545). "ผู้บริหาร (การศึกษา) มืออาชีพ", การบริหารเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้.
หน้า 1-2.

เรือนแก้ว ภัทรานุประวัติ. (2541). บทบาทของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา
เอกชนกับการพัฒนาวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ.

วสันต์ ชิวสาธน์. (2529). บทบาทด้านการวิจัยการบริการวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยในภาคใต้ตามทัศนะผู้บริหาร และอาจารย์.
ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร.

วัชร บุนนาค. (2534). รูปแบบการประสานงานการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยระหว่างสำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติกับศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัยครู. ปริญญาโท กศ.ม.
(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

← วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2534, มีนาคม-เมษายน). "มหาวิทยาลัยกับการทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรม", สารพัฒนาคนอาจารย์. 4 (2) : 10.

----- (2544). การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

← วิจารย์ พานิช. (2540). การบริหารงานวิจัย : แนวคิดจากประสบการณ์. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.

วิจิตร จันทรากุล. (2527). การจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน. กรุงเทพฯ : ศึกษาพรจำกัด.

วิจิตร ศรีสอาน. (2517). หลักการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

- วิจิตร สิ้นสิริ. (2534). การอุดมศึกษาเชิงรุก. กรุงเทพฯ : เม็ดทรายพรันต์.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2537). คู่มือการวิจัยเชิงปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- วิทย์ เทียงบุญธรรม. (2536). พจนานุกรมไทยฉบับมหาวิทยาลัย. พิมพ์ครั้งแรก.
กรุงเทพฯ : ประชุมทองการพิมพ์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2541). "คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร",
ครบรอบ 49 ปี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2541. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2543ก). "การค้นคว้าวิจัยศิลปกรรมศาสตร์", ศิลปวิจัย. กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.
- (2543ข). "หลักสูตรดุสิตบัณฑิตสาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย", การวิจัยศิลปวัฒนธรรม
กับการบูรณาการความรู้. กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.
- วีระ บำรุงรักษ์. (2533). "แนวความคิดในการพัฒนาวัฒนธรรมไทยในทศวรรษใหม่",
การพัฒนาหลักสูตรวิชาสังคมไทยร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษาตามแนวกระบวนการ
ทางสังคม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวีและคณะ. (2544). รายงานการวิจัยเรื่อง การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมของ
ต่างประเทศ (Service Learning). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.
- ศิริอร ชันธหัตถ์. (2536). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- สงบ ส่งเมือง. (2534). สิ่งแวดล้อมมนุษย์และศิลปวัฒนธรรม. ที่ระลึกงานส่งเสริมศิลปและ
วัฒนธรรมไทยครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา. สงขลา : มงคลการพิมพ์.
- สมชาย หิรัญกิตติ. (2542). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : บริษัท
ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2526). การบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สหวิทยาลัยศรีอยุธยา. (2535). บทบาทการฝึกหัดครูไทยกับการรับใช้มวลชนในรอบ 100 ปี.
พระนครศรีอยุธยา : โรงพิมพ์เทียนวัฒนา.
- ล้าง พรศรี. (2538). ปัญหาการดำเนินงานศูนย์วัฒนธรรมตามทัศนะของผู้บริหารและหัวหน้า
ฝ่ายในเขตการศึกษา 6. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539). รายงานการประเมินผลแผนพัฒนาการ
ศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539). กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- (2543). การดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงาน. ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.. (2545 ก). รายงานการประชุมทางวิชาการเรื่อง
การศึกษาเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

----- (2545 ข). รายงานการประชุมทางวิชาการเรื่องทิศทางการพัฒนาวัฒนธรรมในกระแสการเปลี่ยนแปลง.
กรุงเทพฯ : วิ.ที.ซี คอมมิวนิเคชั่น.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). แผนพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2544-2549). กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2530). แนวทางการส่งเสริมและเผยแพร่
วัฒนธรรมพื้นฐานไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

----- (2535). สารนิพนธ์การบริหารงานวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์พลชัย.

----- (2537). แผนแม่บทโครงการสืบสานวัฒนธรรมไทย พ.ศ. 2538-2540. กรุงเทพฯ :
นิตนารการพิมพ์.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผลคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). กรอบแนวทาง
การประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฑทอง.

สำเนาวิ ขจรศิลป์. (2537). มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 1 : พื้นฐานและบริการนักศึกษา.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

----- (2538). มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2 : การพัฒนานักศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษมบัณฑิต.

สิทธิ พิณใจกุล และคณะ (2544). รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานวัฒนธรรม
ของประเทศฝรั่งเศส. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สิริชัยชาญ พักจำรูญ. (2539). วิวัฒนาการและอนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในการ
พัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สุจริต บัวพิมพ์. (2529). การศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านในสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์
ค.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.

สุจริต บัวพิมพ์ และไสว ชัยรัตน์. (2536). "บทบาทของสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนา
วัฒนธรรมเพื่อประชาชนและการศึกษาวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา", ประมวล
บทความการบริหารงานวัฒนธรรม 2536. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สุชาติ ชินะจิตร. (2540). "บริการวิชาการ", บนเส้นทางอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2540). วัฒนธรรมวิทยา. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สุธรรม อารีกุล. (2541). การอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : เซเว่นพรีนติ้งกรุ๊ป.

สุธี สุทธิสมบุรณ์ และ สมาน รั้งสโยกฤษฎี. (2539). หลักการบริหารเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน.

สุพิศวง ธรรมพันทา. (2532). พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : ดี.ดี.บุ๊คส์ไตร์.

สุรัฐ ศิลปอนันต์. (2539). ระบบการบริหารและจัดการวิชาการ. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน.

สุวัฒน์ ศักดิ์ศรีสกุล. (2536). การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านวัฒนธรรมพื้นบ้านสำหรับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อดุลย์ วิริยะเวชกุล. (2541). บันทึกบัณฑิตศึกษา 3. กรุงเทพฯ : เจริญดีการพิมพ์.

อนันต์ เกตุวงศ์. (2526). หลักการและเทคนิคของการวางแผน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อมรา พงศาพิชญ์. (2537). วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ : วิเคราะห์สังคมไทยแนวมนุษยวิทยา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

----- (2542). ความหลากหลายทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรุณศรี ละอองแก้ว. (2538). สภาพและปัญหาการวางแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539). วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อัญชลีพรรณ อมรวิวัฒน์. (2536) "บทบาทธนาคารในการบริหารงานวิชาการ", ประมวลบทความการบริหารงานวัฒนธรรม 2536. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

อุทุมพร จามรมาน. (2531). การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ. กรุงเทพฯ : พันนี้พับลิชชิ่ง.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2532). กลุ่มสัมพันธ์และการบริหารทีมงานที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

----- (2536). "มิติวัฒนธรรมสำหรับผู้บริหารและนักจัดการงานวัฒนธรรม", ประมวลบทความการบริหารงานวัฒนธรรม. หน้า 2-4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

อิศเรศ พิพัฒน์มงคลพร. (2542). รูปแบบการพัฒนาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2534). วิเคราะห์เอกลักษณ์ไทยในกระแสความเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

- Brandenberg Technical University of Cottbus. (n.d.) *Master of Arts in World Heritage Studies*. Germany : Faculty of Architecture.
- Crowther, Jonathan. (1992). *Oxford Advanced Learner's Encyclopedic Dictionary of Current English*. New York : Oxford University Press.
- Freeman, Kassie. (1998). *African American Culture and Heritage in Higher Education Research and Practice*. (On-line). Available Internet : <http://www.bn.com>.
- Gove, Phillip B. (1971). *Webster's New Collegiate Dictionary*. U.S.A.: Springfield.
- Michigan State University. (1999 a). *American Culture in 1920s*. (On-line). Available Internet : <http://www.msu.edu/course/mcl/>.
- , (1999 b). *The Role of Education in Forming a Strong Sense of Nationalism in the Caribbean*. (On-line). Available Internet : <http://www.msu.edu> (1-7).
- Princeton University. (n.d.). *The State of Cultural Policy in America : Perspective*. (On-line). Available Internet : <http://www.princeton.edu> (1-4).
- Seton Hill College. (2000). *Seton Hill College Art Program Degrees*. (On-line). Available Internet : <http://www.maira.setonhill.edu>.
- Syracuse University. (2000). *Department of Special Collections*. (On-line). Available Internet : <http://www.syr.edu>.
- Unesco. (2000). *Forum UNESCO University and Heritage*. (On-line). Available Internet : <http://www.unesco.org/culture/forum>.
- University of California. (2000). *Center for East Asian Studies*. (On-line). Available Internet : <http://www.isop.uncla.edu/eas/>.
- University of Edinburgh. (1999, March). *Medival and Renaissance Studies*. Program. (On-line). Available Internet : <http://www.ed.ac.uk>. (1-2).
- University of Evansville. (2000). *About the University of Evansville*. (On-line). Available Internet : <http://www.evansville.edu>. (1-4).
- University of Warwick. (n.d). *Centre for Cultural Policy Studies*. (On-line). Available Internet : <http://www.warwick.ac.uk>.
- Winston, Jr. Roger B. and Anne V. Massaro. (1987, March). "Extracurricular Involvement Inventory : An Instrument of Assessing Intensity of Student Involvement," *Journal of College Student Personnal*. 28(2) :169-175.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

- 1. รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือ**
- 2. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้การสัมภาษณ์**
- 3. รายนามผู้เชี่ยวชาญขั้นตอนการวิจัยเดลฟาย**
(Delphi Technique)

รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือ

1. ศาสตราจารย์ ดร. ทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์
ผู้อำนวยการการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สมสรร วงษ์อยู่น้อย
ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ดร. วิเชียร เกตุสิงห์
ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้การสัมภาษณ์

1. ชพนฯ ศาสตราจารย์นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี
ที่ปรึกษาอธิการบดี
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
2. ศาสตราจารย์ ดร. ทรงศักดิ์ ศรีกาพลสินธุ์
ผู้อำนวยการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
3. ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย
ที่ปรึกษาอธิการบดี
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
4. ศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม อารีกุล ราชบัณฑิต
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ภาควิชาภูมิวิทยา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล
นายกสภามหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยของรัฐ และเอกชน

รายนามผู้เชี่ยวชาญ
ขั้นตอนการวิจัยเดลฟาย (Delphi Technique)

1. ศาสตราจารย์ ดร.สันติ เล็กสุขุม
ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี
มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. ศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม อารีกุล ราชบัณฑิต
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ภาควิชากีฏวิทยา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. ศาสตราจารย์ ดร. สำเนาวิ ขจรศิลป์
ที่ปรึกษาอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. ดร. ชญววิทย์ เกษตรศิริ
ผู้อำนวยการโครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค
5. รองศาสตราจารย์กมล ฉายาวัฒน์
ผู้อำนวยการสถาบันไทยคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
6. รองศาสตราจารย์ ดร.มังกร ทองสุขดี
ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัยและภาคเหนือ
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

8. ศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
9. รองศาสตราจารย์อุดม หนูทอง
รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยพร ณ นคร
รองผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน)
สำนักนายกรัฐมนตรี
11. รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิไล เปรมศรีรัตน์
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยมหิดล
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิญา บัวสว่าง
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยมหิดล
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ ทิพย์รัตน์
รองอธิการบดีวิทยาเขตปัตตานี
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบูรณ์ ธนสุข
ผู้อำนวยการสถาบันศิลปวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

15. รองศาสตราจารย์อิรวดี ไตลังคะ
ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรณพ พจนานรัตน์
รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
17. นางสาวภิญโญ เปี่ยมประสาทพร
ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิตนักศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาคผนวก ข.

- 1. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ**
- 2. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ**
- 3. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน**

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
เรื่อง รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
ในสถาบันอุดมศึกษา

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการวิจัยเรื่องรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ คือ สถาบันอุดมศึกษาจะมีรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่เป็นระบบ เป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพ

จากประสบการณ์ในด้านการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้อย่างไร

1. สภาพการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3. องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาควรประกอบด้วยเรื่องอะไรบ้าง เช่น

-นโยบายและการสนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษา

.....

.....

-การจัดและการบริหารองค์การ/ หน่วยงานรองรับภายใน ได้แก่ นโยบายและการบริหารจัดการเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหาร บุคลากรงบประมาณ อาคารสถานที่ การประสานงาน ฯลฯ

.....

.....

-การจัดกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมขององค์กร/ หน่วยงาน เช่น ด้านการบริหาร จัดการงานวัฒนธรรม ด้านการวิจัยศิลปวัฒนธรรม ด้านการบริหารวิชาการศิลปวัฒนธรรม ด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษาทางศิลปวัฒนธรรม)

.....

.....

4. บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

5. แนวโน้มการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาในอนาคตควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

6. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
เรื่อง รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา
 ๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับการวิจัย เรื่อง รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้สถาบันอุดมศึกษามีรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่เป็นระบบ เป็นรูปธรรม คล่องตัว มีประสิทธิภาพ และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการฟื้นฟูและอนุรักษ์งานศิลปวัฒนธรรมของไทยให้สืบทอดแก่เยาวชนไทยต่อไป

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1. ปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน / โครงการ กิจกรรมและบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา

2. การพัฒนาองค์กร/ หน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษาสำหรับดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2.1 การจัดตั้งองค์กร/ หน่วยงาน และการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ

2.2 หน่วยงานกลางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2.3 องค์กร/ หน่วยงานด้านการวิจัยการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ศูนย์/สำนักวิจัย สถาบันไทยคดีศึกษา สถาบันวิจัยอื่น ๆ

2.4 องค์กร/หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่อง สถาบัน/ศูนย์/สำนักบริการทางวิชาการ ฯลฯ

2.5 องค์กร/หน่วยงานส่งเสริมการทำงานศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ศูนย์/สำนัก ศิลปวัฒนธรรม/พิพิธภัณฑ์/ หอศิลป์ หรือหอประวัติ ฯลฯ

2.6 องค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาด้านการส่งเสริมกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

3. การบริหารจัดการองค์กร/ หน่วยงานต่าง ๆ

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ที่สมควรนำมากำหนดไว้ในรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
เรื่อง รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ (ถ้ามี) ซึ่งตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด เกณฑ์ในการพิจารณาระดับความคิดเห็น ดังนี้

- 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด หรือ เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เหมาะสมมาก หรือ เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง หรือ เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย หรือ เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด หรือ เห็นด้วยน้อยที่สุด

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
1. ปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ แผนภาพ โครงการ กิจกรรม และบทบาทด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา						
1) ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาควรระบุถึงการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม						
2) นโยบายและวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา ควรมีการระบุเนื้อหาด้านเอกลักษณ์ของไทยไว้ อย่างชัดเจน						
3) นโยบายควรระบุถึงความซาบซึ้ง ตระหนักและ ห่วงแหน และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไว้อย่าง ชัดเจน						
4) นโยบายและวัตถุประสงค์ของการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ควรรวมทั้ง ด้านการวิจัยและการบริการทางวิชาการด้วย						

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
5) ทุกหน่วยงานควรมีส่วนร่วมและประสานงานกันในการจัดทำนโยบายและแผนทั้งในระดับบนและระดับล่าง						
6) สถาบันอุดมศึกษาควรมีแผนงาน กิจกรรมและโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมสอดคล้องกับปรัชญา นโยบาย และวัตถุประสงค์ที่เป็นรูปธรรม						
7) สถาบันอุดมศึกษาสามารถกำหนดบทบาทของตนเองด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่นของประเทศ						
8) สถาบันอุดมศึกษาสามารถกำหนดบทบาทของตนเองด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติ						
9) สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดบทบาทในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็นพลวัตรไม่หยุดนิ่ง สามารถผสมผสานกับวัฒนธรรมอื่น ๆ แต่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ไทย						
10) การจัดกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาควรถือเป็นบทบาท/ภารกิจที่สำคัญเท่าเทียมกับบทบาท/ภารกิจด้านอื่นๆ ของสถาบัน						
11) บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมถือว่าการศึกษาศึกษาเพื่อถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม						
12) บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมถือว่าการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในสังคมโดยเน้นการวิจัยและพัฒนา						

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
13) ผู้บริหารระดับสูงควรให้ความสนใจหรือให้ความสำคัญในบทบาท/ภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเท่าเทียมกับบทบาทภารกิจด้านอื่นๆ ของสถาบัน						
14) ในทางปฏิบัติ มหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม						
15) ในทางปฏิบัติ ผู้บริหารที่เข้ามารับตำแหน่งใหม่ควรสืบทอดนโยบายด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย						
16) สถาบันอุดมศึกษาควรมีการจัดและดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ						

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
2. การพัฒนาองค์กร/หน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษาสำหรับการดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม						
2.1 ท่านเห็นด้วยกับการจัดตั้งองค์กร/หน่วยงานและการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมต่อไปหรือไม่						

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
1) องค์กร/ หน่วยงานกลางที่จัดตั้งขึ้นเพื่อประสานงานกับหน่วยงานรองรับภายในในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม						
2) องค์กร/ หน่วยงาน ที่ทำหน้าที่วิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม						
3) องค์กร/ หน่วยงานที่ดำเนินการให้บริการทางวิชาการในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม						
4) สำนัก/ ศูนย์/ สถาบันส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ดำเนินการเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การจัดประชุม เผยแพร่ จัดแสดง และจัดนิทรรศการ ฯลฯ						
5) พิพิธภัณฑ์/ หอศิลป์/ หอประวัติ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการเรื่องการทำนุบำรุง การเก็บรักษา และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ						
6) กอง/ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ควรเน้นการส่งเสริมกิจกรรมนอกหลักสูตรด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา						
7) ชมรม/ สโมสรต่างๆ ของนิสิตนักศึกษาในด้านกิจกรรม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม						

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
2.2 หน่วยงานกลางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ก. นโยบายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน กลางด้านศิลปวัฒนธรรม 1) ควรมีการกำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้สอดคล้องกับนโยบายในระดับชาติ 2) กำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้สอดคล้องกับนโยบายในระดับภูมิภาค/ท้องถิ่น 3) ควรมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่กำหนดบทบาทและทิศทางในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างชัดเจนตามเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษา 4) ควรมีการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในเรื่อง การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน 5) ทำหน้าที่ประสานงานการจัดทำนโยบายและแผนและการจัดสรรงบประมาณด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ 6) ควรมีแผนการดำเนินงานระยะ 5 ปีที่สอดคล้องกับนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม 7) การบริหารหน่วยงานกลางควรมีผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกสถาบันอุดมศึกษาร่วมด้วย						

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
ข. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานของ หน่วยงานกลางด้านศิลปวัฒนธรรม 1) ควรระบุบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารระดับสูง เช่น อธิการบดี/ รองอธิการบดี/ คณบดี/ ผู้อำนวยการ สถาบัน ฯลฯ ในการสนับสนุนงานในเรื่องนี้ให้ชัดเจน						
2) ควรมีผู้บริหารระดับสูงรับผิดชอบดูแลการ ดำเนินงานด้านนี้โดยเฉพาะ เช่น รองอธิการบดี ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม						
3) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติ งานรายเดือน/ แผนปฏิบัติงานรายปี						
4) ควรแสวงหาความร่วมมือทางวิชาการด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทั้งในด้านเงินทุน สนับสนุนและผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรภาครัฐและ เอกชนในการวิจัยและพัฒนากิจกรรมด้าน ศิลปวัฒนธรรม						
5) ควรจัดหาทุนด้านการวิจัยและพัฒนากิจกรรม ด้านศิลปวัฒนธรรม						
6) ควรมีนวัตกรรม/ วิธีการใหม่ๆ เข้ามาช่วยใน การดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย สื่อต่าง ๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น						
7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน ของหน่วยงานกลางภายในสถาบันอุดมศึกษา เป็นประจำ						
8) บทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของหน่วยงาน กลางต้องประสานงานระหว่างองค์กร/ หน่วยงาน ต่างๆ ที่มีส่วนในการดำเนินงานเรื่องศิลปวัฒนธรรม ดังนี้						

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
8.1) คณะ/ ภาควิชาที่มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนในด้านศิลปวัฒนธรรม ควรเน้นเนื้อหาเพื่อให้นิสิตนักศึกษาเกิดความภาคภูมิใจ ซาบซึ้ง ตระหนักและเข้าใจถึงความสำคัญของการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมอย่างแท้จริง						
8.2) องค์กร/ หน่วยงานด้านการวิจัยควรทำหน้าที่ดำเนินการวิจัยในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมด้วย						
8.3) สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักการศึกษาต่อเนื่อง และ/ สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักบริการทางวิชาการควรทำหน้าที่ในการให้บริการวิชาการที่เกี่ยวกับสาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมด้วย						
8.4) สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักศิลป์ หรือพิพิธภัณฑ์/ องค์กรหน่วยงานวิจัยที่เกี่ยวกับงานศิลปวัฒนธรรม ควรจัดดำเนินการวิจัยและพัฒนา และ/ เผยแพร่ จัดแสดง จัดนิทรรศการ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมเป็นประจำ						
8.5) กอง/ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ควรดูแล และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อเน้นให้นิสิตนักศึกษาเกิดความตระหนัก และซาบซึ้งในกิจกรรม เหล่านั้นให้เป็นงานประจำด้วย						

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
2.3 องค์การ/ หน่วยงานด้านการวิจัยการทํานุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบันไทยคดีศึกษา สถาบันวิจัยอื่น ๆ ก นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์การ/หน่วยงาน การวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม 1) ควรกำหนดบทบาทและทิศทางในการทํานุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของตนเองได้ 2) ควรกำหนดบทบาทด้านการทํานุบำรุงศิลป วัฒนธรรมของตนเองในระดับภูมิภาค/ท้องถิ่นได้ 3) ควรกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์เรื่องการ ทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานไว้อย่าง ชัดเจน 4) ควรมีแผนงาน กิจกรรมและโครงการที่สอด คล้องกับนโยบายของหน่วยงานกลางอย่างเป็น รูปธรรม 5) นโยบายการวิจัยขององค์การ/ หน่วยงานการ วิจัยควรเน้นการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยว กับภูมิปัญญาไทย และ/ ศิลปวัฒนธรรมไทย						

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
ข.การดำเนินงาน และผลการดำเนินงานของ องค์กร/หน่วยงานการวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม						
1)ควรระบุบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานในการ ดำเนินงานที่ชัดเจน						
2)ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติ งานรายเดือน/ แผนปฏิบัติงานรายปี						
3)ควรมีนวัตกรรม/ เทคนิคการวิจัยแบบใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินงาน						
4)มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กร/ หน่วยงานวิจัยเพื่อการดำเนินงานให้เหมาะสม และเพียงพอ						
5)สามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรม การวิจัยได้ด้วยตนเอง						
6)ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนิน งานภายในสถาบันอุดมศึกษา						
7)ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนิน งานภายนอกสถาบันอุดมศึกษาทางสื่อมวลชนใน รูปของข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ						

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
2.4 องค์การ/หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบันการศึกษาต่อเนื่อง สถาบันบริการวิชาการ ฯลฯ ก. นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์การ/หน่วยงานบริการทางวิชาการ 1) สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางการบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานของตนเอง 2) สามารถกำหนดบทบาทการบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้สอดคล้องกับการให้บริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค/ท้องถิ่นได้ 3) สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางการบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานให้สอดคล้องกับการให้บริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติได้ 4) ควรมีการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในเรื่องการบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน 5) ควรมีแผนงาน กิจกรรมและโครงการบริการทางวิชาการที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานกลางอย่างเป็นรูปธรรม 6) นโยบายการบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมขององค์การ/หน่วยงานดังกล่าวควรเน้นการจัดกิจกรรมเผยแพร่ และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมทั้งแก่ประชาชนชาวไทย และชาวต่างประเทศ						

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
ข. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานของ องค์กร/หน่วยงานบริการทางวิชาการ						
1) องค์กร/หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมควรกำหนดบทบาทและ หน้าที่ของการดำเนินงานให้ชัดเจน						
2) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติ งานบริการทางวิชาการรายเดือน/ แผนปฏิบัติ งานบริการทางวิชาการรายปี						
3) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กร/ หน่วยงานบริการทางวิชาการเพื่อการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม และเพียงพอ						
4) สามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรมบริการ ทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ ด้วยตนเอง						
5) ควรนำนวัตกรรม/ วิธีการใหม่ๆ เข้ามาช่วยใน การดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย สื่อต่าง ๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น						
6) องค์กร/ หน่วยงานบริการทางวิชาการควรมี การจัดประชุม/ สัมมนา/ ฝึกอบรม/ พัฒนาอาชีพ แก่ประชาชนทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่าง ประเทศอยู่เสมอ						

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมภายในสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ						
8) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาสู่สังคมภายนอกผ่านทางสื่อมวลชนในลักษณะของข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆเป็นประจำ						

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
25 องค์การ/หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ สำนัก/ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม/ หอศิลป์ หรือ พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ						
ก. นโยบาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร/หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม						
1) สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองได้						
2) สามารถกำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้สอดคล้องกับในระดับภูมิภาค/ท้องถิ่นได้						
3) สามารถกำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้สอดคล้องกับในระดับชาติได้						

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
4) ควรมีการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในเรื่องการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน						
5) ควรมีแผนงาน กิจกรรม และโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานกลางในเรื่องการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานไว้อย่างเป็นรูปธรรม						
6) นโยบายของหน่วยงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมควรเน้นทั้งในเรื่องการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม						

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
ข. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม						
1) ควรมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของการดำเนินงานส่งเสริมการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานให้ชัดเจน						
2) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานด้านส่งเสริมและบริการทางวิชาการด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมรายเดือน และรายปี						

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
3) ควรมีการวัดกรรม/วิธีการใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย สื่อต่างๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น						
4) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กร/หน่วยงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเพื่อการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและเพียงพอ						
5) สามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินการด้านส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง						
6) ควรมีการจัดประชุม/สัมมนา/ฝึกอบรม/พัฒนาอาชีพ แก่ประชาชนทั่วไป ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอยู่เสมอ						
7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานองค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมภายในสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ						
8) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานองค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมภายนอกสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ						

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
2.6 องค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาในด้านการส่งเสริมกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น กองกิจการนิสิตนักศึกษา/ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ก. นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร/หน่วยงานนิสิตนักศึกษาด้านกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 1) สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางการดำเนินกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองได้ 2) ควรกำหนดบทบาทการดำเนินกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้สอดคล้องกับในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่น 3) ควรกำหนดบทบาทการดำเนินกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานกิจการนักศึกษาให้สอดคล้องกับในระดับชาติ 4) ควรมีแผนงาน กิจกรรม และโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานกลางอย่างเป็นรูปธรรม 5) สถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษา โดยเน้นในเรื่อง 5.1 กิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีต่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 5.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรมในการสร้างอาชีพเสริมได้						

ข้อเสนอแนะ

.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
ข. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาในด้านกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม						
1) ควรมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ชัดเจน						
2) การดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาดังกล่าว ควรมีแผนปฏิบัติงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานรายเดือน/ แผนปฏิบัติงานรายปี						
3) ควรมีนวัตกรรม/วิธีการใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย สื่อต่างๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น						
4) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการดำเนินงานกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและเพียงพอ						
5) สามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง						
6) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมขององค์กร/ หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ						
7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมขององค์กร/ หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาภายนอกสถาบันอุดมศึกษาทาง สื่อมวลชนในรูปแบบของข่าวสารและ กิจกรรมต่างๆ เป็นประจำ						

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
3. การบริหารจัดการขององค์กร/หน่วยงาน ต่าง ๆ ด้านกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรม						
1) ควรมีโครงสร้างและสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน สะดวก และรวดเร็วในการดำเนินงาน						
2) ควรมีการวางแผนการใช้งบประมาณอย่าง ชัดเจน และเป็นหมวดหมู่สำหรับการบริหาร จัดการ						
3) บุคลากรควรมีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ที่ ตรงกับสายงาน						
4) ควรมีการกำหนดภาระงานของบุคลากรแต่ละ หน้าที่ไว้อย่างชัดเจน						
5) บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนถึง ภารกิจในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม						
6) ควรมีแผน/ โครงการสนับสนุนและพัฒนาความรู้ และทักษะของบุคลากรในการทำงาน						
7) ควรมีสถานที่ทำงานที่เหมาะสมและเป็นสัดส่วน สำหรับองค์กร/ หน่วยงานด้านกิจกรรมการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม						
8)ควรมีวัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและ ทันสมัยทันกับเหตุการณ์						
9)ควรมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ						

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
10) ควรมีการประสานงานในการดำเนินงานกับองค์กร/หน่วยงานอื่นๆ ภายในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบ						
11) ควรมีการประสานงานในการดำเนินงานกับองค์กร/หน่วยงานอื่นๆ ภายนอกสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ						

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ข้อมูลของท่านเป็นอย่างสูงอีกครั้ง มา ณ โอกาสนี้ด้วย

นางทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์

แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ปฏิบัติงาน
เรื่อง รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับการวิจัย เรื่อง รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ คือ สถาบันอุดมศึกษาจะมีรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1. ปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน / โครงการ กิจกรรม และบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
2. การพัฒนาองค์กร/ หน่วยงาน หน่วยงานกลางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
3. องค์กร/ หน่วยงานด้านการวิจัยการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ศูนย์/สำนักวิจัย สถาบันไทยคดีศึกษา สถาบันวิจัยอื่น ๆ
4. องค์กร/หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่อง สถาบัน/ศูนย์/สำนักบริการทางวิชาการ ฯลฯ
5. องค์กร/หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักศิลปวัฒนธรรม/ พิพิธภัณฑ์/ หอศิลป์ หรือหอประวัติ ฯลฯ
6. องค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาด้านการส่งเสริมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม และ
7. การบริหารจัดการองค์กร/ หน่วยงานต่าง ๆ

นิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญ ในแบบสอบถามนี้

ศิลปวัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงการสร้างสรรค์ ความเป็นเอกลักษณ์ ลักษณะเฉพาะมรดกของชาติ ภูมิปัญญา วิถีชีวิตในการดำรงชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลธรรม อันดงาม ฯลฯ อาจหมายถึง ศิลปวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ หรือสากลก็ได้

เอกลักษณ์ไทย หมายถึง ลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะของไทยที่มีความหลากหลาย เช่น ศาสนา ความเป็นเชื้อชาติไทย ภาษาไทย ประเพณีไทย วิธีการดำเนินชีวิตแบบไทย ๆ ศิลปกรรมไทยดนตรีไทย เป็นต้น

หน่วยงานกลาง หมายถึง หน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานในภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการ การจัดสรรงบประมาณในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้แก่หน่วยงานอื่น ๆ ภายในสถาบันอุดมศึกษา

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม
โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ ที่อยู่หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลของท่าน
หรือเติมข้อความให้สมบูรณ์

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา

1. เพศ ○ (1) ชาย ○ (2) หญิง
2. อายุ ○ (1) ต่ำกว่า 30 ปี ○ (2) 30-39 ปี
 ○ (3) 40-49 ปี ○ (4) 50 ปีขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษา
 ○ (1)ปริญญาเอก
 ○ (2)ปริญญาโท
 ○ (3)ปริญญาตรี
 ○ (4) ต่ำกว่าปริญญา
4. ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน
 ○ (1)รองอธิการบดีฝ่าย.....
 ○ (2)ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่าย
 ○ (3) อาจารย์ คณะ/ สถาบัน
 ○ (4) ผู้อำนวยการกอง/ สถาบัน/ สำนัก/ ศูนย์.....
 ○ (5) รองผู้อำนวยการกอง/ สถาบัน/ สำนัก/ ศูนย์.....
 ○ (6) ข้าราชการ/ บุคลากร กอง/ สำนัก/ ศูนย์
 ○ (7) อื่น ๆโปรดระบุ.....
5. ประสบการณ์ในการทำงานในสถาบันอุดมศึกษา
 ○ (1) ต่ำกว่า 5 ปี
 ○ (2) 5 - 10 ปี
 ○ (3) 11 - 20 ปี
 ○ (4) 21 ปีขึ้นไป

- ตอนที่ 2** เป็นข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา
- คำชี้แจง** โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้าน
การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบการแสดงความคิดเห็นของท่าน (ถ้ามี)
- 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด หรือเห็นด้วยมากที่สุดในการนำไปปฏิบัติ
4 หมายถึง เหมาะสมมาก หรือเห็นด้วยมากในการนำไปปฏิบัติ
3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง หรือเห็นด้วยปานกลางในการนำไปปฏิบัติ
2 หมายถึง เหมาะสมน้อย หรือเห็นด้วยน้อยในการนำไปปฏิบัติ
1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด หรือเห็นด้วยน้อยที่สุดในการนำไปปฏิบัติ

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. องค์ประกอบด้านปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ แผนภาพโครงการ กิจกรรม และบทบาทด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา					
1) ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาควรระบุถึงการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม					
2) นโยบายและวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาควร มีการระบุเนื้อหาด้านเอกลักษณ์ของไทยไว้อย่างชัดเจน					
3) นโยบายควรระบุถึงความซาบซึ้ง ตระหนัก ห่วงเห่น และ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไว้อย่างชัดเจน					
4) นโยบายและวัตถุประสงค์ของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในสถาบันอุดมศึกษา ควรรวมทั้งด้านการวิจัยและการบริการ ทางวิชาการด้วย					
5) ทุกหน่วยงานควรมีส่วนร่วมและประสานงานกันในการจัด ทำนโยบายและแผนทั้งในระดับผู้บริหารและระดับผู้ปฏิบัติงาน					
6) สถาบันอุดมศึกษาควรมีแผนงาน กิจกรรมและโครงการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมสอดคล้องกับปรัชญา นโยบาย และวัตถุประสงค์ที่เป็นรูปธรรม					
7) สถาบันอุดมศึกษาสามารถกำหนดบทบาทของตนเองด้าน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค/ท้องถิ่นได้					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
8) สถาบันอุดมศึกษาสามารถกำหนดบทบาทของตนเองด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติได้					
9) สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดบทบาทในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็นพลวัตรไม่หยุดนิ่ง สามารถผสมผสานกับวัฒนธรรมอื่น ๆ แต่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ไทยที่มีความหลากหลาย					
10)การจัดกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาควรถือเป็นบทบาท/ภารกิจที่สำคัญเท่าเทียมกับบทบาท/ภารกิจด้านอื่นๆ ของสถาบัน					
11) บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมถือว่าเป็นการศึกษาเพื่อถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					
12)บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมถือว่าเป็นการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในสังคม โดยเน้นการวิจัยและพัฒนา					
13) ผู้บริหารระดับสูงควรให้ความสนใจหรือให้ความสำคัญในบทบาท/ ภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเท่าเทียมกับบทบาทภารกิจด้านอื่นๆ ของสถาบัน					
14)ในทางปฏิบัติ มหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					
15)ในทางปฏิบัติ ผู้บริหารที่เข้ามารับตำแหน่งใหม่ควรสืบทอดนโยบายด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย					
16) สถาบันอุดมศึกษาควรมีการจัดและดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ					

ข้อเสนอแนะ ข้อ1.....

.....

.....

.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2. องค์ประกอบด้านการพัฒนาองค์กร/หน่วยงานภายใน สถาบันอุดมศึกษาสำหรับการดำเนินงานทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม					
2.1 ท่านเห็นด้วยกับการจัดตั้งองค์กร/ หน่วยงาน และ การดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมต่อไปนี้ในระดับใด					
1) องค์กร/ หน่วยงานกลาง ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อประสานงานกับ หน่วยงานรองรับภายในในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					
2) องค์กร/ หน่วยงาน ที่ทำหน้าที่วิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					
3) องค์กร/ หน่วยงานที่ดำเนินการให้บริการทางวิชาการใน เรื่องทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					
4) สำนัก/ ศูนย์/ สถาบันส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมดำเนินการเรื่อง การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การจัดประชุม เผยแพร่ จัดแสดง และจัดนิทรรศการ ฯลฯ					
5) พิพิธภัณฑ์/ หอศิลป์/ หอประวัติ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการเรื่องการทำนุบำรุง การเก็บรักษา และการ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ					
6) กอง/ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ควรเน้นการส่งเสริม กิจกรรมนอกหลักสูตรด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของสถาบันอุดมศึกษา					
7) ชมรม/ สโมสรต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษาในด้านกิจกรรมการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					
2.2 องค์ประกอบด้านหน่วยงานกลางด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม					
ก. นโยบายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานกลางด้าน ศิลปวัฒนธรรม					
1) ควรมีการกำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของตนเองให้สอดคล้องกับนโยบายในระดับชาติ					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2) กำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้สอดคล้องกับนโยบายในระดับภูมิภาค/ท้องถิ่น					
3) ควรมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่กำหนดบทบาทและทิศทางการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างชัดเจนตามเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษา					
4) ควรมีการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน					
5) ทำหน้าที่ประสานงานการจัดทำนโยบายและแผน และการจัดสรรงบประมาณด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ					
6) ควรมีแผนการดำเนินงานระยะ 5 ปีที่สอดคล้องกับนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม					
7) การบริหารหน่วยงานกลางควรมีผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกสถาบันอุดมศึกษาเข้ามาร่วมด้วย					
ข. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานของหน่วยงานกลางด้านศิลปวัฒนธรรม					
1) ควรระบุบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารระดับสูง เช่น อธิการบดี/ รองอธิการบดี/ คณบดี/ ผู้อำนวยการสถาบัน ฯลฯ ในการสนับสนุนงานการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้ชัดเจน					
2) ควรมีผู้บริหารระดับสูงรับผิดชอบดูแลการดำเนินงานด้านนี้โดยเฉพาะ เช่น รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรม					
3) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานรายเดือน/ แผนปฏิบัติงานรายปี					
4) ควรแสวงหาความร่วมมือทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทั้งในด้านเงินทุนสนับสนุนและผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรของภาครัฐและเอกชนในการวิจัยและพัฒนา กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม					
5) ควรจัดหาทุนด้านการวิจัยและพัฒนากิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
6) ควรนำนวัตกรรม/ วิธีการใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย สื่อต่าง ๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น					
7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของหน่วยงานกลางภายในสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ					
8) บทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของหน่วยงานกลางต้องประสานงานระหว่างองค์กร/ หน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนในการดำเนินงานเรื่องศิลปวัฒนธรรม ดังนี้					
8.1) คณะ/ ภาควิชาที่มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนในด้านศิลปวัฒนธรรม ควรเน้นเนื้อหาเพื่อให้นิสิตนักศึกษาเกิดความภาคภูมิใจ ซาบซึ้ง ตระหนัก และเข้าใจถึงความสำคัญของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างแท้จริง					
8.2) องค์กร/ หน่วยงานด้านการวิจัยควรทำหน้าที่ดำเนินการวิจัยในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมด้วย					
8.3) สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักการศึกษาต่อเนื่อง และ/ สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักบริการทางวิชาการควรทำหน้าที่ในการให้บริการวิชาการที่เกี่ยวกับสาขาวิชาศิลปวัฒนธรรม					
8.4) สถาบัน/ ศูนย์/ สำนักศิลป หรือพิพิธภัณฑ์/ องค์กร หน่วยงานวิจัยที่เกี่ยวกับงานศิลปวัฒนธรรม ควรจัดดำเนินการวิจัยและพัฒนา เผยแพร่ จัดแสดง จัดนิทรรศการ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมเป็นประจำ					
8.5) กอง/ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ควรดูแล และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อเน้นให้นิสิตนักศึกษาเกิดความตระหนัก และซาบซึ้งในกิจกรรมเหล่านั้นให้เป็นงานประจำ					

ข้อเสนอแนะ ข้อ 2.1.....

ข้อ 2.2.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3. องค์ประกอบด้านองค์กร/หน่วยงานการวิจัยเกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบันไทยคดีศึกษา สถาบันวิจัยอื่น ๆ 3.1 นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร/ หน่วยงานการวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม 1) ควรกำหนดบทบาทและทิศทางในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองได้ 2) ควรกำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่นได้ 3) ควรกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์เรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน 4) ควรมีแผนงาน กิจกรรม และโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานกลางอย่างเป็นรูปธรรม 5) นโยบายการวิจัยขององค์กร/ หน่วยงานการวิจัยควรเน้นการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย และ/ ศิลปวัฒนธรรมไทย 3.2 การดำเนินงาน และผลการดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงานการวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม 1) ควรระบุบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานในการดำเนินงานที่ชัดเจน 2) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานรายเดือน/ แผนปฏิบัติงานรายปี 3) ควรนำนวัตกรรม/ เทคนิคการวิจัยแบบใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน 4) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กร/ หน่วยงานวิจัยเพื่อการดำเนินงานให้เหมาะสมและเพียงพอ 5) หน่วยงานสามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรมการวิจัยได้ด้วยตนเอง					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
6) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานภายในสถาบันอุดมศึกษา					
7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาสู่สังคมภายนอกผ่านทางสื่อมวลชนในลักษณะของข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ					

ข้อเสนอแนะ ข้อ 3.1.....

.....

ข้อ 3.2.....

.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4. องค์ประกอบด้านองค์กร/ หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบันการศึกษาต่อเนื่อง สถาบันบริการวิชาการ ฯลฯ					
4.1 นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร/ หน่วยงานบริการทางวิชาการ					
1) สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางการบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานของตนเอง					
2) สามารถกำหนดบทบาทการบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้สอดคล้องกับการให้บริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค/ท้องถิ่นได้					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3) สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางในการบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานให้สอดคล้องกับการให้บริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติได้					
4) ควรมีการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในเรื่องการบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน					
5) ควรมีแผนงาน กิจกรรมและโครงการบริการทางวิชาการที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานกลางอย่างเป็นรูปธรรม					
6) นโยบายการบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมขององค์กร/ หน่วยงานควรเน้นการจัดกิจกรรมเผยแพร่ และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมให้แก่ประชาชนทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ					
4.2 การดำเนินงานและผลการดำเนินงานขององค์กร/ หน่วยงานบริการทางวิชาการ					
1) องค์กร/ หน่วยงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมควรกำหนดบทบาทและหน้าที่ของการดำเนินงานให้ชัดเจน					
2) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานบริการทางวิชาการรายเดือน/ แผนปฏิบัติงานบริการทางวิชาการรายปี					
3) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กร/ หน่วยงานบริการทางวิชาการเพื่อการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและเพียงพอ					
4) หน่วยงานสามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรมบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง					
5) ควรนำนวัตกรรม/ วิธีการใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย สื่อต่าง ๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
6) องค์กร/ หน่วยงานบริการทางวิชาการควรมีการจัดการประชุม/ สัมมนา/ ฝึกอบรม/ พัฒนาอาชีพ แก่ประชาชนทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอยู่เสมอ					
7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมภายในสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ					
8) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาสู่สังคมภายนอกผ่านทางสื่อมวลชนในลักษณะของข่าวสารและกิจกรรมต่างๆเป็นประจำ					

ข้อเสนอแนะ ข้อ 4.1.....

.....

ข้อ4.2.....

.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
5. องค์กรประกอบด้านองค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาบัน/ สำนัก/ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม/ หอศิลป์ หรือ พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ					
5.1 นโยบาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร/ หน่วยงานส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					
1) สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองได้					
2) สามารถกำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้สอดคล้องกับในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่นได้					
3) สามารถกำหนดบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้สอดคล้องกับในระดับชาติได้					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4) ควรมีการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในเรื่องการทํานุบํารุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน					
5) ควรมีแผนงาน กิจกรรม และโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานกลางในเรื่องการทํานุบํารุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานไว้อย่างเป็นรูปธรรม					
6) นโยบายของหน่วยงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมควรเน้นทั้งในเรื่องการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม					
5.2 การดำเนินงานและผลการดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงานส่งเสริมการทํานุบํารุงศิลปวัฒนธรรม					
1) ควรมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของการดำเนินงานส่งเสริมการทํานุบํารุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานให้ชัดเจน					
2) ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานด้านส่งเสริมและบริการทางวิชาการด้านการทํานุบํารุงศิลปวัฒนธรรมรายเดือน และรายปี					
3) ควรนำนวัตกรรม/วิธีการใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย สื่อต่างๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น					
4) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กร/หน่วยงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเพื่อการดำเนินงานด้านการทํานุบํารุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและเพียงพอ					
5) หน่วยงานสามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดําเนินกิจกรรมด้านการส่งเสริมการทํานุบํารุงศิลปวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง					
6) ควรมีการจัดประชุม/สัมมนา/ฝึกอบรม/พัฒนาอาชีพ แก่ประชาชนทั่วไป ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอยู่เสมอ					
7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานองค์กร/หน่วยงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมภายในสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ					
8) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานองค์กร/หน่วยงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาสู่สังคมภายนอกเป็นประจำ					

ข้อเสนอแนะ ข้อ 5.1.....

.....

ข้อ 5.2.....

.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
6. องค์ประกอบด้านองค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษา ในด้านการส่งเสริมกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น กอง / ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา					
6.1 นโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร/ หน่วยงาน นิสิตศึกษาด้านกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					
1) สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางในการดำเนิน กิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองได้					
2) ควรกำหนดบทบาทการดำเนินกิจกรรมการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้สอดคล้องกับในระดับภูมิภาค/ ท้องถิ่นได้					
3) ควรกำหนดบทบาทการดำเนินกิจกรรมการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานกิจการนักศึกษาให้สอดคล้อง กับในระดับชาติ					
4) ควรมีแผนงาน กิจกรรม และโครงการด้านนี้ที่สอดคล้องกับ นโยบายของหน่วยงานกลางอย่างเป็นรูปธรรม					
5) สถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมนอก หลักสูตรของนิสิตนักศึกษา โดยเน้นในเรื่อง					
5.1) กิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การปลูกฝังจิตสำนึก ที่ดีต่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					
5.2) กิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรมในการ สร้างอาชีพเสริมได้					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
6.2 การดำเนินงานและผลการดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาในด้านกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 1) ควรมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ชัดเจน 2) การดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาดังกล่าว ควรมีแผนปฏิบัติงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานรายเดือน/ แผนปฏิบัติงานรายปี 3) ควรมีนวัตกรรม/วิธีการใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน เช่น การสร้างเครือข่าย สื่อต่างๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น 4) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กร/ หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการดำเนินงานกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและเพียงพอ 5) หน่วยงานสามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาดำเนินกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง 6) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมขององค์กร/ หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ 7) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมขององค์กร/หน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสู่สังคมภายนอกผ่านทางสื่อมวลชนในลักษณะข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ เป็นประจำ					

ข้อเสนอแนะ ข้อ 6.1.....

ข้อ 6.2.....

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
7. องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการขององค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ด้านกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					
1) ควรมีโครงสร้างและสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน สะดวก และรวดเร็วในการดำเนินงาน					
2) ควรมีการวางแผนการใช้งบประมาณอย่างชัดเจน และเป็นหมวดหมู่สำหรับการบริหารจัดการ					
3) บุคลากรควรมีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ที่ตรงกับสายงาน					
4) ควรมีการกำหนดภาระงานของบุคลากรแต่ละหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน					
5) บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนถึงภารกิจในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					
6) ควรมีแผน/ โครงการสนับสนุนและพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรในการทำงาน					
7) ควรมีสถานที่ทำงานที่เหมาะสมและเป็นสัดส่วนสำหรับองค์กร/หน่วยงานด้านกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					
8) ควรมีวัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยทันกับเหตุการณ์					
9) ควรมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ					
10) ควรมีการประสานงานในการดำเนินงานกับองค์กร/หน่วยงานอื่นๆ ภายในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบ					
11) ควรมีการประสานงานในการดำเนินงานกับองค์กร/หน่วยงานอื่นๆ ภายนอกสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ					

ข้อเสนอแนะ ข้อ7.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

โปรดระบุ ชื่อ แผนงาน/โครงการ และงบประมาณ (ประมาณการเป็นคำร้อยละ) ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่หน่วยงานของท่านรับผิดชอบในปีงบประมาณนี้ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ข้อมูลของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

นางทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์

ภาคผนวก ค.

**ตัวอย่างรายชื่อแผนงาน/โครงการและงบประมาณของ
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2546**

**ตัวอย่างรายชื่อแผนงาน/โครงการและงบประมาณของ
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2546**

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กองแผนงาน

แผนงานศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ปีงบประมาณ 2546 งบประมาณ 1,300,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.3 ของงบประมาณทั้งหมด

1.	โครงการงานวันสมเด็จพระเทพรัตนราช สุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	ได้รับ 1,000,000 บาท	คิดเป็นร้อยละ 76.90
2.	โครงการส่งเสริมอุดมการณ์ประมุขผู้ทรง ศีล	ได้รับ 100,000 บาท	คิดเป็นร้อยละ 7.69
3.	โครงการศึกษาภูมิปัญญาไทยในวิถีชีวิต คนไทยบริเวณสองฝั่งคลองแสนแสบ	ได้รับ 40,000 บาท	คิดเป็นร้อยละ 3.08
4.	โครงการพัฒนาบุคลากรและจริยธรรม ของนิสิต	ได้รับ 20,000 บาท	คิดเป็นร้อยละ 1.54
5.	โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดม ศึกษา	ได้รับ 20,000 บาท	คิดเป็นร้อยละ 1.54
6.	โครงการส่งเสริมการเล่นกีฬาตะกร้อ	ได้รับ 20,000 บาท	คิดเป็นร้อยละ 1.54
7.	โครงการสัมมนาวิชาการและเสนอผล งานศิลปกรรมนานาชาติ	ได้รับ 40,000 บาท	คิดเป็นร้อยละ 3.08
8.	โครงการไหว้ครูประจำปีดนตรีไทยและ นาฏศิลป์	ได้รับ 40,000 บาท	คิดเป็นร้อยละ 3.08
9.	โครงการศูนย์ข้อมูลศิลปวัฒนธรรม	ได้รับ 20,000 บาท	คิดเป็นร้อยละ 1.54

(กองแผนงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2545)

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1. สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

แผนงาน/โครงการ ปีงบประมาณ 2545

1. การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ
2. การบริการวิชาการแก่ชุมชน
3. การส่งเสริมและจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม
4. การอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่ชุมชน
5. การจัดพิมพ์ จัดหาเอกสารทางวัฒนธรรมเพื่อชุมชน
6. การเผยแพร่วัฒนธรรมทางวิทยุโทรทัศน์
7. การจัดนิทรรศการงานศิลปวัฒนธรรมแก่ชุมชน
8. การเชิดชูเกียรติผู้มีผลงานด้านวัฒนธรรม
9. การร่วมสนับสนุนกิจกรรมด้านวัฒนธรรมกับองค์กรอื่นๆ ฯลฯ

งบประมาณ รวมงบประมาณทั้งปีเพียง 3,283,600 บาท

1. งบประมาณแผ่นดิน 1,821,200 บาท ประมาณร้อยละ 90 เป็นเงินอุดหนุนโครงการด้าน ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเรื่องอื่นๆ
2. งบประมาณเงินรายได้ 1,462,400 บาท ประมาณร้อยละ 47 เป็นเงินอุดหนุนโครงการต่างๆ ด้านศิลปวัฒนธรรม ที่เหลือเป็นเรื่องอื่นๆ

(สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2545)

2. สำนักบริการวิชาการ

โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคอีสาน

(สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2545)

3. กองแผนงาน

โครงการวิจัยที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น/ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 2 โครงการ
ใช้งบประมาณในปี 2544-2545 เป็นเงิน 316,000 บาท

(กองแผนงาน มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2545)

3. กองกิจการนักศึกษา

1. งานบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ (จัดเป็นประจำทุกปี)
2. งานลอยกระทง (มหาวิทยาลัยเป็นผู้จัด โดยร่วมกับทางจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคอีสาน และหน่วยงานอื่น ๆ)
3. ร่วมงาน "วันดอกคูณเสียงแคน" ของเทศบาลนครขอนแก่น โดยมหาวิทยาลัยร่วมจัดขบวน
4. ร่วมงานเทศกาลไหม
5. ร่วมโครงการสัปดาห์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ทบวงมหาวิทยาลัย
6. ร่วมโครงการดนตรีไทยอุดมศึกษา

(กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2545)

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1. สถาบันศิลปวัฒนธรรม

- โครงการวิจัยทางด้านวัฒนธรรมเกี่ยวกับภาคใต้ งบประมาณ 200,000 บาท
- โครงการส่งเสริม เผยแพร่ อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ได้แก่
 - โครงการจัดงานมหกรรมศิลปวัฒนธรรม ครั้งที่ 11
 - โครงการลานวัฒนธรรม
 - โครงการหนังสือละสังขาร 1
 - โครงการค่ายเยาวชนรักษ์ถิ่น
 - โครงการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและจำลองภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดควนใน

อ.ปะนาเระ จ.ปัตตานี

- โครงการศึกษาช่างทำกรงนกปัตตานี
- โครงการจัดทำทำเนียบลิกเกอูลูลามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- โครงการประกวดภาพถ่ายโบราณเมืองปัตตานี
- โครงการนาฏประดิษฐ์
- โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการประดิษฐ์เครื่องประกอบกระบวนบุหงาสีระ ฯลฯ

(สถาบันศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2545)

1. กองแผนงาน

แผนงานศิลปวัฒนธรรม ปีงบประมาณ 2546 งบประมาณ 4.340 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.24 ของงบประมาณทั้งหมด

(กองแผนงาน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2545)

2. กองบริการการศึกษา

โครงการศิลปวัฒนธรรมในปี 2546

1. โครงการสัมมนาดนตรีไทย
2. โครงการประกวดดนตรีไทย
3. โครงการอบรมศิลปวัฒนธรรม แก่เยาวชนและนักศึกษา
4. โครงการลอยกระทง
5. โครงการวัฒนธรรมเพื่อชุมชน
6. โครงการค่ายยุวศิลป์
7. โครงการสัมมนาเพื่อการฟื้นฟูดนตรีพื้นบ้านภาคใต้
8. โครงการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม ระหว่างไทย-มาเลเซีย

(กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2545)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1. กองกิจการนักศึกษา

1. โครงการเข้าร่วมงานศิลปวัฒนธรรม ทบวงมหาวิทยาลัย ร้อยละ 20 ของงบประมาณ
2. โครงการงานดนตรีไทยอุดมศึกษา ร้อยละ 10 ของงบประมาณทั้งหมด

(กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2545)

2. สถาบันวิจัยสังคม

งานล้านนาคดี

1. ชุดโครงการวิจัย “การพัฒนาระบบฐานข้อมูลล้านนาเพื่อนำไปใช้ต่อยอดด้านการวิจัย การศึกษา และการสร้างนวัตกรรมด้านหัตถอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยว”
ประกอบด้วย : โครงการวิจัยและอนุรักษ์จารึกล้านนา พ.ศ.2546-2548 : จารึกใน พิพิธภัณฑฯ เชียงแสนภาค 2

- : โครงการองค์ความรู้ล้านนาคติจากเอกสารตัวเขียนล้านนา
- : โครงการศึกษาวิจัยองค์ความรู้ทางคติชนวิทยาล้านนา : นิทานประจำถิ่นล้านนาในวิถีชีวิตชาวล้านนาปัจจุบัน

งบประมาณทั้งสิ้น 1,717,160 บาท

2. โครงการวิจัยศิลปกรรมล้านนาและอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

งบประมาณ 256,070 บาท

3. โครงการวัฒนธรรมล้านนา : ค่านิยม ความเข้าใจ ความตระหนักในคุณค่า และการปรับใช้ของคนรุ่นใหม่ในสังคมไทย

งบประมาณ 185,000 บาท

4. ปัจจัยสร้างสรรค์ประชาคมในชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาพลังทางศาสนาและวัฒนธรรมต่อพัฒนาการขององค์กรชุมชนในหมู่บ้าน 3 แห่งของจังหวัดเชียงใหม่

งบประมาณ 260,220 บาท

(สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2545)

มหาวิทยาลัยศิลปากร

กองแผนงาน

- แผนงานศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ปีงบประมาณ 2546
 - งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- โครงการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมี 15 โครงการ ในวงเงิน 10,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.28 ของงบประมาณทั้งหมด

(กองแผนงาน มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

กองกิจการนักศึกษา

แผนงานกิจการนิสิตนักศึกษา ปีงบประมาณ 2546 ใช้งบประมาณ ร้อยละ 10 ของงบประมาณทั้งหมด

(กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. 2545)

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

แผนงานศาสนาศิลปวัฒนธรรม

- งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ใช้งบประมาณปี 2545 จากเงินรายได้ในงบดำเนินการ ร้อยละ 0.04

(กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. 2545)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. กองบริการการศึกษา

- 1) โครงการพัฒนาบัณฑิตยุคใหม่
- 2) โครงการบัณฑิตในอุดมคติ

รวม 300,000 บาท

(กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2545)

มหาวิทยาลัยมหิดล

1. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

1. โครงการค่ายวัฒนธรรม ปี 2546 ไม่ได้รับงบประมาณ
2. โครงการไหว้ครูสามัญและครูดนตรีไทย ปี 2546 ใช้งบประมาณ ร้อยละ 2.6
3. โครงการฟังเพลงไทยที่เรือนไทย ปี 2546 ใช้งบประมาณ ร้อยละ 2.1
4. โครงการงานประเพณีตามเทศกาลประจำปี ปี 2546 ใช้งบประมาณ ร้อยละ 1.5

(สถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. 2545)

2. กองกิจการนักศึกษา

1. พิธีไหว้ครู	20,000	บาท
2. เชิดชูเกียรติอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา	20,000	บาท
3. พัฒนาบุคลิกภาพและจริยธรรมนักศึกษา	40,000	บาท

(กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. 2545)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. สถาบันไทยคดีศึกษา

สถาบันไทยคดีศึกษา ได้รับงบประมาณร้อยละ 50 ของงบอุดหนุนทั้งหมด

(สถาบันไทยคดีศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2545)

ภาคผนวก จ

1. ตัวอย่างหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือ
2. ตัวอย่างหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้การสัมภาษณ์
3. ตัวอย่างหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญขั้นตอนการวิจัยเดลฟาย
4. ตัวอย่างหนังสือถึงผู้ปฏิบัติงาน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5726, 5644

ที่ ทม 1012/ 5454

วันที่ 6 กรกฎาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน

เนื่องด้วย นางทิพย์อนงค์ เลื่อนทศวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย” โดยมี อาจารย์สมสุข ชีระพิจิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัจฉรา วัฒนาณรงค์ และ รองศาสตราจารย์คุณหญิง ไชยเลขา เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ สมสรร วงษ์อยู่น้อย เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในสถาบันอุดมศึกษา ด้านการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางทิพย์อนงค์ เลื่อนทศวัฒน์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์อภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 1012/ ๒๕๐๑

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๕ มีนาคม 2545

เรื่อง ขอสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

เนื่องด้วย นางทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา” โดยมี อาจารย์สมสุข ธีระพิจิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อัจฉรา วัฒนาณรงค์ และ รองศาสตราจารย์คุณหญิง โยเหลา เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอสัมภาษณ์ท่าน เกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์ ได้สัมภาษณ์ในหัวข้อดังกล่าว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 664-๗๐๐๐ ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1012/ 5655

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๖ กรกฎาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย รูปแบบการดำเนินงาน

เนื่องด้วย นางทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการดำเนินงาน ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย” โดยมี อาจารย์สมสุข วีระพิจิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัจฉรา วัฒนาณรงค์ และ รองศาสตราจารย์ดุยดี โยเหลา เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ศาสตราจารย์ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการดำเนินงานด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ด้านเนื้อหา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

วันที่ 21 ตุลาคม 2545

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน

ด้วย ดิฉันนางทิพย์อนงค์ เลื่อนพุดวัณห์ นักวิชาการศึกษา ประจำสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปัจจุบันกำลังศึกษาในระดับปริญญาเอกสาขาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และกำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ คือ สถาบันอุดมศึกษาจะมีรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่เป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างเป็นรูปธรรม

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการตรวจสอบรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญการใช้เทคนิคเดลฟาย ในฐานะที่ท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าว และขอความกรุณาส่งกลับคืนภายในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2545 จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางทิพย์อนงค์ เลื่อนพุดวัณห์)

นิสิตปริญญาเอกสาขาการอุดมศึกษา

สำนักพัฒนาการเรียนรู้ และเครือข่าย ฯ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

โทร. 0-2668-7123 ต่อ 2531, pct 0-2376-1869

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์
วันเดือนปีเกิด	7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2497
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	93 สุวธานี ถนนสุขาภิบาล 2 เขตคันนายาว กทม. 10230
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	นักวิชาการศึกษา 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กทม. 10300
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2515	ประกาศนียบัตร มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย
พ.ศ. 2520	นิเทศศาสตรบัณฑิต (นศบ.) สาขาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2524	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (คม.) สาขาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2546	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) สาขาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ